

KRAKÓW |

Ewaluacja procesu wdrażania budżetu obywatelskiego w Krakowie w 2016 r.

RAPORT KOŃCOWY

Badanie realizowane na zlecenie:	Miejskie Centrum Dialogu Wydział Rozwoju Miasta Urząd Miasta Krakowa ul. Bracka 10 31-005 Kraków
Wykonawca badania:	Biostat sp. z o.o. ul. Kowalczyka 17 44-206 Rybnik
Termin realizacji:	Czerwiec - październik 2016 r.

Wstęp.....	5
1. Metodologia realizacji badania	6
1.1 Cel i zakres badania	6
1.2 Triangulacja	6
1.3 Analiza danych zastanych	7
1.4 Badanie telefoniczne CATI	7
1.4.1. Charakterystyka mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu CATI	8
1.4.2. Charakterystyka projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu CATI	10
1.3. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)	13
1.4. Indywidualne telefoniczne wywiady pogłębione (TDI)	13
2. Wielkość środków przeznaczonych na budżet obywatelski	13
3. Zainteresowanie badanych mieszkańców Krakowa sprawami lokalnymi.....	15
4. Założenia budżetu obywatelskiego 2016	16
4.3. Kampania informacyjno- promocyjna.....	18
4.3.1. I etap kampanii informacyjno-promocyjnej	18
4.3.2. II etap kampanii informacyjno-promocyjnej.....	20
4.4. Spotkania konsultacyjne	34
4.5. Zgłaszanie propozycji zadań	40
4.6. Weryfikacja zgłoszonych propozycji zadań	51
4.7. Głosowanie	54
5. Zogniskowane wywiady grupowe	71
5.1. Podsumowanie wywiadu FGI z projektodawcami	71
5.2. Podsumowanie wywiadu FGI z pracownikami UMK i jednostek miejskich.....	74
5.3. Podsumowanie wywiadu FGI z reprezentantami Rad Dzielnic	74
6. Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych	76
6.1. Podsumowanie wywiadów IDI z członkami Zespołu ds. budżetu obywatelskiego w mieście Krakowie	76
6.2. Podsumowanie wywiadów IDI z przedstawicielami Rady Budżetu Obywatelskiego miasta Krakowa	77
6.3. Podsumowanie wywiadów IDI z prowadzącymi spotkania konsultacyjne.....	78
6.4. Podsumowanie wywiadów IDI z pracownikami UMK i jednostek miejskich.....	80
6.5. Podsumowanie wywiadów IDI z reprezentantami Rad Dzielnic	81

7. Weryfikacja rekomendacji z ewaluacji poprzedniej edycji BO	83
8. Wnioski końcowe i rekomendacje	85
Spis rysunków	90
Spis tabel	93
Załącznik 1 Liczba punktów przydzielonych poszczególnym projektom o charakterze ogólnomiejskim w drodze głosowania, a także informacje na temat projektów przewidzianych do realizacji w ramach III edycji budżetu obywatelskiego miasta Krakowa	1
Załącznik 2 Liczba punktów przydzielonych poszczególnym projektom o charakterze dzielnicowym w drodze głosowania, a także informacje na temat projektów przewidzianych do realizacji w ramach III edycji budżetu obywatelskiego miasta Krakowa	6
Załącznik 3 Liczba punktów głosowania otwartych w poszczególnych dniach tygodnia w roku 2016 i 2015	16
Załącznik 4 Analiza zogniskowanego wywiadu grupowego z projektodawcami.....	24
Załącznik 5 Analiza zogniskowanego wywiadu grupowego z pracownikami UMK, jednostek miejskich	32
Załącznik 6 Analiza zogniskowanego wywiadu grupowego z reprezentantami Rad Dzielnic	37
Załącznik 7 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z członkami Zespołu ds. budżetu obywatelskiego w mieście Krakowie	45
Załącznik 8 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Rady Budżetu Obywatelskiego miasta Krakowa	50
Załącznik 9 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z prowadzącymi spotkania konsultacyjne.....	54
Załącznik 10 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z pracownikami UMK i jednostek miejskich	57
Załącznik 11 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z reprezentantami Rad Dzielnic	65

Wstęp

Miasto Kraków od 2014 roku tworzy przestrzeń umożliwiającą mieszkańcom aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym, społecznym, a nawet sportowym miasta. Mieszkańcy mają wpływ na kierunek rozwoju infrastruktury miejskiej, rewitalizację obiektów miejskich czy poziom wykorzystania istniejącego potencjału miasta. Budżet obywatelski, o którym mowa, jest narzędziem do komunikacji obywateli z władzą. Dialog tych dwóch stron jest niezbędny w celu zidentyfikowania problemów istniejących w mieście oraz potrzeb mieszkańców. Urząd Miasta Krakowa realizując po raz trzeci zadania związane z budżetem obywatelskim wprowadził kolejne modernizacje zgodne z rekomendacjami wynikającymi z poprzednich edycji. W każdej edycji wyłaniają się kwestie warte przemyślenia, zarówno po stronie mieszkańców jak i samych organizatorów. W celu wspomagania procesu realizacji budżetu obywatelskiego corocznie przeprowadza się ewaluację projektu. W rezultacie ustala się jak przebiegał proces, jakie wyniknęły problemy w trakcie jego realizacji. Ponadto możliwe jest dokonanie podsumowania edycji, wpływu na otoczenie oraz określenie wytycznych dotyczących edycji budżetu obywatelskiego realizowanych w przyszłości. Biorąc pod uwagę założenia projektów ewaluacyjnych, przystąpiono do przeprowadzenia badania trzeciej edycji budżetu obywatelskiego w Krakowie. Niniejszy raport jest podsumowaniem zrealizowanego procesu ewaluacji. Stanowi on ponadto materiał do rozważań nad przyszłą edycją BO, poparty zgromadzonymi wnioskami i rekomendacjami.

1. Metodologia realizacji badania

1.1 Cel i zakres badania

Głównym celem projektu badawczego była ocena procesu wdrażania budżetu obywatelskiego w Krakowie w 2016 r.

Zebrane dane posłużyły do realizacji celów szczegółowych projektu badawczego:

- oceny użyteczności¹, skuteczności² i efektywności³ kampanii informacyjno-edukacyjnej,
- oceny użyteczności, skuteczności i efektywności spotkań konsultacyjnych,
- oceny procesu składania projektów, a także ich weryfikacji i opiniowania,
- oceny użyteczności, skuteczności i efektywności kampanii informacyjnej,
- oceny przebiegu głosowania,
- ewaluacji przyjętego modelu BO pod względem trafności⁴, użyteczności, skuteczności i efektywności.

1.2 Triangulacja

Realizacja niniejszego badania ewaluacyjnego została przeprowadzona z wykorzystaniem zróżnicowanych metod i technik badawczych. Pozyskiwane dane posiadają zarówno charakter pierwotny, jak i wtórny.

Rozwiązaniem, które wpływa na zwiększenie jakości prowadzonych badań i poprawienie ich obiektywizmu jest zastosowanie tak zwanej triangulacji. Termin ten oznacza łączenie różnych metod, co ogranicza możliwość wystąpienia błędu lub pominięcia istotnego czynnika mającego wpływ na uzyskiwane informacje.

W niniejszym badaniu wykorzystane zostały trzy typy triangulacji zgodne z literaturą przedmiotu:

- Triangulacja danych – polega na wykorzystywaniu różnicowaniu źródeł, z których uzyskiwane są interesujące badacza dane. Zastosowanie tego typu triangulacji rozszerza spektrum zarówno danych zastanych jak i wywołanych, pozwalając tym samym usunąć pewne luki lub zweryfikować posiadane dane.
- Triangulacja badacza – koncentruje się na wprowadzeniu do procedury badawczej kilku kontrolerów lub obserwatorów. Pojawiająca się wzajemna kontrola pracy wpływa bardzo pozytywnie na stopień weryfikacji badań. Ten typ triangulacji jest szczególnie polecany do stosowania w przypadku badań, które mogą być obciążone subiektywnym wartościowaniem, gdyż wprowadza ona do nich korygujący kontekst intersubiektywności.
- Triangulacja metodologiczna – polega na wykorzystaniu wielu metod i technik badawczych, zarówno o charakterze ilościowym jak i jakościowym, a nawet opierających

---

¹ Wszystkie definicje za: Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, (red.) Stanisław Bienias, Piotr Strzęboszewski, Elżbieta Opałka, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 18.

Użyteczność – ocenia całość rzeczywistych efektów wywołanych przez interwencję (zarówno tych planowanych, jak i nieplanowanych, tzw. ubocznych), odnosząc je do wyzwań społeczno-ekonomicznych (często już zmienionych w czasie). W odróżnieniu od kryterium trafności, ocena użyteczności jest prowadzona po zamknięciu interwencji lub w jej końcowej fazie wdrażania.

² Skuteczność – ocenia stopień realizacji zakładanych celów (czy osiągnięto to, co zaplanowano), skuteczność użytych metod, instytucji oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty.

³ Efektywność – ocenia relację między nakładami, kosztami, zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), a osiągniętymi efektami interwencji.

⁴ Trafność – ocenia adekwatność planowanych celów interwencji i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie. Analiza tego kryterium prowadzona jest przed rozpoczęciem i w pierwszych fazach wdrażania interwencji.

się na analizie źródeł zastanych dotyczących obszaru badań. W naukach społecznych właśnie ten typ triangulacji jest najbardziej rozpowszechniony i pomimo to, że zastosowanie go przedłuża sam proces badań, to stosuje się go z uwagi na znaczące udoskonalenia wnoszone w cały proces badawczy⁵.

1.3 Analiza danych zastanych

Badania rozpoczęły się od analizy desk research. Jest to szczegółowa analiza istniejących i dostępnych zbiorów informacji zbieżnych z przedmiotem badania. W trakcie jej realizacji nie pozyskuje się nowych informacji,

a jedynie scala, zestawia i interpretuje dostępne dane. Desk research wykorzystywany jest w celu eksploracji problemu badawczego oraz wyszczególnienia informacji istotnych z perspektywy osiągnięcia celu badania. Analizie poddane zostały następujące dokumenty:

- sprawozdania ze spotkań informacyjnych i przebiegu kampanii informacyjno-edukacyjnej,
- dokumentacja projektów,
- dane z procesu weryfikacji i opiniowania projektów,
- sprawozdania ze spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami,
- dane z punktów obywatelskich dotyczące promocji i konsultacji,
- sprawozdania z kampanii informacyjnej na temat ogłoszonej listy projektów,
- dane z głosowania mieszkańców,
- materiały udostępnione przez Centrum Obywatelskie w Krakowie,
- dane statystyki publicznej,
- wyniki ewaluacji poprzednich edycji BO w Krakowie.

1.4 Badanie telefoniczne CATI

Badania przeprowadzone w ramach ewaluacji miały charakter ilościowy (badania telefoniczne) i jakościowy (wywiady grupowe i indywidualne). Wywiady telefoniczne zrealizowano z udziałem następujących grup:

- Projektodawcy, których projekty zostały pozytywnie zaopiniowane (157 projektodawców);
- Pełnoletni mieszkańcy Krakowa (640 mieszkańców, próba reprezentatywna ze względu na wiek i płeć).

Tabela 1. Rozkład próby w badaniu mieszkańców

Grupy wieku	Liczba mieszkańców*		Udział %		Liczba ankiet	
	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna
18-29	51 273	48 810	9,2%	8,7%	59	56
30-39	73 594	69 477	13,2%	12,4%	84	79
40-49	50 220	47 752	9,0%	8,5%	57	55
50-59	50 626	43 366	9,1%	7,8%	58	50
60-74	69 005	55 027	12,3%	9,8%	79	63
łącznie	294 718	264 432	52,7%	47,3%	337	303

*na podstawie BDL 2015

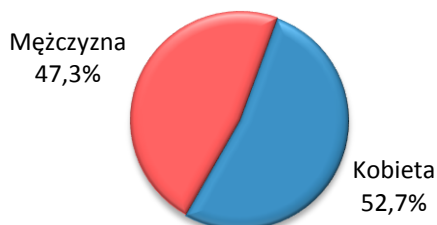
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS i serwisów internetowych poszczególnych miast.

⁵ P. Weryński, Wzory uczestnictwa obywatelskiego Polaków, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa, 2010, s. 96-98.

1.4.1. Charakterystyka mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu CATI

W badaniu telefonicznym wzięło udział 640 pełnoletnich mieszkańców Krakowa. Zgodnie z założeniami dotyczącymi rozkładu próby większość respondentów (52,7%) stanowiły kobiety.

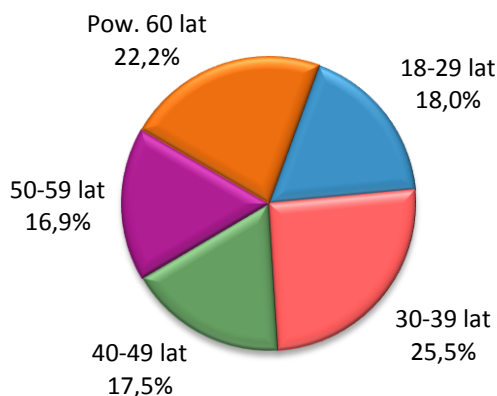
Rysunek 1. Płeć mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

Nieco ponad 1/4 respondentów liczyła od 30 do 39 lat (25,5%), a 22,2% - powyżej 60 lat. Najmniej liczną grupę wieku stanowili natomiast 50-latkowie (16,9%).

Rysunek 2. Wiek mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

Najwięcej badanych miało wykształcenie wyższe (50,6%), a najmniej – gimnazjalne lub niższe (1,3%).

Rysunek 3. Wykształcenie mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

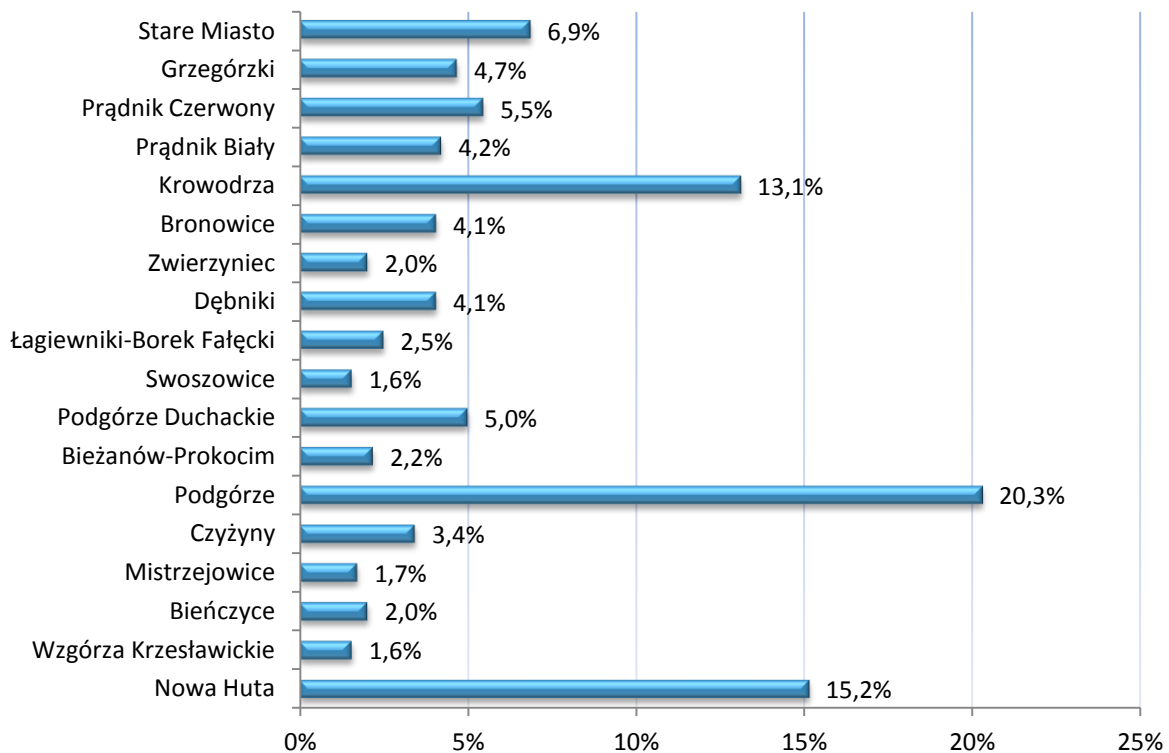

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

W badaniu telefonicznym mieszkańców Krakowa najliczniej reprezentowana była Dzielnica XIII Podgórze (20,3%), nieco mniej respondentów zamieszkuje Dzielnicę XVIII Nowa Huta (15,2%) i V Krowodrza (13,1%). Najmniej badanych mieszka w Dzielnicach X Swoszowice i XVII Wzgórze Krzesławickie (po 1,6%).

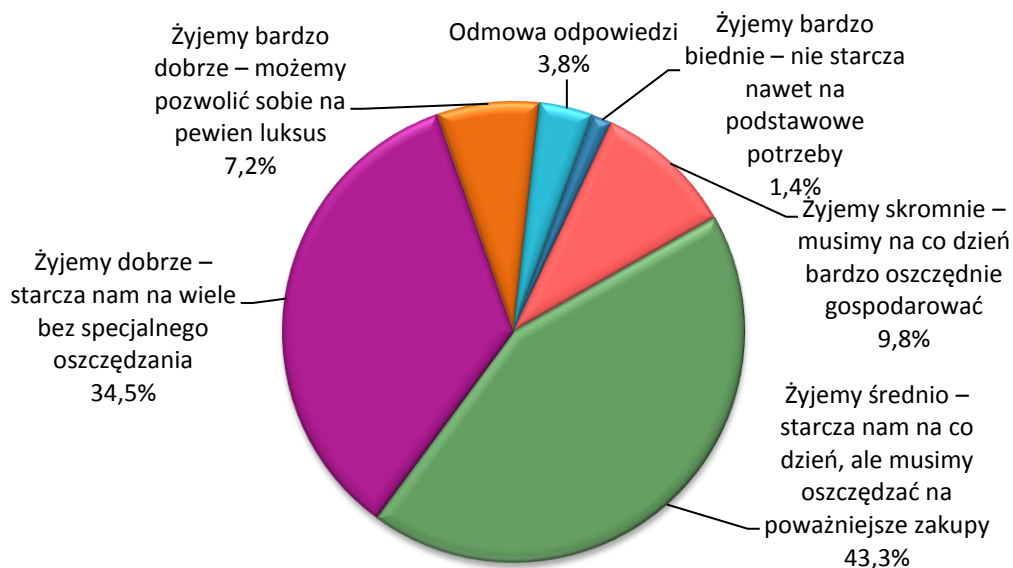
Rysunek 4. Zamieszkiwana dzielnica (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

Najczęściej ankietowani, pytani o status materialny swoich rodzin, wskazywali, że żyją średnio, tzn. starcza im na codzienne wydatki, ale muszą oszczędzać na poważniejsze zakupy (43,3%). Nieco ponad 1/3 odpowiedziało, że żyje dobrze – rodzinie starcza na wiele bez specjalnego oszczędzania (34,5%). Prawie co 10 ocenił, że rodzina żyje skromnie i na co dzień musi bardzo oszczędnie gospodarować (9,8%). Na pewien luksus pozwolić sobie może 7,2% badanych, a 1,4% żyje bardzo biednie, co oznacza, że rodzinie nie starcza nawet na podstawowe potrzeby.

Rysunek 5. Status materialny rodzin mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

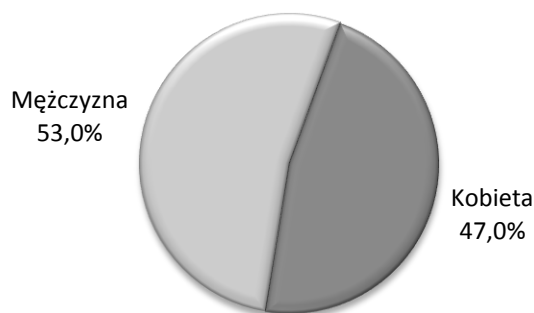

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

1.4.2. Charakterystyka projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu CATI

W badaniu telefonicznym wzięło udział 157 projektodawców, których wnioski zostały pozytywnie zaopiniowane w procesie weryfikacji. Większość respondentów (53,0%) stanowili mężczyźni.

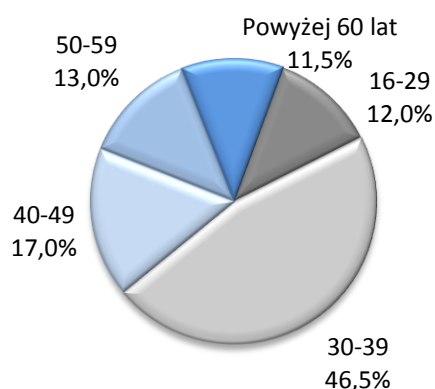
Rysunek 6. Płeć projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Niemal połowę badanych projektodawców stanowili trzydziestolatkowie (46,5%). Najmniej liczną grupą wieku były osoby pow. 60 roku życia (11,5%).

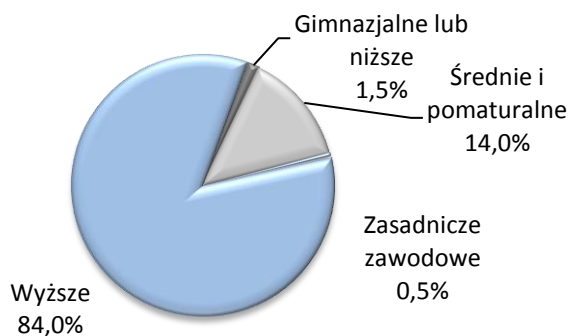
Rysunek 7. Wiek projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Najwięcej ankietowanych miało wykształcenie wyższe (84,0%), a najmniej – zasadnicze zawodowe (0,5%).

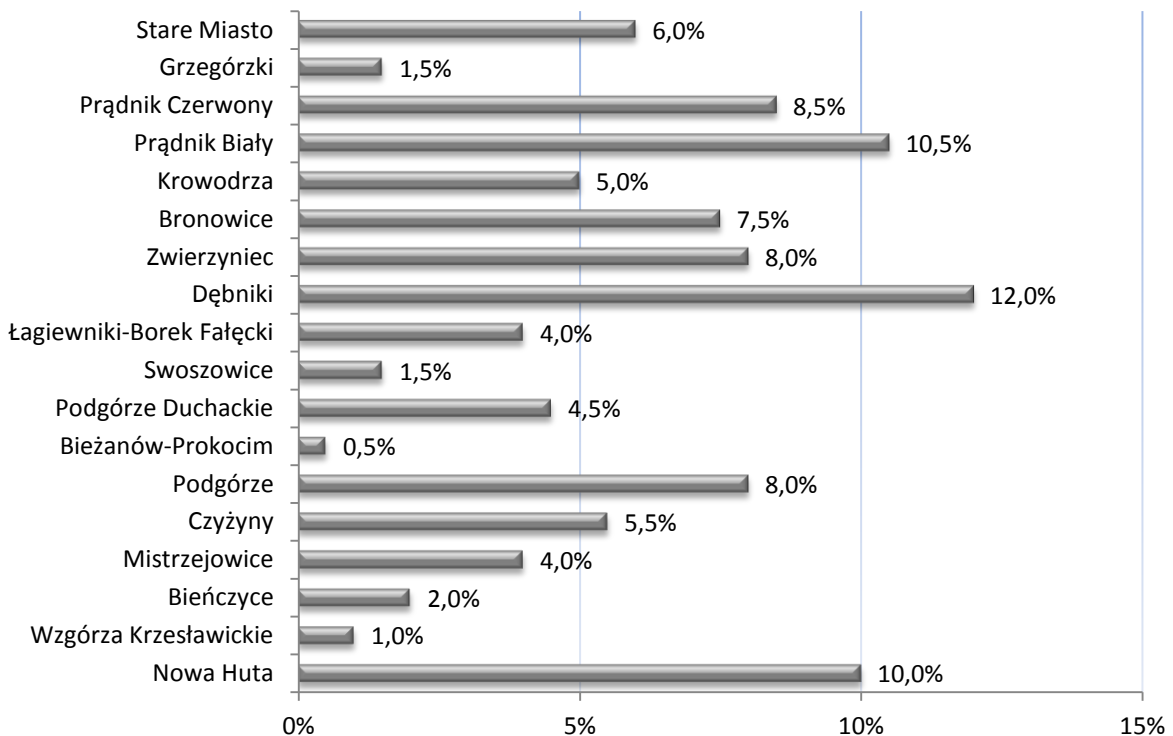
Rysunek 8. Wykształcenie projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Najliczniej reprezentowana była Dzielnica VIII Dębniki (12,0%), nieco mniej respondentów zamieszkuje Dzielnicę IV Prądnik Biały (10,5%) i XVIII Nowa Huta (10,0%). Najmniej badanych mieszka w Dzielnicy XII Bieżanów-Prokocim (0,5%).

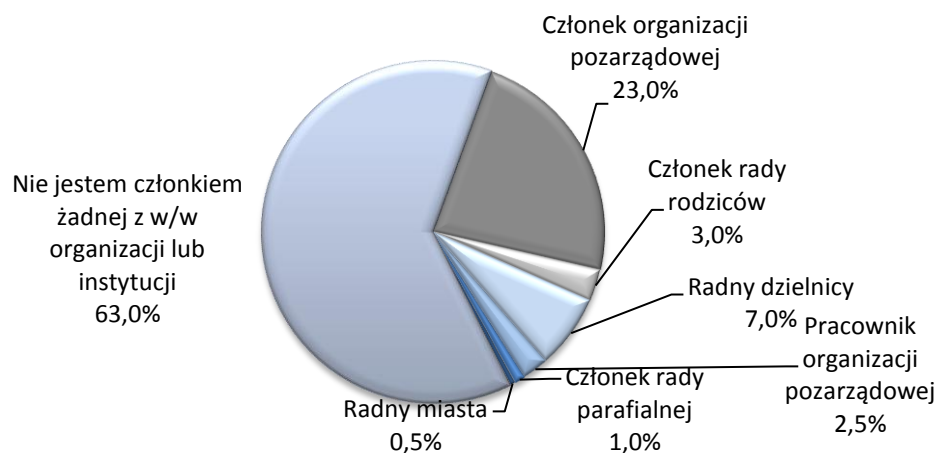
Rysunek 9. Dzielnica zamieszkania projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Ponad połowa ankietowanych nie była członkiem organizacji/institucji o lokalnym zakresie działania (63,0%). Nieco mniej niż 1/4 wskazała, że jest członkiem organizacji pozarządowej (23,0%). Najmniej było Radnymi Miasta (0,5%). Żaden uczestnik badania nie był członkiem zarządu spółdzielni socjalnej ani członkiem rady nadzorczej spółdzielni socjalnej.

Rysunek 10. Członkostwo projektodawców uczestniczących w badaniu w organizacji/institucji o lokalnym zakresie działania (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

1.3. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)

W ramach ewaluacji zostały przeprowadzone wywiady grupowe z następującymi grupami:

- Projektodawcy,
- pracownicy UMK, jednostek miejskich,
- reprezentanci Rad Dzielnic.

1.4. Indywidualne telefoniczne wywiady pogłębione (TDI)

W ramach ewaluacji zostały przeprowadzone wywiady indywidualne z następującymi grupami:

- członkowie Zespołu ds. budżetu obywatelskiego w mieście Krakowie (2 wywiady),
- przedstawiciele Rady Budżetu Obywatelskiego (4 wywiady: po jednym z przedstawicielami organizacji pozarządowych, Prezydenta Miasta Krakowa, Rady Miasta Krakowa, Rad i Zarządów Dzielnic),
- prowadzący spotkania konsultacyjne (2 wywiady),
- pracownicy UMK i jednostek miejskich (10 wywiadów),
- przedstawiciele Rad Dzielnic zaangażowani w proces wdrażania BO (10 wywiadów).

2. Wielkość środków przeznaczonych na budżet obywatelski

W ramach tegorocznej edycji budżetu obywatelskiego, Kraków przeznaczył do dyspozycji mieszkańców pulę 10 855 000 złotych. Jest to znacznie mniej pokaźna suma niż w innych dużych polskich miastach, które przeznaczyły od 12,5 mln zł w Gdańsku do 51,2 mln zł w Warszawie. Miastem najbardziej zbliżonym do Krakowa pod względem liczby mieszkańców jest Łódź. W przeciwieństwie do Krakowa, Łódź jest zdecydowanym liderem w kwestii ogólnej wielkości środków przeznaczonych do rozdysponowania jak i puli środków w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W Łodzi wielkość środków budżetu obywatelskiego per capita wynosi aż 57,1 zł, zaś w Krakowie tylko 15,40 zł. W roku bieżącym, największe miasta w Polsce na zadania realizowane w ramach budżetu partycypacyjnego, przeznaczyły środki w kwotach zbliżonych lub wyższych w stosunku do założonych w roku poprzednim. W Krakowie budżet ten pomniejszono o ponad 3 miliony złotych. Jest to jednak w dalszym ciągu wyższa kwota aniżeli założona na realizację zadań w ramach I edycji BO, kiedy to na budżet obywatelski przeznaczono 4,5 mln zł.

Tabela 2. Środki przeznaczone na budżet obywatelski

Miasto	Liczba mieszkańców na koniec 2015 roku	Wielkość środków przeznaczonych na budżet obywatelski na rok 2017			Kwota przeznaczona na BO w przeliczeniu na jednego mieszkańca		
		na rok 2017	na rok 2016	na rok 2015	na rok 2017	na rok 2016	na rok 2015
Warszawa	1 744 351	51,2 mln	51,0 mln	26,2 mln	29,4	29,4	15,2
Kraków	703 746	10,9 mln	14,0 mln	4,5 mln	15,4	18,0	6,0
Łódź	700 982	40,0 mln	40,0 mln	40,0 mln	57,1	57,0	56,0
Wrocław	635 759	25,0 mln	20,0 mln	20,0 mln	39,3	32,0	32,0
Poznań	542 348	15,0 mln	15,0 mln	10,0 mln	27,7	27,0	18,0

Gdańsk	462 249	12,5 mln	11,0 mln	11,0 mln	27,0	24,0	24,0
--------	---------	----------	----------	----------	------	------	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, informacji zawartych w serwisach internetowych urzędów miast oraz ogłoszeń i komunikatów urzędowych dotyczących budżetu obywatelskiego poszczególnych miast.

Podział środków w poszczególnych dzielnicach był autonomiczną decyzją Rad Dzielnic i następował w ramach środków przeznaczonych na ogólną działalność poszczególnych Dzielnic. W opinii UMK, wysokość środków przeznaczonych przez poszczególne Rady na BO wynika z dotychczasowych doświadczeń poszczególnych Rad i Radnych z budżetem obywatelskim, jak i z osobistego stosunku poszczególnych Radnych do narzędzia, jakim jest budżet obywatelski. Z drugiej jednak strony, zwłaszcza małe dzielnice (a więc mające relatywnie mniejsze budżety) musiały dokonać wyboru między przeznaczeniem środków na BO, a ich przeznaczeniem na inne, pilniejsze sprawy np. remontowe czy infrastrukturalne.

Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące ilości środków w ramach BO w poszczególnych dzielnicach w przeliczeniu na liczbę stałych mieszkańców. Najmniej, bo 0,9 zł przypadają na mieszkańców następujących dzielnic: Grzegórzki, Bieńczyce, Nowa Huta, a najwięcej: Łagiewniki-Borek Fałęcki (12,6 zł) i Zwierzyniec (12,3 zł).

Tabela 3. Środki przeznaczone na projekty dzielnicowe w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa

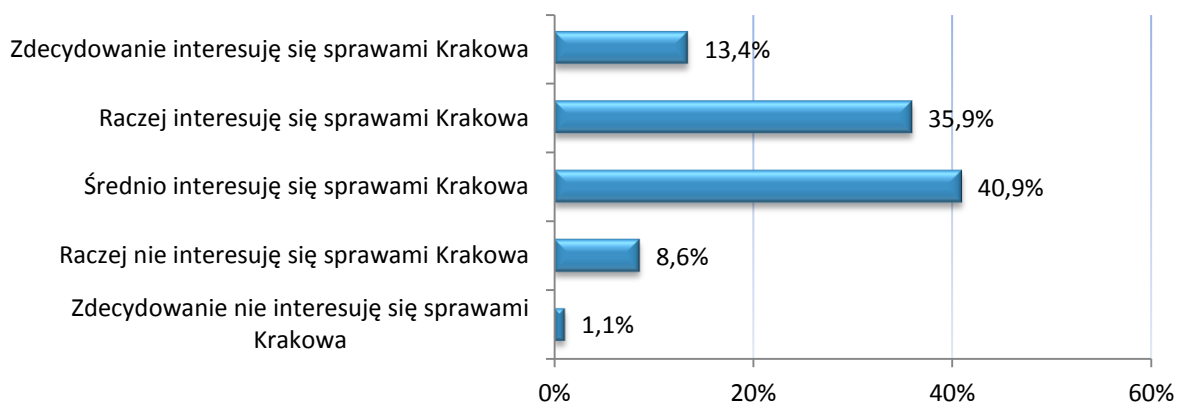
Dzielnica	Środki finansowe [w zł]	Liczba stałych mieszkańców	Kwota przeznaczona na projekty dzielnicowe w przeliczeniu na mieszkańca (w zł)
I Stare Miasto	100 000	34 580	2,9
II Grzegórzki	25 000	29 022	0,9
III Prądnik Czerwony	300 000	47 489	6,3
IV Prądnik Biały	400 000	69 339	5,8
V Krowodrza	100 000	31 335	3,2
VI Bronowice	100 000	23 568	4,2
VII Zwierzyniec	250 000	20 307	12,3
VIII Dębniki	200 000	60 073	3,3
IX Łagiewniki-Borek Fałęcki	190 000	15 080	12,6
X Swoszowice	100 000	26 106	3,8
XI Podgórze Duchackie	100 000	53 160	1,9
XII Bieżanów-Prokocim	100 000	62 912	1,6
XIII Podgórze	100 000	34 595	2,9
XIV Czyżyny	50 000	26 947	1,9
XV Mistrzejowice	100 000	52 701	1,9
XVI Bieńczyce	40 000	42 328	0,9
XVII Wzgórze Krzesławickie	50 000	20 312	2,5
XVIII Nowa Huta	50 000	53 892	0,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w serwisie internetowym <http://www.krakow.pl/budzet> oraz z zamieszczonych w nim ogłoszeń i komunikatów urzędowych.

3. Zainteresowanie badanych mieszkańców Krakowa sprawami lokalnymi

Niemal połowa badanych mieszkańców Krakowa oceniała, że interesuje się sprawami Krakowa (49,3%; w tym 13,4% - zdecydowanie), a czterech z dziesięciu uznało swój poziom zainteresowania za średni (40,9%). Tylko co dziesiąty respondent zadeklarował, że raczej lub zdecydowanie nie interesuje się sprawami Krakowa.

Rysunek 11. Ocena poziomu zainteresowania sprawami miasta Krakowa (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

Spośród zadań miasta mieszkańcy chcieliby mieć największy wpływ na infrastrukturę lokalną (71,1%). Stosunkowo często wskazywano też ochronę środowiska i przyrody (44,5%) i wybór kierunków rozwoju, w tym najważniejszych inwestycji miejskich (40,5%). Najrzadziej wybierano promocję (12,8%). Jedynie 2,7% respondentów odpowiedziało, że nie chce mieć wpływu na zadania miasta.

Rysunek 12. Na jakie zadania miasta badani mieszkańcy chcieliby mieć największy wpływ (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

Aktywnością społeczną, w której biorą udział mieszkańcy Krakowa najczęściej było podpisanie petycji (35,6%). W spotkaniach lub zebraniach, na których są dyskutowane sprawy okolicy, dzielnicy lub miasta wzięła udział 1/4 respondentów (25,3%). Najrzadziej wskazywano organizowanie demonstracji, wiecu (0,5%) i inne, niewymienione w kafeterii aktywności (1,9%; m.in. działalność charytatywna, głosowanie w BO, organizowanie wydarzeń kulturalnych). Ponad 1/3 badanych nie uczestniczyła natomiast w żadnej aktywności społecznej (35,8%).

Rysunek 13. Aktywność społeczna badanych mieszkańców Krakowa (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

4. Założenia budżetu obywatelskiego 2016

W Krakowie proces wdrożenia i realizacji BO podzielono na kilka etapów, co udokumentowano w Regulaminie uchwalonym przez Radę Miasta Krakowa. W Regulaminie nie ujęto pierwszych dwóch etapów, o których mowa w obowiązujących standardach: przygotowania procesu („faza zero”) oraz wypracowywania zasad przebiegu procesu. Niemniej jednak, założenia dotyczące tych dwóch etapów zostały spełnione.

Wstępem do uruchomienia procedury budżetu obywatelskiego była dyskusja na poziomie władz i organów miasta, Radnych Dzielnic i strony społecznej, co jest istotą fazy zero. Ustalono główną ideę oraz cele szczegółowe inicjatywy. Zgodnie ze standardami, meritum drugiego etapu jest ustalenie dokładnych reguł przebiegu budżetu obywatelskiego i dostosowanie ich do lokalnych uwarunkowań. Na tym etapie Zarządzeniem Prezydenta Miasta powołano 28-osobową Radę Budżetu Obywatelskiego miasta Krakowa, w skład której wchodziłi zarówno przedstawiciele władz miasta jak i społeczności lokalnej, co świadczy o prawdziwie partycypacyjnym charakterze procesu. Przed podpisaniem uchwały dot. Regulaminu BO, w okresie od 14 do 28 października 2015 roku zorganizowano konsultacje społeczne dotyczące projektu Regulaminu budżetu obywatelskiego miasta Krakowa, opracowanego przez Radę Budżetu Obywatelskiego. Przeprowadzenie dwutygodniowych konsultacji należało do przedstawicieli Miejskiego Centrum Dialogu (Wydział Rozwoju Miasta UMK). Komunikaty o uruchomieniu konsultacji przekazywano wieloma kanałami informacyjnymi:

w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa, serwisie www.dialoguj.pl oraz serwisach: NGO organizacje pozarządowe i budżet obywatelski. Za ich pośrednictwem udostępniono elektroniczną wersję projektu Regulaminu. W celu rozpropagowania idei konsultacji dotyczących projektu Regulaminu w serwisie www.dialoguj.pl wykorzystano dział aktualności, aktualne konsultacje oraz mailing. W serwisie trzykrotnie przekazano informację o mającym odbyć się 19 października w Urzędzie Miasta Krakowa spotkaniu konsultacyjnym. W okresie od 14 do 28 października serwis Dialog Społeczny odwiedziło 1154 użytkowników. Do dokonania oceny projektu Regulaminu i zgłoszenia uwag skłaniano mieszkańców również za pośrednictwem środków masowego przekazu, takich jak prasa, portal społecznościowy Facebook. Na profilu Dialog Społeczny w Krakowie zamieszczono trzy posty na temat trwających konsultacji oraz terminu spotkania konsultacyjnego. Zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi za pomocą poczty tradycyjnej lub elektronicznej. Przez cały okres trwania konsultacji społecznych do Wydziału Rozwoju Miasta UMK nie wpłynęła jednak żadna tego typu korespondencja. W dniu 19 października o godzinie 17.30 odbyło się zapowiadane spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami. Frekwencja nie była zadowalająca, bo

w spotkaniu uczestniczyło około 10 mieszkańców. Uwagi zgłaszane podczas spotkania dotyczyły bardzo często doprecyzowania zapisów zamieszczonych w projekcie Regulaminu. Zaproponowano również zorganizowanie punktów umożliwiających dostęp do głosowania za pomocą dedykowanej platformy internetowej, dzięki czemu osobom nieposiadającym dostępu do Internetu, w tym osobom starszym umożliwionoby udział w głosowaniu. Postulat został spełniony. Wpłynęły także wnioski o wydłużenie zaproponowanych terminów, co jednak nie było możliwe, ponieważ terminy te są określone w uchwałach Rady Miasta Krakowa w sprawie organizacji i zakresu działania dzielnic (określenie wysokości środków finansowych – do 31 stycznia; zgłaszanie propozycji zadań – do 31 marca; głosowanie preferencyjne, w którym dokonywany jest wybór zadań przeznaczonych do realizacji – do 30 czerwca).

Tabela 4. Zgodność etapu związanego z wypracowaniem zasad przebiegu budżetu z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce

Minimalne standardy budżetu partycypacyjnego	Czy budżet obywatelski w Krakowie spełnia założenia standardów budżetu obywatelskiego?
Powołanie zespołu ds. budżetu partycypacyjnego.	Tak, powołano Radę Budżetu Obywatelskiego.
Zróznicowany skład zespołu ds. BO.	Tak, w skład Rady BO wchodziło przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedstawicieli Prezydenta Miasta, Rady Miasta oraz Rad i Zarządów Dzielnic.
Skład zespołu i procedura naboru jest jawny. Skład nie może przekraczać ok. 20-25 osób. Efekty pracy zespołu powinny być upubliczniane. Istnieje możliwość skomentowania efektów pracy zespołu z zewnątrz.	Tak, skład Rady BO jest podany do publicznej wiadomości m.in. na stronie internetowej www.krakow.pl . Na stronie internetowej www.bip.krakow.pl upublicznione są protokoły z posiedzeń Rady BO. Powołanie Rady BO nastąpiło na mocy zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 11.03.2015 r. w sprawie powołania Rady Budżetu Obywatelskiego miasta Krakowa, a powołanie Zespołu ds. budżetu obywatelskiego - na mocy zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 19.02.2016 r.
Efekty pracy zespołu (model, zasady i regulamin procesu budżetu partycypacyjnego) zostały przyjęte i wdrożone mocą aktu prawa miejscowego.	w sprawie powołania Zespołu ds. budżetu obywatelskiego miasta Krakowa oraz ustalenia szczegółowej procedury realizacji budżetu obywatelskiego miasta Krakowa w roku 2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Pracownia badań i innowacji społecznych.

4.3. Kampania informacyjno- promocyjna

4.3.1. I etap kampanii informacyjno-promocyjnej

Miasto Kraków przeprowadziło szereg działań informacyjnych i promocyjnych w celu propagowania idei budżetu obywatelskiego wśród mieszkańców. Wszystkie działania w tym zakresie przeprowadzono w porozumieniu i za akceptacją Rady Budżetu Obywatelskiego, a treść materiałów informacyjno-promocyjnych została skonsultowana z pracownikami Instytutu Socjologii UJ

(rekomendacje powstały na bazie przeprowadzonych badań grupowych mieszkańców na temat budżetu obywatelskiego miasta Krakowa). W ramach kampanii informacyjno-promocyjnej dotyczącej trzeciej edycji budżetu obywatelskiego w Krakowie wykorzystano projekty realizowane podczas poprzednich edycji. Kampania informacyjno-promocyjna została podzielona na dwa etapy. Wszelkie działania promocyjne przeprowadzone w ramach budżetu obywatelskiego zostały przedstawione w formie zbiorczej w tabeli poniżej.

W ramach pierwszego z etapów, realizowanego w marcu, zachęcano mieszkańców Krakowa do kreowania własnych projektów w ramach budżetu obywatelskiego zarówno na poziomie ogólnomiejskim jak i dzielnicowym.

Tegoroczną kampanię rozpoczęto konferencją prasową z udziałem Zastępcy Prezydenta Miasta Krakowa, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa, Zastępcy Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych oraz Dyrektora Wydziału Promocji i Turystyki. Realizacja tego typu wydarzenia była zgodna z ideą rozpoczęcia kampanii wyrazistym wydarzeniem skupiającym uwagę mieszkańców oraz mediów, co zostało zasugerowane w latach poprzednich.

Ponadto w odpowiedzi na zdiagnozowane w roku poprzednim problemy, wprowadzono rekomendowane rozwiązania. W większym stopniu wykorzystano potencjał gazet regionalnych. Na łamach Dwutygodnika Miejskiego Kraków.pl pojawiły się nie tylko reklamy, jak w roku poprzednim, ale również artykuły i wywiady. Po raz pierwszy reklamę prasową typu full page zamieszczono w Tygodniku Nowohuckim. Ogółem, w okresie od 29 lutego do 4 kwietnia ukazało się 46 informacji prasowych, 61 informacji w Internecie, 16 informacji w radiu i telewizji.

W ramach kampanii przeprowadzono trzy maratony pisania projektów podczas których mieszkańcy mogli poznać ideę budżetu obywatelskiego i skonsultować swoje projekty z przedstawicielami Urzędu Miasta Krakowa lub miejskich jednostek organizacyjnych. Wydarzenia realizowane były w Miejskim Ośrodku Wspierania Inicjatyw Społecznych, Miejskim Centrum Dialogu oraz Ośrodku Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora CRICOTECA. Odpowiedź mieszkańców na zaproponowane wydarzenia była niewielka. Największa grupa zebrała się podczas wydarzenia pn. Projekt/Meta/Cricoteka i liczyła sobie 21 osób.

Nowością tej edycji były stanowiska konsultacyjne, tzw. Punkty Obywatelskie, usytuowane na terenie trzech centrów handlowych: Centrum Handlowego M1, Bonarka City Center oraz Galerii Bronowice, funkcjonujące podczas trzech kolejnych tygodni marca. Przestrzeń udostępniona została nieodpłatnie, za wyjątkiem Bonarki, która otrzymała kilkusetzłotową opłatę. Konsultanci obecni w Punktach odpowiadali na pytania mieszkańców, przedstawiali ideę BO oraz pomagali wypełniać wnioski. Według szacunkowych danych stoisko odwiedziło ok. 1400 osób, a ok. 420 konsultowało swój projekt z przedstawicielami Urzędu Miasta i miejskich jednostek. W poprzedniej edycji podobną rolę pełnił namiot informacyjny budżetu obywatelskiego, który podczas pierwszego etapu kampanii promocyjno-informacyjnej funkcjonował tylko przez jeden tydzień. Dodatkową atrakcją w tegorocznych Punktach Obywatelskich były animacje, które odbyły się w czterech dniach marca (6, 7, 13 i 20.03.). Mieszkańcy byli zachęceni do zaangażowania się w proces budżetu obywatelskiego poprzez udostępnienie darmowej fotobudki drukującej zdjęcia wraz z logotypem BO, a także gadżety rozdawane przez smoka i lajkonika. Centra handlowe informowały o możliwości konsultacji projektów w Punktach na swoich profilach w mediach społecznościowych, stronach internetowych oraz ekranach LED umieszczonych na swoim terenie.

Na Tauron Arenie Kraków w pierwszym dniu marca wyświetlono spot reklamowy. W drugim tygodniu miesiąca spoty pojawiły się na 22 ekranach LED na terenie miasta, natomiast w okresie 15-31 marca o BO informowano na 100 citylightach. Dodatkowo spoty reklamowe można było obejrzeć w Bus-TV w 200 autobusach, a w 65 automatach Krakowskiej Karty Miejskiej pojawiły się plansze reklamowe. O budżecie informowało też Radio Kraków (88 spotów), strona internetowa krakow.wyborcza.pl (wideboard), media społecznościowe (fanpage.krakow.pl i budżetu obywatelskiego) i miejskie.

Wydział Promocji i Turystyki każdej z osiemnastu Rad Dzielnic przekazał do dyspozycji po 150 plakatów (łącznie 2700 sztuk), 2000 ulotek (łącznie 36 000), bannery internetowe, projekty graficzne plakatów, projekty graficzne reklam do gazetki dzielnicowych. Na życzenie Rad Dzielnic Wydział udostępniał także dodatkowe rodzaje i ilości materiałów, np. gadżety.

4.3.2. II etap kampanii informacyjno-promocyjnej

Drugi etap kampanii realizowano w czerwcu. Głównym celem był wzrost liczby głosujących oraz świadomości mieszkańców na temat budżetu obywatelskiego Miasta Krakowa. Kluczową rolę odegrały Punkty Obywatelskie, przy czym należy odnotować, że nawiązano współpracę z kolejną galerią handlową – Kazimierz, dzięki czemu liczba Punktów wzrosła do czterech.

Podczas drugiego etapu kampanii opublikowano informacje prasowe w trzech kolejnych wydaniach lokalnego Faktu, jednorazowo w Tygodniku Nowohuckim, jednorazowo w lokalnym wydaniu Gazety Wyborczej oraz w gazetkach dzielnicowych, co było zgodne z rekomendacją dotyczącą wykorzystania potencjału lokalnej prasy.

Wśród zeszłorocznych rekomendacji pojawiła się propozycja zaangażowania lokalnych ambasadorów budżetu obywatelskiego. W celu dopasowania założeń tegorocznej kampanii do propozycji wynikających z zeszłorocznej ewaluacji, przygotowano filmy promocyjne ze znanymi mieszkańcami Krakowa. Materiały te wykorzystywano w mediach społecznościowych i miejskich. Organizatorzy tegorocznej kampanii przewidzieli w programie organizację wydarzeń promujących zrealizowane projekty. W trakcie II etapu miała miejsce inauguracja plenerowej wystawy zdjęć projektów realizowanych w ramach poprzednich edycji BO. Wystawa była możliwa do obejrzenia w trzech lokalizacjach: na Placu Wszystkich Świętych, na Rynku Podgórskim oraz na Alei Róż.

Na stronie internetowej www.budzet.dialoguj.pl dostępna jest internetowa platforma, w ramach której funkcjonuje wyszukiwarka projektów zarówno ogólnomiejskich jak i dzielnicowych. Dzięki niej mieszkańcy mogą poznać charakterystykę skutków realizacji projektów, pełny ich opis, kwotę potrzebną do ich realizacji. Ponadto, za pomocą internetowej platformy istniała możliwość złożenia komentarza zaproponowanego zadania oraz oddania głosu na wybrane projekty. Mieszkańcy, którzy zainteresowani byli czynnym udziałem w bieżącej edycji BO, za pomocą platformy internetowej mieli możliwość złożenia propozycji zadania. Platforma posiadała również funkcjonalność generowania materiałów promocyjnych (plakat, banner reklamowy) dedykowanych BO i konkretnemu projektowi, co miało pomóc wnioskodawcom w promocji (każdy z wnioskodawców mógł wygenerować na platformie plik do wykorzystania w sieci lub do wydrukowania).

Nowością tegorocznej edycji było opracowanie animowanego filmu instruktażowego pomagającego mieszkańcom oddać głos za pośrednictwem platformy internetowej (Facebook: 14 500 wyświetleń, 33 000 odbiorców).

Aktywny był Mobilny Punkt Obywatelski „Obywatelska Nyska” – samochód w barwach BO codziennie odwiedzający inny rejon Krakowa (wg ustalonego planu, uwzględniając szkoły i duże imprezy plenerowe), dzięki któremu animatorzy zachęcający do oddania głosu mogli łatwiej dotrzeć do mieszkańców miasta. Nyska była wyposażona w dwa komputery oraz tablet z dostępem do Internetu, a animatorzy pomagali w obsłudze platformy do głosowania i odpowiadali na pytania związane z głosowaniem.

Rozszerzono działania promocyjne i informacyjne w Internecie, co wynikało z ewaluacji poprzedniej edycji BO (coraz większe zaangażowanie w wykorzystanie Internetu oceniano pozytywnie, zwracano jednak uwagę na niewykorzystany potencjał profilu budżetu na Facebooku; w tym roku liczba fanów profilu BO wzrosła z 2400 do 5200 w okresie od marca do czerwca). W II etapie wśród zastosowanych narzędzi znalazły się: reklama stała w regionalnej sekcji portalu Onet.pl, mailing regionalny do użytkowników poczty Wp.pl, wideboard na stronie krakow.wyborcza.pl, reklama na portalu

lovekrakow.pl, bannery na stronach miasta, dzielnic, miejskich jednostek organizacyjnych, reklama w aktualnościach na portalu Facebook, promocja postów na facebook'owych profilach budżetu i miasta.

Tegoroczna kampania budżetu obywatelskiego nasycona była materiałami reklamowymi w formie zarówno papierowej (ulotki, plakaty, plansze reklamowe) jak i elektronicznej. W celu rozpropagowania idei BO w tegorocznej edycji wykorzystano w większym stopniu katalog środków masowego przekazu oraz nośników reklam niż w roku poprzednim. Dotyczyło to zarówno pierwszej jak i drugiej tury kampanii. Reklamy zamieszczono na 100 citylightach w obu etapach (to o 50 więcej niż w poprzedniej edycji), 22 (I etap) i 18 (II etap) ekranach LED oraz na Tauron Arena Kraków w postaci spotu reklamowego (nowości tej edycji). W projektach graficznych materiałów promocyjnych wykorzystano ikony symbolizujące różne formy przestrzeni miejskiej. Projekty te były spójne graficznie i koncepcyjnie z layoutem platformy do głosowania. W tym roku zwiększono wykorzystanie potencjału promocyjnego jaki daje komunikacja miejska – w drugim etapie rozszerzono działania o branding tramwaju, 5 autobusów oraz emisję spotu reklamowego w Tram-TV w 92 pojazdach (w tram-TV oraz Bus-TV wyświetlany był też pasek informacyjny z komunikatem o głosowaniu). Dokładny przebieg kampanii promocyjnej przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 5. Zestawienie form upowszechniania idei budżetu obywatelskiego w Krakowie

I ETAP 29 lutego - 1 kwietnia 2016	II ETAP 1-30 czerwca 2016
EVENT MARKETING	
Konferencja prasowa w Urzędzie Miasta Krakowa – (29 lutego)	Dzień Otwarty Magistratu w namiocie stanowiącym Punkt Obywatelski (5 czerwca)
Punkt Obywatelski obecny w trzech galeriach handlowych 1 – 7 marca – M1 7 – 13 marca – Bonarka 14 – 20 marca – Bronowice Ogółem ok. 1400 osób odwiedziło stoiska, zabrało ulotkę lub gadżet; ok. 420 konsultowało swój projekt lub podjęło rozmowę z przedstawicielami UMK i MJO.	Inauguracja plenerowej wystawy zdjęć projektów realizowanych w ramach poprzednich edycji budżetu obywatelskiego
Animacje w Punktach Obywatelskich (fotobudka, postać smoka i lajkonika (6, 7, 13, 20 marca)	Jednodniowy briefing w Bonarka City Center (20 czerwca)
Jednodniowy briefing w jednej z galerii (7 marca)	Punkt Obywatelski obecny w czterech galeriach handlowych 18 – 23 czerwca – Galeria Bronowice 18 – 30 czerwca – Bonarka City Center 24 – 30 czerwca – Centrum Handlowe M1 24 – 30 czerwca – Galeria Kazimierz
Trzy maratony pisania projektów zrealizowane w budynkach jednostek miejskich i kulturalnych: „Maraton Projektów” „Wielka-Noc Projektów” „Projekt/Meta/Cricoteka” W sumie uczestniczyło w nich ok. 50 osób.	Jednodniowe animacje przy punktach obywatelskich w trzech galeriach handlowych (19, 25, 26 czerwca)

Konferencja prasowa podsumowująca I etap kampanii promocyjnej (1 kwietnia)	Mobilny Punkt Obywatelski „Obywatelska Nyska” w formie samochodu w barwach BO, który w okresie 18-30 czerwca codziennie odwiedzał inny rejon Krakowa
	Plenerowa wystawa zdjęć dotyczących realizacji projektów realizowanych w ramach poprzednich edycji BO w trzech lokalizacjach podczas kolejnych trzech tygodni czerwca 5 – 11 czerwca – Plac Wszystkich Świętych, przy Pawilonie Wyspiańskiego 12 – 20 czerwca – Rynek Podgórski 21 – 30 czerwca – Aleja Róż
ABOVE THE LINE (ATL)	
1-dniowa emisja spotu reklamowego na Tauron Arena Kraków (1 marca)	Emisja spotu reklamowego na Tauron Arena Kraków (24 czerwca)
Reklama typu citylight w 100 lokalizacjach na terenie miasta (15 – 31 marca)	Reklama typu citylight w 100 lokalizacjach na terenie miasta (15 – 30 czerwca)
Spoty na ekranach LED w 22 lokalizacjach (7 – 13 marca)	Spoty na ekranach LED w 18 lokalizacjach (24 – 30 czerwca)
Spot reklamowy emitowany w telewizji autobusowej Bus-TV – 200 autobusów, 2 spoty (6 – 31 marca)	Spot reklamowy emitowany w telewizji autobusowej Bus-TV – 200 autobusów (6 – 30 czerwca)
Plansze reklamowe w 65 automatach KKM (Krakowska Karta Miejska) (3 – 31 marca)	Plansze reklamowe w 65 automatach KKM (Krakowska Karta Miejska) (6 – 30 czerwca)
Plakat A3 – 1800 szt. Kolportaż przez przedstawicieli poszczególnych dzielnic oraz przez MJO i UMK	Plakat A3 – 9000 szt. dla Dzielnic
Plakat A4 – 1400 szt. Kolportaż przez przedstawicieli poszczególnych dzielnic	Plakat A4 – 1800 szt. dla Dzielnic
Ulotki miejskie – 100 000 szt. Kolportaż w budynkach jednostek samorządowych (od 1 marca)	Emisja spotu reklamowego w TRAM-TV -92 pojazdy (17 – 30 czerwca)
Jednorazowa reklama 1/3 w Dwutygodniku Miejskim Kraków.pl	Ok. 150 punktów do głosowania zaopatrzonych w ulotki, plakaty, gadżety
Jednorazowa reklama full page oraz artykuł i wywiad w Dwutygodniku Miejskim Kraków.pl (16 marca)	Branding tramwaju MPK Bombardier NTG6 (9 maja – 30 czerwca)
Jednorazowa reklama prasowa w Tygodniku Nowohuckim – full page (11 marca)	Branding 5 autobusów MPK – reklama full back (1 – 30 czerwca)
Dwutygodniowa emisja 88 spotów reklamowych w Radiu Kraków (7 – 21 marca)	Wizytówki z kodami QR i linkiem do głosowania – 25000 szt.
Bieżąca działalność w Telewizji internetowej	Ulotki miejskie – kolportaż w budynkach

Kraków.pl
(1 marca – 30 czerwca)

jednostek samorządowych i Punktach
Obywatelskich – 50 000 szt.
(kolportaż 1 – 30 czerwca)

Reklama prasowa w lokalnym wydaniu Faktu –
- w trzech kolejnych wydaniach
(17, 24, 27 czerwca)

Jednorazowa reklama prasowa w Tygodniku
Nowohuckim
(17 czerwca)

Jednorazowa reklama prasowa w lokalnym
wydaniu Gazety Wyborczej
(21 czerwca)

Reklama prasowa w Dwutygodniku Miejskim
Kraków.pl – w dwóch kolejnych wydaniach
(8, 22 czerwca)

Reklama prasowa w gazetkach dzielnicowych
Plakaty A3 („głosuj tutaj”) – 2000 szt. –
dystrybucja od 01 czerwca

OUTBOUND MARKETING

Ulotki miejskie – druki bezadresowe do
gospodarstw domowych na terenie miasta –
315000 szt.
(18 – 26 czerwca)

INTERNET MARKETING

Dwutygodniowa emisja banneru stałego na stronie
internetowej Kraków.wyborcza.pl -
(7 – 13 marca)

Tygodniowa emisja reklamy stałej na portalu
Onet.pl w serwisie Wiadomości regionalne
Kraków
(18 – 24 czerwca)

Tygodniowa emisja banneru stałego na stronach
internetowych miejskich jednostek organizacyjnych
(23 lutego – 30 czerwca)

Mailing regionalny do 180 000 użytkowników
poczty Wp.pl
(20 czerwca)

Tygodniowa emisja banneru stałego na stronach
Rad Dzielnic
(23 lutego – 30 czerwca)

Wideboard na stronie Kraków.wyborcza.pl
emitowany przez 13 dni
(18 – 30 czerwca)

Bieżące działania informacyjno-promocyjne na
stronie głównej www.krakow.pl oraz w zakładce
poświęconej wyłącznie kampanii
www.budzet.krakow.pl
(1 marca – 30 czerwca)

Tygodniowa reklama stała na portalu
LoveKraków.pl w formie tła portalu i banneru
na stronie głównej i podstronach
(23 – 30 czerwca)

Miesięczna emisja banneru reklamowego
na stronie głównej www.budzet.krakow.pl oraz w
sekcji polecamy
(1 marca – 30 czerwca)

Animowany film instruktażowo-promocyjny –
miesięczna emisja w mediach miejskich i
społecznościowych
(1 – 30 czerwca)
Facebook: 14 500 wyświetleń, 33 000
odbiorców.

Działania informacyjne na stronie BIP w dziale
poświęconym BO

Emisja banneru stałego na stronach Rad
Dzielnic

KRAKÓW

(1 marca – 30 czerwca)	(1 – 30 czerwca)
Miesięczna emisja banneru reklamowego na stronie BIP	Miesięczna emisja banneru stałego na stronach miejskich jednostek organizacyjnych
(1 marca – 30 czerwca)	(1 – 30 czerwca)
Bieżący newsletter biuletynu Kraków.pl	Bieżące działania informacyjno-promocyjne na stronie Magiczny Kraków – zakładka poświęcona kampanii www.budzet.krakow.pl
(1 marca – 30 czerwca)	(1 – 30 czerwca)
Bieżąca działalność informacyjno-promocyjna na profilach: Budżet obywatelski miasta Krakowa, Kraków.pl, Miejskie Centrum Dialogu, Rada Miasta Krakowa	Newsletter biuletynu Kraków.pl
(1 marca – 30 czerwca)	(1 – 30 czerwca)
Emisja reklamy w aktualnościach na portalu Facebook (w ciągu miesiąca liczba fanów wzrosła z 2400 do 4000), banner na stronie Archidiecezji Krakowskiej diecezja.pl	Bieżące działania informacyjno-promocyjne na profilach: Budżet obywatelski miasta Krakowa (liczba fanów wzrosła do 5 200), Kraków.pl, Dialog Społeczny w Krakowie
(7 – 31 marca)	(1 – 30 czerwca)
	Miesięczna reklama w aktualnościach na portalu Facebook, promocja postów na profilu Budżet obywatelski miasta Krakowa
	(1 – 30 czerwca)
	Generator ulotek – możliwość wygenerowania pliku reklamowego do wykorzystania go w sieci lub w formie papierowej
	Filmy promocyjne ze znanymi mieszkańcami Krakowa wykorzystywane w mediach społecznościowych i miejskich (8 spotów Jacek Majchrowski, Bogusław Kośmider, Rafał Sonik, Michał Kościuszko, Michał Rusinek, Tomasz Schimscheiner, Zbigniew Glonek, Adrian Stanisław)
	Cross promocja w ramach platformy do głosowania w Budżecie Obywatelskim Województwa Małopolskiego
	Wśród osób, które oddały głos na zwycięskie projekty, rozlosowanych zostanie 200 podwójnych zaproszeń na spektakl do Teatru Variete.
Działania dodatkowe	
	prezentacja spotów promocyjnych podczas Festiwalu Muzyki Filmowej, Święta Muzyki oraz meczu towarzyskiego Polska-Litwa w piłkę nożną
	informacja o Budżecie Obywatelskim w ogłoszeniach parafialnych w kościołach
	ogłoszenie o głosowaniu na intranecie dla

pracowników UMK

wysłanie informacji do posiadaczy aplikacji „O!strzegator”

Pozostałe działania promocyjne

Gadżety

- t-shirt – 50 szt.
- brelok-odblask – 1500 szt.
- kalendarzyk – 500 szt.
- długopis touchpen – 2000 szt.
- długopis eco – 1000 szt.
- długopis standard – 3000 szt.
- pendrive – 500 szt.
- smycz – 1500 szt.
- zestaw notes i długopis – 1000 szt.
- zestaw kolorowanka i kredki – 800 szt.
- torba eco – 1200 szt.
- maskotka – 500 szt.
- kamizelka odbłaskowa – 600 szt.
- stojak na komórkę – 800 szt.
- brelok-piłka – 700 szt.
- magnes – 1000 szt.
- kostka Rubika – 100 szt.
- krówki – 100 kg

Materiały wystawiennicze

- 6 roll-up'ów
- 2 lady
- ścianka
- stojaki na ulotki

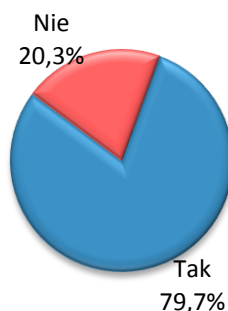
Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w serwisie internetowym https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=75177 i materiałów przekazanych przez UM

Zgodnie z danymi Instytutu Monitorowana Mediów za okres 01-30 czerwca 2016. w trakcie kampanii pojawiło się **606 informacji medialnych** związanych z budżetem obywatelskim miasta Krakowa:

- prasa 189 publikacji,
- Internet – 170 publikacji,
- Radio – 54 materiały,
- Telewizja – 17 materiałów,
- Media społecznościowe – 148 publikacji.

Podczas realizacji badania ewaluacyjnego mieszkańców zapytano o znajomość zagadnień dotyczących budżetu obywatelskiego. Zdecydowana większość respondentów słyszała o budżecie obywatelskim w Krakowie (79,7%). Tej grupie zadawano kolejne pytania, natomiast 20,3% mieszkańców w tym punkcie zakończyło swój udział w ankiecie.

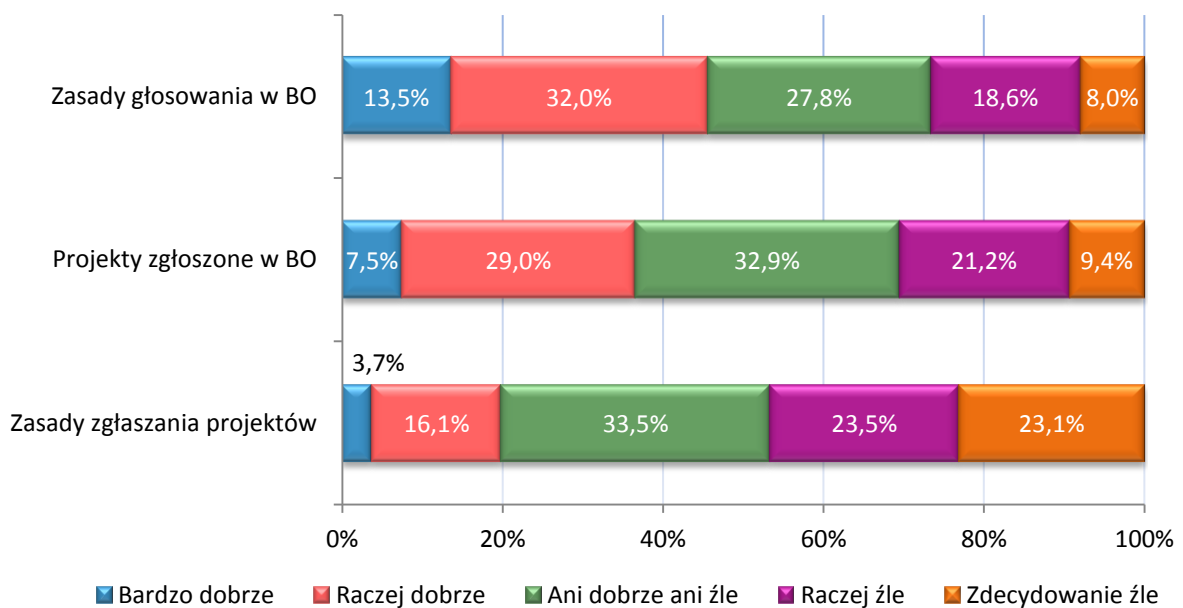
Rysunek 14. Czy mieszkańcy słyszeli o budżecie obywatelskim w Krakowie (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=640

Najczęściej badani mieszkańcy swoją znajomość zasad głosowania w BO oceniali dobrze (45,5%; w tym 13,5% - bardzo dobrze) bądź ani dobrze ani źle (27,8%). Dobłą znajomością projektów zgłoszonych w ramach BO pochwaliło się 36,5% (w tym 7,5% - bardzo dobrze), a niemal 1/3 wskazała opcję „ani dobrze ani źle” (32,9%). W przypadku zasad zgłaszania projektów prawie połowa ankietowanych wybrała odpowiedzi „raczej źle” (23,5%) i „zdecydowanie źle” (23,1%), a 1/3 – „ani dobrze ani źle” (33,5%).

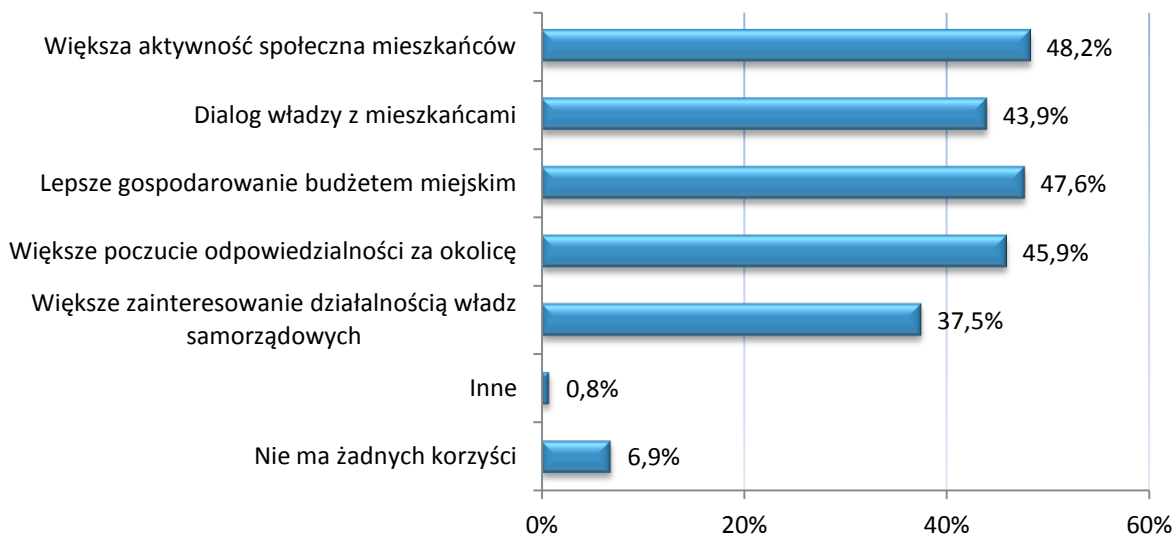
Rysunek 15. Ocena stopnia znajomości elementów związanych z BO (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Wśród korzyści, jakie wynikają z wprowadzenia BO w Krakowie, badani mieszkańcy przede wszystkim wskazywali większą aktywność społeczną mieszkańców (48,2%), lepsze gospodarowanie budżetem miejskim (47,6%), większe poczucie odpowiedzialności za okolicę (45,9%) i dialog władzy z mieszkańcami (43,9%). Jedynie 6,9% nie zauważyło żadnych korzyści.

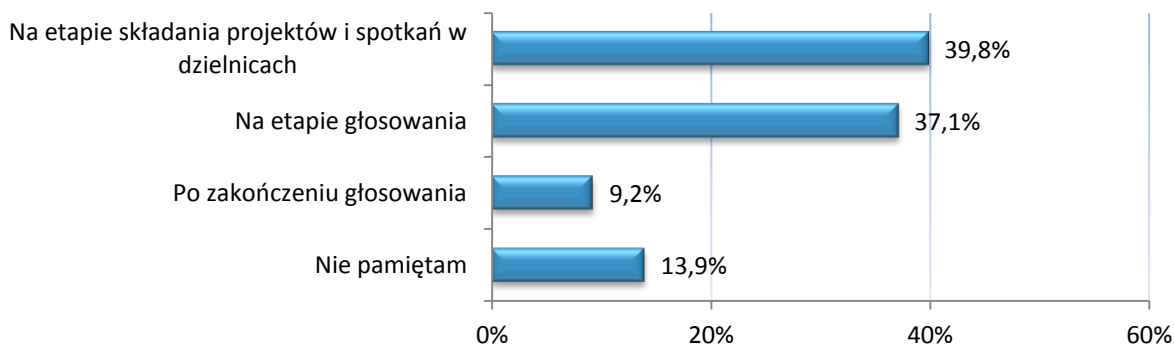
Rysunek 16. Korzyści, jakie zdaniem mieszkańców Krakowa wynikają z wprowadzenia budżetu obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

O budżecie obywatelskim w Krakowie najczęściej mieszkańców usłyszało na etapie składania projektów i spotkań w dzielnicach (39,8%), a także na etapie głosowania (37,1%). Jedynie mniej niż co dziesiąty ankietowany o BO dowiedział się po zakończeniu głosowania (9,2%).

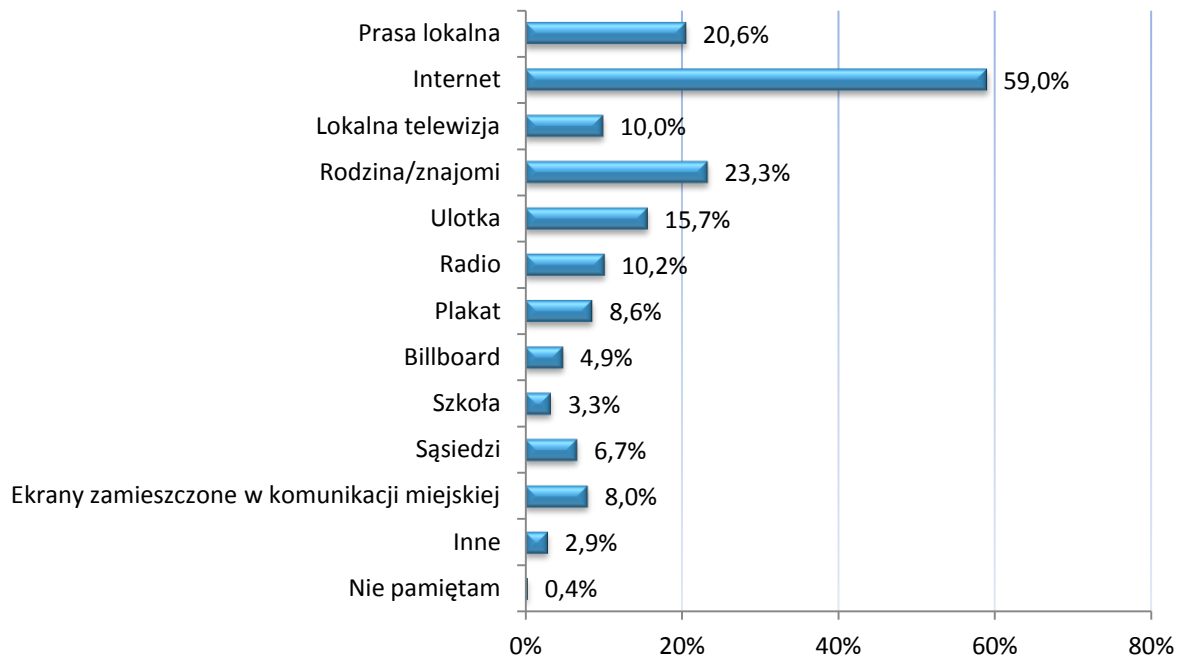
Rysunek 17. Kiedy respondenci usłyszeli o budżecie obywatelskim w Krakowie (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Zwykle informacje dotyczące BO docierały do mieszkańców poprzez Internet (59,0%). Dużo rzadziej o budżecie obywatelskim dowiadawali się za pośrednictwem rodziny/znajomych (23,3%) i prasy lokalnej (20,6%). Najrzadziej wskazywano na inne, niewymienione w kafeterii źródła (2,9%; m.in. BIP, akcje informacyjne w parafiach, sms, list, punkt informacyjny, bezpośrednio od Radnych), szkołę (3,3%) i billboardy (4,9%).

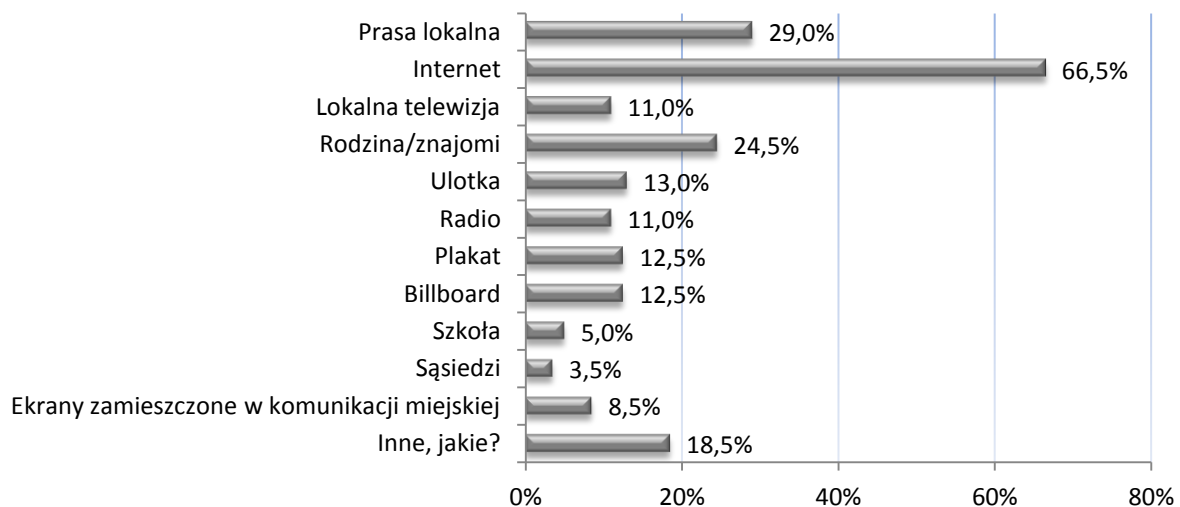
Rysunek 18. Jaką drogą dotarły do mieszkańców Krakowa informacje dotyczące budżetu obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Do większości ankietowanych projektodawców również informacje dotyczące BO dotarły za pośrednictwem Internetu (66,5%). Znacznie mniej wskazało prasę lokalną (29,0%), rodzinę/znajomych (24,5%) i inne, niewymienione w kafeterii źródła (18,5%). Najmniej pozyskało je od sąsiadów (3,5%). Wśród innych odpowiedzi najczęściej pojawiała się Rada Dzielnicy (20 wskazań), a następnie m.in. Urząd Miasta (5), zakład pracy, działalność społeczna (po 3).

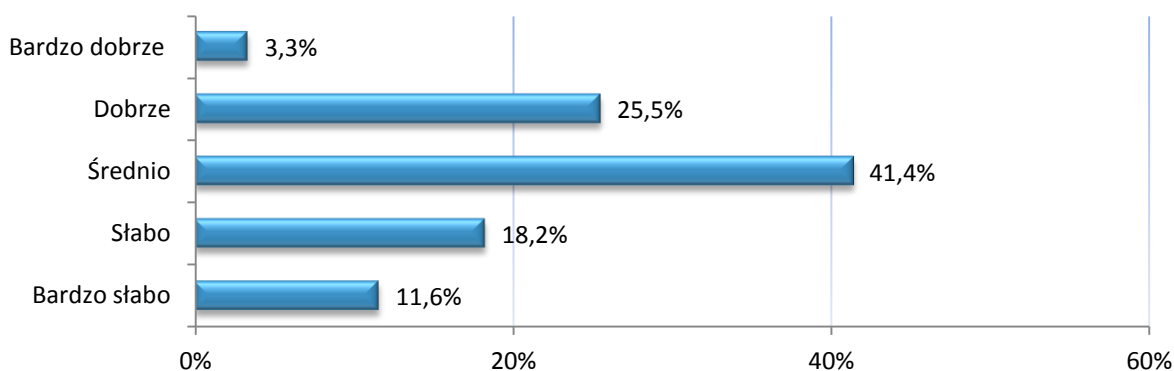
Rysunek 19. Drogi, jakimi do badanych projektodawców dotarły informacje dotyczące budżetu obywatelskiego (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Najczęściej ankietowani mieszkańcy oceniali działania promocyjne dotyczące BO w Krakowie jako średnie (41,4%). Ocenę słabą wystawiło promociji 18,2%, a bardzo słabą – 11,6%. Tylko nieco niższy odsetek działania te postrzegał dobrze (28,8%; w tym bardzo dobrze – 3,3%).

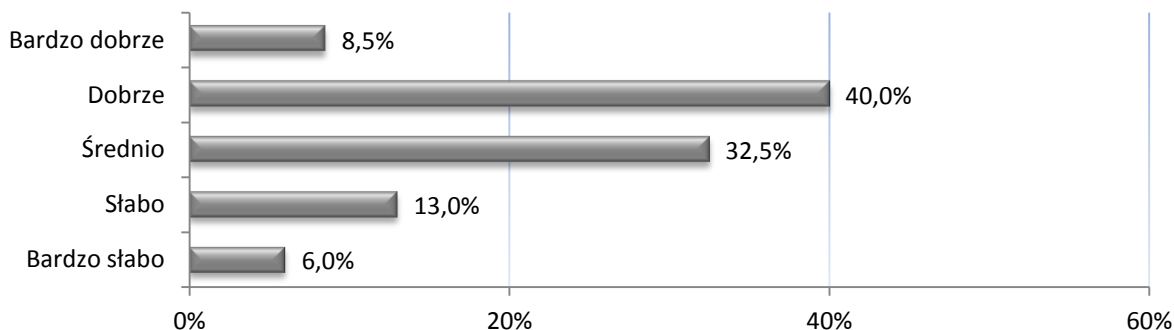
Rysunek 20. Ocena działań promocyjnych dotyczących BO (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Natomiast prawie połowa badanych projektodawców działania promocyjne dotyczące budżetu obywatelskiego oceniła pozytywnie (48,5%, w tym 8,5% - „bardzo dobrze”). Jedna trzecia wskazała odpowiedź „średnio” (32,5%), a 19,0% - „słabo” i „bardzo słabo”.

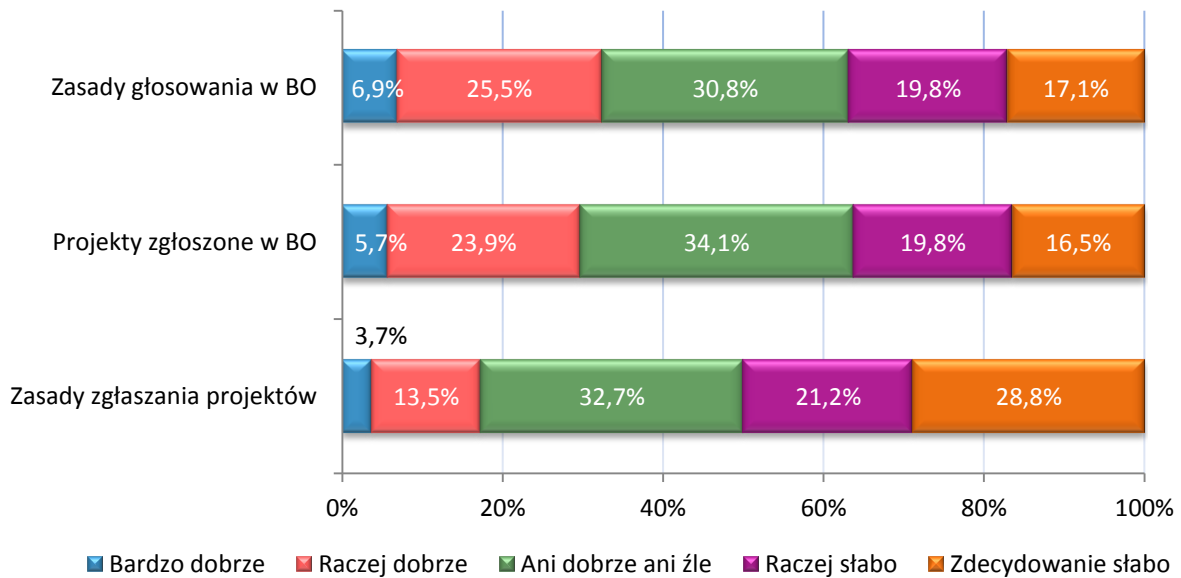
Rysunek 21. Ocena działań promocyjnych dotyczących BO (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Poznanie przez siebie zasad głosowania w BO dzięki przeprowadzonej akcji informacyjno-promocyjnej mieszkańcy najczęściej oceniali słabo (36,9%; w tym 17,1% - „zdecydowanie słabo”). Nieco mniej niż 1/3 uznała, że akcja informacyjno-promocyjna w tym obszarze pomogła im dobrze (32,4%; w tym 6,9% - „bardzo dobrze”), a 30,8% - „ani dobrze ani źle”. W przypadku zapoznania się dzięki działaniom informacyjnym i promocyjnym ze zgłoszonymi projektami, najczęściej wybierano odpowiedzi „słabo” (36,3%; w tym 16,5% - „zdecydowanie słabo”), a następnie „ani dobrze ani źle” (34,1%). Najniższy odsetek badanych ocenił jako bardzo dobrą lub raczej dobrą wartość akcji informacyjno-promocyjnej w zakresie zasad zgłaszania projektów (17,2%; w tym 3,7% - „bardzo dobrze”). Połowa wskazała odpowiedzi „słabo” (w tym 28,8% - „zdecydowanie słabo”).

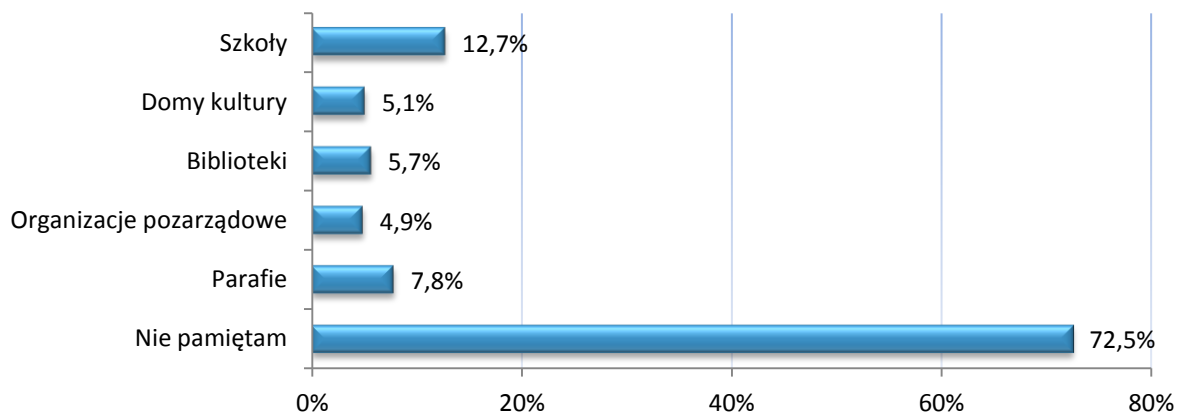
Rysunek 22. Wpływ akcji informacyjno-promocyjnej na poznanie przez mieszkańców Krakowa uczestniczących w badaniu elementów BO (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Zdecydowana większość badanych mieszkańców nie pamiętała żadnych działań informacyjnych dotyczących budżetu obywatelskiego prowadzonych przez instytucje o zasięgu lokalnym (72,5%).

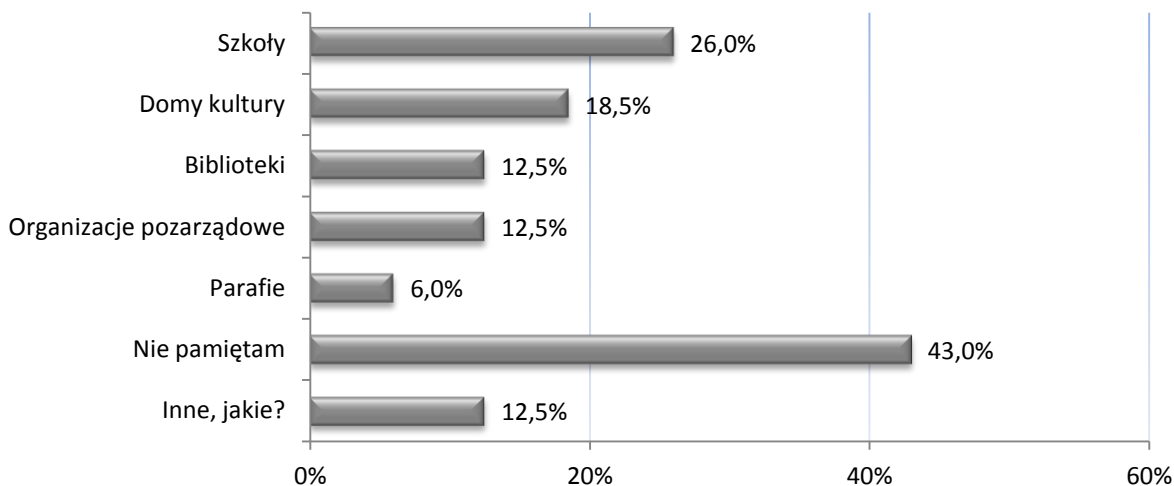
Rysunek 23. Zapamiętane przez mieszkańców działania informacyjne dotyczące BO prowadzone w instytucjach o zasięgu lokalnym (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Nieco lepiej działania informacyjne instytucji o zasięgu lokalnym pamiętali i ocenili projektodawcy. Więcej niż 4 z 10 spośród nich nie pamiętało działań informacyjnych dotyczących BO, prowadzonych przez instytucje o zasięgu lokalnym (43,0%). Spośród osób, które zwróciły uwagę na takie działania, najwięcej kojarzyło je ze szkołą (26,0%), a najmniej z parafiami (6,0%). Wśród innych odpowiedzi (12,5%) najczęściej pojawiała się Rada Dzielnicy (13 wskazań), a następnie m.in. Urząd Miasta (4), jednostki miejskie, przedszkola, sklepy/supermarkety (po 2).

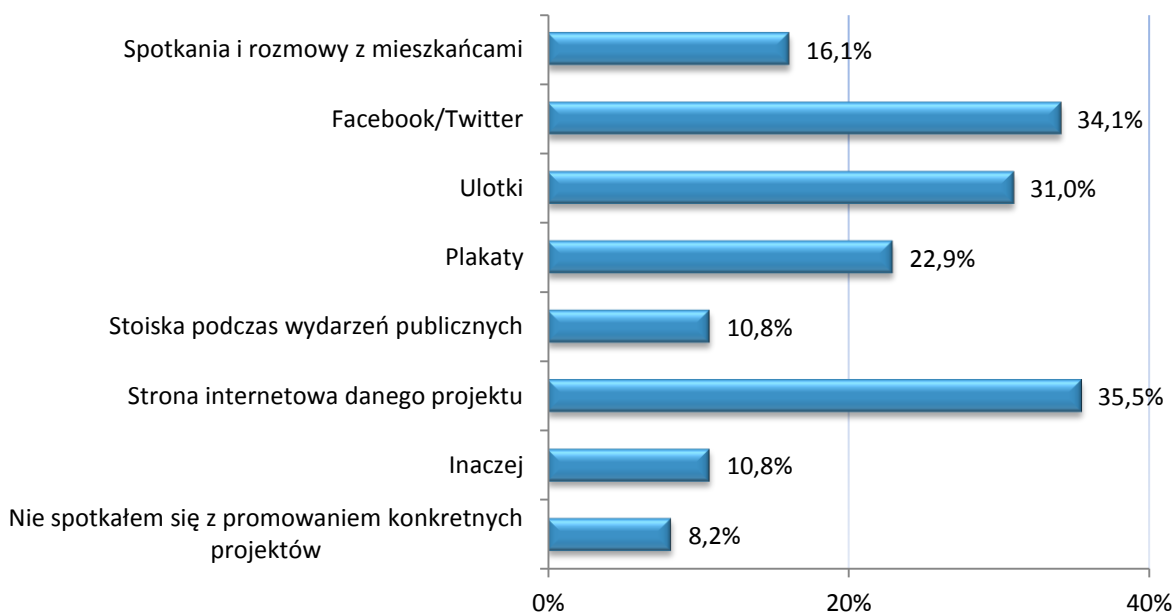
Rysunek 24. Działania informacyjne dotyczące BO w instytucjach o zasięgu lokalnym (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Ankietowani mieszkańcy Krakowa najczęściej spotkali się z prowadzeniem promocji projektów BO poprzez strony internetowe danych inicjatyw (35,5%), Facebook/Twitter (34,1%) i ulotki (31,0%). Najrzadziej były to stoiska podczas wydarzeń publicznych (10,8%) i inne, niewymienione w kafeterii możliwości (10,8%; m.in. media lokalne, rodzina/znajomi, strony internetowe związane z Krakowem, portale informacyjne, spotkania w instytucjach, np. rodziców w szkole). Z takimi działaniami w ogóle nie spotkało się 8,2% badanych.

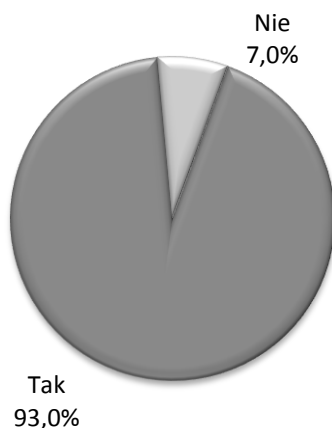
Rysunek 25. Sposoby promowania projektów BO, z jakimi spotkali się mieszkańcy Krakowa (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Niemal wszyscy projektodawcy podjęli działania zmierzające do promocji zgłoszonych projektów (93,0%).

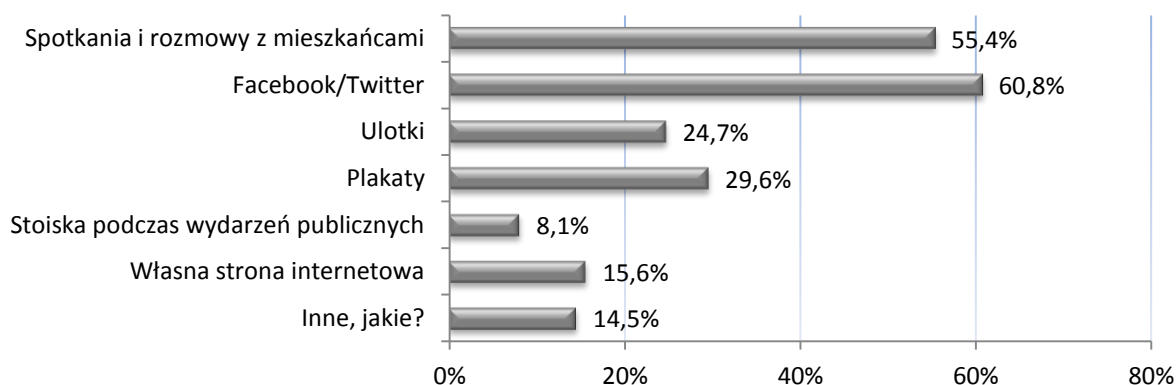
Rysunek 26. Podjęcie działań zmierzających do promocji zgłoszonego projektu (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Najczęściej działania te były prowadzone w mediach społecznościowych (60,8%), a także w formie spotkań i rozmów z mieszkańcami (55,4%). Najrzadziej były to stoiska podczas wydarzeń publicznych (8,1%). Wśród innych działań, niewymienionych w kafeterii (14,5%), wskazywano m.in. telefony, emaile (9 odpowiedzi), informacje wśród dzieci/młodzieży i rodziców (przedszkola, szkoły; 3), prasę (3), „pocztę pantoflową” (3).

Rysunek 27. W jaki sposób odbywała się promocja zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy)

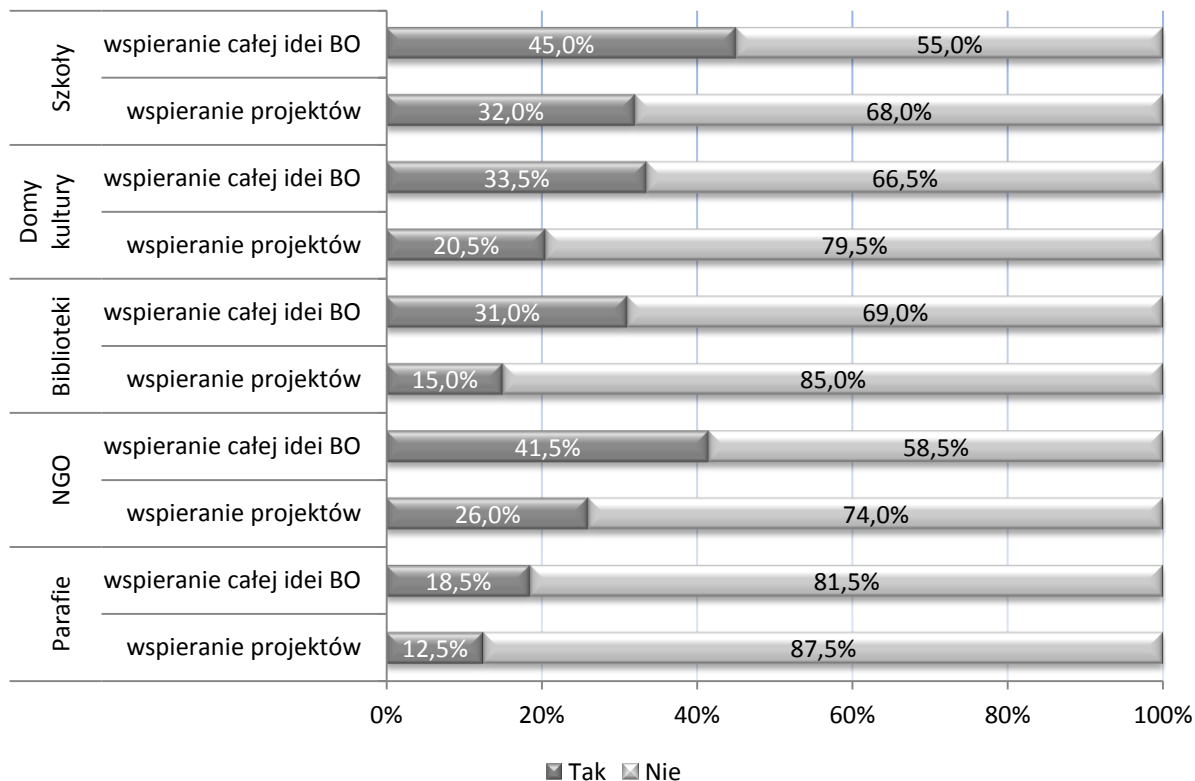

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=186

Większość badanych projektodawców nie spotkała się z działalnością instytucji lokalnych polegającą na wspieraniu idei BO i wspieraniu projektów zgłoszonych przez instytucję. Najrzadziej kojarzono z tym parafie, gdzie z działaniami takimi zetknęło się kilkanaście procent projektodawców (wspieranie całej idei BO: 18,5%; wspieranie projektów: 12,5%). Najczęściej aktywność w tym zakresie zauważano ze strony szkół i organizacji pozarządowych (wspieranie idei BO, odpowiednio: 45,0% i 41,5%; wspieranie projektów, odpowiednio: 32,0% i 26,0%).

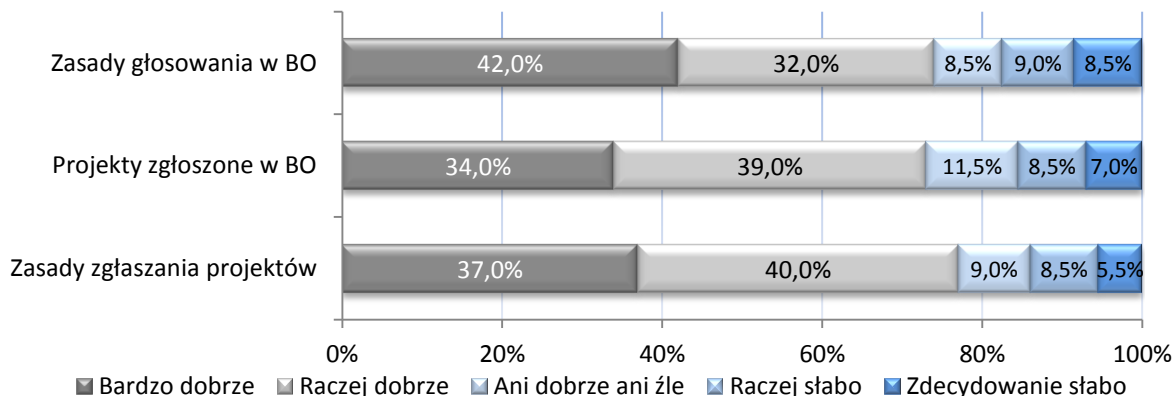
Rysunek 28. Działalność instytucji lokalnych polegająca na wspieraniu idei BO i wspieraniu projektów zgłoszonych przez instytucję (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Zdecydowana większość projektodawców biorących udział w badaniu oceniała, że dzięki akcji informacyjno-promocyjnej dobrze poznała zasady głosowania w BO, zgłoszone projekty i zasady zgłaszania projektów (odpowiednio: 74,0%; 73,0%; 77,0%). Najwyższy odsetek negatywnych ocen odnotowano w przypadku zasad głosowania w BO (17,5%; w tym 8,5% - „zdecydowanie słabo”), a pośrednich – w przypadku projektów zgłoszonych w BO (11,5%).

Rysunek 29. Poznanie zasad głosowania, projektów zgłoszonych w BO i zasad zgłaszania projektów dzięki akcji informacyjno-promocyjnej (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Tabela 6. Zgodność założeń dotyczących kampanii informacyjno-promocyjnej z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce

Minimalne standardy budżetu partycypacyjnego	Czy budżet obywatelski w Krakowie spełnia założenia standardów budżetu obywatelskiego
Wykorzystywanie różnorodnych kanałów komunikacyjnych i form materiałów informacyjnych.	Tak, dobór kanałów komunikacyjnych i form materiałów informacyjnych był bardzo zróżnicowany, o czym świadczy zestawienie w tab. 5.
Zapewnienie dostępu do szczegółowych informacji o całym procesie w Internecie.	Tak, informacje dot. BO zamieszczono na miejskiej stronie internetowej www.krakow.pl w specjalnej tematycznej zakładce. Informacje zamieszczono ponadto na stronie internetowej www.dialogspoleczny.krakow.pl . Dodatkowo komplet informacji dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.krakow.pl). Pod powyższymi adresami można było znaleźć m.in. dokładny opis poszczególnych etapów i ogólnych zasad procedury, wzory dokumentów do pobrania, osoby kontaktowe, numery telefonów i adresy e-mail.
Przekazy informacyjne powinny być kierowane do różnych grup mieszkańców i dostosowane jeśli chodzi o formę i kanał komunikacji.	Tak, ze względu na różnorodność kanałów komunikacyjnych, informacje trafiły do różnych grup mieszkańców.
Wykorzystanie „niemiedialnych” kanałów informowania.	Tak, wykorzystano w tym celu m.in. potencjał komunikacji miejskiej, mailingu regionalnego, dystrybuowanych ulotek w budynkach samorządowych i innych form wskazanych w tabeli 5.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Pracownia badań i innowacji społecznych.

4.4. Spotkania konsultacyjne

Podobnie jak w poprzedniej edycji, w trakcie realizacji budżetu obywatelskiego przeprowadzono dwa typy spotkań z mieszkańcami: na poziomie ogólnomiejskim i dzielnicowym. Spotkania ogólnomiejskie złożone były z dwóch modułów: technicznego, podczas którego prezentowane były możliwości techniczne platformy internetowej BO służącej składaniu propozycji zadań i głosowaniu oraz warsztatowego, na którym uczestnicy mieli okazję zastanowić się nad własnymi pomysłami oraz dopracować ich szczegóły. Spotkań o charakterze ogólnomiejskim odbyło się 18, wszystkie w godzinach popołudniowych. Frekwencja na spotkaniach była niska, maksymalnie wzięto w nich udział 40 osób. Mieszkańcy pytali o następujące sprawy:

- dlaczego nie można zgłaszać projektu w formie papierowej,
- skąd wynikają wysokości środków na BO dzielnic,
- skąd mieszkańiec ma wnioskować, ile kosztują poszczególne elementy jego projektu,
- skąd mieszkańiec ma wnosić, ile zajmie poszczególne procesy dotyczące realizacji jego projektu (w odniesieniu do harmonogramu),

- jakie projekty zostały zrealizowane w ramach poprzednich BO,
- co to znaczy ogólnodostępność,
- skąd mieszkańiec ma czerpać wiedzę na temat własności gruntów.

W lutym i marcu organizowane były spotkania z mieszkańcami poszczególnych dzielnic. Spotkania organizowane były zarówno przez poszczególne Rady Dzielnic (spotkania dzielnicowe), jak i przez UMK (Wydział Rozwoju Miasta). W każdej z dzielnic odbyło się od 1 do 7 spotkań konsultacyjnych. Ponadto w trakcie trwania kampanii, w galeriach handlowych usytuowane były Punkty Obywatelskie, w których mieszkańcy mogli dodatkowo uzyskać informacje i pomoc związaną z tematyką budżetu obywatelskiego. W Punktach Obywatelskich zasiadali eksperci z Wydziałów Urzędu Miasta Krakowa oraz miejskich jednostek organizacyjnych. Podobnie jak w poprzednich latach, spotkania konsultacyjne z mieszkańcami najczęściej były organizowane w siedzibach Rad Dzielnic, zarówno w przypadku spotkań ogólnomiejskich jak i dzielnicowych. Znaczną część spotkań zrealizowano w placówkach edukacyjnych, nieco mniej w kulturalnych.

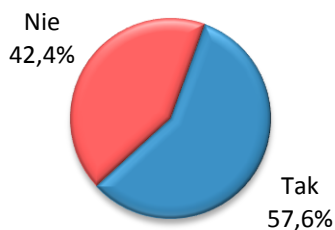
Tabela 7. Liczba spotkań konsultacyjnych realizowanych w poszczególnych lokalizacjach

Miejsce spotkania			
Ogólnomiejskie		Dzielnicowe	
Siedziba Rady Dzielnicy	9	Siedziba Rady Dzielnicy	29
Placówka edukacyjna	4	Placówka edukacyjna	25
Placówka kulturalna	3	Placówka kulturalna	8
Inna jednostka miejska	1	Dom parafialny	2
Klub sportowy	1	Administracja osiedla	1
		Inna jednostka miejska	1
		Klub sportowy	1
Suma końcowa	18	Suma końcowa	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w serwisie internetowym www.krakow.pl

Większość badanych mieszkańców stwierdziła, że temat budżetu obywatelskiego pojawiał się w ich rozmowach ze znajomymi lub rodziną (57,6%).

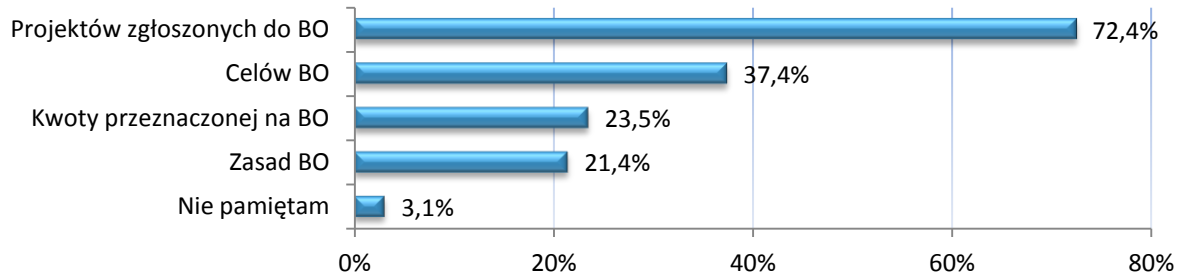
Rysunek 30. Pojawianie się tematu budżetu obywatelskiego w rozmowach ze znajomymi lub rodziną (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Rozmowy na temat BO, prowadzone w gronie znajomych lub rodziny, dotyczyły najczęściej projektów zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego (72,4%). Cele (37,4%), kwota przeznaczona na BO (23,5%) i zasady budżetu (21,4%) były wskazywane znaczenie rzadziej.

Rysunek 31. Czego dotyczyły rozmowy na temat BO prowadzone ze znajomymi lub rodziną (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=294

Jedynie 6,5% ankietowanych mieszkańców brało udział w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO.

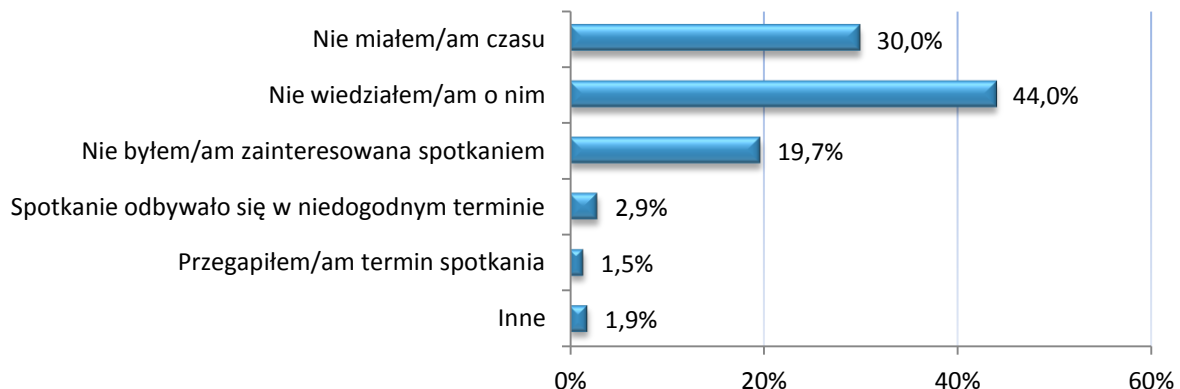
Rysunek 32. Branie udziału w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Respondenci ci nie uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim zwykle z powodu niewiedzy o nich (44,0%) i braku czasu (30,0%), a także braku zainteresowania spotkaniem (19,7%).

Rysunek 33. Dlaczego mieszkańcy nie uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=477

Z kolei nieco ponad 1/3 badanych projektodawców wzięła udział w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO (36,5%).

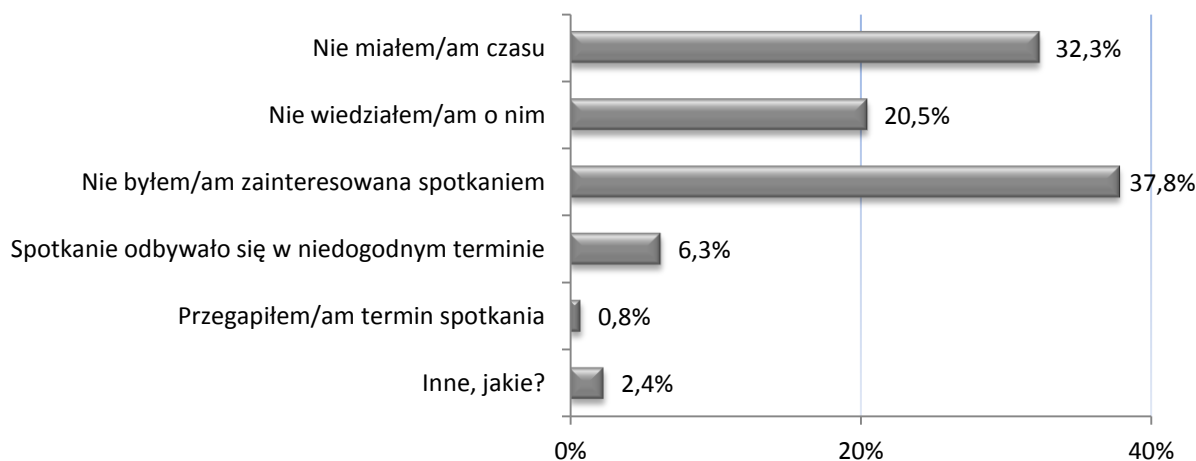
Rysunek 34. Udział badanych projektodawców w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Wśród najczęstszych powodów, dla których ankietowani projektodawcy nie wzięli udziału w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, dotyczących BO, znalazły się: brak zainteresowania spotkaniem (37,8%) oraz brak czasu (32,3%), a najrzadszych – przegapienie terminu (0,8%). Wśród innych powodów (2,4%) wymieniono m.in. udział w spotkaniach w poprzednich edycjach (1 odpowiedź), małe wsparcie ze strony Rady Dzielnic w zakresie promocji projektu (1).

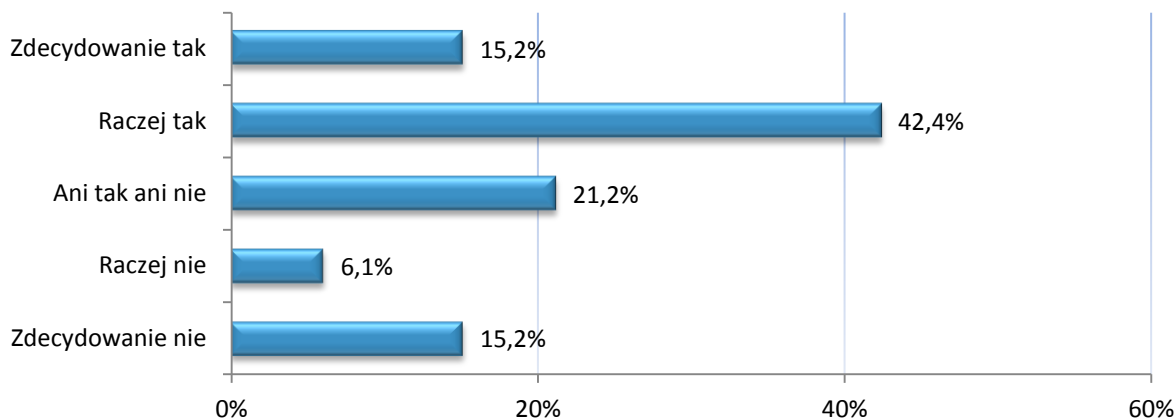
Rysunek 35. Powody, dla których badani projektodawcy nie uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=127

Ci mieszkańcy, którzy wzięli udział w takich spotkaniach w większości ocenili, że ich przebieg można określić jako „wspólną pracę nad diagnozą potrzeb lokalnych” (57,6%; w tym 15,2% - „zdecydowanie tak”). Ponad 1/5 miała negatywne zdanie na ten temat (21,3%).

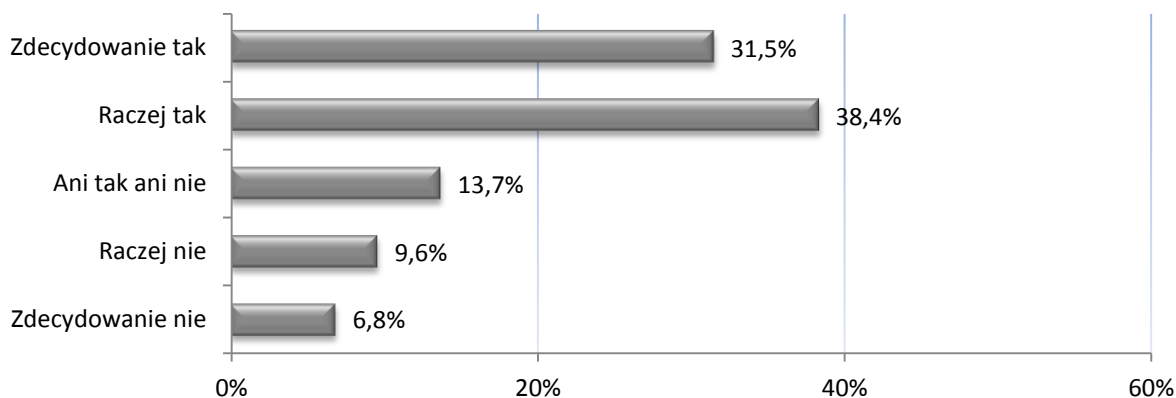
Rysunek 36. Ocena tego, czy przebieg spotkań organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO, można określić jako „wspólną pracę nad diagnozą potrzeb lokalnych” (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=33

Większość projektodawców jest podobnego zdania, mianowicie uznali, że spotkania można określić jako wspólną pracę nad diagnozą potrzeb lokalnych (69,9%; w tym 31,5% - „zdecydowanie tak”). Odmiennego zdania było 16,4% (w tym 6,8% - „zdecydowanie nie”).

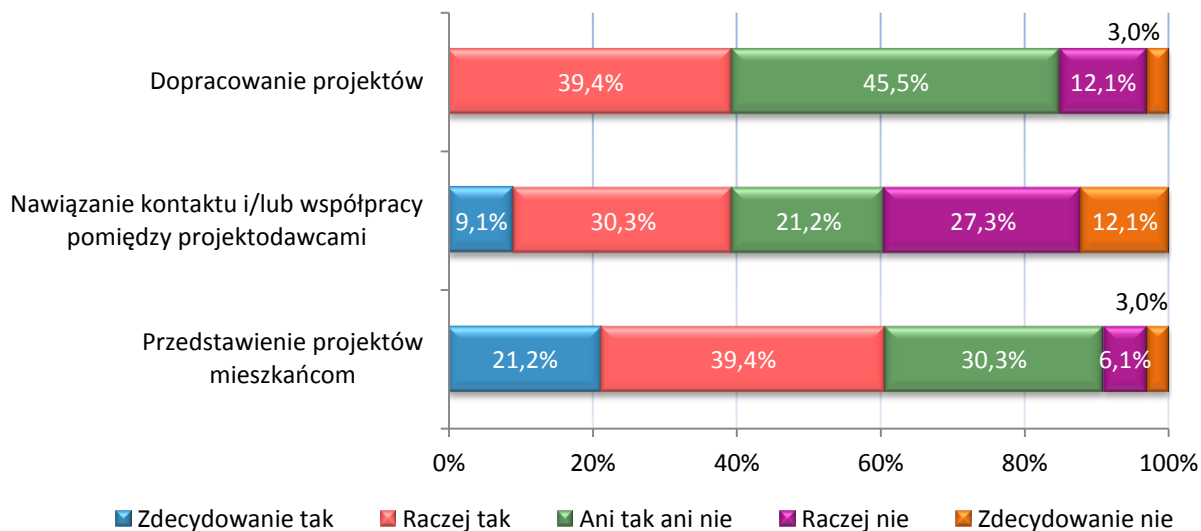
Rysunek 37. Ocena tego, czy przebieg spotkań można określić jako „wspólną pracę nad diagnozą potrzeb lokalnych” (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=73

Udział w spotkaniach zdaniem prawie 4 z 10 ankietowanych mieszkańców pozwolił na dopracowanie projektów („raczej tak”: 39,4%), jednak dla niemal połowy nie miał na to wpływu (45,5%). W przypadku nawiązania kontaktu i/lub współpracy pomiędzy projektodawcami opinie pozytywne i negatywne uzyskały takie same odsetki wskazań („raczej tak” i „zdecydowanie tak”: 39,4%; „raczej nie” i „zdecydowanie nie”: 39,4%). Większość respondentów uznała, że udział w spotkaniach pozwolił na przedstawienie projektów mieszkańcom (60,6%; w tym 21,2% - „zdecydowanie tak”).

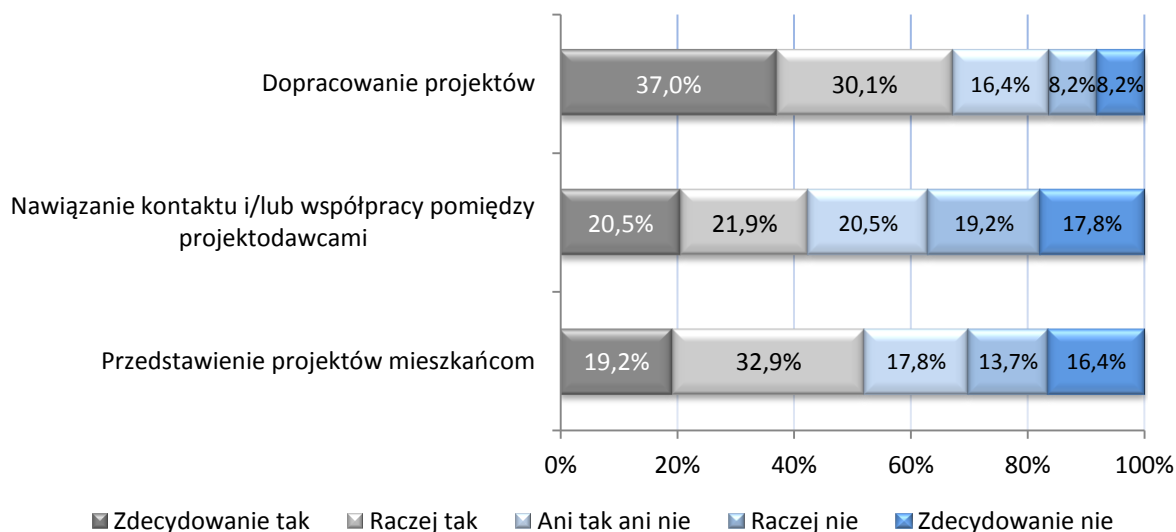
Rysunek 38. Ocena wpływu udziału w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO, na elementy dotyczące projektów (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=33

Zdanie mieszkańców podzielają sami projektodawcy. Większość uczestników spotkań organizowanych przez Rady Dzielnic zadeklarowała bowiem, że udział pozwolił im na dopracowanie projektów (67,1%) i przedstawienie projektów mieszkańcom (52,1%). Najwyższy odsetek odpowiedzi pośrednich i przeczących odnotowano w przypadku nawiązania kontaktu i/lub współpracy pomiędzy projektodawcami (odpowiednio: 20,5% i 37,0%).

Rysunek 39. Dopracowanie projektów, nawiązanie kontaktu i/lub współpracy między projektodawcami, przedstawienie projektów mieszkańcom dzięki udziałowi w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=73

Tabela 8. Zgodność etapu związanego z wypracowaniem zasad przebiegu budżetu z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce

Minimalne standardy budżetu partycypacyjnego	Czy budżet obywatelski w Krakowie spełnia założenia standardów budżetu obywatelskiego?
W obszarach, w ramach których możliwe jest składanie projektów powinny zostać zorganizowane spotkania dla mieszkańców (minimum 1 na obszar), w trakcie których będą oni mogli przedstawić swoje pomysły na projekty, nawzajem je komentować, dopracowywać i znaleźć osoby chętne do wspólnej pracy nad projektami.	Tak, zorganizowano spotkania w każdej z dzielnic.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Pracownia badań i innowacji społecznych.

4.5. Zgłaszanie propozycji zadań

Etap przeznaczony na zgłaszanie propozycji zadań tak jak w roku poprzednim trwał od 1 do 31 marca. Zgodnie z § 6 Regulaminu, propozycje zadań o charakterze ogólnomiejskim mógł składać każdy mieszkaniec Krakowa, który w dniu składania wniosku ukończył 16 lat, natomiast propozycje zadań o charakterze dzielnicowym mógł składać każdy mieszkaniec dzielnicy, której dotyczyło zadanie, który w dniu składania wniosku ukończył 16 lat. Zgłaszanie projektów następowało tylko za pośrednictwem dedykowanej platformy internetowej dostępnej w serwisie www.dialoguj.pl. W roku poprzednim, platforma ta była wykorzystywana wyłącznie na etapie głosowania, w tegorocznej edycji służyła także składaniu wniosków. Dzięki funkcjonowaniu tej platformy, usprawniono efektywność całego procesu. Uwagi do projektów zgłaszane przez jednostkę oceniającą oraz uzupełnienia wnioskodawców przekazywano za pośrednictwem platformy. Również mieszkańcy mieli możliwość udzielania komentarzy. Zazwyczaj były to głosy popierające lub negujące konieczność realizacji konkretnego zadania. Czasami dochodziło również do wymiany zdań pomiędzy Internautami i dyskusji na temat celowości realizacji danego zadania.

W ramach budżetu obywatelskiego wnioskodawcy mogli zgłaszać projekty zgodne z zadaniami gminy i powiatu zarówno w przypadku budżetu ogólnomiejskiego jak i dzielnicowego (tab. 9). Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w obowiązujących standardach dot. BO, na stronie internetowej www.dialoguj.pl na bieżąco publikowano zgłoszone propozycje zadań, co umożliwiało mieszkańcom sprawdzenie m.in. czy proponowany przez nich projekt nie pojawił się już wcześniej. Ponadto, każdy z mieszkańców mógł złożyć komentarz z uwagami do projektów. Wszyscy projektodawcy byli zobowiązani do dostarczenia list poparcia z wymaganą liczbą podpisów mieszkańców popierających projekt. Listę poparcia, która była integralną częścią wniosku, należało złożyć w siedzibie Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych, siedzibie Miejskiego Centrum Dialogu lub na dziennikach podawczych. Wzory formularzy były dostępne w internetowym serwisie miejskim.

Tabela 9. Zadania własne gminy i powiatu

Zadania własne gminy	Zadania własne powiatu
Sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomości, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej.	Sprawy wspierania osób niepełnosprawnych.
Sprawy gminnych dróg, ulic, mostów, placów	Sprawy geodezji, kartografii i katastru.

oraz organizacji ruchu drogowego.

Sprawy wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz.

Sprawy gospodarki wodnej.

Sprawy działalności w zakresie telekomunikacji.

Sprawy ochrony środowiska i przyrody.

Sprawy lokalnego transportu zbiorowego.

Sprawy rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego.

Sprawy ochrony zdrowia.

Sprawy ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

Sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych.

Sprawy przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Sprawy wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Sprawy ochrony praw konsumenta.

Sprawy gminnego budownictwa mieszkaniowego.

Sprawy obronności.

Sprawy edukacji publicznej.

Sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Sprawy kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.

Sprawy targowisk i hal targowych.

Sprawy zieleni gminnej i zadrzewień.

Sprawy cmentarzy gminnych

Sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

Sprawy utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych.

Sprawy polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej.

Sprawy wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej.

Sprawy promocji gminy.

Sprawy współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

Sprawy współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych na stronie www.krakow.pl.

W ramach budżetu obywatelskiego 2016 zostało złożonych 611 propozycji zadań, z czego 216 o charakterze ogólnomiejskim i 395 o charakterze dzielnicowym. Łącznie liczba złożonych wniosków w ramach budżetu obywatelskiego była o 16 niższa od liczby wniosków złożonych w roku ubiegłym. Propozycje złożone w poprzedniej edycji znacznie częściej dotyczyły zadań o charakterze dzielnicowym, w tym roku zwiększyła się liczba propozycji zadań ogólnomiejskich. W bieżącej edycji spośród wszystkich wniosków przyjętych zostało łącznie 401 projektów, które na dalszym etapie zostały poddane ocenie mieszkańców. Stanowi to około 66% wszystkich złożonych wniosków. W roku ubiegłym odsetek wniosków, które pozytywnie przeszły etap weryfikacji był nieco wyższy i wynosił 74%. Najwięcej wniosków złożyli mieszkańcy dzielnic: III, IV, VII i VIII. Z wyjątkiem dzielnicy III, nie były to dzielnice, w których odsetek przyjętych wniosków był najwyższy. Najbardziej skuteczni okazali się wnioskodawcy dzielnic: III, VI, XII, IX, XVI, przy czym w przypadku dwóch ostatnich, liczba złożonych wniosków była niezmiernie mała. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, najbardziej aktywni okazali się mieszkańcy dzielnic: V, VI oraz VII. Pod względem ilości złożonych propozycji zadań, najłabiej wypadła dzielnica XVI, w której na 10 000 mieszkańców złożono zaledwie 2 wnioski.

Tabela 10. Zestawienie ilości złożonych, przyjętych oraz odrzuconych wniosków w ramach budżetu obywatelskiego

Numer dzielnicy	Liczba złożonych wniosków		Liczba przyjętych wniosków				Liczba odrzuconych wniosków			
	PO	PD	PO	PD	PO	PD	PO	PD		
I	16	23	8	50,0%	17	73,9%	8	50,0%	6	26,1%
II	10	8	4	40,0%	6	75,0%	6	60,0%	2	25,0%
III	23	36	17	73,9%	29	80,6%	6	26,1%	7	19,4%
IV	13	37	7	53,8%	23	62,2%	6	46,2%	14	37,8%
V	32	16	18	56,3%	13	81,3%	14	43,8%	3	18,8%
VI	9	26	7	77,8%	18	69,2%	2	22,2%	8	30,8%
VII	13	36	7	53,8%	25	69,4%	6	46,2%	11	30,6%
VIII	25	35	9	36,0%	22	62,9%	16	64,0%	13	37,1%
IX	2	19	2	100,0%	14	73,7%	0	0,0%	5	26,3%
X	5	11	2	40,0%	7	63,6%	3	60,0%	4	36,4%
XI	10	22	4	40,0%	13	59,1%	6	60,0%	9	40,9%
XII	7	17	6	85,7%	12	70,6%	1	14,3%	5	29,4%
XIII	14	28	7	50,0%	17	60,7%	7	50,0%	11	39,3%

XIV	9	17	5	55,6%	13	76,5%	4	44,4%	4	23,5%
XV	3	16	2	66,7%	11	68,8%	1	33,3%	5	31,3%
XVI	2	9	2	100,0%	7	77,8%	0	0,0%	2	22,2%
XVII	7	12	5	71,4%	9	75,0%	2	28,6%	3	25,0%
XVIII	16	26	10	62,5%	22	84,6%	6	37,5%	4	15,4%
b.d.	0	1	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%
Łącznie	216	395	122	56,5%	279	70,6%	94	43,5%	116	29,4%
	611		401				210			

*PO – projekty o charakterze ogólnomiejskim

*PD – projekty o charakterze dzielnicowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego.

Tabela 11. Liczba złożonych wniosków w poszczególnych dzielnicach w przeliczeniu na liczbę mieszkańców

Numer dzielnicy	Liczba złożonych wniosków			Liczba stałych mieszkańców	Liczba wniosków na 10000 mieszkańców
	Projekty ogólnomiejskie	Projekty dzielnicowe	Łącznie		
I	16	23	39	34580	11,3
II	10	8	18	29022	6,2
III	23	36	59	47489	12,4
IV	13	37	50	69339	7,2
V	32	16	48	31335	15,3
VI	9	26	35	23568	14,9
VII	13	36	49	20307	24,1
VIII	25	35	60	60073	10,0
IX	2	19	21	15080	13,9
X	5	11	16	26106	6,1
XI	10	22	32	53160	6,0
XII	7	17	24	62912	3,8
XIII	14	28	42	34595	12,1
XIV	9	17	26	26947	9,6
XV	3	16	19	52701	3,6
XVI	2	9	11	42328	2,6
XVII	7	12	19	20312	9,4
XVIII	16	26	42	53892	7,8
Łącznie	216	395	611		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od Zamawiającego.

Najbardziej aktywną grupą pod względem liczby złożonych wniosków, zarówno w przypadku projektów ogólnomiejskich jak i dzielnicowych, byli mieszkańcy w wieku od 30 do 39 lat. Złożyli oni odpowiednio 81 i 163 wnioski. W budżecie ogólnomiejskim najbardziej skuteczną grupą byli mieszkańcy w wieku od 50 do 59 lat, na co wskazuje najwyższy odsetek przyjętych wniosków, liczba wniosków była natomiast w tym przypadku bardzo niska. Najlepiej ocenione projekty dzielnicowe złożyli najmłodsi, uprawnieni mieszkańcy.

Tabela 12. Liczba wniosków ogólnomiejskich złożonych przez wnioskodawców z poszczególnych przedziałów wiekowych

Wiek	Liczba wnioskodawców, których wnioski zostały przyjęte	Liczba wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone	Liczba wnioskodawców łącznie	Odsetek przyjętych wniosków	Odsetek wniosków złożonych przez mieszkańców w danym przedziale wiekowym
18-29	29	27	56	51,8%	25,9%
30-39	46	35	81	56,8%	37,5%
40-49	23	15	38	60,5%	17,6%
50-59	11	7	18	61,1%	8,3%
powyżej 60	13	10	23	56,5%	10,6%
łącznie	122	94	216	56,5%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od Zamawiającego.

Tabela 13. Liczba wniosków dzielnicowych złożonych przez wnioskodawców z poszczególnych przedziałów wiekowych

Wiek	Liczba wnioskodawców, których wnioski zostały przyjęte	Liczba wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone	Liczba wnioskodawców łącznie	Odsetek przyjętych wniosków	Odsetek wniosków złożonych przez mieszkańców w danym przedziale wiekowym
18-29	21	41	62	33,9%	15,7%
30-39	53	110	163	32,5%	41,3%
40-49	21	55	76	27,6%	19,2%
50-59	12	31	43	27,9%	10,9%
powyżej 60	9	42	51	17,6%	12,9%
łącznie	116	279	395	29,4%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od Zamawiającego.

Tabela 14. Zgodność założeń dotyczących procedur zgłaszania propozycji zadań z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce

Minimalne standardy budżetu	Czy budżet obywatelski w Krakowie spełnia założenia standardów budżetu obywatelskiego?
Prawo zgłaszania projektów musi przysługiwać pojedynczym mieszkańcom (osobom fizycznym).	Tak, prawo do zgłaszania projektów przysługiwało mieszkańcom Krakowa po ukończeniu 16 r.ż.
Mieszkańcy powinni mieć zapewniony dostęp do informacji ramowych niezbędnych do przygotowywania projektów	Tak, mieszkańcy mieli swobodny dostęp do informacji m.in. na temat zakresu zadań gminy – obszarów tematycznych, których mogły dotyczyć projekty, szacunkowych kosztów różnych standardowych działań podejmowanych w ramach zadań własnych gminy.

Temu etapowi w procesie powinny towarzyszyć szczególnie intensywne działania informacyjno-promocyjne, których szczególnym celem jest dotarcie do mieszkańców z informacjami o możliwościach i warunkach składania projektów.

Powinny zostać stworzone możliwości spotkań, wspólnej dyskusji i pracy mieszkańców nad projektami, np. w formie debat czy warsztatów na szczeblu osiedli.

Tak, w duchu tej zasady realizowano pierwszy etap kampanii informacyjno-promocyjnej.

Tak, podczas spotkań konsultacyjnych w dzielnicach, mieszkańcy mieli możliwość poddania pod dyskusję trafność swoich projektów oraz upewnić się co do możliwości realizacji propozycji zadania w danej formie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Pracownia badań i innowacji społecznych.

Ponad połowa projektów była wynikiem indywidualnej aktywności respondentów (58,0%).

Rysunek 40. Powstanie projektu (aktywność indywidualna lub zbiorowa) – badanie CATI z projektodawcami

Była to aktywność zbiorowa grupy działającej na rzecz dzielnicy
42,0%

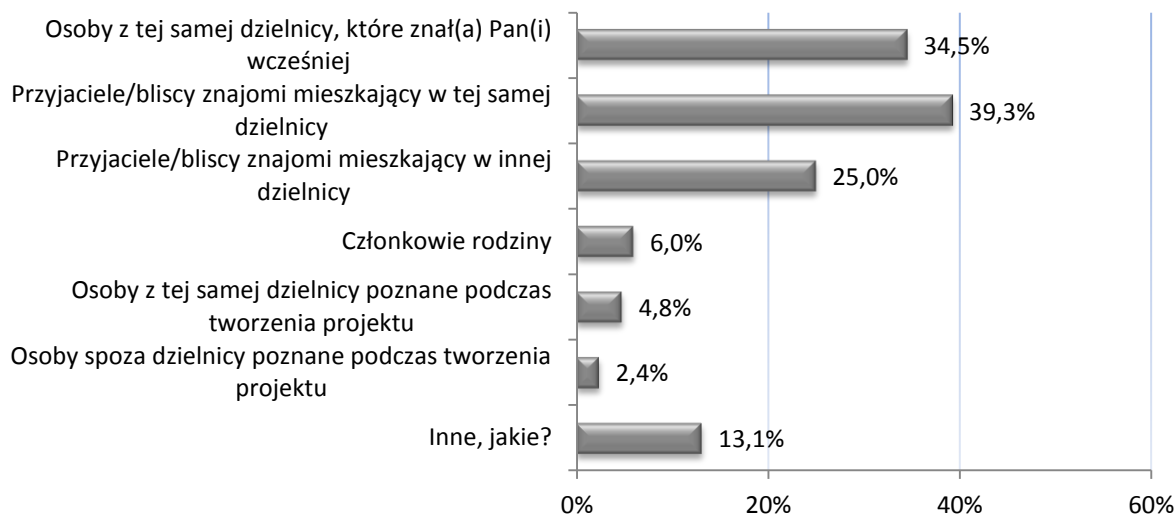

Była to moja indywidualna aktywność
58,0%

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

W przypadku projektów, które powstawały w grupie działającej na rzecz dzielnicy, najczęściej w ich tworzenie zaangażowani byli przyjaciele/bliscy znajomi ankietowanego, mieszkający w tej samej dzielnicy (39,3%) i osoby z tej samej dzielnicy, które respondenci znali wcześniej (34,5%), a najrzadziej – osoby spoza dzielnicy poznane podczas tworzenia projektu (2,4%). Wśród innych, nieumieszczonych w kafeterii odpowiedzi (13,1%), wskazywano m.in. współpracowników (3 respondentów), członków organizacji pozarządowej (2).

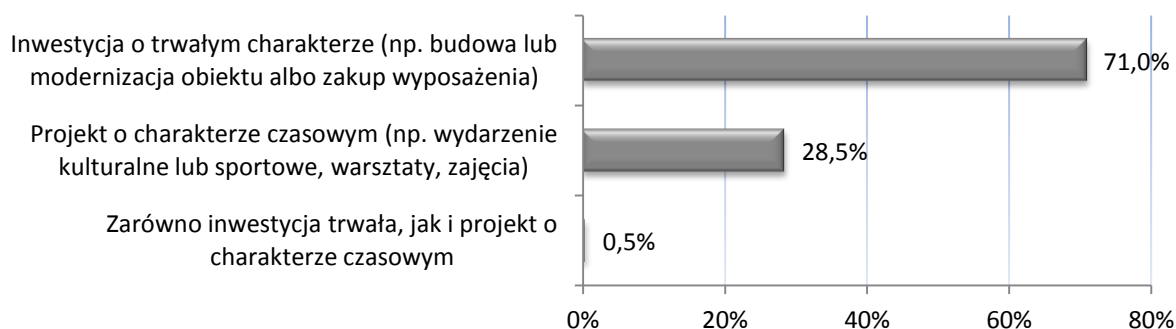
Rysunek 41. Osoby, z którymi wnioskodawcy współtworzyli projekt (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=84

Częściej niż 7 z 10 biorących udział w badaniu zgłosiło projekty w postaci inwestycji o trwałym charakterze (71,0%). Najrzadziej były to projekty zarówno o charakterze trwałym, jak i czasowym (0,5%).

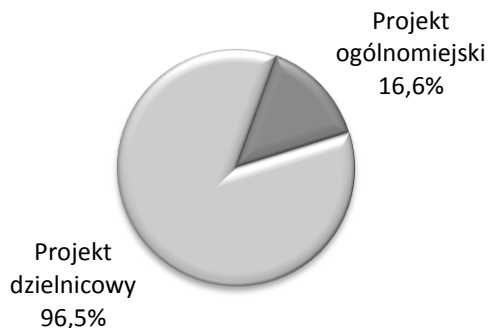
Rysunek 42. Charakter zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Projekty dzielnicowe zgłosiło 96,5% ankietowanych, a ogólnomiejskie - 16,6%.

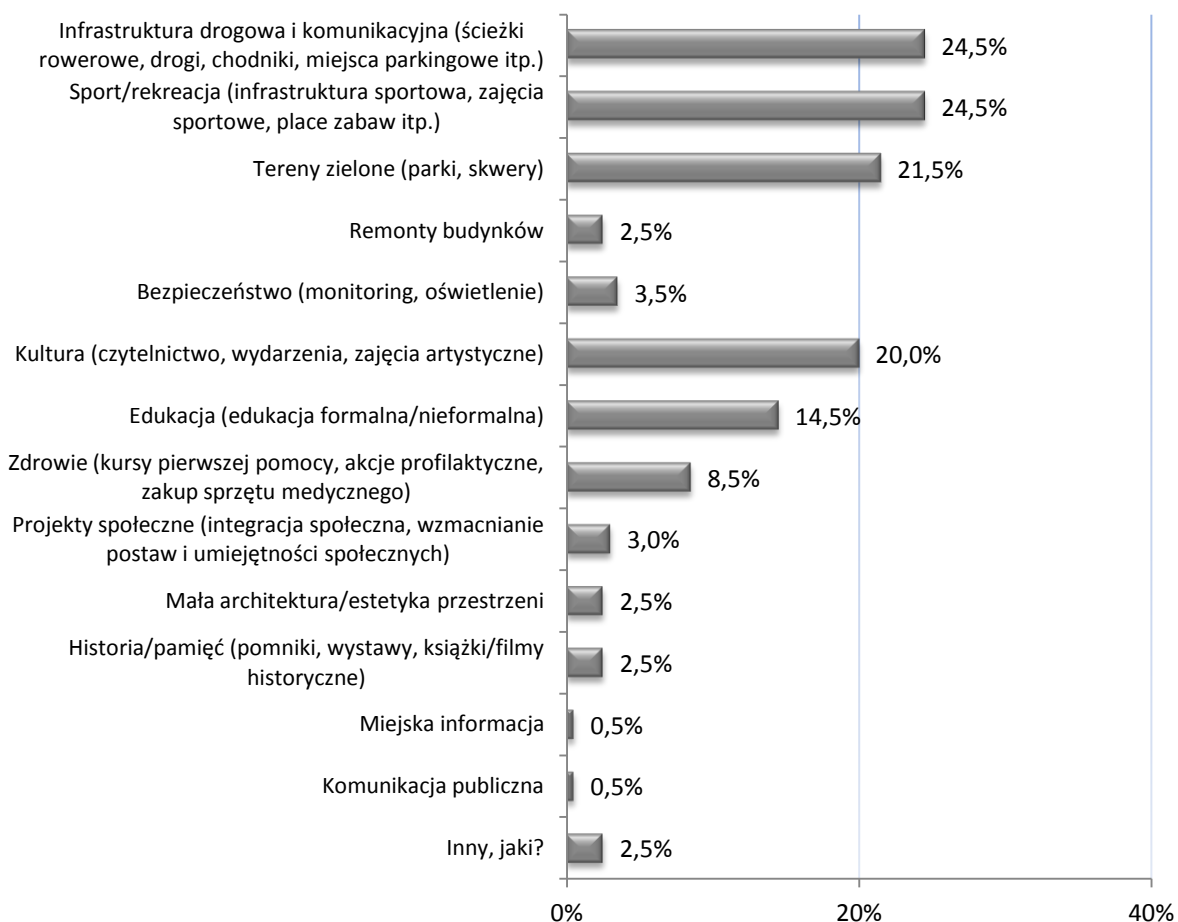
Rysunek 43. Zasięg zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Prawie co czwarty zgłoszony projekt badanego dotyczył infrastruktury drogowej i komunikacyjnej (24,5%), a także sportu/rekreacji (24,5%). Ok. 1/5 była z zakresu terenów zielonych (21,5%) i kultury (20,0%). Najmniej projektów badani zgłosili w zakresie miejskiej informacji i komunikacji publicznej (po 0,5%).

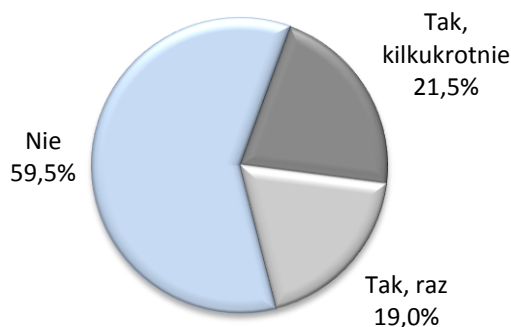
Rysunek 44. Zakres tematyczny zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Większość respondentów nie składała wniosków w poprzednich edycjach budżetu obywatelskiego w Krakowie (59,5%). Ok. 1/5 składała takie wnioski kilka razy (21,5%) bądź też raz (19,0%).

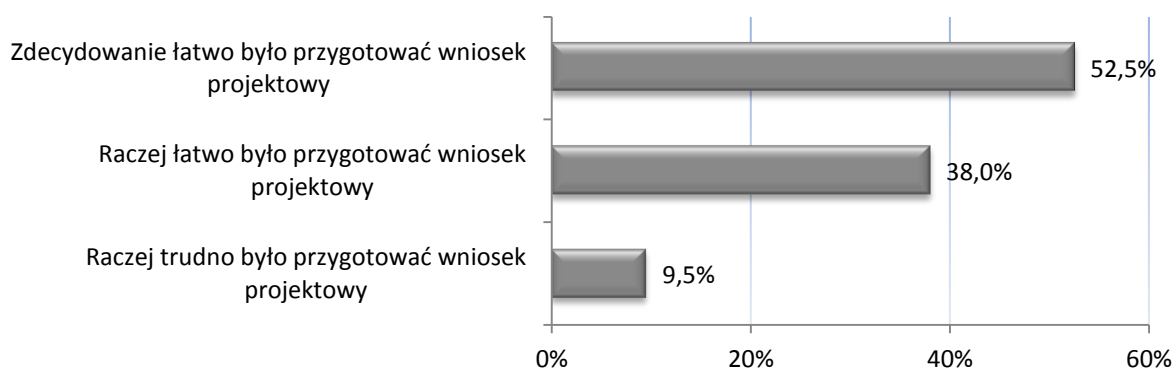
Rysunek 45. Składanie wniosków w ramach BO w latach poprzednich (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Według ponad połowy badanych zdecydowanie łatwo było przygotować wniosek projektowy od strony formalnej (52,5%), kolejne 38,0% stwierdziło, że było to zadanie raczej łatwe. Jako raczej trudne przygotowanie wniosku oceniło 9,5%.

Rysunek 46. Ocena strony formalnej wniosku (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Rzadziej niż co trzeci respondent potrzebował konsultacji w sprawie wniosku projektowego (31,0%).

Rysunek 47. Potrzeba konsultacji w sprawie wniosku projektowego (badanie CATI – projektodawcy)

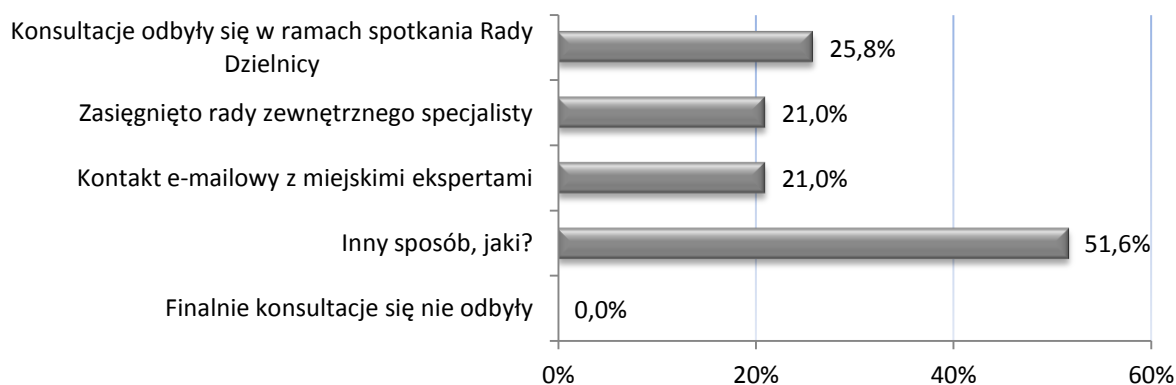

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Ci, którzy potrzebowali konsultacji najczęściej odbyli je w innej, niż zaproponowana w kafeterii, formie (51,6%). Dla ponad 1/4 były to konsultacje w ramach spotkania Rady Dzielnicy (25,8%), a 1/5 – zasięgnięcie rady zewnętrznego specjalisty, kontakt e-mail z miejskimi ekspertami (po 21,0%).

Rysunek 48. Formy, w jakich odbyły się konsultacje w sprawie wniosku projektowego (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=62

W tabeli poniżej przedstawiono inne formy (ewentualnie z kim projektodawcy się konsultowali), w jakich odbyły się konsultacje projektodawców. Najczęściej o poradę proszono osoby przyjmujące wnioski i Radnych (po 6 wskazań; po 18,8%).

Tabela 15. Inne formy, w jakich odbyły się konsultacje (badanie CATI – projektodawcy)

Forma konsultacji/z kim się konsultowano	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
osoba przyjmująca wniosek	6	18,8%
Radni	6	18,8%
współpracownicy	3	9,4%
zielen miejska	3	9,4%
instytucje publiczne	2	6,3%
osoba, która wcześniej składała projekt	2	6,3%
urzędnicy UMK	2	6,3%
zewnętrzny wykonawca - wycena projektu	2	6,3%
centrum obywatelskie	1	3,1%
konserwator zabytków	1	3,1%
konsultant organizacji społecznej	1	3,1%
wydział architektury	1	3,1%
Zarząd Budyneków Komunalnych	1	3,1%
Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu	1	3,1%
Respondenci ogółem	32	100,0%

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=62

Wnioskodawcy, którzy potrzebowali konsultacji najczęściej mieli problemy z kosztorysem (25 wskazań; 40,3%) i sporządzeniem dokumentacji (14; 22,6%).

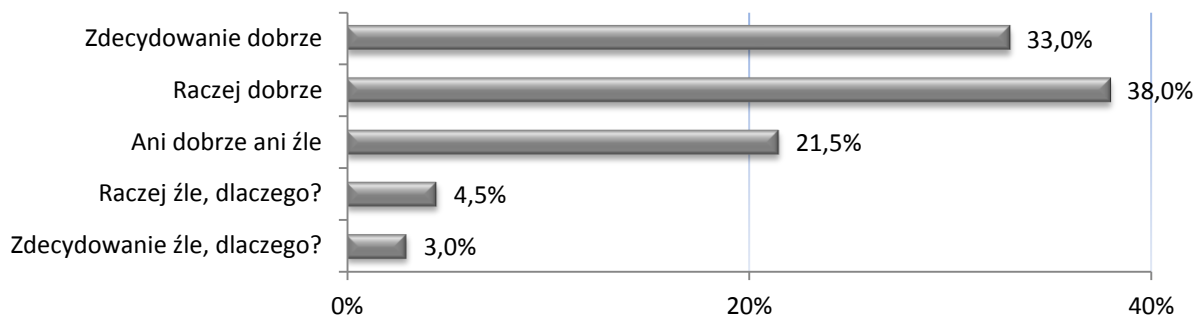
Tabela 16. Problemy z przygotowaniem wniosku (badanie CATI – projektodawcy)

Występujące problemy	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
kosztorys, wycena, poprawność obliczeń	25	40,3%
przygotowanie formalne wniosku, sporządzenie dokumentacji	14	22,6%
ogólne dopracowanie projektu	5	8,1%
usytuowanie projektu na terenie miejskim, ustalenie własności działek	4	6,5%
potrzeba sugestii na dany temat - co o tym myślą inni	3	4,8%
dobry opis wniosku	3	4,8%
kwestia szczegółowości harmonogramu	3	4,8%
brak informacji w opisach/mylące informacje na stronie internetowej	2	3,2%
interpretacja zapisów	2	3,2%
kwestie techniczne, wykonawcze	2	3,2%
określenie zakresu projektu	2	3,2%
zebranie materiałów merytorycznych	2	3,2%
problem formy inwestycji/wykonania projektu	2	3,2%
uzgodnienie planu zagospodarowania przestrzennego dzielnicy	2	3,2%
biurokracja, natłok papierkowej pracy	1	1,6%
dobry tytuł projektu	1	1,6%
schemat składania wniosków	1	1,6%
określenie sytuacji prawnej	1	1,6%
problemy organizacyjne	1	1,6%
przejsieć krok po kroku wymogów platformy internetowej	1	1,6%
ustalenie, czy wniosek nie powiela innych	1	1,6%
zmiana charakteru projektu, żeby zmieścić się w budżecie	1	1,6%
Respondenci ogółem	62	100,0%

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=62

Współpraca z urzędnikami podczas przygotowywania wniosku przez zdecydowaną większość ankietowanych została oceniona dobrze (71,0%; w tym 33,0% - „zdecydowanie dobrze”). Odmiennego zdania było 7,5%. Tych, którzy źle ocenili współpracę poproszono o uzasadnienie. Były to: niewielka dostępność/utrudniona współpraca, niski poziom zaangażowania/traktowanie BO jako dodatkowego obowiązku (po 3 wskazania), zmiana treści wniosku i zwiększenie kwoty końcowej (2), brak możliwości bycia obecnym przy ocenie wniosku, brak współpracy, niedopełnienie obowiązków, nieinformowanie o działaniach, niezrozumienie projektu, piętrowanie problemów/niechęć, krótkie terminy (po 1 wskazaniu).

Rysunek 49. Ocena współpracy z urzędnikami miejskimi podczas przygotowywania wniosku (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

4.6. Weryfikacja zgłoszonych propozycji zadań

Wszystkie złożone wnioski zostały poddane weryfikacji formalnej przez Zespół ds. budżetu obywatelskiego, w przypadku projektów ogólnomiejskich oraz przez Zarząd właściwie miejscowo Rady Dzielnicy dla projektów dzielnicowych oraz prawnej przeprowadzanej przez merytoryczne komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa lub miejskie jednostki organizacyjne. Oceniano zgodność z założeniami zawartymi w Regulaminie, kompletność dokumentów i danych zawartych we wniosku. Kryteria zawarte w Regulaminie, które koniecznie musiały być spełnione w przypadku wszystkich projektów to:

- 1) Ogólnodostępność dla mieszkańców dzielnicy i całego miasta odpowiednio w przypadku projektów dzielnicowych i ogólnomiejskich.
- 2) Zgodność budżetu całkowitego z limitami finansowymi założonymi w Regulaminie BO.
- 3) Zgodność rocznych kosztów utrzymania zadania z normami zawartymi w Regulaminie.
- 4) Zgodność z obowiązującymi w mieście planami, politykami i programami (m.in. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, Uchwały Rady Gminy, Zarządzenia Prezydenta).
- 5) Poparcie ze strony instytucji, we współpracy z którą miało być zrealizowane zadanie.
- 6) Zgodność założeń projektu z obowiązującymi przepisami prawa, prawem osób trzecich, prawem własności.
- 7) Miejsce realizacji projektu nie wykracza poza grunty należące do Gminy Miejskiej Kraków.
- 8) Uwzględnienie środków na realizację całości zadania: wykonanie projektu przedsięwzięcia i jego realizację.

Proces weryfikacji przebiegał za pośrednictwem internetowej platformy, dzięki czemu wnioskodawcy mieli możliwość bieżącego monitoringu procesu weryfikacji wniosku. Zgodnie z Regulaminem, jednostka oceniająca wszelkie uwagi do propozycji zadań, a także informacje o konieczności uzupełnienia, czy zmiany danych, przekazywała wnioskodawcom telefonicznie i pocztą elektroniczną. Zgodnie z wynikami analizy danych, najczęściej popełnianymi błędami wnioskodawców były braki formalne, których nie uzupełniali w terminie. Miało to miejsce zarówno w przypadku wniosków na realizację zadań dzielnicowych jak i ogólnomiejskich (odpowiednio 26,7% i 23,4% wniosków). Wnioskodawcy projektów dzielnicowych mieli ponadto problemy z dostosowaniem założeń projektu do obowiązujących przepisów prawa, prawa osób trzecich, w tym praw własności (18,1% projektów dzielnicowych i 13,8% projektów ogólnomiejskich). Niespełna 15% wniosków, zarówno dzielnicowych jak i ogólnomiejskich, odrzucono ze względu na koszty ich realizacji, które przekraczały limity założone w Regulaminie budżetu obywatelskiego. Wnioskodawcy

w swoich propozycjach nie spełniali często kryterium dotyczącego zgodności założeń z obowiązującymi w mieście planami, politykami i programami. W przypadku projektów dzielnicowych było to 13,8%, zaś ogólnomiejskich – 18,1% wniosków. Często wnioskodawcy przewidywali realizację zadań na gruntach nienależących do Gminy Miejskiej Kraków, co również jest niezgodne z Regulaminem budżetu obywatelskiego. W przypadku projektów dzielnicowych, było to powodem odrzucenia 10,3% wniosków, zaś w przypadku projektów ogólnomiejskich – 19,1%. Dokładny rozkład motywów odrzucenia wniosków przez organ opiniujący w przypadku projektów dzielnicowych i ogólnomiejskich przedstawiono w poniższych zestawieniach.

Tabela 17. Powody odrzucenia wniosków w przypadku projektów dzielnicowych

Powody odrzucenia wniosków	Liczba wniosków
Braki formalne, nie uzupełnione w terminie	26,7%
Zadanie sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa, prawami osób trzecich, w tym prawami własności	18,1%
Koszt realizacji propozycji zadania niezgodny z założeniami Regulaminu	14,7%
Zadanie sprzeczne z obowiązującymi w mieście planami, politykami i programami	13,8%
Zadanie planowane do realizacji na gruntach nie należących do Gminy Miejskiej Kraków	10,3%
Negatywna opinia jednostek administracji publicznej	8,6%
Zadanie realizowane/mające być realizowane niezależnie, poza budżetem obywatelskim	7,8%
Zadanie wycofane przez wnioskodawcę	7,8%
Zadanie nie dotyczy dzielnicy wnioskodawcy	4,3%
Zadanie nie spełnia kryterium ogólnodostępności dla mieszkańców	3,4%
Zadanie połączone z innym	2,6%
Zadanie wycofane przez wnioskodawcę i złożone w budżecie ogólnomiejskim.	1,7%
Zadanie omylnie zarejestrowane dwukrotnie	0,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego.

Tabela 18. Powody odrzucenia wniosków w przypadku projektów ogólnomiejskich

Powody odrzucenia wniosków	Liczba wniosków
Braki formalne, nie uzupełnione w terminie	23,4%
Zadanie planowane do realizacji na gruntach nie należących do Gminy Miejskiej Kraków	19,1%
Zadanie sprzeczne z obowiązującymi w mieście planami, politykami i programami	18,1%
Koszt realizacji propozycji zadania niezgodny z założeniami Regulaminu	14,9%
Zadanie sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa, prawami osób trzecich, w tym prawami własności	13,8%
Zadanie wycofane przez wnioskodawcę	10,6%
Negatywna opinia jednostek administracji publicznej	9,6%
Zadanie realizowane/mające być realizowane niezależnie, poza budżetem obywatelskim	6,4%

Brak wyraźnej zgody instytucji w przypadku wymaganej współpracy instytucjonalnej	3,2%
Projekt zakładał realizację jedynie części zadania	3,2%
Zadanie nie spełnia kryterium ogólnodostępności dla mieszkańców	2,1%
Zadanie generowałoby wyższe roczne koszty utrzymania od ustalonych w Regulaminie	1,1%
Zadanie połączone	1,1%
Zadanie wycofane przez projektodawcę	1,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego.

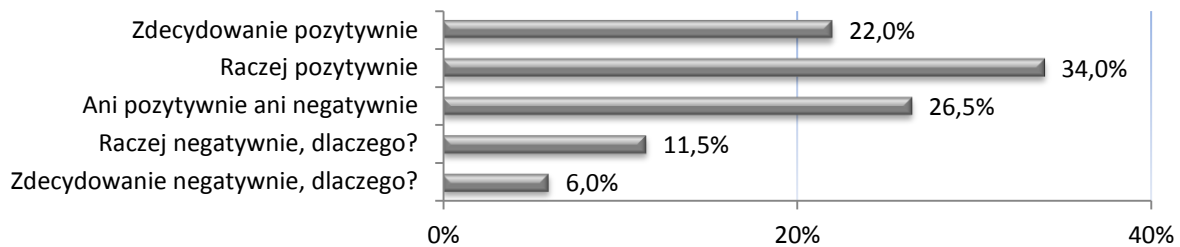
Tabela 19. Zgodność zasad przyjętych podczas etapu weryfikacji z przyjętymi standardami budżetu obywatelskiego

Minimalne standardy budżetu	Czy budżet obywatelski w Krakowie spełnia założenia standardów budżetu obywatelskiego?
Weryfikacja projektów powinna mieć wyłącznie charakter formalno-techniczno-prawny, tj. ustalać, czy dany projekt wpisuje się w zakres zadań gminy, nie jest sprzeczny z obowiązującymi przepisami prawa (w tym aktami prawa miejscowego, czyli np. planami zagospodarowania przestrzeni czy lokalnymi dokumentami strategicznymi) oraz nie przekracza kwoty dedykowanej na projekty realizowane w ramach budżetu partycypacyjnego w danej lokalizacji.	Tak, zakres weryfikacji wniosków był zgodny ze standardami.
W przypadku negatywnej weryfikacji wniosku, niezbędne jest podanie przez urzędników, którzy jej dokonali, uzasadnienia takiej decyzji do publicznej wiadomości (w tym przekazanie go wnioskodawcom).	Tak, wyniki weryfikacji formalno-prawnej projektów zawierały uzasadnienia odrzucenia projektów. Dostępne były w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa oraz w platformie www.budzet.dialoguj.pl .
Pełne listy projektów dopuszczonych do głosowania oraz projektów odrzuconych na etapie weryfikacji (wraz z podaniem przyczyny odrzucenia projektu) powinny być upublicznione jak najszybciej po zatwierdzeniu przez zespół ds. budżetu partycypacyjnego.	Tak, wyniki weryfikacji formalno-prawnej projektów zadań złożonych w ramach budżetu obywatelskiego przekazano do publicznej wiadomości za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa oraz platformy www.budzet.dialoguj.pl .

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Pracownia badań i innowacji społecznych.

Ponad połowa ankietowanych projektodawców pozytywnie oceniła przejrzystość systemu weryfikacji wniosków (56,0%; w tym 22,0% - „zdecydowanie pozytywnie”). Odpowiedź pośrednią wybrało 26,7%, a negatywną – 17,5%. Tych, którzy wystawili ocenę negatywną, poproszono o uzasadnienie. Najczęściej były to: niejasne argumenty przy odrzucaniu wniosków, wygrana projektów, które nie powinny przejść procesu weryfikacji (po 9 odpowiedzi), nieprzejrzystość procedur weryfikacji (6), brak etapu wstępnej weryfikacji przez mieszkańców (niektóre projekty mogą kolidować z interesami różnych grup), odrzucanie projektów o większym stopniu skomplikowania, a następnie wdrażanie tych pomysłów przez samo miasto (po 2 wskazania).

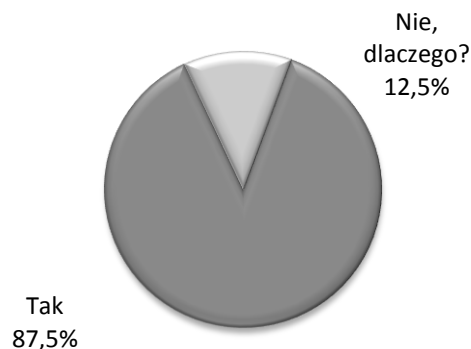
Rysunek 50. Ocena przejrzystości systemu weryfikacji wniosków projektowych (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Zdecydowana większość badanych projektodawców zamierza składać wnioski w kolejnych edycjach BO (87,5%). Ci, którzy nie będą składać kolejnych wniosków, najczęściej uzasadniali to zniechęceniem w związku z tym, że głosowane są projekty, które nie powinny przejść weryfikacji (6 odpowiedzi), zbyt niskimi kwotami, biernością mieszkańców, zbyt dużym nakładem pracy w porównaniu do efektów, zniechęceniem z powodu niezrealizowania ich projektów (po 3).

Rysunek 51. Skłonność do złożenia ponownie wniosku w kolejnych edycjach BO (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

4.7. Głosowanie

Głosowanie w tegorocznej edycji budżetu obywatelskiego odbywało się za pośrednictwem dedykowanej platformy internetowej. Taka forma głosowania znana była już mieszkańcom z poprzedniej edycji, wówczas alternatywnie można było oddać głos za pomocą tradycyjnych kart do głosowania. Podczas tegorocznej edycji zrezygnowano z innych sposobów głosowania na rzecz platformy internetowej. Etap ten trwał 14 dni (od 18 czerwca do 1 lipca), co było zgodne z Regulaminem zakładającym co najmniej 9-dniowy etap wyboru projektów rozpoczynający się w sobotę. Obowiązujące standardy BO przewidują 7-dniowy etap głosowania. Dwa tygodnie przed planowanym rozpoczęciem, ogłoszono listę punktów, w których można było oddać głos na wybrany projekt. Punkty takie usytuowano w Punktach Obywatelskich w 4 galeriach handlowych (18-30 czerwca: Bonarka City Center, Bronowice; 24-30 czerwca: M1, Kazimierz) znanych z poprzednich edycji oraz w placówkach samorządowych, edukacyjnych i kulturalnych we wszystkich dzielnicach miasta. W Punktach Obywatelskich oprócz standardowej obsługi pracowali również konsultanci wyposażeni w tablety, którzy pomagali mieszkańcom zagłosować.

W ok. 150 punktach zostały umieszczone komputery z dostępem do Internetu umożliwiające mieszkańcom głosowanie. Do każdego z punktów zostały dostarczone plakaty i ulotki oraz papierowe wykazy projektów poddanych pod głosowanie.

- Krakowskie Biuro Festiwalowe – 3 lokalizacje
- Śródmiejska Biblioteka Publiczna – 15 lokalizacji
- Nowohucka Biblioteka Publiczna – 10 lokalizacji
- Krowoderska Biblioteka Publiczna – 12 lokalizacji
- Podgórska Biblioteka Publiczna – 17 lokalizacji
- Nowohuckie Centrum Kultury – 1 lokalizacja
- Ośrodek Kultury Kraków-Nowa Huta – 8 lokalizacji
- Dom Kultury Podgórze – 13 lokalizacji
- Śródmiejski Ośrodek Kultury – 2 lokalizacje
- Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida – 2 lokalizacje
- Miejskie Centrum Dialogu – 1 lokalizacja
- MOWIS – 1 lokalizacja
- Centrum Kultury Dworek Białooprądnicki – 5 lokalizacji
- Centra Aktywności Seniorów – 15 lokalizacji
- MOPS – 9 lokalizacji
- Programy Aktywności Lokalnej funkcjonujące w MOPS – 12 lokalizacji
- Domy Pomocy Społecznej – 6 lokalizacji
- Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej – 6 lokalizacji
- Kluby Seniora funkcjonujące w MDDPS – 5 lokalizacji

Do głosowania można było przystąpić także podczas Świąta Organizacji Pozarządowych, Jarmarku Świętojańskiego, w szkołach oraz w innych miejscach, w których obecna była „Obywatelska Nyska” (18-30 czerwca). Jednym z tych miejsc był Małopolski Piknik Lotniczy organizowany przez Muzeum Lotnictwa Polskiego. Podczas tegorocznej edycji budżetu obywatelskiego Muzeum wyraziło zgodę na realizację jednego z projektów na swoim terenie, przez co podana w wątpliwość jest słuszność lokowania punktu głosowania na terenie tej imprezy. W przeważającej większości punktów, można było oddać swój głos przez cały okres trwania głosowania, ale w wyznaczonych godzinach. W roku poprzednim liczba punktów była znacznie mniejsza, a głosowanie za ich pośrednictwem odbywało się w dniach wyznaczonych dla każdego punktu. W tej edycji dzielnicą posiadającą największą liczbę punktów głosowania była dzielnica XVIII, przy czym nie jest to dzielnica o największej liczbie ludności. Dzielnica IV, która jest najbardziej liczną pod względem liczby mieszkańców dzielnicą, także znajdowała się w czołówce dzielnic, w których zadbano o dostateczne warunki do głosowania. W tym roku znacznie zmniejszyła się liczba aktywnych punktów do głosowania w weekendy. W roku poprzednim liczba placówek, które umożliwiały oddanie głosu w soboty i niedziele była nieco wyższa. Szczegółowy rozkład liczby punktów głosowania w tegorocznej i zeszłorocznej edycji budżetu obywatelskiego przedstawiono w Aneksie 1. W poprzedniej edycji miejsca tego typu służyły wyłącznie do głosowania za pomocą tradycyjnych kart do głosowania. W tym roku w łącznie ponad 150 punktach głosowania stacjonowali pracownicy Urzędu Miasta Krakowa, miejskich jednostek organizacyjnych lub Radni Dzielnic, którzy pomagali skutecznie przejść etap głosowania za pośrednictwem platformy internetowej. Utworzenie tego typu punktów było rekomendacją mieszkańców przedstawioną podczas konsultacji społecznych. Metoda głosowania mogła być utrudnieniem dla seniorów lub osób nieposiadających dostępu do Internetu, dlatego też utworzenie punktów głosowania można uznać za słuszne. Dostępność takich miejsc miała wpływ na bardziej powszechny charakter głosowania. Mieszkańcy, którzy ukończyli 16 rok życia i wykazali chęć wzięcia udziału w głosowaniu, oddawali głosy na 3 projekty ogólnomiejskie i 3

projekty zaproponowane w dzielnicy swojego zamieszkania. Formularz do głosowania, który nie zawierał wskazań 6 projektów był uznawany za nieważny. Wybrane 6 projektów wartościowano poprzez przydzielanie im od 1 do 3 punktów.

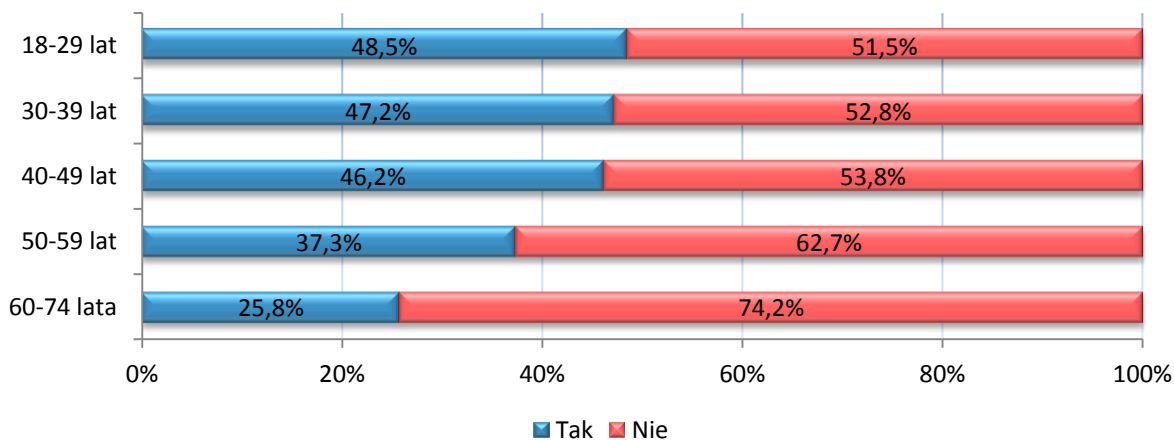
Więcej niż 4 z 10 badanych mieszkańców (41,6%) wzięło udział w głosowaniu na projekty zgłoszone w ramach BO Miasta Krakowa w 2016 r. Zaobserwowano, że wraz ze wzrostem wieku badanych mieszkańców, maleje odsetek deklarujących oddanie głosu (18-29 lat: 48,5%; 60-74 lata: 25,8%).

Rysunek 52. Głosowanie na projekty zgłoszone w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa 2016 (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Rysunek 53. Głosowanie na projekty zgłoszone w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa 2016 – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

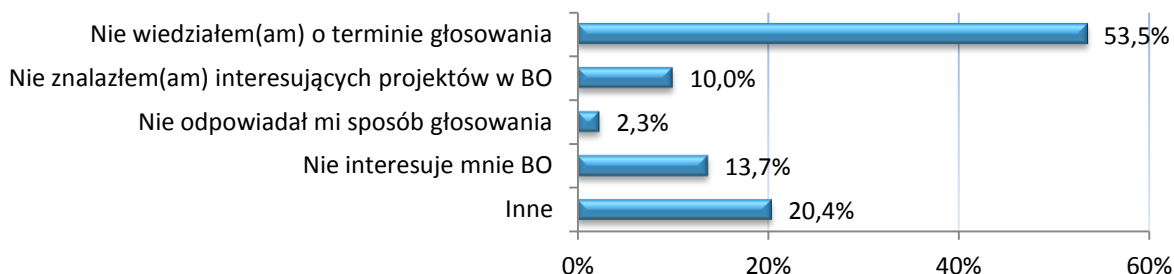

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=510

Ci, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu tłumaczyli to najczęściej brakiem wiedzy o terminie głosowania (53,5%) i innymi, niewymienionymi w kafeterii przyczynami (20,4%; m.in. brak czasu, przeoczenie terminu, zniechęcenie do udziału w głosowaniach, zły stan zdrowia).

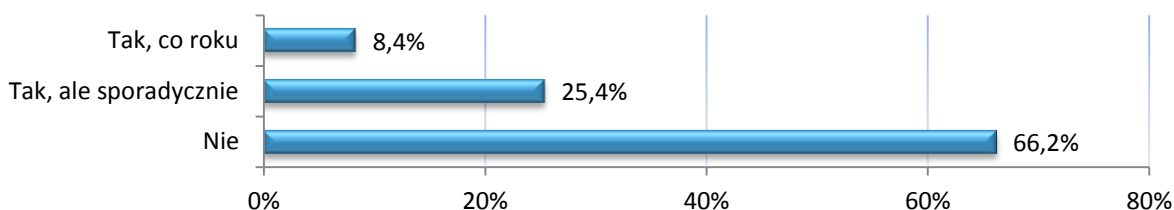
Rysunek 54. Powody, dla których mieszkańcy nie wzięli udziału w głosowaniu w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=298

Większość osób, które nie zagłosowały w tym roku, również w latach poprzednich nie brała udziału w głosowaniach (66,2%).

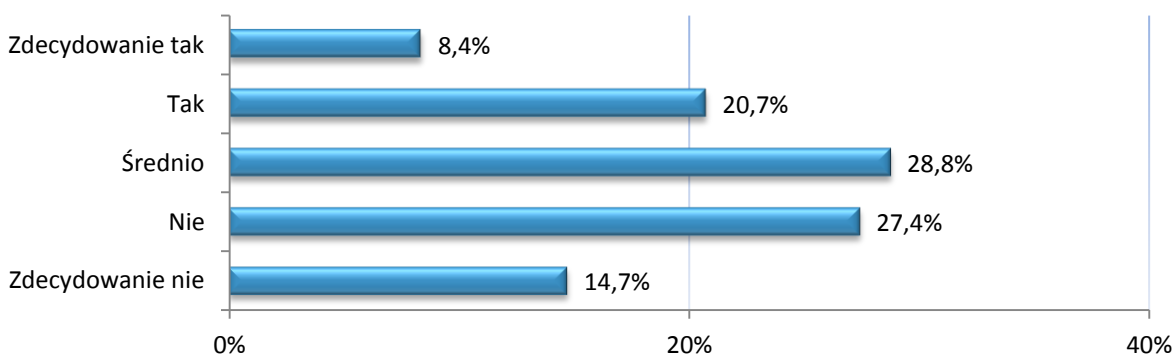
Rysunek 55. Udział mieszkańców, którzy nie głosowali w BO 2016, w głosowaniu w latach poprzednich (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=298

Ponad 4 z 10 niegłosujących w tegorocznej edycji budżetu nie wyrażała zainteresowania zgłoszonymi w 2016 r. projektami (42,1%; w tym 14,7% „zdecydowanie nie”), 28,8% swoje zainteresowanie określiło jako „średnie”.

Rysunek 56. Zainteresowanie mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, projektami zgłoszonymi w ramach tegorocznego budżetu obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

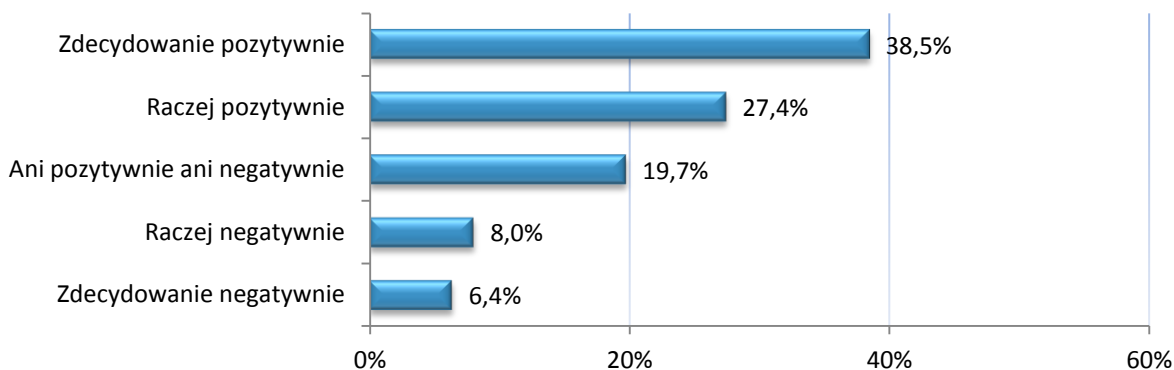

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=298

Zdecydowana większość niegłosujących w tym roku respondentów pozytywnie oceniła możliwość oddawania głosów przez Internet (65,9%; w tym aż 38,5% „zdecydowanie pozytywnie”). Zaobserwowano, że tylko w grupie wieku 60-74 lata mniej niż połowa badanych, ocenia tę możliwość

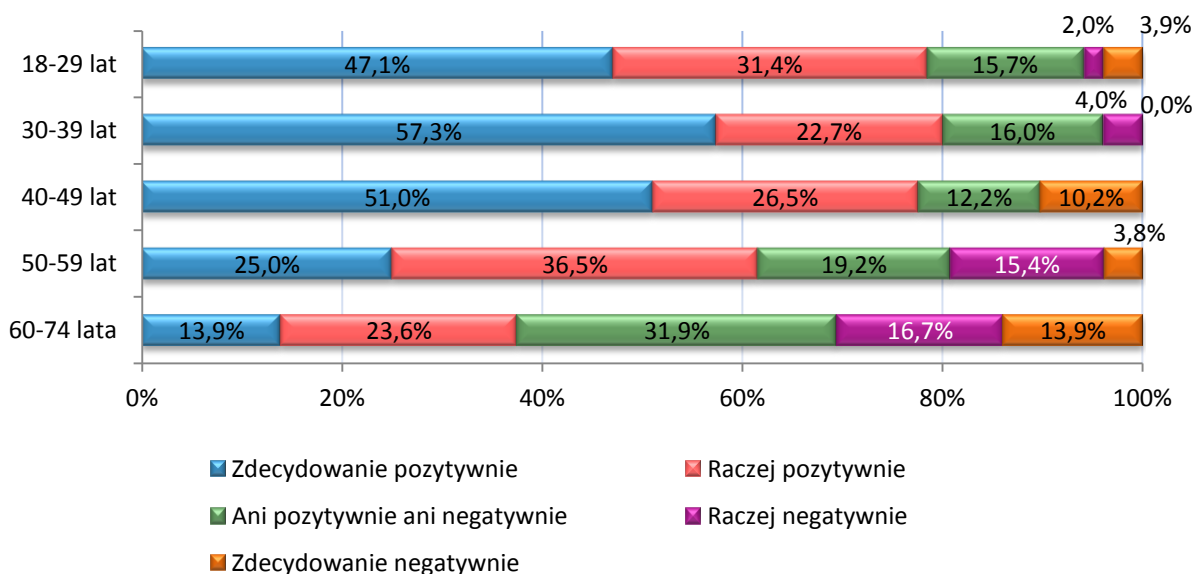
pozytywnie (37,5%), nadal jednak jest to odsetek wyższy, niż w przypadku ocen negatywnych (30,6%).

Rysunek 57. Ocena mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, możliwości głosowania przez Internet (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=298

Rysunek 58. Ocena mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, możliwości głosowania przez Internet – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=298

Na koniec badanych mieszkańców, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu na projekty zgłoszone w ramach budżetu obywatelskiego w 2016 r. (298 osób) poproszono, by sami przedstawili dowolną liczbę propozycji działań, które mogłyby ich skłonić do oddania głosu w kolejnej edycji (było to pytanie otwarte, a więc niezawierające listy możliwych odpowiedzi). Okazało się, że respondenci przede wszystkim oczekują lepszej i szerszej kampanii informacyjno-promocyjnej (19,8%), a w dalszej kolejności ciekawszych, bardziej potrzebnych projektów, zwłaszcza na poziomie dzielnic (12,8%) i zwiększenia akcji informacyjno-promocyjnej o terminie głosowania (6,7%). Pozostałe propozycje pojawiały się mniej niż 20 razy.

Tabela 20. Propozycje działań, jakie skłoniłyby mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, do udziału w kolejnym głosowaniu w ramach budżetu partycypacyjnego obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

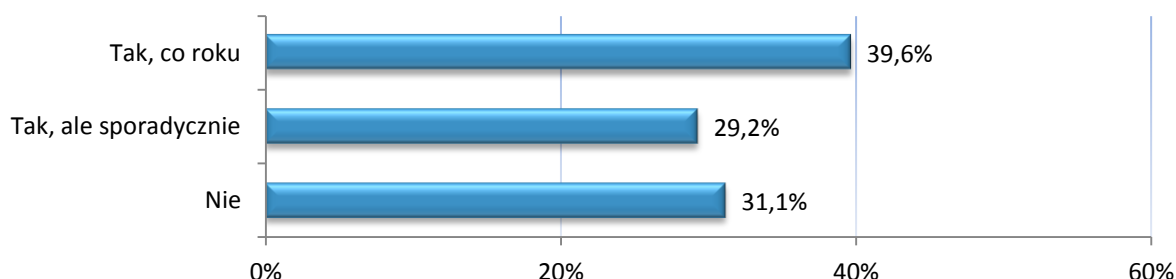
Propozycja działań	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Lepsza (jasność, przejrzystość, dostępność) i szersza kampania informacyjno-promocyjna	59	19,8%
Ciekawsze, bardziej potrzebne projekty, zwłaszcza na poziomie dzielnic	38	12,8%
Zwiększenie akcji informacyjno-promocyjnej o terminie głosowania	20	6,7%
Więcej informacji na billboardach, ulotkach, plakatach, w Internecie (w tym na portalach dotyczących miasta i facebooku)	15	5,0%
Więcej informacji w lokalnej prasie, radiu i telewizji	15	5,0%
Ulotki, biuletyny, informacje w instytucjach kultury, sklepach osiedlowych, w skrynkach pocztowych mieszkańców; możliwość rozmowy z wolontariuszami rozdającymi ulotki	14	4,7%
Większa akcja informacyjno-promocyjna w Internecie (m.in. reklama internetowa, wysyłanie maili)	14	4,7%
Jasny i szeroki przekaz informacji o projektach (w tym uzasadnienia)	12	4,0%
Sprawna realizacja projektów z lat poprzednich i informowanie o nich (w tym rozliczanie z wykonania, efekty)	12	4,0%
Listy i ulotki z informacjami dostarczane do skrzynek pocztowych	11	3,7%
Więcej jasnych informacji o celach, kwotach, formie, zakresie, opracowywaniu i składaniu projektów, spotkaniach, zasadach głosowania, terminach	11	3,7%
Więcej spotkań z mieszkańcami w celu poznania ich potrzeb, uświadomienia, że mają realny wpływ na BO i zagwarantowania realizacji projektów	10	3,4%
Wydłużenie okresu głosowania	7	2,3%
Zwiększenie kwoty przeznaczonej na BO, żeby nie była symboliczna w stosunku do całego budżetu miasta	6	2,0%
Wcześniejsze informowanie o terminach (składanie projektów, głosowanie)	5	1,7%
Głosowanie nie tylko drogą internetową	4	1,3%
Poważniejsze potraktowanie pomysłów obywateli i wyników głosowania przez władze miasta	3	1,0%
Większe zainteresowanie Radnych i docieranie przez nich z informacją o BO do obywateli	3	1,0%
Zmniejszenie biurokracji (np. mniej formalności związanych z rejestracją) i większa przejrzystość zasad	3	1,0%
Poprawienie strony internetowej (w tym łatwiejsze logowanie)	2	0,7%
Więcej projektów poświęconych infrastrukturze komunikacyjnej	2	0,7%
Więcej punktów do głosowania (nie każdy ma Internet)	2	0,7%
Większa promocja na przystankach i tablicach komunikacji miejskiej	2	0,7%
Większe zaangażowanie starszych mieszkańców, np. poprzez współpracę z parafiami	2	0,7%
Lepsza organizacja głosowania	2	0,7%

Agitacja na ulicach (ulotki, mobilne punkty informacyjne)	1	0,3%
Bezpośrednie dotarcie z informacją poprzez wspólnotę mieszkaniową	1	0,3%
Konkurs z nagrodami rzeczowymi dla osób biorących udział w głosowaniu	1	0,3%
Lepsza weryfikacja wniosków	1	0,3%
Likwidacja faworytyzmu	1	0,3%
Łatwy, przystępny sposób głosowania	1	0,3%
Podawanie mniejszej ilości danych w materiałach informacyjnych	1	0,3%
Rozwiązanie Rad Dzielnic (BO powinno przejąć rolę RD)	1	0,3%
Zakładka w BIP z informacjami o BO dotyczącymi każdej dzielnicy (w tym opisem projektów)	1	0,3%
Zasady podobne jak w referendum (żeby projektu nie można było przegłosować kilkoma głosami)	1	0,3%
Zniesienie budżetu obywatelskiego (powinno to wrócić do urzędu miasta)	1	0,3%
Rozdawanie gadżetów promocyjnych za udział w głosowaniu	1	0,3%
Rzetelne przeprowadzenie głosowania	1	0,3%
Więcej chwytliwych haseł promocyjnych	1	0,3%
Więcej spotkań na temat BO w Radzie Dzielnic	1	0,3%
Wolontariusze rozdający ulotki powinni być lepiej oznakowani i odznaczać się od rozdających ulotki komercyjne	1	0,3%
Zawężenie tematyki projektów	1	0,3%
Trudno powiedzieć	11	3,7%
Żadne działania, nie jestem zainteresowany/a	32	10,7%
Propozycje ogółem	334	
Liczba respondentów	298	

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=298

Badane osoby, które wzięły udział w głosowaniu w tegorocznej edycji budżetu obywatelskiego, również w latach poprzednich w większości oddawały swój głos. Niemal 4 z 10 badanych uczestniczyło w wyborach projektów co roku (39,6%), a 29,2% opuściło jedną z edycji. Dla mniej niż 1/3 głosowanie w BO w tym roku było pierwszym w jakim uczestniczyli (31,1%).

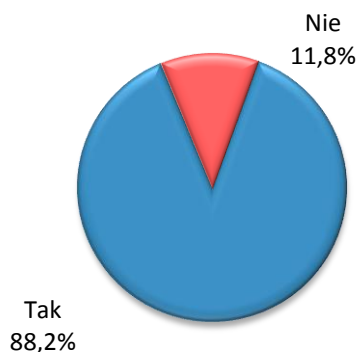
Rysunek 59. Udział mieszkańców Krakowa głosujących w BO 2016 w głosowaniach w latach poprzednich (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Prawie wszyscy badani mieszkańcy przed oddaniem głosu mieli możliwość zapoznania się z projektami zgłoszonymi w ramach BO (88,2%).

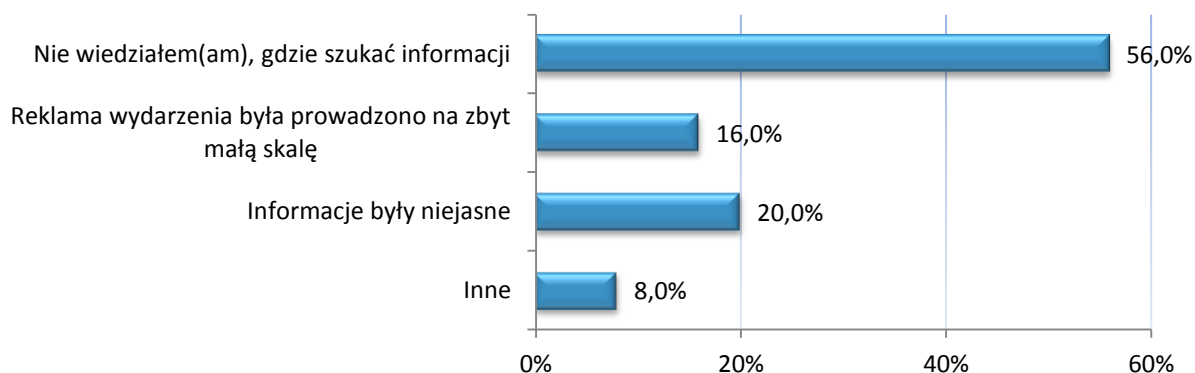
Rysunek 60. Możliwość zapoznania się z projektami przed oddaniem głosu przez mieszkańców w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Spośród tych ankietowanych, którzy takiej możliwości nie mieli, większość jako powód wskazywała brak wiedzy, gdzie szukać informacji (56,0%). Dla 1/5 informacje były niejasne, a 16,0% uważało, że reklama była prowadzona na zbyt małą skalę.

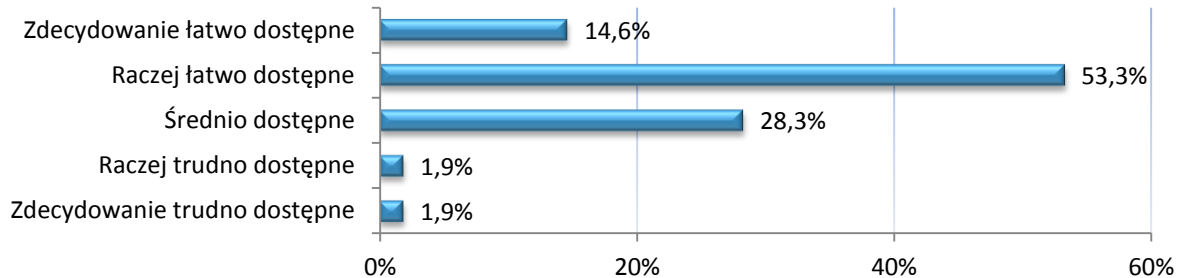
Rysunek 61. Powody, dla których mieszkańcy nie mieli możliwości zapoznania się z projektami przed oddaniem głosu w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=25

Uczestniczący w głosowaniu mieszkańcy w zdecydowanej większości oceniali, że informacje o projektach zgłoszonych w ramach BO były łatwo dostępne (67,9%; w tym 14,6% - „zdecydowanie łatwo dostępne”).

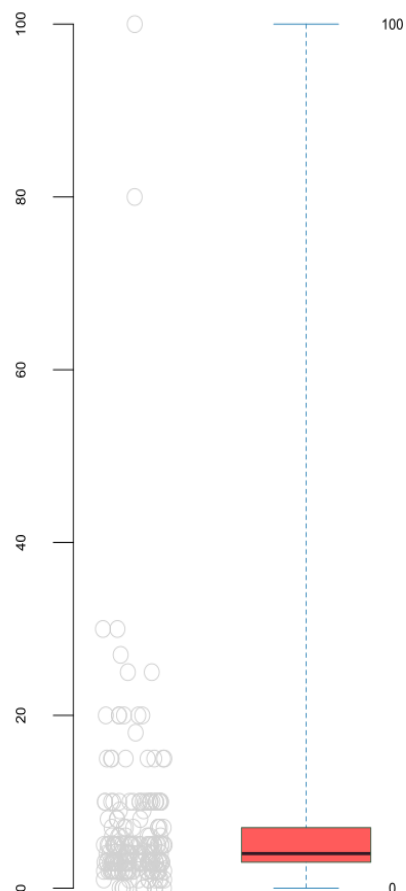
Rysunek 62. Ocena dostępności informacji o projektach zgłoszonych przez mieszkańców, poddanych pod głosowanie w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Minimalna liczba propozycji projektów, z którymi zapoznali się mieszkańcy przed oddaniem głosu w 2016 r. wynosiła zero. Prawie wszyscy ankietowani przyjrzyli się maksymalnie 30 propozycjom, jedynie pojedyncze osoby podawały wyższe wartości (maksymalnie było to 100 projektów). Połowa badanych wskazała od 3 do 7 propozycji (mediana wyniosła 4; wartość mediany wskazuje na to, że połowa wyników ma wartość poniżej wartości mediany, a druga połowa ma wartość powyżej wartości mediany).

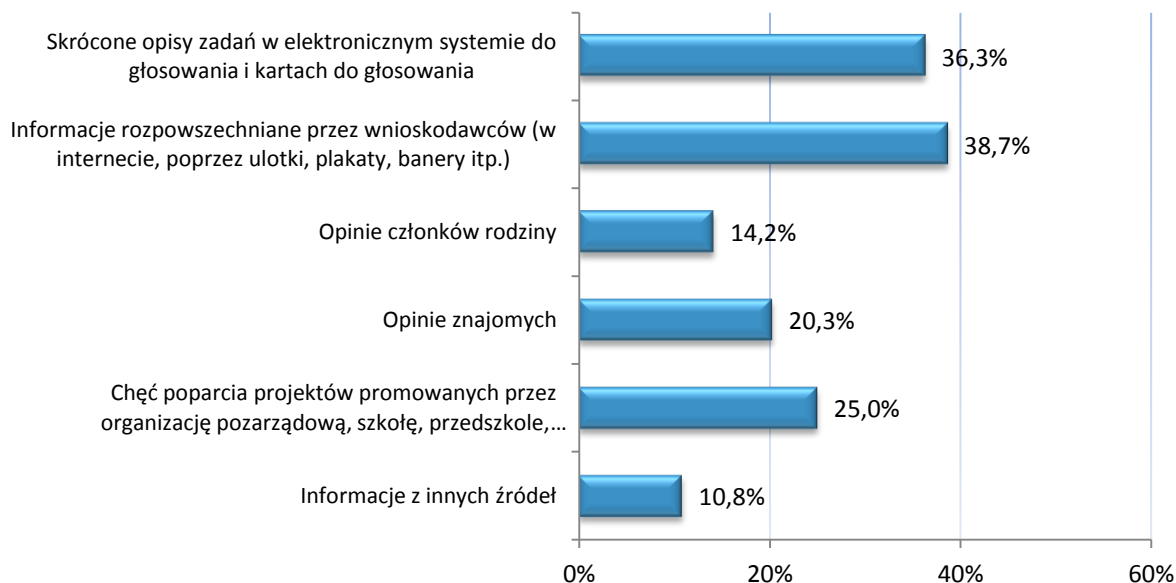
Rysunek 63. Liczba propozycji projektów, z którymi zapoznali się szczegółowo mieszkańcy przed oddaniem głosu w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Czynniki, jakie wpłynęły na wybór zadań przez głosujących to przede wszystkim informacje rozpowszechniane przez wnioskodawców (38,7%) i skrócone opisy w elektronicznym systemie do głosowania (36,3%). Najbardziej decydujące były informacje z innych źródeł (10,8%, w tym m.in.: chęć poparcia projektów realizowanych w okolicy miejsca zamieszkania, indywidualne preferencje).

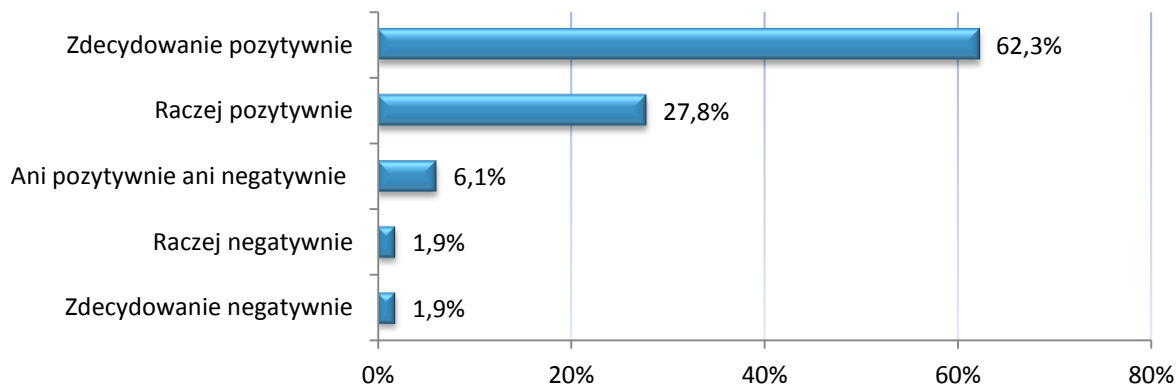
Rysunek 64. Czynniki, jakie w głównej mierze wpłynęły na wybór zadań, na które mieszkańcy oddali swoje głosy w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

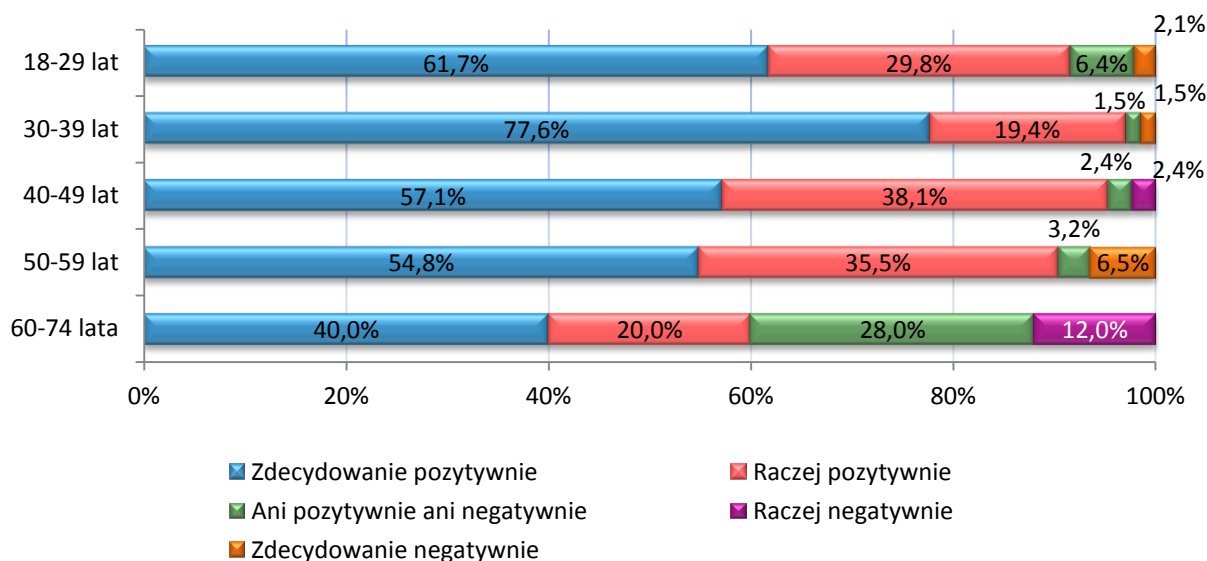
Niemal wszyscy mieszkańcy biorący udział w badaniu, głosujący w 2016 r. pozytywnie ocenili możliwość oddawania głosów przez Internet (90,1%; w tym aż 62,3% - „zdecydowanie pozytywnie”). Najniższy odsetek pozytywnie oceniających tę możliwość zaobserwowano w grupie wieku 60-74 lata (60,0%), jednak było to zdecydowanie więcej niż wystawiających ocenę negatywną (12,0%).

Rysunek 65. Ocena możliwości głosowania przez Internet przez głosujących w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

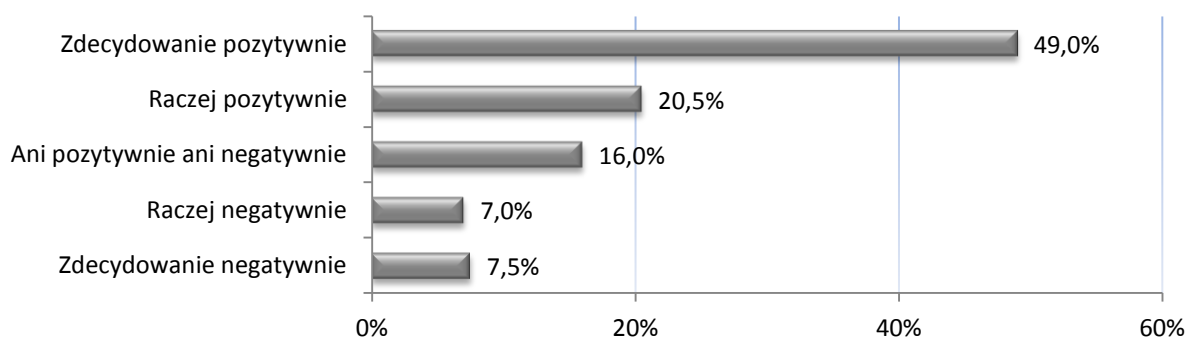
Rysunek 66. Ocena możliwości głosowania przez Internet przez głosujących w 2016 r. – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

W przypadku projektodawców prawie 7 z 10 pozytywnie wypowiedziało się na temat możliwości głosowania przez Internet (69,5%; w tym 49,0% - „zdecydowanie pozytywnie”). Odmiennego zdania było 14,5%. Najniższy odsetek ocen pozytywnych zaobserwowano w grupie wieku 50-59 lat, nadal jednak była to ponad połowa badanych (57,8%). Najwyższy odsetek ocen negatywnych wystąpił w przypadku osób po 59 roku życia (26,0%).

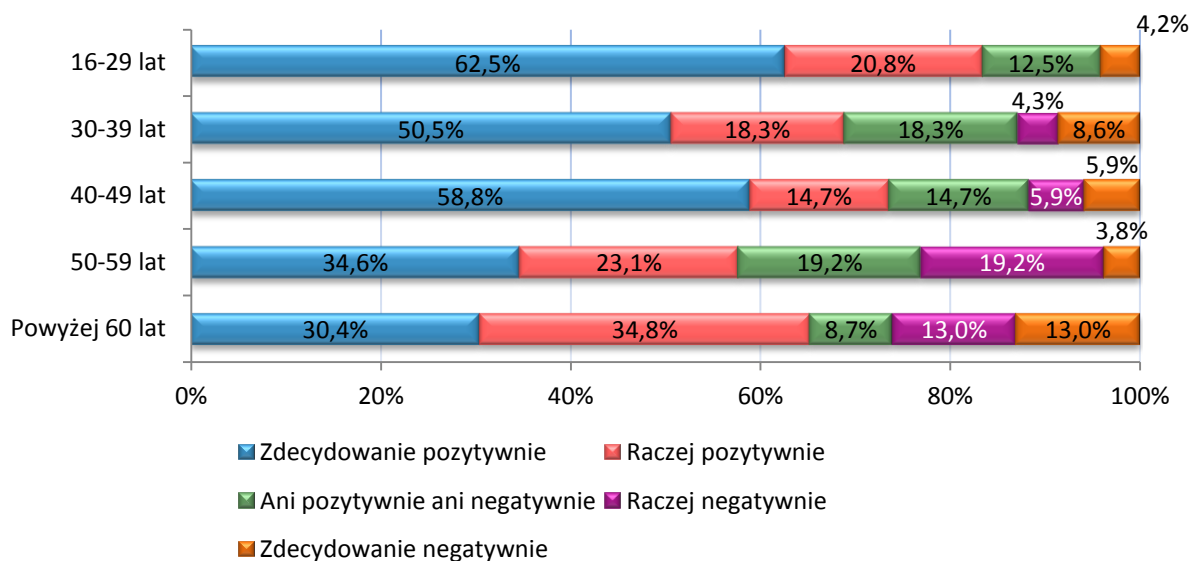
Rysunek 67. Ocena możliwości głosowania przez Internet (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Rysunek 68. Ocena możliwości głosowania przez Internet – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Udział w głosowaniu mógł wziąć każdy, kto określił siebie jako mieszkańca Krakowa, zameldowanie na terenie miasta nie było wymagane. Stwarza to problemy w obliczeniu frekwencji, ponieważ dyskusyjne jest określenie uprawnionych do głosowania. W efekcie działań informacyjno-promocyjnych udział w głosowaniu na zaproponowane projekty wzięło 39 800 mieszkańców Krakowa, z czego 52% to kobiety, a 48% - mężczyźni. Stanowi to 5,7% ogółu mieszkańców Krakowa. Najwięcej głosów oddano w dzielnicach: IV, V, VIII, XIII i XVIII. W każdej z wspomnianych dzielnic w głosowaniu wzięło udział ponad 3000 mieszkańców. Pod względem frekwencji (w przeliczeniu na liczbę mieszkańców) najlepiej wypadły dzielnice: V i XIV. Najślabiej pod względem aktywności społecznej wypadły dzielnice: XV i XVI. Dodatkowo oddano 5 095 głosów nieważnych. Frekwencja wg UMK wyniosła 7%.

Tabela 21. Podsumowanie głosowania

Dzielnice	Kobiety	Mężczyźni	łącznie	Odsetek mieszkańców
1	898	725	1623	4,69%
2	820	712	1532	5,28%
3	1433	1118	2551	5,37%
4	1628	1555	3183	4,59%
5	1506	1785	3291	10,50%
6	854	763	1617	6,86%
7	893	742	1635	8,05%
8	1959	1762	3721	6,19%
9	562	486	1048	6,95%
10	434	378	812	3,11%
11	1160	1055	2215	4,17%
12	1380	1147	2527	4,02%

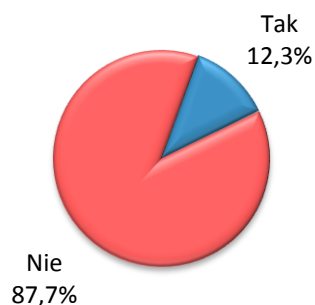
13	1586	1478	3064	8,86%
14	1450	1271	2721	10,10%
15	852	712	1564	2,97%
16	676	504	1180	2,79%
17	962	871	1833	9,02%
18	1753	1930	3683	6,83%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego.

Projekty, które przeszły pozytywnie etap weryfikacji zostały poddane głosowaniu mieszkańców. Tabela 17 i 18 przedstawia wyniki głosowania w podziale na projekty ogólnomiejskie i dzielnicowe. Zgodnie z Regulaminem BO, suma uzyskanych punktów decydowała o kolejności projektów na liście rankingowej. Projekty w ramach BO realizuje się zgodnie z poniższymi zestawieniami do wyczerpania środków przeznaczonych na budżet obywatelski. Do realizacji zostało wybranych 13 projektów o charakterze ogólnomiejskim (zarządzenie Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 29.07.2016 r. w sprawie zatwierdzenia listy zadań o charakterze ogólnomiejskim do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa) i 73 projekty o charakterze dzielnicowym.

Problemy z głosowaniem przez Internet wystąpiły w przypadku 12,3% badanych mieszkańców.

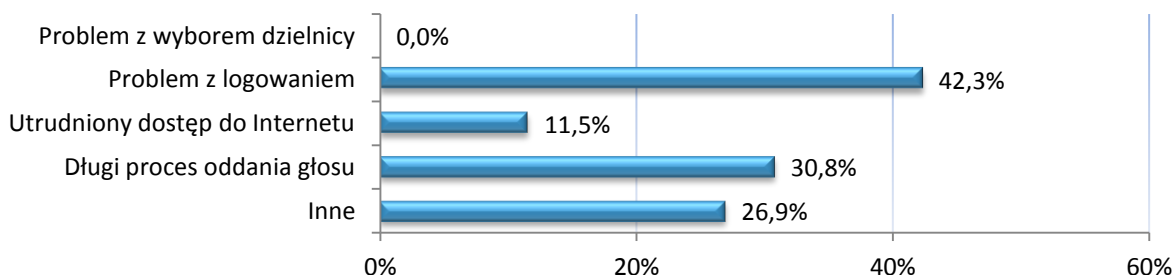
Rysunek 69. Wystąpienie problemów związanych z oddaniem głosu przez Internet w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Najczęściej problemy z głosowaniem przez Internet dotyczyły logowania (42,3%) i długiego procesu oddawania głosu (30,8%). Ponad 1/4 badanych wskazała też inne, niewymienione w kafeterii możliwości (26,9%; m.in.: długie ładowanie się strony, brak komunikatów związanych z błędami przy wypełnianiu karty w przypadku wyboru zbyt dużej liczby projektów, niesprecyzowane trudności z oddaniem głosu). Warto zauważyć, że żaden z ankietowanych nie miał problemów z wyborem dzielnicy.

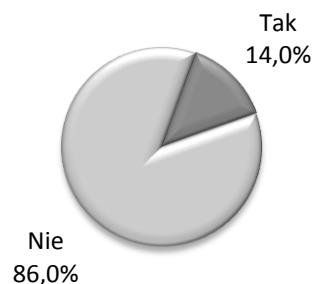
Rysunek 70. Problemy, jakie w związku z oddawaniem głosu przez Internet mieli mieszkańcy w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=26

W przypadku badanych projektodawców problemy związane z oddawaniem głosu przez Internet wystąpiły w przypadku 14,0% ankietowanych.

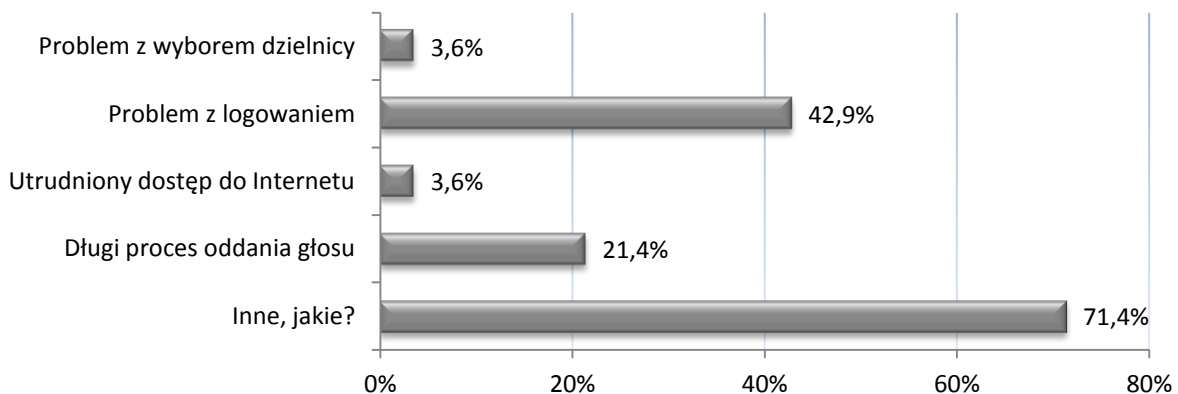
Rysunek 71. Wystąpienie problemów związanych z oddawaniem głosu przez Internet (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Ci, którzy napotkali problemy w głosowaniu przez Internet, najczęściej wskazywali na inne niż wymienione w kafeterii opcje (71,4%). Ponadto często mówiono o problemach z logowaniem (42,9%) i długim procesie oddawania głosu (21,4%). W przypadku innych problemów (71,4%) mówiono o zawieszaniu się systemu, zwłaszcza w ostatnim dniu głosowania (10), braku ostatecznego potwierdzenia głosu (3 wskazania), konieczności przyznawania punktów kilku projektom, mylących komunikatach podczas logowania (po 2), niechęci udostępniania numeru PESEL, trudnościach osób starszych z obsługą systemu, z niektórymi zakładkami, zakładaniem konta (po 1).

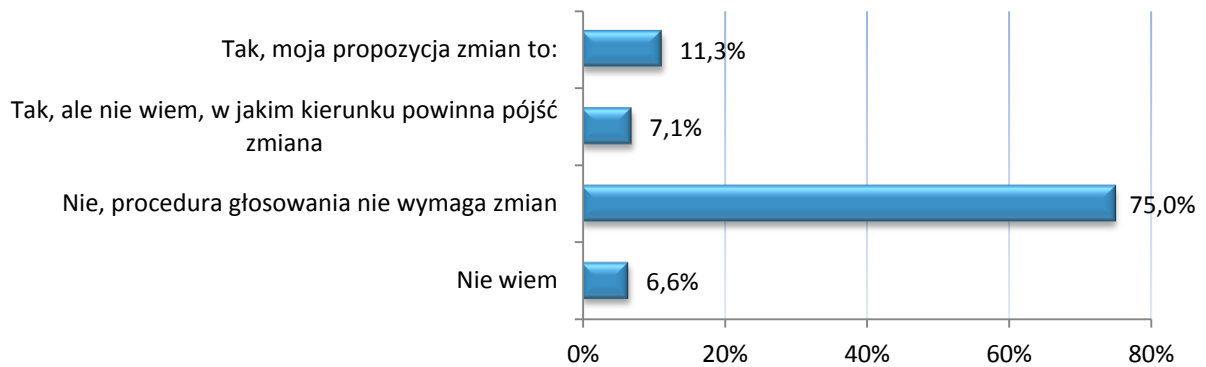
Rysunek 72. Problemy, jakie wystąpiły w związku z oddawaniem głosu przez Internet (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=28

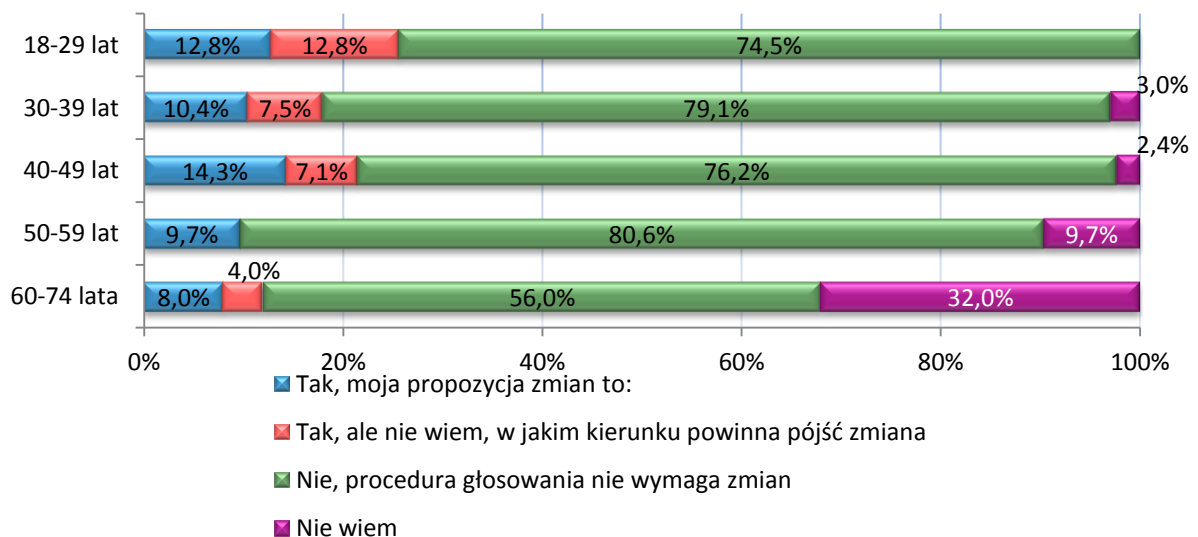
Trzy czwarte ankietowanych mieszkańców, którzy oddali głosy w 2016 r. nie chciałoby żadnych zmian w procedurze głosowania. O zmianach mówiło 18,4%, w tym konkretne propozycje podało 11,3% (ich zestawienie zawarto w tabeli poniżej). Najwyższy odsetek proponujących zmiany wystąpił w przypadku osób w wieku 40-49 lat (14,3%; 6 badanych).

Rysunek 73. Potrzeba zmiany procedury głosowania – opinie głosujących w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Rysunek 74. Potrzeba zmiany procedury głosowania – opinie głosujących w 2016 r. – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=212

Tabela 22. Propozycje zmian procedury głosowania – opinie głosujących w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)

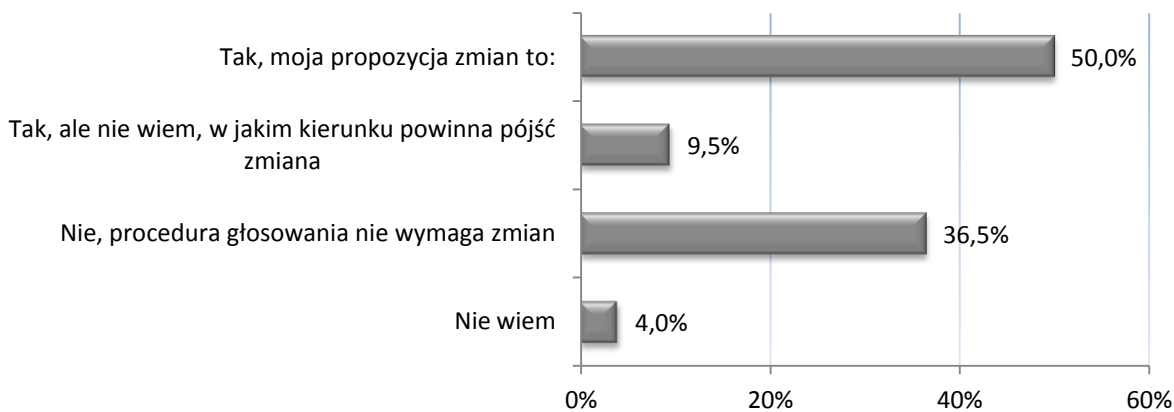
Propozycja zmiany procedury głosowania	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Równoległe głosowanie internetowe i pisemne	6	25,0%
Uproszczenie procedury głosowania przez Internet	3	12,5%
Lepsza weryfikacja głosujących (brak możliwości podszywania się pod kogoś)	2	8,3%
Możliwość głosowania na projekty z różnych dzielnic	2	8,3%
Brak konieczności potwierdzania na trzecim etapie głosowania	1	4,2%
Brak konieczności rejestracji na stronie	1	4,2%

Pismo w sprawie zasad głosowania skierowane do każdego mieszkańca	1	4,2%
Podpisy do listy w fazie projektów (nie w formie tradycyjnej)	1	4,2%
Prostota i przejrzystość strony (większa intuicyjność)	1	4,2%
Prostsze logowanie, nie wymaganie tylu danych	1	4,2%
Stacjonarne punkty do głosowania	1	4,2%
Tańsze projekty	1	4,2%
Uproszczenie wyszukiwania projektów, np. ogólna lista wyboru i możliwość samodzielnego przejścia do szczegółów projektu (zamiast skrótowego opisu)	1	4,2%
Usprawnienia techniczne dotyczące szybkości oddawania głosów	1	4,2%
Zakaz płacenia za głosy	1	4,2%
Ogółem	24	100,0%

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z mieszkańcami Krakowa, N=24

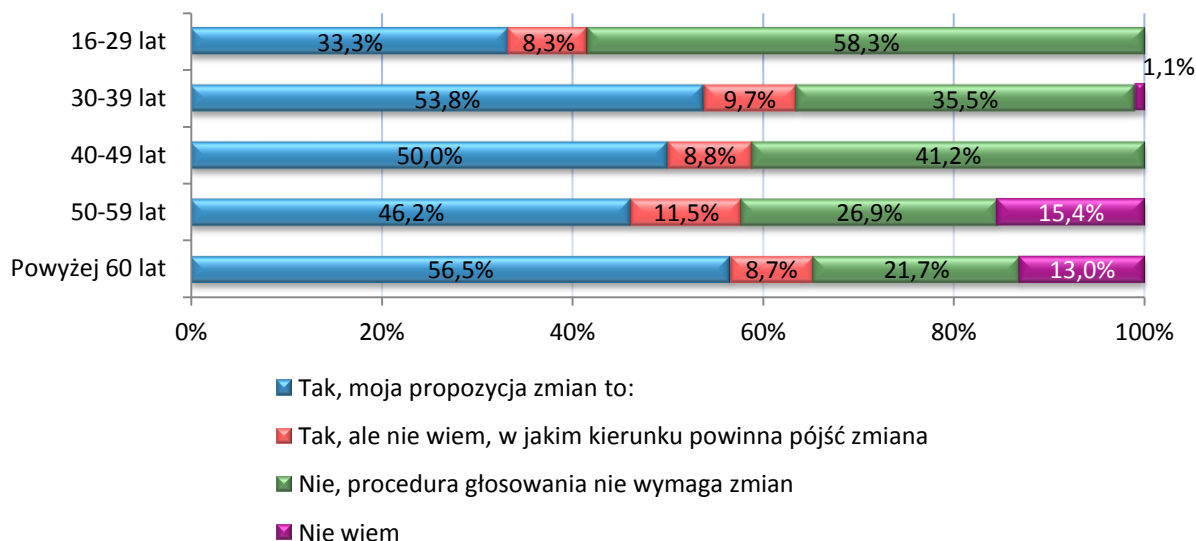
Natomiast zdaniem ponad połowy badanych projektodawców powinna nastąpić zmiana procedury głosowania (59,5%; w tym 50,0% podało swoją propozycję zmian). Według 36,5% procedura nie wymaga żadnych zmian, a 4,0% nie ustosunkowało się do tego zagadnienia. Najwyższy odsetek proponujących zmiany wystąpił w przypadku osób w wieku pow. 60 lat (56,5%; 13 osób) i 30-39 lat (53,8%; 50 osób, z czego 20 chciało połączenia głosowania w formie elektronicznej i papierowej).

Rysunek 75. Zmiana procedury głosowania (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Rysunek 76. Zmiana procedury głosowania – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – projektodawcy)

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=200

Wśród propozycji zmian procedury głosowania najczęściej pojawiało się połączenie dwóch form – papierowej i internetowej (50 odpowiedzi; 50,0%), a dużo rzadziej – tylko głosowanie w formie papierowej (18; 18,0%).

Tabela 23. Propozycje zmian procedury głosowania (badanie CATI – projektodawcy)

Propozycje zmian	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
połączenie dwóch form głosowania - tradycyjnie i przez Internet	50	50,0%
wersja papierowa	18	18,0%
głosowanie tylko na 1 projekt	6	6,0%
uproszczenie systemu (mało intuicyjny, mylący)	6	6,0%
lepsza weryfikacja głosujących (podawanie fałszywych danych osobowych)	5	5,0%
uproszczenie procedury głosowania do 2 etapów (brak konieczności potwierdzenia na koniec wyboru projektów)	5	5,0%
głosowanie na 1-3 projekty	3	3,0%
poprawa niezawodności głosowania przez Internet	3	3,0%
głosowanie smsowe	2	2,0%
łatwiejszy proces weryfikacji danych	2	2,0%
mniej formalności (m.in. brak konieczności podawania nr PESEL)	2	2,0%
udostępnienie lokali, gdzie głosowanie odbywałoby się przez Internet przy pomocy urzędnika	2	2,0%
więcej informacji o projektach i BO	2	2,0%
głos powinien być ważny niezależnie od liczby wybranych projektów	1	1,0%

głosowanie referendalne	1	1,0%
głosowanie tylko dla zameldowanych (żeby nie głosowali ludzie, którzy nie znają dzielnicy, np. studenci)	1	1,0%
likwidacja budżetu miejskiego - tylko budżet dzielnicowy	1	1,0%
łatwiejszy proces logowania	1	1,0%
możliwość zmiany wartości budżetu (przy pierwszych 5 wnioskach)	1	1,0%
przejrzysty proces weryfikacji wniosków	1	1,0%
tylko 1 forma głosowania	1	1,0%
większy odstęp między dopuszczeniem wniosku i głosowaniem, żeby był czas na promocję i zapoznanie mieszkańców z projektami	1	1,0%
głosowanie poza okresem wakacyjnym	1	1,0%
lepsza kontrola podpisów na listach (uniemożliwienie zbierania ich przez opłacone firmy zewnętrzne)	1	1,0%
lepsze wyjaśnienie sposobów głosowania	1	1,0%
lepszy dostęp do odzyskiwania haseł	1	1,0%
łatwiejszy proces rejestracji w Internecie	1	1,0%
głosowanie listowne	1	1,0%
szybsze ogłaszanie wyników	1	1,0%
możliwość składania wniosków papierowych	1	1,0%
Respondenci ogółem	100	100,0%

Źródło: Badanie telefoniczne CATI z projektodawcami, N=100

Tabela 24. Zgodność zasad przyjętych podczas etapu głosowania z przyjętymi standardami budżetu obywatelskiego w Polsce.

Minimalne standardy budżetu	Czy budżet obywatelski w Krakowie spełnia założenia standardów budżetu obywatelskiego?
Wybór projektów do realizacji powinien odbywać się poprzez powszechne głosowanie mieszkańców.	Tak, głosowanie było powszechne.
Głosowanie powinno trwać dłużej niż w trakcie wyborów powszechnych (minimum 7 dni).	Tak, etap głosowania trwał 14 dni, więc był odpowiedni.
Głosowanie powinno być możliwe zarówno w formie tradycyjnej (za pomocą papierowych kart wypełnianych w punktach do głosowania), jak i za pośrednictwem Internetu.	Nie, zrezygnowano z tradycyjnej, papierowej formy kart do głosowania na rzecz internetowego systemu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Standardów procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”. Pracownia badań i innowacji społecznych.

5. Zogniskowane wywiady grupowe

5.1. Podsumowanie wywiadu FGI z projektodawcami

- Realizacja poprzednich edycji budżetu obywatelskiego w Krakowie została przez projektodawców oceniona pozytywnie. Dzięki nim różne obszary są chętniej wykorzystywane przez mieszkańców. Częściej zwraca się także uwagę na kolejne potrzeby i chce się eliminować problemy. Widoczne są zwłaszcza projekty infrastrukturalne, dużo trudniej

jednak zauważyć efekty projektów miękkich, edukacyjnych, czy kulturalnych. Dlatego w celu zwiększenia poziomu świadomości na temat BO należałoby promować zakończone realizacje projektów.

- Mocne strony budżetu obywatelskiego w Krakowie według projektodawców: wzrost zainteresowania mieszkańców otoczeniem, uświadomienie szerszej grupie mieszkańców czym jest BO, możliwość zgłaszania projektów przez każdego mieszkańca, przeznaczanie pieniędzy na lokalne, mniejsze działania, realizacje zgłaszanych projektów, zaspokajanie zgłoszonych przez mieszkańców potrzeb, reklama BO w mediach tradycyjnych i społecznościowych, terminowe realizowanie większości projektów z dotychczasowych edycji.
- Słabe strony BO zdaniem wnioskodawców: termin głosowania, zbyt małe rozreklamowanie BO, wydłużony czas realizacji niektórych projektów, realizacja projektów w inny sposób niż zakładali ich autorzy w fazie składania wniosków, zasady odrzucania projektów w fazie weryfikacji, niejasna lista kryteriów, którym powinny odpowiadać wnioski zgłaszane w BO (przykład projektu „Skrzydła Krakowa”), rozpatrywanie odwołań od decyzji o odrzuceniu wniosku w godzinach pracy mieszkańców, nieczytelna lista wniosków w portalu internetowym, blokowanie się strony internetowej w czasie głosowania, brak rozpowszechniania informacji, że o pomoc w kwestii wprowadzenia wniosku, czy głosowania w Internecie można zwrócić się do biblioteki, Rady Dzielnicy, czy Urzędu Miasta.
- O budżecie najczęściej projektodawcy dowiadują się od Radnych i z mediów (tradycyjnych i internetowych). Widoczne są różne działania informacyjno-edukacyjne, w mediach (tradycyjnych i internetowych) i instytucjach lokalnych. Zauważane są ulotki i plakaty.
- Projektodawcy w obszarze działań promocyjnych zauważyli akcje w Internecie, plakaty, ulotki, przekazy medialne (prasa, radio), citylighty, widoczność punktów informacyjnych. Mają one jednak zbyt krótki termin realizacji i powinny być rozpoczynane wcześniej
- Projekty są promowane najczęściej poprzez portale społecznościowe, ulotki, następnie plakaty, indywidualne rozmowy z mieszkańcami, maile. Bardzo pomaga marketing szeptany, rozpoczynany np. poprzez Facebook, czy rozmowę z sąsiadem. Przeważa podejście celowe, dotyczące konkretnego obszaru/grupy. Brakuje miejsc od miasta/dzielnicy do wystawiania materiałów promocyjnych.
- Wnioski projektodawców były popierane przez sąsiadów, znajomych, członków rodziny, współpracowników, rzadko przez osoby, z którymi wcześniej się nie znali, a najrzadziej przez członków instytucji.
- Wnioskodawcy w łatwy sposób uzyskiwali poparcie dla swoich projektów. Najłatwiej jest uzyskać poparcie tym, którzy już wcześniej składali wnioski bądź też złożyli wniosek na terenie, gdzie realizowano już jakiś projekt. Wnioskodawcy dobrze oceniali współpracę z osobami weryfikującymi listy poparcia.
- Projektodawcy w większości nie brali udziału w spotkaniach konsultacyjnych, ponieważ nie uważali, by miały one pomóc w przygotowaniu projektów, nie mieli na nie czasu, bądź też wystarczył im kontakt telefoniczny/mailowy z odpowiednią osobą. Ci, którzy wzięli w nich udział w tej bądź poprzednich edycjach oceniali je różnie, bądź jako bardzo potrzebne, bądź źle prowadzone. Podzielone były zdania w kwestii ich kontynuacji.
- Połowa projektodawców brała udział w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, poświęconych BO. Ich oceny były podzielone (dla połowy były istotne, według pozostałych - poświęcone pobocznym zagadnieniom). Powinni w nich uczestniczyć eksperci od

poszczególnych obszarów budżetu. Ci, którzy w nich nie uczestniczyli nie uważają, by były potrzebne.

- Każdy rodzaj spotkań związanych z budżetem zdaniem części z projektodawców jest potrzebny w przyszłości, zwłaszcza w celu nawiązania współpracy z innymi wnioskodawcami, którzy chcą zgłosić podobne projekty.
- Nie ma reguły co do autorstwa projektów. Mogą być indywidualnego autorstwa, ale wnioski są wypełniane przez grupę osób, bywa też odwrotnie. Zdarza się, że projekty są inspirowane przez zupełnie inne osoby, niż te, które później podpisują się pod wnioskiem.
- Większość badanych projektodawców składała wnioski w latach poprzednich, z bardzo różnym skutkiem. Nie ma reguły dotyczącej tego, czy pozytywna weryfikacja/realizacja wniosku, wpływa na większą aktywność w kolejnych edycjach. Część projektodawców będzie składać wnioski w kolejnej edycji, niekoniecznie z tego samego zakresu co dotychczasowe. Podkreślano, że wysokie miejsce po głosowaniu nie zapewnia realizacji projektu.
- Większość wymagań formalnych i merytorycznych nie była problematyczna dla projektodawców. Trudności wiązały się z kosztorysem, i w mniejszym stopniu – z harmonogramem realizacji projektu, zwłaszcza w projektach infrastrukturalnych. Ogromnym minusem BO w tym zakresie jest zmiana treści wniosków przez urzędników bez informowania autorów i brak możliwości odwołania od dokonanych zmian. Najłatwiejsze było ustalenie zakresu projektu i wskazanie własności gruntu.
- Niewielu projektodawców korzystało z konsultacji w sprawie wniosku projektowego (spotkania w dzielnicach, kontakt mailowy/telefoniczny z urzędnikami). Pomoc dotyczyła kosztorysu. W przyszłości konsultacje powinny być w formie osobistych dyżurów ekspertów miejskich, bądź też kontaktu mailowego/telefonicznego.
- Większość projektodawców uważa system weryfikacji wniosków za niejasny, nieczytelny, nietransparentny. Dotyczy to zarówno opinii pozytywnych, jak i negatywnej weryfikacji. Dodatkowym problemem jest zmienianie treści wniosków przez urzędników i dowolne interpretowanie definicji ogólnodostępności przez urzędników.
- Proces składania wniosków za pośrednictwem platformy internetowej został oceniony pozytywnie, jako wiele ułatwiający. Zwracają uwagę problemy techniczne platformy.
- Droga elektroniczna składania wniosku, dopełniona koniecznością złożenia list poparcia w papierze odpowiada większości projektodawców. Część chciałaby tylko formy elektronicznej. Należy wydłużyć okres na złożenie list poparcia.
- Uwagi dotyczące działania platformy dotyczyły: zawodności strony (zwłaszcza w okresie głosowania), braku konieczności posiadania zaakceptowanej listy poparcia do wypełnienia treści wniosku, nieczytelnego systemu numeracji projektów (powinien być jeden numer nadawany po zaopiniowaniu) i nieefektywności ich wyszukiwania (słowa kluczowe), braku spisu projektów niekompletnych lub porzuconych przez wnioskodawców, które mogłyby podjąć inne osoby, późnym opublikowaniu na stronie głównej informacji o tym, że głosować mogą nie tylko osoby zameldowane, braku rozpowszechnienia informacji o punktach do głosowania i możliwości uzyskania pomocy dla nieradzących sobie z Internetem, a także braku możliwości głosowania w formie papierowej.
- Popierający projekty bardzo rzadko zgłaszali wnioskodawcom uwagi dotyczące działania platformy (dotyczyły problemów z głosowaniem – zwieszanie systemu, konieczność czekania na potwierdzenie głosu).
- Projektodawcy nie mieli problemów z oddaniem głosu przez Internet. Preferują też głosowanie przez Internet.

- Informacje dotyczące projektów dostępne na stronie internetowej BO były raczej odpowiednie. Można rozważyć dodanie wizualizacji realizacji (jeśli projekt dotyczy infrastruktury i wnioskodawca byłby w stanie taką wizualizację przygotować) i podkreślenie do kogo jest kierowany projekt i jaki będzie miał wpływ na otoczenie. Rozszerzenie komunikacji na linii projektodawca-urzędnik-mieszkaniec nie jest konieczne.
- Projektodawcy w większości uważają konieczność oddania głosu na kilka projektów za optymalne, przy czym część chciałaby zwiększenia liczby powyżej 3.
- Projektodawcy chcieliby wzrostu kwot BO w dzielnicach, przesunięcia terminu głosowania na okres przed wakacjami.

5.2. Podsumowanie wywiadu FGI z pracownikami UMK i jednostek miejskich

- Budżet obywatelski przyczynił się do większej dbałości o mieszkańców poprzez realizację zadań do tej pory umykających władzom miasta.
- Budżet miał wpływ na zmniejszenie barier między mieszkańcami, urzędnikami i władzami miasta lub dzielnicy.
- Zdaniem urzędników aktywność przejawia się tylko u nielicznej grupy mieszkańców, którzy bez budżetu obywatelskiego sami podjęliby tego typu inicjatywy.
- Okres przewidziany na weryfikację wniosków jest zbyt krótki w stosunku do wielkości pracy mającej zostać w tym czasie wykonanej.
- Brakuje przejrzystej definicji ogólnodostępności, a co za tym idzie funkcjonuje niejednolita interpretacja zapisów Regulaminu.
- Spotkania informacyjne i szkoleniowe dla pracowników uznano za wartościowe i polecano ich organizację w kolejnych edycjach w celu przypomnienia stałych kwestii dotyczących BO oraz omówienia ewentualnych zmian.
- Kampania informacyjno-promocyjna została oceniona raczej pozytywnie. Za najstabsze jej ogniwo uznano papierowe materiały promocyjne takie jak ulotki, zaś za najmocniejsze – informacje w mediach i możliwość bezpośredniego kontaktu mieszkańców z osobami zaangażowanymi w BO w punktach informacyjnych, Radach Dzielnic.
- Najwięcej pytań urzędnicy kierowali do wnioskodawców w sprawie harmonogramów, osób zaangażowanych w projekt oraz szczegółów realizacji zadania.
- Mankamentami platformy internetowej są: jej zawodność oraz nieznaną możliwość wystawienia opinii w systemie przez jednostki opiniujące (ekspertów).

5.3. Podsumowanie wywiadu FGI z reprezentantami Rad Dzielnic

- Efektem oddziaływania budżetu obywatelskiego jest wzrost aktywizacji społeczeństwa oraz realizacja większej ilości zadań społecznie użytecznych. W rezultacie widocznych zmian, zwiększa się też nacisk ze strony mieszkańców na realizację kolejnych zadań.
- Budżet obywatelski ma wpływ na zwiększenie aktywności Radnych oraz ich kontaktu z mieszkańcami. Większy jest też przepływ informacji między mieszkańcami i Radnymi, dotyczący bieżących potrzeb.
- Okres przeznaczony na zgłaszanie wniosków, promocji i głosowania jest zbyt krótki w stosunku do długości etapu weryfikacji wniosków, co utrudnia np. przeprowadzenie

efektywnej kampanii informacyjno-promocyjnej. Zmiana tego typu założeń wiązałaby się natomiast z długotrwałym procesem zmiany statutów dzielnic.

- Władze dzielnic i Urząd Miasta są zgodni co do celów i zasad BO, natomiast brakuje partnerskich relacji między tymi stronami.
- Zauważalne jest większe zaangażowanie w sprawy związane z BO wśród Radnych i władz dzielnic aniżeli przedstawicieli Urzędu Miasta.
- Zakres prac Radnych w porównaniu do poprzednich edycji był dużo niższy ze względu na wprowadzony elektroniczny system zgłaszania projektów i głosowania. Obowiązki Radnych przy tegorocznej edycji ograniczały się wyłącznie do doradztwa. Nie obciążają one dodatkowo Radnych.
- Zdaniem Radnych środki przeznaczane na budżet obywatelski w dzielnicach są niewystarczające.
- Dzięki organizacji budżetu obywatelskiego mieszkańcy mają możliwość bliżej przyjrzeć się całej procedurze realizacji zadania, problemom natury technicznej i administracyjnej.
- Radnym brakuje szkoleń z prezentacji idei budżetu obywatelskiego, bo tym w szczególności się zajmują.
- Nakłady poniesione na działania promocyjne są nieadekwatne do skuteczności kampanii.
- Frekwencja na spotkaniach organizowanych w dzielnicach jest bardzo niska.
- Zasady Regulaminu są nie do końca jasne, w szczególności kwestia ogólnodostępności. Podczas tej edycji Radni błędnie odradzali projektodawcom składanie wniosków dotyczących np. remontów placówek oświatowych, ponieważ twierdzili, że oddziaływanie projektu dociera tylko do uczniów danej placówki. Tymczasem tego typu zadania były dopuszczalne.
- Ocena zrealizowanych projektów jest bardzo wysoka, natomiast efekty te nie są wystarczająco uwidaczniane.
- Wzrost postaw obywatelskich to jeden z największych atutów BO.
- Bezpośredni kontakt mieszkańców z Radnymi w sprawach dotyczących BO podczas tej edycji był znacznie rzadszy niż w latach poprzednich, na co miało wpływ wprowadzenie internetowej platformy i jej dalszy rozwój.
- Funkcjonalność internetowej platformy oceniono raczej pozytywnie, natomiast zakwestionowano słuszność eliminacji papierowej formy głosowania.
- Podwójne nadawanie numerów projektom wprowadzało niejednokrotnie w błąd osoby, które chciały oddać swój głos.
- Nie dopatrzono, że system błędnie zezwala na złożenie wniosku bez harmonogramu, który zgodnie z Regulaminem był obowiązkowy.

6. Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych

6.1. Podsumowanie wywiadów IDI z członkami Zespołu ds. budżetu obywatelskiego w mieście Krakowie

- Badani członkowie Zespołu ds. budżetu obywatelskiego zauważyli, że zwiększyła się świadomość mieszkańców na temat miasta i kosztów niektórych działań, podejmowanych w procesie wdrażania BO.
- Dzięki budżetowi, wzrosła świadomość władz miasta na temat potrzeb mieszkańców Krakowa.
- Największym problemem podczas procesu wdrażania BO, była realizacja projektów w ciągu jednego roku.
- Członkowie Zespołu ds. budżetu obywatelskiego potwierdzili, że zwiększyła się aktywność mieszkańców oraz ich współuczestniczenie w życiu miasta.
- Pozytywnym zaskoczeniem dla respondentów była postawa Radnych, ponieważ w poprzednich edycjach odnosili się oni do BO z rezerwą.
- Zdaniem badanych, największym problemem dla mieszkańców było głosowanie tylko w sposób internetowy.
- Członkowie Zespołu zauważyli, że z powodu niskiej frekwencji na spotkaniach z mieszkańcami brakuje elementu deliberacji.
- Badani niczego nie zmienialiby w kwestii doboru członków Zespołu ds. budżetu obywatelskiego.
- Na spotkaniach informacyjnych i szkoleniach dla pracowników urzędu i jednostek miejskich, zdaniem badanych przekazywano wszystkie istotne informacje. Osoby prowadzące te spotkania/szkolenia uznano za kompetentne i bardzo dobrze przygotowane.
- Szkolenia pomogły w poruszaniu się po platformie internetowej.
- Zdaniem członków Zespołu, przekazywana ilość informacji o BO była wystarczająca.
- Najbardziej efektywne i trafiające do mieszkańców okazały się: spotkania z mieszkańcami, punkty obywatelskie w centrach handlowych, imprezy miejskie i kanały komunikacji elektronicznej.
- Najmniej trafiają do mieszkańców, zdaniem badanych, informacje z ulotek i plakatów.
- Badani uważają, że warto kontynuować spotkania bezpośrednie z mieszkańcami w celu przeprowadzania akcji promocyjnych. Natomiast w kwestii ulotek, plakatów czy bilbordów należy się zastanowić nad ich kontynuacją.
- Badani członkowie Zespołu nie potrafili jednoznacznie ustosunkować się do pytania, czy na weryfikację projektów przeznaczono odpowiednie zasoby w poszczególnych wydziałach UMK i jednostek miejskich. To co stanowiło problem w pierwszej edycji, w późniejszych jest szybko rozwiązywane.
- Wymogi formalne, zdaniem członków Zespołu są odpowiednie.
- Mieszkańcy są lepiej przygotowani do składania projektów. Najstabsza była I edycja pod względem formalnym i merytorycznym.
- Na stronach internetowych Urzędu jest dużo informacji, które są łatwo dostępne dla mieszkańców, zdaniem badanych.
- Nie zauważono, aby mieszkańcy mieli problem z interpretacją jakiegoś kryterium, poza ogólnodostępnością.
- Członkowie Zespołu zauważyli, że projektodawcy są zaangażowani sprawą swoich wniosków, aż do samego końca.

- Zdarzały się pytania wnioskodawców na etapie oceny formalno-prawnej skierowane do Zespołu ds. BO, który przekazywał je odpowiednim jednostkom oceniającym.
- Respondenci jednomyślnie uznali, że przeniesienie działań związanych z BO do platformy internetowej usprawniło pracę Zespołu ds. BO.
- Zaletami wymienianymi przez badanych, dotyczącymi platformy internetowej były: informacje o złożonych projektach w jednym miejscu, sprawne przekazywanie projektów do oceny, brak wersji papierowej, informacje ogólnomiejskie i na poziomie dzielnicowym zebrane w jednej bazie, szybsza reakcja, wyeliminowanie poczty zewnętrznej.
- Jeden z członków Zespołu chciałby, aby udało się zrealizować wszystkie tegoroczne założenia, natomiast drugi - aby w przyszłych edycjach udało się wprowadzić element deliberacji oraz uelastyczyć harmonogram budżetu.

6.2. Podsumowanie wywiadów IDI z przedstawicielami Rady Budżetu Obywatelskiego miasta Krakowa

- Wszyscy badani członkowie Rady Budżetu Obywatelskiego ocenili pozytywnie wpływ BO na miasto.
- Członkowie Rady BO uznali, że dzięki budżetowi zmienił się stosunek urzędników do mieszkańców Krakowa. Ich zdaniem, stali się oni bardziej otwarci na pomysły mieszkańców.
- Respondenci zauważyli, że z roku na rok proces wdrażania BO przebiega sprawniej.
- Badani członkowie Rady BO podkreślali w swych wypowiedziach, że utworzono schematy, dzięki którym proces weryfikacji przebiega sprawniej. Dobre praktyki wiążą się z promocją działań, trafniejszym dotarciem do mieszkańców Krakowa, a także zakresem spotkań z obywatelami.
- Wszyscy respondenci jednomyślnie uznali, że dzięki budżetowi obywatelskiemu zwiększyła się aktywność mieszkańców w życiu miasta.
- Dla mieszkańców najważniejsze jest, aby zobaczyć efekty działań. Stanowi to dla nich dowód na to, że złożone wnioski są realizowane.
- Prawie wszyscy badani ocenili pozytywnie proces doboru członków Rady Budżetu Obywatelskiego. Rada jest w pełni reprezentatywna, zdaniem badanych.
- Zdaniem jednego respondenta, warto zmienić sposób doboru członków Rady. Chętni powinni mieć możliwość zgłoszenia swojej kandydatury, ponieważ niektórzy członkowie Rady nie angażują się w proces budżetu.
- Trzech z czterech badanych uznało, że liczba członków Rady jest adekwatna do ilości obowiązków, jaka jest na nich nałożona. Tylko jeden respondent zasugerował zwiększenie liczby przedstawicieli każdej ze stron.
- Wszyscy członkowie Rady określili swoje doświadczenia związane z promocją idei BO w Krakowie, jako pozytywne. Wykorzystywano wszystkie możliwe kanały, aby rozpowszechnić ideę BO.
- Respondenci zgodzili się, że tegoroczna edycja budżetu była mocno rozbudowana, a akcje promocyjne przeprowadzono sprawnie. Najbardziej efektywnymi działaniami były spotkania z mieszkańcami prowadzone w galeriach handlowych.
- Trzech z czterech badanych oceniło pozytywnie dostępność i efektywność działań informacyjno-edukacyjnych BO w tym roku. Respondenci zwracali uwagę, aby zmierzać w kierunku bezpośrednich spotkań z mieszkańcami.
- Największym problemem była ograniczona ilość czasu na działania informacyjne, promocyjne i spotkania z mieszkańcami.

- Zdaniem członków Rady, mieszkańcy biorą aktywny udział w procesie wdrażania BO, przy czym mógłby być on większy.
- Ważnym dla badanych okazało się informowanie mieszkańców o tym, na jakim etapie jest dany projekt.
- Badani członkowie Rady Budżetu Obywatelskiego odnieśli się w sposób neutralny do swego doświadczenia związanego z monitorowaniem wdrażania BO w Krakowie.
- Pozytywnym aspektem, związanym z wdrażaniem BO, było jego wsparcie ze strony placówek miejskich. Natomiast negatywnym – podejście niektórych urzędników do idei budżetu.
- Dwoje członków Rady zauważyło, że podczas każdej edycji BO zdarzają się opóźnienia. Pomimo stosowania monitoringu, nie każdy problem można od razu rozwiązać. Natomiast pozostała dwójka zadeklarowała, że wszystko przebiega zgodnie z harmonogramem.
- Prawie wszyscy członkowie Rady ocenili pozytywnie możliwość głosowania za pośrednictwem Internetu. Platformę internetową także uznali za przejrzystą, intuicyjną i łatwą w poruszaniu się po niej.
- Wady platformy internetowej wskazywane przez badanych, były następujące: awaryjność, podawana liczba głosujących, brak rejestracji głosów w ostatnim dniu głosowania, brak rozdzielenia projektów z tego roku i lat ubiegłych.
- Badani zadeklarowali, że Rada BO nie ma możliwości zmiany decyzji urzędnika. Zdarzały się odwołania od decyzji urzędnika, które po przeanalizowaniu przez Radę, dopuszczano do głosowania.
- Dwoje badanych potwierdziło, że przeniesienie działań związanych z BO do platformy internetowej znacznie usprawniło pracę Rady.
- Badani chcieliby, aby w przyszłych edycjach było jeszcze więcej zaangażowanych mieszkańców Krakowa, aby byli oni bardziej świadomi idei BO oraz liczniej brali udział w głosowaniu.
- Ewaluacja zdaniem badanych powinna być przeprowadzana na wszystkich etapach procesu, a nie tylko na koniec.

6.3. Podsumowanie wywiadów IDI z prowadzącymi spotkania konsultacyjne

- Wszyscy badani prowadzący spotkania konsultacyjne ocenili pozytywnie budżet obywatelski, podkreślając przy tym, że dzięki niemu budowana jest partycypacja i zaangażowanie mieszkańców w życie Krakowa.
- Dzięki możliwości składania wniosków, władze miasta mają lepsze rozeznanie w tym, jakie są potrzeby jego mieszkańców.
- Badani prowadzący spotkania konsultacyjne zauważyli, że wzrosła aktywność mieszkańców w życiu miasta, przy czym nie jest ona na takim poziomie, na jakim była podczas pierwszej edycji.
- Jeden z uczestników wywiadu podkreślał, że warto informować o BO przez cały czas, gdyż może to zmienić zaangażowanie mieszkańców.
- Tylko dwoje uczestników badania prowadziło we wcześniejszych edycjach BO spotkania konsultacyjne lub szkolenia.
- Respondenci czuli się w pełni przygotowani do prowadzenia spotkań z mieszkańcami Krakowa.
- Największym zaskoczeniem dla jednego z badanych było to, że osoby starsze nie miały problemu z obsługą platformy internetowej. Pomimo swego wieku podkreślały tym swoją aktywność.

- Wszyscy uczestnicy wywiadów zadeklarowali, że podczas spotkań konsultacyjnych zrealizowali wszystkie założone cele.
- Największym problemem okazała się niska frekwencja mieszkańców na spotkaniach.
- Za największe wyzwanie dla prowadzących spotkania uznano zwiększenie zaangażowania mieszkańców w BO, nie tylko w czasie składania wniosków czy głosowaniu, lecz na każdym jego etapie. Dodatkowym wyzwaniem jest platforma internetowa oraz wyjaśnienie mieszkańcom czemu ona służy.
- Najczęstszymi problemami, z jakimi borykali się prowadzący spotkania konsultacyjne był brak doinformowania mieszkańców o postępach dotychczasowych projektów. Wiązało się to z wyciąganiem pochopnych i niewłaściwych wniosków przez mieszkańców.
- Innym problemem zgłaszanym przez mieszkańców Krakowa był brak możliwości składania wniosków i głosowania w wersji papierowej.
- Mieszkańcy, korzystający ze spotkań konsultacyjnych mieli problemy ze skonstruowaniem harmonogramu czy kosztorysu.
- Spotkania konsultacyjne prowadzone dla zainteresowanych mieszkańców miasta miały służyć wyjaśnieniu, w jaki sposób skonstruować poprawny wniosek, a także, by podnieść kompetencje zainteresowanych. Nie omawiano na nich żadnych konkretnych projektów.
- Wszyscy respondenci zauważyli, że projektodawcy mają większą wiedzę na temat problematyki budżetu obywatelskiego, niż miało to miejsce w latach poprzednich. Zwracano również uwagę na wnioski, że mają z każdą edycją mniej błędów.
- Mieszkańcy zgłaszali uwagi dotyczące przyszłych edycji BO, które były następujące: zmiana formy głosowania z 3 projektów na 1 wybrany, uproszczenie platformy internetowej oraz możliwość głosowania w wersji papierowej.
- Badani prowadzący spotkania konsultacyjne zauważyli, że w kolejnych edycjach szerzej powinien być omawiany BO pod kątem: kryterium ogólnodostępności projektów, wyjaśniania idei samego budżetu obywatelskiego. Powinno się także przenieść miejsca spotkań do dzielnic kluczowych.
- Najczęstszymi problemami, z jakimi spotkali się prowadzący spotkania, a których nie mogli sami rozwiązać to: kwestie techniczne platformy internetowej, chęć głosowania w tradycyjny sposób oraz szczegóły związane z Regulaminem BO.
- Wszyscy respondenci uznali informacje dotyczące wymogów formalnych i merytorycznych zawarte na stronach internetowych i w materiałach informacyjnych za wystarczające i łatwo dostępne. Problemem okazało się to, że mieszkańcy nie chcieli z własnej inicjatywy zapoznawać się ze stronami internetowymi, tylko poruszali te kwestie na spotkaniach.
- Ważne dla projektodawców było, aby móc się kontaktować z osobami z jednostek oceniających.
- Tylko jeden badany uznał, że platforma internetowa ułatwia składanie wniosków mieszkańcom. Pozostali respondenci zwrócili uwagę, że prócz formy elektronicznej, powinna być możliwość składania wniosków w tradycyjnej formie.
- Problemy z użytkowaniem platformy informatycznej były natury technicznej. Dotyczyły: problemów z serwerem, braku możliwości zalogowania się na konto. Przy czym ci projektodawcy, którzy złożyli wniosek przy pomocy Internetu byli zadowoleni.
- Wszyscy respondenci zadeklarowali, że byli przygotowani do rozwiązywania problemów zgłaszanych na spotkaniach i dotyczących platformy internetowej.
- Inne formy pomocy mieszkańcom dotyczące BO, zdaniem prowadzących spotkania konsultacyjne, mogłyby być następujące: uświadamianie mieszkańcom na każdym etapie realizacji procesu budżetu obywatelskiego, czym on jest, spotkania informacyjne w szkołach

z młodzieżą, stworzenie krótkiego filmu animowanego, który przedstawiałby krok po kroku co należy zrobić, by przystąpić do procesu.

6.4. Podsumowanie wywiadów IDI z pracownikami UMK i jednostek miejskich

- Prawie wszyscy przedstawiciele UMK i jednostek miejskich wypowiadali się pozytywnie na temat działania budżetu obywatelskiego w Krakowie.
- W kilku wypowiedziach podkreślano, że gdyby nie działania oddolne oraz integracja i aktywizacja mieszkańców, władze miasta nie wiedziałyby o potrzebach swoich mieszkańców.
- Ponad połowa badanych nie zauważyła zmian w działaniu Urzędu w związku z wdrażaniem BO. Natomiast, ci którzy zauważyli zmiany, odpowiedzieli, że dotyczą one dłuższego czasu pracy i dodatkowych obowiązków.
- Respondenci w większości nie zauważyli problemów, wynikających z realizacji zeszłorocznego BO, a realizowany jest zgodnie z ustalonym harmonogramem.
- Na pytanie, o zwiększenie się aktywności mieszkańców w życiu miasta, nikt z badanych nie odpowiedział negatywnie. W większości badani zauważyli większe zainteresowanie mieszkańców sprawami miasta.
- Zdecydowana większość respondentów potwierdziła, że praca nad BO odrywa ich od innych obowiązków zawodowych. Na czas weryfikacji wniosków, zaprzestają pracy nad bieżącymi sprawami.
- Terminy pracy nad budżetem narzucane są przedstawicielom UMK i jednostek miejskich odgórnie, przez co nie mogą pozwolić sobie na indywidualne dostosowanie pracy do harmonogramu budżetu. Ponadto uznano aktualny system za dobry, nie wymagający zmiany.
- Badani, którzy zadeklarowali chęć lepszego dostosowania harmonogramu BO do codziennej pracy, chcieliby móc przyspieszyć proces wnioskowania, a także rozłożenia go w czasie.
- Osoby pracujące w poprzednich edycjach nad BO, zadeklarowały, że nie były w pełni przygotowane do pracy. Problemy wiązały się z kwestiami technicznymi oraz merytorycznymi wniosków.
- Tylko dwoje z dziesięciu respondentów nie uczestniczyło w żadnych spotkaniach informacyjnych czy szkoleniach dla pracowników urzędu i jednostek miejskich. Pozostali zadeklarowali swoje uczestnictwo, przy czym tylko jeden badany uznał, że nie przekazano na nich wszystkich istotnych informacji.
- Badani potwierdzili, że na spotkaniach i szkoleniach starano się na bieżąco rozwiązywać wszystkie problemy. Co więcej uczestnicy nie wyobrażają sobie pracy bez udziału w nich.
- Uczestnicy spotkań chcieliby, aby w przyszłości ograniczono liczebność grup szkoleniowych oraz pracowano na konkretnych przykładach.
- Zdaniem badanych przedstawicieli UMK i jednostek miejskich, kwestie techniczne składania wniosków powinny zostać przedstawione w bardziej szczegółowy sposób.
- Prawie wszyscy uczestnicy wywiadów uznali osoby prowadzące spotkania indywidualne i szkolenia za w pełni kompetentne i przygotowane do dyskusji.
- Zdecydowana większość respondentów zauważyła prowadzone działania informacyjno-edukacyjne w mieście, uznając je przy tym za efektywne.
- Dwoje badanych przedstawicieli UMK lub jednostek miejskich nie zauważyło żadnych działań informacyjnych. Co więcej, nie potrafili oni podać czego zabrakło lub co należałoby zmienić.
- Proces weryfikacji jednego wniosku, zdaniem przedstawicieli UMK i jednostek miejskich, trwa zazwyczaj kilka dni, a pracują nad tym 2-3 osoby.
- Zdaniem badanych, na proces weryfikacji projektów, przeznaczone są wystarczające siły.

- Badani zasugerowali, aby częściej na spotkaniach z wnioskodawcami poruszać kwestie formalne i już na tym etapie je wyjaśniać, a także, by doprecyzować wszystkie wymogi Regulaminu.
- Przedstawiciele UMK i jednostek miejskich ocenili przygotowanie merytoryczne wniosków wpływających do jednostek oceniających jako poprawne. Ponadto dzięki zgłaszaniu wniosków drogą internetową, były one prawidłowo wypełnione.
- W większości badani uznali, że projektodawcy nie mieli problemu z przygotowaniem projektów co więcej, byli dobrze zorientowani w temacie.
- Nikt z badanych nie zauważył, aby wnioskodawcy mieli problem z ustaleniem kosztorysu.
- Problemy wymieniane przez uczestników wywiadu były następujące: niewłaściwy opis celu zadania, działania sprzeczne z interesem społecznym, brak harmonogramu, zbyt duży stopień ogólności projektu, brak wyznaczonych osób odpowiedzialnych za realizację projektu.
- Prawie wszyscy uznali informacje dotyczące wymogów formalnych i merytorycznych, dostępne na stronie internetowej za wystarczające, przy czym jeden badany zwrócił uwagę, że są one napisane trudnym językiem dla przeciętnego mieszkańca.
- Inny badany zasugerował, aby na stronie internetowej BO umieścić więcej informacji o tym, co można zyskać dzięki realizacji budżetu.
- W większości pytanie kierowane do projektodawców dotyczyły szczegółów projektów. Badani zadeklarowali, że nie było problemu z kontaktem.
- Zdaniem badanych, projektodawcy są zainteresowani wdrożeniem i realizacją projektów. Przejawia się to w wysyłaniu wiadomości mailowych oraz telefonowaniu.
- Wszyscy przedstawiciele UMK i jednostek miejskich jednomyślnie uznali, że platforma informatyczna dedykowana BO w znacznym stopniu ułatwia i usprawnia pracę.
- Badani uznali, że nie trzeba niczego zmieniać w działaniu platformy informatycznej.
- Jeden z badanych zasugerował, aby wszystkie wnioski i opinie składane były tylko w wersji elektronicznej.
- Przedstawiciele UMK i jednostek miejskich nie zauważyli, aby projektodawcy mieli problemy z działaniem platformy.

Wszyscy badani chcą, aby nadal były prowadzone prace nad projektami budżetu obywatelskiego w Krakowie. Inne nadzieje respondentów wiążą się z: ogólnodostępnością projektów, większą liczbą projektów ogólnomiejskich, szybką i sprawną realizacją, coraz lepszym przygotowaniem projektów pod względem formalnym i prawnym.

6.5. Podsumowanie wywiadów IDI z reprezentantami Rad Dzielnic

- Ogół Radnych wypowiedział się pozytywnie o idei BO i jego wpływie na dzielnice Krakowa.
- Najważniejszym efektem BO jest aktywizacja społeczności lokalnej i poprawienie komunikacji między stronami zaangażowanym w budżet obywatelski. Uzyskano to przede wszystkim dzięki organizacji dużej liczby spotkań i zwiększonej aktywności Radnych.
- Budżet wskazuje Radnym potrzeby mieszkańców ich dzielnic i jest wskazówką co do projektów w ramach zadań własnych dzielnic.
- Wśród nielicznych głosów negatywnych o BO pojawiły się takie, które dotyczyły dodatkowych obowiązków i zmniejszenia budżetu Rady Dzielnic.
- Radni zgłaszali sporo uwag co do fazy realizacji projektów, ich zdaniem czas realizacji jest zbyt rozciągnięty w czasie i przez to efekty BO są mało zauważalne. Wskazywano też na błędne wyceny i weryfikację wniosków. Negatywnie oceniono też brak możliwości oddania głosów w formie papierowej.

- Opinie co do współpracy między Radami Dzielnic a UM są podzielone. Jedni Radni wskazywali na duże zrozumienie i pomoc, a drudzy na negatywne podejście do opiniowanych wniosków.
- Największym atutem BO jest włączenie społeczności lokalnej w sprawy dzielnicy, ale jednocześnie największym problemem jest wciąż niska świadomość mieszkańców co do idei budżetu i w efekcie niska frekwencja na głosowaniu.
- Większość Radnych nie odczuła nadmiaru obowiązków z powodu ich zaangażowania w BO. Było ich mniej niż w latach poprzednich.
- Zdaniem Radnych zbyt duża liczba spotkań informacyjnych wpływa negatywnie na frekwencję wśród mieszkańców. Należałoby się też zastanowić nad organizacją głosowania poza okresem wakacyjnym.
- Radni czuli się przygotowani do pracy nad BO. W latach poprzednich lub w bieżącym uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych lub szkoleniach dla przedstawicieli Rad Dzielnic. Ich poziom merytoryczny jak i wiedzę prowadzących przeważnie oceniali dobrze. Pojawiły się jednak nieliczne głosy negatywne dotyczące zbyt teoretycznego charakteru przekazywanych informacji. Radni też wykorzystywali swoje doświadczenie z poprzednich edycji.
- Radni w większości pozytywnie ocenili działania informacyjno-edukacyjne dotyczące poszczególnych elementów BO. Organizowali szereg działań takich jak: spotkania, warsztaty, konsultacje, pomoc w wypełnianiu wniosków, organizacja materiałów informacyjnych i inne działania ukierunkowane na szerzenie idei BO.
- Przez większość Radnych negatywnie została oceniona kampania promocyjna budżetu. Była ich zdaniem niezauważalna, mało kreatywna, niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Zainteresowanie spotkaniami dotyczącymi budżetu obywatelskiego organizowanymi w dzielnicach jest słabe. Wynika to głównie ze złego przekazu informacji na temat pozytywnego oddziaływania BO na dzielnicę.
- Przedstawiciele Rad Dzielnic czynnie uczestniczyli w spotkaniach konsultacyjnych oraz dyżurach. Największym problemem dla wnioskodawców były kwestie dotyczące kosztorysów i konstrukcji samego wniosku.
- Obszary, na które zwrócili uwagę projektodawcy podczas tegorocznej edycji BO były najczęściej podobne do poruszanych w latach poprzednich.
- Projekty zrealizowane w ramach budżetu obywatelskiego są fundamentem pod projekty wnioskowane w kolejnych edycjach. Odwrotny efekt dają natomiast zadania, których realizacja nie przebiega zgodnie z założonymi planami.
- Większość zadań realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego w dzielnicach pokrywa się z zadaniami własnymi Rady Dzielnicy.
- Nie występuje defaworyzacja żadnej z grup społecznych podczas przebiegu budżetu obywatelskiego, natomiast tzw. grupy wykluczone społecznie, takie jak niepełnosprawni, nie wykazują zaangażowania w sprawy lokalne.
- Dzięki organizacji kolejnych edycji budżetu obywatelskiego poprawia się poziom komunikacji między mieszkańcami a Radnymi.
- Widoczne jest zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne po wprowadzeniu budżetu obywatelskiego.
- Idea budżetu miała wpływ na zwiększenie integracji społecznej wśród mieszkańców dzielnic oraz ich poczucia odpowiedzialności za sprawy lokalne.
- Dzięki budżetowi obywatelskiemu przedstawiciele Rad Dzielnic stali się bardziej zauważalni wśród mieszkańców oraz są dla nich ważnym elementem w całym procesie BO.

- Pozytywnie oceniono funkcjonalność internetowej platformy podczas przebiegu całego procesu, natomiast brak alternatywnego sposobu głosowania okazał się utrudnieniem dla osób starszych.

7. Weryfikacja rekomendacji z ewaluacji poprzedniej edycji BO

W poniższej tabeli zestawiono zdiagnozowane w poprzedniej ewaluacji problemy i zweryfikowano czy problem jest nadal aktualny.

Tabela 25. Weryfikacja problemów z poprzedniej ewaluacji

Problemy zdiagnozowane podczas poprzedniej ewaluacji	Czy problem jest nadal aktualny?
Użyteczność, skuteczność i efektywność kampanii informacyjno-edukacyjnej	
1. Poziom znajomości BO i jego zasad.	Tak , mimo wzrostu poziomu znajomości wiedzy o poszczególnych elementach BO, w dalszym ciągu jest on niewystarczający. Mieszkańcy zapoznają się ze zbyt małą liczbą wniosków.
2. Mała informatywność materiałów tłumaczących zasady uczestnictwa w BO.	
Użyteczność, skuteczność i efektywność spotkań konsultacyjnych	
1. Niska frekwencja na spotkaniach.	Tak , w dalszym ciągu frekwencja mieszkańców na spotkaniach konsultacyjnych jest mała.
2. Postawa części Radnych Dzielnic (niechęć do procesu, utrudnianie spotkań, agitowanie na rzecz swoich projektów, zniechęcanie mieszkańców).	Nie , Radni raczej chętnie angażują się w sprawy dotyczące BO oraz propaguje jego ideę.
3. Nieprzystosowanie spotkań dla potrzeb osób niepełnosprawnych.	Nie , podczas tegorocznej edycji liczba organizowanych spotkań była znacznie większa niż w latach poprzednich, co miało wpływ na zwiększenie ich dostępności, również dla osób niepełnosprawnych. Ponadto rozszerzono liczbę kanałów informacyjnych dla osób zainteresowanych np. poprzez zwiększenie funkcjonalności platformy internetowej.
4. Mało deliberacyjny charakter spotkań.	Tak , w dalszym ciągu problemem nadrzędnym jest niska frekwencja podczas tego typu spotkań, co przekłada się na brak możliwości podjęcia dyskusji.
5. Brak zdefiniowania grupy docelowej spotkań (na spotkania przychodziły osoby o różnych oczekiwaniach i potrzebach).	Nie , podczas tegorocznej edycji organizowano zarówno spotkania informacyjne dla ogółu mieszkańców jak i skierowane wyłącznie do wnioskodawców, którzy mogli rozwiązać swoje problemy. Ponadto możliwe były spotkania indywidualne, lub konsultacje telefoniczne

z Radnymi, podczas których rozwiązywano problemy wnioskodawców.

Proces składania projektów, a także ich weryfikacja i opiniowanie

1. Mały udział osób młodych w grupie wnioskodawców.

Nie, udział osób młodych (16-29 lat) wśród wnioskodawców, w przypadku projektów ogólnomiejskich, wynosi 25,9%. Zaangażowanie osób młodych jest natomiast niższe w przypadku działań dzielnicowych.

2. Mały udział seniorów w grupie wnioskodawców.

Tak, w dalszym ciągu udział osób starszych wśród wnioskodawców jest niewielki. Niski poziom zaangażowania dotyczy mieszkańców już w wieku powyżej 50 lat.

3. Tworzenie projektów w małym stopniu jest okazją do deliberacji i wzmocnienia sieci społecznych.

Tak, w dalszym ciągu mieszkańcy rzadko podejmują współpracę w kontekście swoich pomysłów z innymi mieszkańcami.

4. Trudności w uzyskaniu przez wnioskodawcę fachowej pomocy na etapie tworzenia wniosku.

Nie, większość wnioskodawców nie potrzebowała konsultacji. Projektodawcy, którzy potrzebowali pomocy na etapie tworzenia wniosku, w celu pozyskania informacji wzięli udział w spotkaniach konsultacyjnych z przedstawicielami Rad Dzielnic, gdzie mieli też możliwość pozyskania kontaktu do ekspertów w danej dziedzinie.

5. Duży udział projektów zweryfikowanych negatywnie wśród wszystkich zgłoszonych projektów.

Tak, udział projektów odrzuconych w ogóle projektów złożonych jest wyższy niż podczas poprzedniej edycji.

6. Nieskuteczny kontakt urzędników z osobami, które zgłosiły wnioski w celu ich modyfikacji.

Nie, dzięki internetowej platformie kontakt między podmiotami weryfikującymi a wnioskodawcami był znacznie lepszy niż w roku ubiegłym.

Przebieg głosowania

1. Wciąż niska frekwencja podczas głosowania.

Tak, frekwencja podczas tegorocznej edycji była niższa niż w roku poprzednim.

2. Wciąż niska frekwencja wśród osób starszych.

Tak, jednak najniższa frekwencja podczas głosowania dotyczyła grupy wiekowej 50-59 lat. Mieszkańcy w wieku powyżej 60 lat podczas głosowania wykazali się większym zaangażowaniem w sprawy społeczne.

3. Wciąż bardzo duże zróżnicowanie frekwencji

Tak, poziom frekwencji w poszczególnych

w dzielnicach.

dzielnicach wahał się od 2,79% do 10,50%.

4. Błędy w oprogramowaniu i/lub procedurach weryfikacji głosów.

Tak, weryfikacja wniosków była w wielu przypadkach nieskuteczna, zwłaszcza w części projektu dotyczącej kosztorysu.

5. Brak możliwości rzetelnego określenia całkowitego odsetka głosów nieważnych.

Nie, internetowa platforma minimalizuje możliwość popełnienia błędu podczas głosowania. Określenie odsetka głosów nieważnych nie było podczas tej edycji dyskusyjne.

Pozostałe problemy

1. Opóźnienia w realizacjach projektów.

Tak, zdarzają się odchylenia w planach realizacji projektów.

8. Wnioski końcowe i rekomendacje

Wnioski	Rekomendacje	Priorytet
Oceny użyteczności, skuteczności i efektywności kampanii informacyjno-edukacyjnej i promocyjnej		
4 na 10 mieszkańców Krakowa interesuje się sprawami swojego miasta na średnim poziomie. Osoby, które angażują się w sprawy lokalne, najczęściej podpisują petycje.	Zintensyfikowanie działań skierowanych do mieszkańców dotyczących ich poczucia tożsamości lokalnej i uświadomienie im możliwości wpływu na zamieszkiwaną przestrzeń.	Wysoki
Mieszkańcy w największym stopniu chcieliby decydować o sprawach związanych z infrastrukturą lokalną.		
8 na 10 mieszkańców Krakowa słyszało o budżecie obywatelskim. Najwięcej z nich informacja dotarła na etapie składania projektów i spotkań w dzielnicach.	Dążenie do przełożenia wysokiego odsetka osób, które słyszały o BO na frekwencję w głosowaniu. Pokazanie wymiernych korzyści wynikających z budżetu.	Wysoki
Informacja o BO najczęściej docierała do mieszkańców i projektodawców drogą internetową i poprzez prasę lokalną.	Rezygnacja z części drukowanych ulotek na rzecz innych form promocji.	Średni
Większość mieszkańców i prawie połowa projektodawców nie zauważyła działań informacyjnych prowadzonych przez instytucje o zasięgu lokalnym (np. szkoły, parafie).	Przeprowadzenie szerokich działań edukacyjnych w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych poprzez organizację warsztatów dla nauczycieli i uczniów.	Średni
Najlepiej są znane mieszkańcom Krakowa zasady głosowania w BO, następnie projekty zgłoszone w BO, a najgłębiej zasady zgłaszania projektów.	Bardziej intensywne informowanie mieszkańców o zasadach zgłaszania projektów i o pomocy, którą mogą uzyskać w razie wystąpienia problemów.	Średni
Projektodawcy dzięki akcji informacyjnej	Podtrzymanie obecnie prowadzonych	Średni

najlepiej poznali zasady zgłaszania projektów, trochę słabiej zasady głosowania w BO i inne projekty z BO. Deklarowali posiadaną wiedzę na dobrym poziomie. Widoczna jest jednak ograniczona informacja o etapach realizacji projektu.	działań informacyjnych dla projektodawców. Wzmocnienie działań nakierowanych na informowanie wnioskodawców na jakim etapie realizacji znajduje się ich projekt.	
Prawie 5 na 10 projektodawców i 3 na 10 mieszkańców pozytywnie oceniło działania promocyjne dotyczące BO.	Stworzenie nowego planu kampanii informacyjnej o BO. Wykorzystanie w kampanii informacji o już zrealizowanych projektach, by podkreślić wymierne korzyści wynikające z BO.	Wysoki
Brak dostosowania kampanii informacyjnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Dostosowanie materiałów informacyjnych do osób o różnym stopniu niepełnosprawności.	wysoki
Mocną stroną BO jest wzrost zainteresowania mieszkańców otoczeniem. Budżet obywatelski miał też wpływ na zmniejszenie barier między mieszkańcami, urzędnikami i władzami miasta lub dzielnicy. W dalszym ciągu jednak frekwencja i uczestnictwo mieszkańców na spotkaniach są niskie.	Wykorzystanie wzrostu zainteresowania mieszkańców otoczeniem i dalsze szerzenie idei BO.	Średni
Okres przeznaczony na zgłaszanie wniosków, promocji i głosowania jest zbyt krótki w stosunku do długości etapu weryfikacji wniosków, co utrudnia np. przeprowadzenie efektywnej kampanii.	Opracowania bardziej optymalnych terminów poszczególnych etapów zmierzających do wydłużenia czasu promocji projektów. Organizacja głosowania w terminie przedwakacyjnym.	wysoki
Radnym brakuje szkoleń z prezentacji idei budżetu obywatelskiego mieszkańcom, bo tym szczególnie zajmują się podczas trwania edycji.	Przeprowadzenie szkoleń dla Radnych z prezentacji idei budżetu obywatelskiego dla mieszkańców.	Średni
Oceny użyteczności, skuteczności i efektywności spotkań konsultacyjnych		
Bardzo wysoki odsetek mieszkańców Krakowa nie uczestniczył w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO. Głównym powodem braku ich uczestnictwa był brak wiedzy o spotkaniach.	Efektywniejsze informowanie o celu i terminach spotkań organizowanych przez Rady Dzielnic (skonsultowanie z Wydziałem Promocji i Turystyki kanałów promocji). Należy zachęcić mieszkańców do udziału w spotkaniach oraz uświadomić im ideę BO.	Średni
Ponad połowa badanych projektodawców nie wzięła udziału w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO. Głównym powodem braku ich uczestnictwa był brak zainteresowania spotkaniem.		
Frekwencja na spotkaniach organizowanych w dzielnicach była bardzo niska.		
Najczęstszym problemem prowadzących	Podjęcie działań mających na celu	Średni

spotkania konsultacyjne był brak doinformowania mieszkańców o postępach dotychczasowych projektów. W związku z tym mieszkańcy wyciągali pochopne i niewłaściwe wnioski.	zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat postępów dotychczasowych projektów, co miałoby na celu wyeliminowanie nadinterpretacji.	
Oceny procesu składania projektów, a także ich weryfikacji i opiniowania		
Większość projektów zgłoszonych do BO były wynikiem indywidualnej aktywności projektodawców. W przypadku projektów, które powstawały w grupie, najczęściej w ich tworzenie zaangażowane były osoby mieszkające w tej samej dzielnicy.	Przekonanie projektodawców, że projekty składane w porozumieniu z większą grupą (np. sąsiadów) pozytywnie wpłynę na zainteresowanie projektem i jego późniejszą realizacją.	Średni
Brakuje przejrzystej definicji ogólnodostępności, a co za tym idzie funkcjonuje niejednolita interpretacja zapisów Regulaminu.	Bardziej precyzyjne zdefiniowanie ogólnodostępności i przestrzeganie konieczności spełnienia tego kryterium przez zgłoszone projekty na etapie weryfikacji oraz sprecyzowanie kryterium weryfikacji.	Wysoki
Mniej niż połowa badanych projektodawców składała wnioski w ubiegłych latach, z czego połowa złożyła go jak dotąd tylko raz. Zdecydowana większość projektodawców jest skłonna złożyć ponownie wniosek w kolejnych edycjach BO.	Zachęcenie do składania wniosków nowych grup projektodawców. Umożliwi to zwiększenie aktywności większej grupy mieszkańców.	Średni
Wnioskodawcy nie mieli problemu z przygotowaniem wniosku. Jeżeli była taka potrzeba, to najczęściej konsultowali się na spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, a najczęściej występującym problemem był kosztorys. Najwięcej pytań urzędnicy kierowali do wnioskodawców w sprawie harmonogramów, osób zaangażowanych w projekt oraz szczegółów realizacji zadania.	Umożliwienie wnioskodawcom bezpośredniego kontaktu z osobami merytorycznymi odnośnie kosztów projektu i harmonogramu.	Wysoki
Wnioskodawcy dobrze ocenili współpracę z urzędnikami podczas przygotowania wniosków.		
Proces składania wniosków za pośrednictwem platformy internetowej został oceniony pozytywnie, jako wiele ułatwiający, zarówno przez badanych urzędników, jak i projektodawców. Strona formalna składania wniosków także została oceniona, jako łatwa.	Kontynuacja składania wniosków za pośrednictwem platformy internetowej.	Średni
System weryfikacji wniosków został niejednoznacznie oceniony przez wnioskodawców.	Bardziej precyzyjne informowanie wnioskodawców o powodach odrzucenia wniosków. Rekomenduje się przygotowanie na przykładach najczęstszych powodów odrzuceń	Wysoki

	wniosków.	
Oceny przebiegu głosowania		
Ponad połowa mieszkańców Krakowa nie wzięła udziału w głosowaniu na projekty w 2016 roku, ponieważ nie wiedzieli oni w większości o terminie głosowania.	Zmiana organizacji kampanii informacyjnej. Zachęcenie projektodawców do szerszego promowania swoich projektów. .	Wysoki
Większość osób, które nie zagłosowały w tym roku na projekty, również w poprzednich latach nie brały udziału w głosowaniu. Ponad 4 z 10 niegłosujących w tegorocznej edycji budżetu nie wyraziła również zainteresowania zgłoszonymi projektami w tym roku.		
Ponad połowa badanych mieszkańców Krakowa, którzy nie głosowali w tym roku na projekty, uznała, że zachęciłaby ich do oddania głosu lepsza i szersza kampania informacyjno-promocyjna.		
Niska frekwencja podczas głosowania. Najwięcej głosów oddano w dzielnicach: IV, V, VIII, XIII i XVIII. Najślabiej pod względem aktywności społecznej wypadły dzielnice: XV i XVI. Oddano 5 095 głosów nieważnych.		
Mieszkańcy wskazali, że przyczyną z powodu której nie wzięli udziału w badaniu nie była forma głosowania, a brak wiedzy o jego terminie. Wśród głosujących forma oddania głosu została jednoznacznie oceniona pozytywnie.	Podtrzymanie możliwości oddania głosu w formie elektronicznej.	Średni
Zdecydowana większość zadeklarowała, że była możliwość zapoznania się z projektami przed oddaniem głosu. Natomiast osoby, które nie miały takiej możliwości najczęściej nie wiedziały, gdzie szukać informacji.	Zachęcenie mieszkańców do zapoznania się w większym stopniu z projektami. Stworzenie przystępnego schematu opisu, który w łatwy i szybki sposób pozwoli na zapoznanie się z większą liczbą projektów. Usprawnienie wyszukiwarki projektów na stronie i mapy projektów.	Średni
Mieszkańcy, którzy uczestniczyli w głosowaniu w zdecydowanej większości ocenili informacje o zgłoszonych projektach, jako łatwo dostępne.		
Mieszkańcy rzadko zapoznawali się z większością wniosków składanych w swojej dzielnicy. Średnio było to od 3 do 7 projektów.		
Bardzo niski odsetek projektodawców zadeklarował wystąpienie problemów w związku z oddaniem głosu przez Internet, które najczęściej wiązały się z logowaniem.	Usprawnienie systemu logowania i odzyskiwania hasła.	Średni
Zbyt mały stopień wiedzy o możliwościach wykorzystania platformy	Przygotowanie przewodnika po platformie ukierunkowanego na	Średni

	możliwości jej wykorzystania w komunikacji między uczestnikami procesu weryfikacji wniosków	
Podwójne nadawanie numerów projektom wprowadzało niejednokrotnie w błąd osoby, które chciały oddać swój głos.	Rozważenie innego sposobu numerowania projektów. Podczas tej edycji nadawano dwa numery: jeden po pozytywnym zaopiniowaniu a drugi świadczący o miejscu na liście.	Średni

Spis rysunków

Rysunek 1. Płeć mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	8
Rysunek 2. Wiek mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	8
Rysunek 3. Wykształcenie mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	8
Rysunek 4. Zamieszkiwana dzielnica (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	9
Rysunek 5. Status materialny rodzin mieszkańców Krakowa, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	10
Rysunek 6. Płeć projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy).....	10
Rysunek 7. Wiek projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy).....	11
Rysunek 8. Wykształcenie projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy).....	11
Rysunek 9. Dzielnica zamieszkania projektodawców, którzy wzięli udział w badaniu (badanie CATI – projektodawcy).....	12
Rysunek 10. Członkostwo projektodawców uczestniczących w badaniu w organizacji/instytucji o lokalnym zakresie działania (badanie CATI – projektodawcy).....	12
Rysunek 11. Ocena poziomu zainteresowania sprawami miasta Krakowa (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	15
Rysunek 12. Na jakie zadania miasta badani mieszkańcy chcieliby mieć największy wpływ (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	15
Rysunek 13. Aktywność społeczna badanych mieszkańców Krakowa (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	16
Rysunek 14. Czy mieszkańcy słyszeli o budżecie obywatelskim w Krakowie (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	25
Rysunek 15. Ocena stopnia znajomości elementów związanych z BO (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	26
Rysunek 16. Korzyści, jakie zdaniem mieszkańców Krakowa wynikają z wprowadzenia budżetu obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	27
Rysunek 17. Kiedy respondenci usłyszeli o budżecie obywatelskim w Krakowie (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	27
Rysunek 18. Jaką drogą dotarły do mieszkańców Krakowa informacje dotyczące budżetu obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	28
Rysunek 19. Drogi, jakimi do badanych projektodawców dotarły informacje dotyczące budżetu obywatelskiego (badanie CATI – projektodawcy).....	28
Rysunek 20. Ocena działań promocyjnych dotyczących BO (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	29
Rysunek 21. Ocena działań promocyjnych dotyczących BO (badanie CATI – projektodawcy).....	29
Rysunek 22. Wpływ akcji informacyjno-promocyjnej na poznanie przez mieszkańców Krakowa uczestniczących w badaniu elementów BO (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	30

Rysunek 23. Zapamiętane przez mieszkańców działania informacyjne dotyczące BO prowadzone w instytucjach o zasięgu lokalnym (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	30
Rysunek 24. Działania informacyjne dotyczące BO w instytucjach o zasięgu lokalnym (badanie CATI – projektodawcy).....	31
Rysunek 25. Sposoby promowania projektów BO, z jakimi spotkali się mieszkańcy Krakowa (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	31
Rysunek 26. Podjęcie działań zmierzających do promocji zgłoszonego projektu (badanie CATI – projektodawcy)	32
Rysunek 27. W jaki sposób odbywała się promocja zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy).....	32
Rysunek 28. Działalność instytucji lokalnych polegająca na wspieraniu idei BO i wspieraniu projektów zgłoszonych przez instytucję (badanie CATI – projektodawcy)	33
Rysunek 29. Poznanie zasad głosowania, projektów zgłoszonych w BO i zasad zgłaszania projektów dzięki akcji informacyjno-promocyjnej (badanie CATI – projektodawcy).....	33
Rysunek 30. Pojawianie się tematu budżetu obywatelskiego w rozmowach ze znajomymi lub rodziną (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	35
Rysunek 31. Czego dotyczyły rozmowy na temat BO prowadzone ze znajomymi lub rodziną (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	36
Rysunek 32. Branie udziału w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	36
Rysunek 33. Dlaczego mieszkańcy nie uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	36
Rysunek 34. Udział badanych projektodawców w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim (badanie CATI – projektodawcy)	37
Rysunek 35. Powody, dla których badani projektodawcy nie uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO (badanie CATI – projektodawcy) .	37
Rysunek 36. Ocena tego, czy przebieg spotkań organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO, można określić jako „wspólną pracę nad diagnozą potrzeb lokalnych” (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	38
Rysunek 37. Ocena tego, czy przebieg spotkań można określić jako „wspólną pracę nad diagnozą potrzeb lokalnych” (badanie CATI – projektodawcy).....	38
Rysunek 38. Ocena wpływu udziału w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z BO, na elementy dotyczące projektów (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	39
Rysunek 39. Dopracowanie projektów, nawiązanie kontaktu i/lub współpracy między projektodawcami, przedstawienie projektów mieszkańcom dzięki udziałowi w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic (badanie CATI – projektodawcy).....	39
Rysunek 40. Powstanie projektu (aktywność indywidualna lub zbiorowa) – badanie CATI z projektodawcami	45
Rysunek 41. Osoby, z którymi wnioskodawcy współtworzyli projekt (badanie CATI – projektodawcy).....	46
Rysunek 42. Charakter zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy).....	46
Rysunek 43. Zasięg zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy).....	47
Rysunek 44. Zakres tematyczny zgłoszonych projektów (badanie CATI – projektodawcy) ..	47

Rysunek 45. Składanie wniosków w ramach BO w latach poprzednich (badanie CATI – projektodawcy).....	48
Rysunek 46. Ocena strony formalnej wniosku (badanie CATI – projektodawcy)	48
Rysunek 47. Potrzeba konsultacji w sprawie wniosku projektowego (badanie CATI – projektodawcy).....	48
Rysunek 48. Formy, w jakich odbyły się konsultacje w sprawie wniosku projektowego (badanie CATI – projektodawcy).....	49
Rysunek 49. Ocena współpracy z urzędnikami miejskimi podczas przygotowywania wniosku (badanie CATI – projektodawcy).....	51
Rysunek 50. Ocena przejrzystości systemu weryfikacji wniosków projektowych (badanie CATI – projektodawcy)	54
Rysunek 51. Skłonność do złożenia ponownie wniosku w kolejnych edycjach BO (badanie CATI – projektodawcy)	54
Rysunek 52. Głosowanie na projekty zgłoszone w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa 2016 (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	56
Rysunek 53. Głosowanie na projekty zgłoszone w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa 2016 – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	56
Rysunek 54. Powody, dla których mieszkańcy nie wzięli udziału w głosowaniu w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	57
Rysunek 55. Udział mieszkańców, którzy nie głosowali w BO 2016, w głosowaniu w latach poprzednich (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	57
Rysunek 56. Zainteresowanie mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, projektami zgłoszonymi w ramach tegorocznego budżetu obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	57
Rysunek 57. Ocena mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, możliwości głosowania przez Internet (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	58
Rysunek 58. Ocena mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, możliwości głosowania przez Internet – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	58
Rysunek 59. Udział mieszkańców Krakowa głosujących w BO 2016 w głosowaniach w latach poprzednich (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	60
Rysunek 60. Możliwość zapoznania się z projektami przed oddaniem głosu przez mieszkańców w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	61
Rysunek 61. Powody, dla których mieszkańcy nie mieli możliwości zapoznania się z projektami przed oddaniem głosu w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	61
Rysunek 62. Ocena dostępności informacji o projektach zgłoszonych przez mieszkańców, poddanych pod głosowanie w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	62
Rysunek 63. Liczba propozycji projektów, z którymi zapoznali się szczegółowo mieszkańcy przed oddaniem głosu w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	62
Rysunek 64. Czynniki, jakie w głównej mierze wpłynęły na wybór zadań, na które mieszkańcy oddali swoje głosy w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	63
Rysunek 65. Ocena możliwości głosowania przez Internet przez głosujących w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	63
Rysunek 66. Ocena możliwości głosowania przez Internet przez głosujących w 2016 r. – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa) 64	

Rysunek 67. Ocena możliwości głosowania przez Internet (badanie CATI – projektodawcy)	64
Rysunek 68. Ocena możliwości głosowania przez Internet – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – projektodawcy)	65
Rysunek 69. Wystąpienie problemów związanych z oddaniem głosu przez Internet w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	66
Rysunek 70. Problemy, jakie w związku z oddawaniem głosu przez Internet mieli mieszkańcy w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	66
Rysunek 71. Wystąpienie problemów związanych z oddawaniem głosu przez Internet (badanie CATI – projektodawcy)	67
Rysunek 72. Problemy, jakie wystąpiły w związku z oddawaniem głosu przez Internet (badanie CATI – projektodawcy)	67
Rysunek 73. Potrzeba zmiany procedury głosowania – opinie głosujących w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	68
Rysunek 74. Potrzeba zmiany procedury głosowania – opinie głosujących w 2016 r. – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	68
Rysunek 75. Zmiana procedury głosowania (badanie CATI – projektodawcy)	69
Rysunek 76. Zmiana procedury głosowania – rozkład odpowiedzi ze względu na wiek badanych (badanie CATI – projektodawcy)	70

Spis tabel

Tabela 1. Rozkład próby w badaniu mieszkańców	7
Tabela 2. Środki przeznaczone na budżet obywatelski	13
Tabela 3. Środki przeznaczone na projekty dzielnicowe w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa	14
Tabela 4. Zgodność etapu związanego z wypracowaniem zasad przebiegu budżetu z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce	18
Tabela 5. Zestawienie form upowszechniania idei budżetu obywatelskiego w Krakowie	21
Tabela 6. Zgodność założeń dotyczących kampanii informacyjno-promocyjnej z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce	34
Tabela 7. Liczba spotkań konsultacyjnych realizowanych w poszczególnych lokalizacjach ..	35
Tabela 8. Zgodność etapu związanego z wypracowaniem zasad przebiegu budżetu z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce	40
Tabela 9. Zadania własne gminy i powiatu	40
Tabela 10. Zestawienie ilości złożonych, przyjętych oraz odrzuconych wniosków w ramach budżetu obywatelskiego	42
Tabela 11. Liczba złożonych wniosków w poszczególnych dzielnicach w przeliczeniu na liczbę mieszkańców	43
Tabela 12. Liczba wniosków ogólnomiejskich złożonych przez wnioskodawców z poszczególnych przedziałów wiekowych	44
Tabela 13. Liczba wniosków dzielnicowych złożonych przez wnioskodawców z poszczególnych przedziałów wiekowych	44
Tabela 14. Zgodność założeń dotyczących procedur zgłaszania propozycji zadań z obowiązującymi standardami budżetu partycypacyjnego w Polsce	44

Tabela 15. Inne formy, w jakich odbyły się konsultacje (badanie CATI – projektodawcy) ...	49
Tabela 16. Problemy z przygotowaniem wniosku (badanie CATI – projektodawcy)	50
Tabela 17. Powody odrzucenia wniosków w przypadku projektów dzielnicowych.....	52
Tabela 18. Powody odrzucenia wniosków w przypadku projektów ogólnomiejskich	52
Tabela 19. Zgodność zasad przyjętych podczas etapu weryfikacji z przyjętymi standardami budżetu obywatelskiego	53
Tabela 20. Propozycje działań, jakie skłoniłyby mieszkańców Krakowa, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu BO 2016, do udziału w kolejnym głosowaniu w ramach budżetu partycypacyjnego obywatelskiego (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa)	59
Tabela 21. Podsumowanie głosowania	65
Tabela 22. Propozycje zmian procedury głosowania – opinie głosujących w 2016 r. (badanie CATI – mieszkańcy Krakowa).....	68
Tabela 23. Propozycje zmian procedury głosowania (badanie CATI – projektodawcy).....	70
Tabela 24. Zgodność zasad przyjętych podczas etapu głosowania z przyjętymi standardami budżetu obywatelskiego w Polsce.....	71
Tabela 25. Weryfikacja problemów z poprzedniej ewaluacji	83

Załącznik 1 Liczba punktów przydzielonych poszczególnym projektom o charakterze ogólnomiejskim w drodze głosowania, a także informacje na temat projektów przewidzianych do realizacji w ramach III edycji budżetu obywatelskiego miasta Krakowa

Nazwa projektu	Liczba zebranych punktów	Koszt realizacji	Realizator i rok realizacji
SKRZYDŁA KRAKOWA⁶	13619	1.081.000,00	Wydział Sportu; 2017-2018
Zamieszkać obok parku	11649	2.550.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017-2018
PIERWSZY WODNY PLAC ZABAW W PARKU JORDANA	10970	2.550.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017-2018
Angielski 5 Razy w Tygodniu – Kontynuacja lub Rozpoczęcie	9989		
Wyremontujmy Przedszkola i Szkoły	7277		
Łączymy Parki Krakowa - z Dzielnicy I, IV, V i VII do Ojcowa	6735	946.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Kocmyrzowska - Wykonanie Nakładki Asfaltowej	6544		
Powiększmy Park Lotników Polskich!	6537		
Bezpieczne kąpielisko	5462	166.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Nowa Huta przyszłości - rewitalizacja Zalewu Nowohuckiego	5194	145.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Fitoremediacja w walce ze smogiem	5167		
Interaktywne Centrum Historii Wisły Kraków	4766		
SZYBCIEJ TRAMWAJEM! - wydzielenie torowisk tramwajowych	4656		
Nowoczesny Zakrówek dla Każdego	4581		
I Ty możesz zostać Mistrzem - Muaythai przeciw narkotykom	3975	285.670,00	Wydział Sportu; 2017
Przedłużenie ścieżki rowerowej wzdłuż alei Solidarności	3267	440.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Kraków ćwiczy na polu - park sportowy Bonarka	3028		
"Rewitalizacja Parku Młynówka Królewska"	2868		
ZAGOSPODAROWANIE TERENU PARKU RZECZNEGO "OGRÓD PŁASZÓW"	2767		
KRAK-H2O-MAT - darmowa woda dla Krakowian	2765		

⁶ Prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, po zapoznaniu się ze stanowiskiem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie, podjął decyzję o odstąpieniu od realizacji projektu „Skrzydła Krakowa”. Kwota zarezerwowana na realizację tego projektu zostanie wykorzystana – zgodnie z Regulaminem budżetu obywatelskiego – na sfinansowanie kolejnych projektów z listy zadań ogólnomiejskich, które zostały przez mieszkańców Krakowa wskazane w głosowaniu do realizacji w roku 2017. [Informacja z dnia 05.09.2016 r.: http://krakow.pl/aktualnosci/203255,29,komunikat,projekt__skrzydla_krakowa___odstapienie_od_realizacji.html].

Nazwa projektu	Liczba zebranych punktów	Koszt realizacji	Realizator i rok realizacji
ZDROWY KRAKÓW - NOWOCZESNY AMBULANS MEDYCZNY	2520		
Przebudowa ciągu pieszo - rowerow. Zakrzowiecka Gronostajowa	2475		
Weekendowe kino letnie na Bulwarach Wiślanych	2400	163.000,00	Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego; 2017
Darmowe HotSpoty WiFi w tramwajach MPK S.A. w Krakowie	2383		
Budowa oświetlenia alejki na Błoniach wzdłuż al. Focha	2275		
Ławki na Bulwarach Wiślanych – bezpieczeństwo i estetyka	2265		
Trening samoobrony i asertywności dla dziewcząt	2259	35.000,00	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej; 2017
Poprawa dostępności do nowoczesnej rehabilitacji	2249		
Pierwszy rowerowy plac zabaw PUMPTRACK w Parku Lotników	2119		
Podjazdy dla wózków i rowerów na Bulwarach Wiślanych	2078		
Kraina zabaw i relaksu w Parku Jordana	2073		
Komfortowe poczekalnie w szpitalach i składane łóżko-fotele	2045	60.000,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
SMARTBUS na czas	2015		
Uzupeł. infrastruktury rowerowej wzdłuż ulicy Armii Krajowej	2013		
Program Budowy Sieci Toalet Samoobsługowych dla Krakowa	2011		
Chodź poćwiczyć nad zalewem.	1948		
MIKROPARKI NA KAZIMIERZU - wspólne i lokalne	1941		
Piłka na Kolistej! - boisko sportowe dla Ruczaju i Krakowa!	1925		
Adaptacja pomieszczeń gosp. na Przychodnię Dziecka Chorego	1914		
Cmentarz Grębałów ul. Darwina -wykonanie nakładki asfaltowej	1889	40.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Siłownia przy Zalewie Nowohuckim	1805		
Park rekreacyjno-sportowy pod św. Benedyktem	1655		
Budowa chodników wzdłuż ulicy Łokietka	1648		
Alejami wokół krakowskiego ZOO – na sportowo -	1607		
Fantastyczne kino plenerowe przy Krupniczej	1604	32.370,00	Wydział Edukacji; 2017
REWITALIZACJA PLACU NOWEGO	1598		
Zielone Salony Miejskie	1582		
ŁĄKA DO OPALANIA	1575		

Nazwa projektu	Liczba zebranych punktów	Koszt realizacji	Realizator i rok realizacji
CHUSTECZKOWE OGRODY zielona rewitalizacja skwerów miejskich	1521		
Huśtawki dla dzieci niepełnosprawnych	1492		
Budowa placu zabaw na terenie stadionu MOS Kraków Wschód	1491		
Letni piknik rodzinny na powitanie wakacji - 24.06.2017 r.	1487		
NOWE ŁAWKI I STOLIKI RODZINNE na Bulwarach Wiślanych	1439		
ŁĄKI KWIETNE W KAŻDEJ DZIELNICY KRAKOWA	1427		
Poprawa płynności ruchu drogowego - Rondo Piastowskie.	1409		
Strzelnica dla Krakowian - Strzelectwo to też sport!	1403		
Park krakowski - plac zabaw	1366		
Wiaty rowerowe	1327		
Budki ratunkowe.	1280		
REWITALIZACJA PARKU FORT KLEPARZ: PLAC ZABAW+SIŁOWNIA+ŁĄKA	1260		
Budowa drogi łączącej Osiedle Centrum E z Placem Centralnym	1225		
PARK JORDANA: ODBUDUJMY MIASTECZKO ROWEROWE	1220		
Zajęcia taneczno ruchowe dla seniorów	1206		
Odbudowa placu zabaw w parku Decjusza	1116		
REWITALIZACJA ALEI SŁOWACKIEGO	1077		
Budowa profesjonalnego placu zabaw dla zwierząt	1065		
Wybieg ze strefą agility dla krakowskich zwierzaków!	1021		
Zajęcia z samoobrony - bezpieczeństwo niezależnie od wieku	1012		
Dziecięce marzenia... "Być sportowcem"	992		
Mali Ratownicy	987		
Przepraszam gdzie tu jest toaleta?	970		
Letnie Parkowanie z Kulturą 2016	945		
Skatepark dla Krakowa!	931		
Koncerty dla seniorów	930		
Publiczna toaleta przy Bulwarach Wiślanych	926		
Rowerem po pracę	919		
KRAKÓW PRZYJAZNY MOTOCYKLISTOM 2017	902		
Linia 114 / 115 – wielki powrót, lepsza komunikacja	896		
Szkoły Otwarte - boiska dla Krakowian	891		
Poprawa bezpieczeństwa na przejściu w ul. Sucharskiego	871		
Ładowarki na przystankach!	866		
Na Wzgórzach Krzesławickich wymiana oświetlenia parkowego.	830		

Nazwa projektu	Liczba zebranych punktów	Koszt realizacji	Realizator i rok realizacji
II Konkurs Chóralny Jesienne Śpiewanie w Starym Mieście	810		
Koncerty edukacyjne dla dzieci i seniorów	792		
Plac zabaw i rekreacji dla dzieci starszych (6-14 lat)	791		
WYŚCIGI NA 1/4 MILI	773		
Profilaktyka i rehabilitacja kręgosłupa w każdym wieku	767		
Trwała iluminacja Mostu im. Marszałka Józefa Piłsudskiego	761		
"Seniorze otwórz się"	724		
Street Workout Park Kraków Bronowice	724		
Kraków kocha Gospel – cykl interaktywnych koncertów.	718		
Przyjazna inwestycja - Wybieg dla psów w Nowej Hucie	712		
„Szkoła Dialogu”	707		
Dodatkowe patrole Straży Miejskiej na terenie Podgórze	678		
Uratujmy Wspólnie Życie	674		
Darmowa wypożyczalnia rowerów towarowych dla mieszkańców	672		
Wielka siła w Małych rękach!	656		
Protestanci pod Wawelem 500 lat obecności ewangelików w KRK.	642		
garaże na rowery (bezpieczna przechowalnia)	635		
PLAC NA GROBLACH 2.0 - modernizacja boisk sportowych	626		
366 ławek - po 20 w Dzielnicy i 6 w schronisku dla zwierząt	613		
Ewolucja W Mistrza	605		
Rewitalizacja infrastruktury na 110 rocznicę RzKS Juwenia	589		
Wykonanie nakładki asfaltowej i remont parkingu	578		
Program profilaktyki wad postawy i leczenia skolioz	564		
Kamieniołom aktywności - miejsce dla rekreacji i kultury	559		
Kolarski PARK kultury międzypokoleniowej	515		
Ogólnodostępna toalet w okolicy Centrum E	469		
Wykonanie nakładki asfaltowej jezdni przy ul Roweckiego 45	463		
Krakowski Portal Internetowy: "Inkubator idei społecznych"	461		
TRAVELHELPER	455		
Jesień Enologiczna	438		
Sport i pasja - warsztaty deskorolkowe dla dzieci.	419		

Nazwa projektu	Liczba zebranych punktów	Koszt realizacji	Realizator i rok realizacji
Modernizacja boiska przy Szkole Podstawowej 144 w Krakowie	381		
100 donic	378		
Drugie życie placów handlowych	368		
Hejnał na żądanie - grająca jezdnia	364		
Bezpłatne szkolenie dla architektów, inwestorów i radnych	309		
Znasz już swoje obowiązki. Poznaj też swoje prawa!	306		
Okno na świat. Przestrzeń prezentacji przy Alei Podróżników	284		
Profesjonalne propagowanie sportu dzieci i młodzieży	237		
4 pory roku	191		

Załącznik 2 Liczba punktów przydzielonych poszczególnym projektom o charakterze dzielnicowym w drodze głosowania, a także informacje na temat projektów przewidzianych do realizacji w ramach III edycji budżetu obywatelskiego miasta Krakowa

Nazwa projektu	Liczba zebranych punktów	Koszt realizacji	Realizator i rok realizacji
Dzielnica I Stare Miasto			
Ogród rekreacyjny z ogrodoterapią w centrum miasta	1259	39.900,00	Dom Pomocy Społecznej; 2017
Rekultywacja zieleni na placu Matejki	803	25.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Koncerty na Plantach	714		
Zakup 100 stojaków rowerowych!	702		
MALI RATOWNICY	602	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Brak zgody na psie odchody!	683		
Długa wreszcie przejezdna	656		
Rewitalizacja skweru przy ul. Retoryka	629	25.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Letnie ogólnodostępne atelier przy ulicy Krupniczej 38	625		
Rekreacja w mieście ogólnodostępna siłownia	615		
Sport i rekreacja na Placu Sikorskiego	502		
MODERNIZACJA CHODNIKA PL. NOWEGO WZDŁUŻ UL. ESTERY	465		
Remont chodnika - ul. Dajwór	358		
Ogólnodostępne przewijaki dla Mam w Dzielnicy I	323	3.619,00	Centrum Młodzieży; 2017
Nowe książki pożyczamy w klimatyzowanych bibliotekach	310		
Fitness na świeżym powietrzu!	295		
Utworzenie Galerii Fotografii Prasowej w Klubie Pod Gruszką	197		
Dzielnica II Grzegórzki			
Półki pełne nowości w Twojej bibliotece	1867	12.000,00	Śródmiejska Biblioteka Publiczna; 2017
Ochrona przestrzeni dla pieszych	1722	6.300,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Rondo na Beliny- Prażmowskiego/Grochowskiej/Chrobrego	1566		
Magiczne wrota - brama do powstaj. Parku Muzycznego ul.Wandy	1384		
"Zdrowy Kręgosłup"-zajęcia sportowo-rekreacyjne	1348	4.320,00	Wydział Sportu; 2017
MALI RATOWNICY	1305		
Dzielnica III Prądnik Czerwony			
Skwer przy Wieczystej	1557	61.130,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Rowerowy łącznik ul. Akacyjowej z ul. Bora-Komorowskiego	1331	45.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Modernizacja sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej Nr 2	815	180.000,0	0
			Szkoła Podstawowa nr 2; 2017

KRAKÓW

MALI RATOWNICY	814	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Bezpieczne skrzyżowanie al. Jana Pawła II z ul. Ułanów (2.0)	801	2.570,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Śliczny Ogródek Społeczny	774		
Mnóstwo nowości i czasopism - tylko w osiedlowej bibliotece	773		
Dzielnicowe Centrum Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Starszym	747		
Skwer Olsza II - Przeniesienie Placu Zabaw oraz Nowy Chodnik	638		
			Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Bezpieczna ulica Śliczna	598	8.800,00	
Boisko trawiaste dla małych Dzieci	503		
Żyjmy zdrowo na sportowo-wykonanie mini boiska	483		
Profilaktyka i rehabilitacja kręgosłupa w każdym wieku	475		
"Obudź w sobie mistrza"	416		
Oświetlenie ogólnodostępnego boiska przy SP 114	403		
Zajęcia z samoobrony - bezpieczeństwo niezależnie od wieku	385		
Plac do gry w pétanque (bule)	384		
Biblioteka na miarę XXI wieku	378		
Rewitalizacja terenów zielonych przy ul. Włodkowica 8	356		
Zajęcia rozwojowe dla mieszkańców dzielnicy.	332		
Remont chodnika przy ul. Mieszka I (Olsza)	322		
Twoje życie w moich młodych rękach - RATUJĘ, BO UMIEM!	316		
Ławki przy boiskach wielofunkcyjnych	311		
„Historia Polski bliżej nas”	268		
Program profilaktyki wad postawy i leczenia skolioz Dz. III	260		
Z przyrodą za pan brat	254		
Rewitalizacja drogi dojazdowej do bloku, garaży, placu zabaw	221		
Spotkania przy książce	204		
Poznaj Psa Swojego - Juniorzy i Seniorzy razem	186		
Dzielnica IV Prądnik Biały			
		216.000,0	
Kwitnące Parki Dzielnicy IV Prądnik Biały	2100	0	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Park Leśny Witkowice - rewitalizacja parku	1876		
Rewitalizacja zielonego skweru przy Krowoderskich Zuchów	1486	90.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Miejskie grille	1223	19.500,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Zrób to sam - samoobsługowa stacja Naprawy Rowerów !	1200	32.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017

KRAKÓW

Zielony Zaulek Prądnicka	981			
Zjazd linowy dla dzieci i młodzieży tzw. tyrolka	945	22.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017	
Monitoring Boiska przy Szkole Podstawowej nr 119 w Krakowie	886	9.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017	
MALI RATOWNICY	874	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017	
Siłownia pod chmurką przy ulicy Zdrowej	766			
Remont elewacji i tynkowanie Sz,P. nr 58, ul.Pigonia 2	765			
Automatyczna Toaleta Miejska na Azorach	759			
Budowa brakującego odcinka chodnika przy ul. Grażyny	748			
Siłownia, stoły do gry w szachy, gry kreatywne na Żabińcu	602			
Zainstalowanie dwóch lamp na słupach na ulicy Potoczek	551			
Sprzęt sportowy dla KS Bronowicki	546	2.720,00	Zarząd Infrastruktury Sportowej; 2017	
Street Workout, czyli drążki gimnastyczne na Żabińcu	479			
„Starszaki Ćwiczą”	469			
Międzypokoleniowy Mural	448			
Nie tylko chleb prądnicki. Opowieści o dawnym Prądniku.	353			
Budowa piłkochwytywów Bronowicki	323			
ŁAWKI MŁODZIEŻOWE ORAZ OSIEDŁOWA TABLICA OGŁOSZENIOWA	266	4.700,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017	
Warsztaty bębniarskie w Dzielnicy IV	254			
Wznowienie nakładu monografii "Prądnik Biały" z 2004 r.	197			
Dzielnica V Krowodrza				
Rewitalizacja parku Krakowskiego 2.0	3555	80.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017-2018	
MŁYNÓWKA KRÓLEWSKA: NOWOCZESNY PLAC ZABAW Z OKRĘTEM PIRACKIM	1810			
Rewitalizacja górki saneczkowej przy al. Grottgera	1642	15.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017	
Ogród anty-smogowy	1626			
MŁYNÓWKA KRÓLEWSKA: GÓRKA SANECZKOWA ZE ZJEŹDŹALNIĄ I LINAMI	1600			
REWITALIZACJA ALEI SŁOWACKIEGO	1507			
Punkt z wodą pitną przy Młynówce Królewskiej	1402			
Remont chodnika w ciągu ulicy Wrocławskiej 12B do przejścia	1362			
ŁĄKA KWIETNA DLA KROWODRZY	1356			
Kraków malowany deszczem	1199			
MŁYNÓWKA KRÓLEWSKA: TRAMPOLINA DLA DZIECI NA PLACU ZABAW	1186			
MALI RATOWNICY	1031	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017	
"Czego uczy nas bajka" pokazy filmów i	470			

warsztaty

Dzielnica VI Bronowice			
Siłownia na wolnym powietrzu w Bronowicach	1310	67.500,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Przychodnia Dziecka Chorego w Bronowicach Małych	1215		
plac zabaw dla dzieci	1094		
Płatne patrole Policji	632		
Biblioteka - nowe oblicze.	594	12.300,00	Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego; 2017
Żywopłót przy ogródku jordanowskim obok ulicy Zarzecze	520	5.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Oświetlenie na wybiegu dla psów w Bronowicach	485		
Readaptacja sali sportowej SP nr 50 w Krakowie.	452	4.945,00	Zespół Ekonomiki Oświaty; 2017
Utwardzenie żwirem fragmentu ulicy Zygmunta Starego	451		
MALI RATOWNICY	407	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Parking na Widoku	399		
WIATA ROWEROWA NA TERENIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 50	361		
„Sportowe soboty – edukacja sportowa dzieci i młodzieży”	328		
Zajęcia sportowo-rekreacyjne dla seniorów +55	317		
ROZTAŃCZONE BRONOWICE	311	6.940,00	Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego; 2017
Program profilaktyki wad postawy i leczenia skolioz	301		
Sprzęt sportowy dla sekcji piłki siatkowej KS Bronowianka.	264		
Apetyt na życie	261		
Dzielnica VII Zwierzyniec			
Park rozrywki na świeżym powietrzu na Bielanych	1625	123.000,00	Zarząd Infrastruktury Sportowej; 2017
Budowa mini-boiska przy ulicy Jodłowej, os. Przegorzały	1149	125.000,00	Zarząd Infrastruktury Sportowej; 2017
Aktywnie u Decjusza- budowa plenerowej siłowni i placu zabaw	829		
Letnie Kino na Zwierzyniec	558		
Poprawa poboczy na Bielanych.	515		
Park Decjusza - wymiana nawierzchni asfaltowej alejek	512		
Pracownia na Zwierzyniec	489		
Skwer na Zwierzyniec - pięknie i praktycznie	472		
Plac zabaw przy Szkole Podstawowej Nr 32	405		
Remont chodnika przy ul. Księcia Józefa	403		
Zielony Kraków	340		
Oświetlenie ul. Orlej rejon Obserwatorium	334		

Astronomiczne UJ

Rekonstrukcja al. Kasztanowej	296		
Pojemniki na psie odchody na Półwsiu Zwierzynieckim	293		
Zwierzyniecka Szafa Książek " PO PROSTYM :) " - REMONT ODCINKA CHODNIKA UL. OLSZANICKA	254	14.000,00	Zespół Ekonomiki Oświaty; 2017
Boule w Parku Decjusza	197		
Być jak Leonardo-zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci	197		
Nowe ławki przy al. Focha 39	168		
Położenie asfaltu na ulicy doprowadzającej do stadniny koni	163		
Salwator jak na dłoni	104		
Glinotworzenie - „Ceramika 50 +”	85		
Multimedialny kultura	82		
Ocalić od zapomnienia - spotkania z kulturą	55		
Muzyka przedewszystkim	39		

Dzielnica VIII Dębniki

Chodnik łączący ul. Norymberską z ul. Pychowicką. Zakrzówek.	2224	80.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Obsadzanie ekranów akustycznych roślinnością	2169	31.450,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Zielona autostrada	2161	2.550,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Zielona Aleja Twardowskiego	2030		
Asfaltowy łącznik między ul. Sodową i Norymberską.	1755	41.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Zielony Ruczaj	1530	35.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
TRAKT SPACEROWY W ZIELONYCH DĘBNIKACH	1434		
Teren rekreacyjny przy ul. Maćka z Bogdańca	1423		
MALI RATOWNICY	962	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Audiobooki dla Biblioteki w Dębnikach	765		
Postawienie wiaty autobusowej ul.Kozienicka-pętla autobusowa	758		
Siłownia plenerowa na osiedlu Sidzina	750		
Sportowe Soboty w SP133	525		
Sztandar dla OSP Tynec	516	7.500,00	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego; 2017
Obudź w sobie mistrza	503		
Infrastruktura sportowa dla dzieciaków	496		
EKO-OGRÓD W PRZEDSZKOLU NR 5, ZDROWO! MĄDRZE I BEZPIECZNIE!!	490		
Wykonanie parkingu przy ul. Grota Roweckiego 45	474		
Remont istniejącej drogi dojazd. wraz z miejscami postojowym	445		
Spacery tyńieckim szlakiem - historia, mity,	395		

legendy

Kostrze - wiata przystankowa	276		
Warsztaty "Origami i Iris folding"	245		
Dzielnica IX Łągowiecki-Borek Fałęcki			
Park leśny Borek Fałęcki - III etap	1377	79.600,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
BORKOWSKIE OGRODY OSIEDLOWE	869	94.700,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Słoneczna Polanka Integracyjna w Parku Solvay - Etap 1	719		
Magnoliowy zagajnik	499		
Wymiana nakładki asfaltowej alejki spacerowej w parku Solvay	497		
Zagospodarowanie terenu przy ZSO nr 17 ul. Fredry – Etap I	416		
Bezpieczne dzieci -progi zwalniające w parku przy Żywieckiej	348	7.600,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Droga przy ul.Oraczy	319		
MALI RATOWNICY	299	2.500,00	Szkoła Ratownictwa Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego; 2017
Tablety w ZSO nr 17	226		
Piłkochwyty	210		
Sobotnia Akademia Młodego Naukowca - warsztaty dla dzieci	203		
Sobotni Piknik Międzypokoleniowy	161		
Ferie nie muszą być nudne - warsztaty dla dzieci	145	5.000,00	Wydział Edukacji; 2017
Dzielnica X Swoszowice			
Remont chodnika przy ul. Taklińskiego w Krakowie	851	50.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Bezpłatne, cotygodniowe zajęcia sportowe na ter. 4 osiedli	816	16.000,00	Wydział Sportu; 2017
Przyjemne z pożytecznym - biblioteka dla Ciebie	807	10.500,00	Podgórska Biblioteka Publiczna; 2017
Stojaki rowerowe dla dzieciaków Dziesiątki	697		
MALI RATOWNICY	634	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Zakup szafek do szatni dla uczniów i dla dorosłych SP 134	595	12.000,00	Zespół Ekonomiki Oświaty/Szkoła Podstawowa nr 134; 2017
Kompleksowy remont 1-toalety dla chłopców	472		
Dzielnica XI Podgórze Duchackie			
Duchacka Strefa Rekreacji i Wypoczynku	2709	80.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Mini siłownia na otwartym powietrzu na os. Piaski Nowe	1728		
Biblioteka dla Ciebie	1506		
Duchacki Park Ćwiczeń Fizycznych	1239		
ul. Beskidzka - doświetlenie przejść dla pieszych	1144	10.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Ogólnodostępne miejsca postojowe przy ul. Bochenka	852		
MALI RATOWNICY	844	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017

Zakup strojów i lajkonika dla dzieci z zespołu "Krakowiak"	718		
Nakładka asfalt. fragm. Nazaretańskiej i utwardzenie terenu	614		
Remont chodnika i rewitalizacja zieleni, na terenie SP nr 55	585		
Pełny i zdrowy brzuszek maluszka – jadalnia przedszkolna	570		
Program profilaktyki wad postawy i leczenia skolioz Dz. XI	568		
Mobilny Informator Dzielnicowy - bliżej mieszkańców	213		
Dzielnica XII Bieżanów-Prokocim			
Bieżanów Street Workout Park	2453	45.000,00	Zarząd Infrastruktury Sportowej; 2017
Rewitalizacja parku dworskiego wokół Dworu Cieczów	2136		
Biblioteki zapraszają	1638		
„BIKE’owy Parking–tanio, szybko, wygodnie i zdrowo do miasta	1622	48.500,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
MALI RATOWNICY	1525	2.500,00	Krakowskie Pogotowie Ratunkowe; 2017
rewitalizacja	1289		
Siłownia na świeżym powietrzu na Osiedlu "Na Kozłówce"	1174		
Ogród przyrodniczo-biologiczny	977		
Nawierzchnia pod GolBox przy Szkole Podstawowej nr 24	622		
Sztuka nie zna granic (wiekowych również)	592		
Remont ogrodzenia wokół Szkoły Podstawowej nr 123	578		
Cykl turniejów piłki nożnej i koszykówki ulicznej	556		
Dzielnica XIII Podgórze			
Bezpieczne kąpielisko	3623	80.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Staw Płaszowski- Eko Miejsce dla Rodziny	2534		
Płynnie i bezpiecznie na skrzyżowaniu Przewóz/Rzebika	1800		
Podgórskie Kino Plenerowe	1778	10.450,00	Dom Kultury "Podgórze"; 2017
Ochrona przeciwpowodziowa na terenie Dzielnic XIII Podgórze	1625	8.150,00	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego; 2017
Zagospodarowanie skweru Kiełkowskiego/Wałowa	1011		
MALI RATOWNICY	788		
Urządzenia siłowe przy placu zabaw ulicy Płaszowskiej	718		
Kreatywne weekendy dla najmłodszych	698		
"Zielona przerwa" - ogródek przyszkolny w SP 47	686		
Urządzenia siłowe dla dorosłych na terenie klubu Sportowego	577		

Cykl imprez dla seniora „ SENIORZY DO DZIEŁA”	519		
Krakowski Piknik Rodzinny w cieniu stuletnich drzew	503		
"Językowe podróże Guliwera"-laboratorium językowe w SP 47	470		
Bezpieczne miejsce do przywożenia i odbioru dzieci.	457		
Zakup kosiarki-tractora dla TS Rybitwy Kraków	355		
"Wędrówki dalekie i bliskie" - moja Ojczyzna.	242		
Dzielnica XIV Czyżyny			
Trasa spacerowa obok pasa startowego dawnego lotniska	4560	6.700,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017-2018
Modernizacja placu zabaw w parku im. Stanisława Skalskiego	2143	27.220,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Ławki w Parku Lotnictwa Polskiego	1843		
Ogólnodostępna toaleta w Parku Lotników Polskich	1636	14.400,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Pumptrack - rowerowy tor ziemny w Parku Lotników Polskich	1032		
Budowa chodnika w miejscu wydeptanej ścieżki	875		
Remont chodnika przy placu zabaw	869		
ŚCIEŻKA ZDROWIA DLA NAJMŁODSZYCH	839		
Ogólnodostępne treningi StreetWorkout w ParkLotnikówPolskich	673		
"Lektury odkrywane na nowo"	583		
MALI RATOWNICY	550		
Sala rytmiczna dla dzieci	416		
Pozwólcie nam przejeść!	307		
Dzielnica XV Mistrzejowice			
Zielone Mistrzejowice	2055	75.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Siłownia pod chmurką	1429		
Zielony plac zabaw	1305		
Pokrycie bluszczem altan śmietnikowych	831		
Zdrowy kręgosłup - bezpłatne zajęcia gimnastyczne	714	5.160,00	Wydział Sportu; 2017
Kuźnia dla seniora	676		
Remont elewacji oraz izolacja ścian S.Przedszkola nr 125	670		
MALI RATOWNICY	636	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Budowa miejsc parkingowych w Dzielnicy XV Mistrzejowice	550		
Nowohucki lekturczek	354	10.000,00	Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego; 2017
Familiada Zdrowo i Wesoło	164	5.000,00	Wydział Sportu; 2017
Dzielnica XVI Bieńczyce			
Plaża Nowa Huta - POWRACA	1659	32.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017

Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych	1213		
Siłownie zewnętrzne – Planty Bieńczyckie - aktywne Bieńczyce	1177		
Odnowagórek dla dzieci na terenie Plant Bieńczyckich	1099		
Bezpieczna szkoła - tym razem się uda!	858		
Siłownie zewnętrzne – Planty Bieńczyckie - bezp.nawierzchnia	847		
Seminaria z Samoobrony 50+	227	4.000,00	Straż Miejska Miasta Krakowa; 2017
Dzielnica XVII Wzgórze Krzesławickie			
Wykonanie utwardzonego pobocza ul. Darwina	2516	40.000,00	Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu; 2017
Defibrylator serca dla przychodni lekarskiej os.Na Wzgórzach	2010		
Bezpieczeństwo dla mieszkańców osiedla Wzgórze Krzesławickich	1564		
1:0 dla Kantorowic	1405	10.000,00	Zarząd Zieleni Miejskiej; 2017
Zakup nowości wydawniczych i lektur do biblioteki publicznej	983		
Zestaw interaktywny dla przedszkola	846		
Głodni sportu	660		
Międzypokoleniowo w działaniu i nauce - seniorzy i uczniowie	647		
Wspomnień Czar	367		
Dzielnica XVIII Nowa Huta			
Wspieraj swój lokalny klub	3700	30.000,00	Zarząd Infrastruktury Sportowej; 2017
Zagospodarowanie terenu obok Szpitala im. Zeromskiego.	2512		
MALI RATOWNICY	1664	2.500,00	Biuro ds. Ochrony Zdrowia; 2017
Francuskie kino plenerowe nad Nowohuckim Zalewem	1504		
„Wyjątkowy Mikołaj dla Wyjątkowych Dzieciaków”	1311	4.800,00	Nowohuckie Centrum Kultury; 2017
Pikniki dla mieszkańców Nowej Huty	1302	12.000,00	OK Kraków - Nowa Huta; 2017
KSIĄŻKI DLA TWOJEJ RODZINY – ZAKUP NOWOŚCI WYDAWNICZYCH	1124		
Joga na świeżym powietrzu w Nowej Hucie	935		
Warsztaty ogrodnicze dla mieszkańców Nowej Huty	769		
Oświetlenie osiedlowe Os. Krakowiaków	723		
Remont chodnika os strony ul. S. Wojciechowskiego	696		
Akcja Skwer w Centrum	692		
Zdrowe kobiety = zdrowa dzielnica!	690		
Nowe książki dla młodszych i starszych + kącik dla malucha	640		
Oaza spokoju dla malusińskich i ich mam	622		

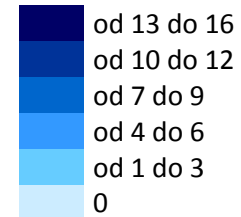
KRAKÓW

STANICA ROWEROWA - na wszelkiego rodzaju wehikuły	585
NOWOHUCKI FESTIWAL SPORTU- NOWOHUCKA SZKOŁA BIEGA 6-7.10.2017	550
rekultywacja terenu zielonego " Na zielonej trawce"	494
Zagospodarowanie terenu w os.Centrum A 5/6/4 remont chodnika	446
Droga do przedszkola	441
Warsztaty z edukacji seksualnej dla młodzieży oraz dorosłych	389
Seniorzy na scenę. Wsparcie seniorów z zespołu Jędrusie	311

Załącznik 3 Liczba punktów głosowania otwartych w poszczególnych dniach tygodnia w roku 2016 i 2015

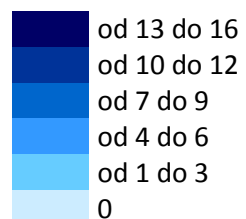
Budżet obywatelski 2016 - PONIEDZIAŁEK

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	1	6	9	9	10	10	10	8	7	8	7	6	1	0
II	0	3	5	6	6	8	9	9	9	7	6	6	6	1	1
III	0	1	2	3	3	10	10	10	9	9	7	7	7	0	0
IV	0	3	6	9	12	12	12	12	10	9	6	4	3	0	0
V	0	1	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	0
VI	0	0	3	4	6	6	6	6	4	3	3	2	1	1	0
VII	0	1	1	1	2	5	5	5	6	6	6	6	4	2	1
VIII	0	2	3	3	6	8	8	8	7	6	8	7	6	2	1
IX	0	0	1	3	4	4	4	4	4	4	5	6	5	1	0
X	0	0	0	0	0	1	1	1	3	3	4	4	4	1	0
XI	0	1	2	4	5	7	7	7	6	6	6	6	4	2	0
XII	0	1	5	6	6	8	9	8	8	7	8	8	6	2	1
XIII	0	3	3	5	6	7	7	7	7	4	5	5	4	2	1
XIV	0	0	0	0	0	1	1	2	4	4	4	4	2	1	0
XV	0	0	1	1	1	2	2	3	3	3	4	4	4	1	0
XVI	0	0	0	0	2	4	4	2	2	3	4	4	4	1	0
XVII	0	0	0	1	1	2	2	2	1	2	3	3	2	1	0
XVIII	0	3	7	9	10	10	10	10	14	14	12	12	9	3	0

Budżet obywatelski 2015 - PONIEDZIAŁEK

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
II	0	0	1	3	3	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0
III	0	0	1	4	4	4	4	1	0	0	0	0	0	0	0
IV	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
V	0	0	1	1	1	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0
VI	0	0	1	1	2	2	2	2	2	2	7	7	6	5	0
VII	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	3	3	3	1	0
VIII	0	0	0	0	2	5	5	5	5	5	6	6	3	1	0
IX	0	0	1	1	2	3	3	3	3	3	5	5	4	2	0
X	0	0	0	0	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1	0
XI	0	0	1	2	3	4	4	4	4	4	6	6	4	2	0
XII	0	0	2	2	2	5	5	5	5	5	6	6	5	1	0
XIII	0	0	0	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	0
XIV	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	2	2	1	0
XV	0	1	2	2	2	3	3	3	3	3	6	6	6	3	0

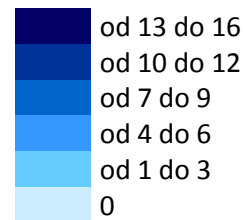

KRAKÓW

XVI	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	2	2	1	0
XVII	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	2	2	1	0
XVIII	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	1	0

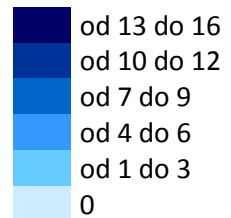
Budżet obywatelski 2016 - WTOREK

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	1	7	11	11	11	11	10	8	4	4	3	2	0	0
II	1	4	9	10	9	8	9	9	9	2	1	1	1	1	1
III	0	1	8	8	8	9	9	9	9	3	2	1	0	0	0
IV	0	3	7	9	13	13	13	13	11	10	6	3	3	0	0
V	0	1	1	3	5	5	5	4	4	4	2	2	2	1	0
VI	0	0	2	4	5	5	6	5	3	3	2	0	0	0	0
VII	0	1	3	4	5	6	7	6	6	6	3	3	1	1	1
VIII	0	2	3	6	8	9	9	8	7	4	5	4	4	1	1
IX	0	0	0	5	5	5	5	4	4	2	2	3	3	0	0
X	0	0	0	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	0	0
XI	0	1	2	7	7	8	8	7	6	3	2	2	2	1	0
XII	0	2	7	8	7	8	9	7	7	3	3	3	3	1	1
XIII	0	3	4	7	7	8	8	7	7	2	3	3	3	2	1
XIV	0	1	1	2	2	2	2	2	4	3	2	2	0	0	0
XV	0	1	2	3	4	4	4	3	3	1	1	1	1	0	0
XVI	0	2	2	3	5	7	7	4	4	1	1	1	1	0	0
XVII	0	1	1	2	2	2	2	1	3	3	3	3	0	0	0
XVIII	0	5	8	11	13	15	12	13	16	12	9	8	6	2	0

Budżet obywatelski 2015- WTOREK

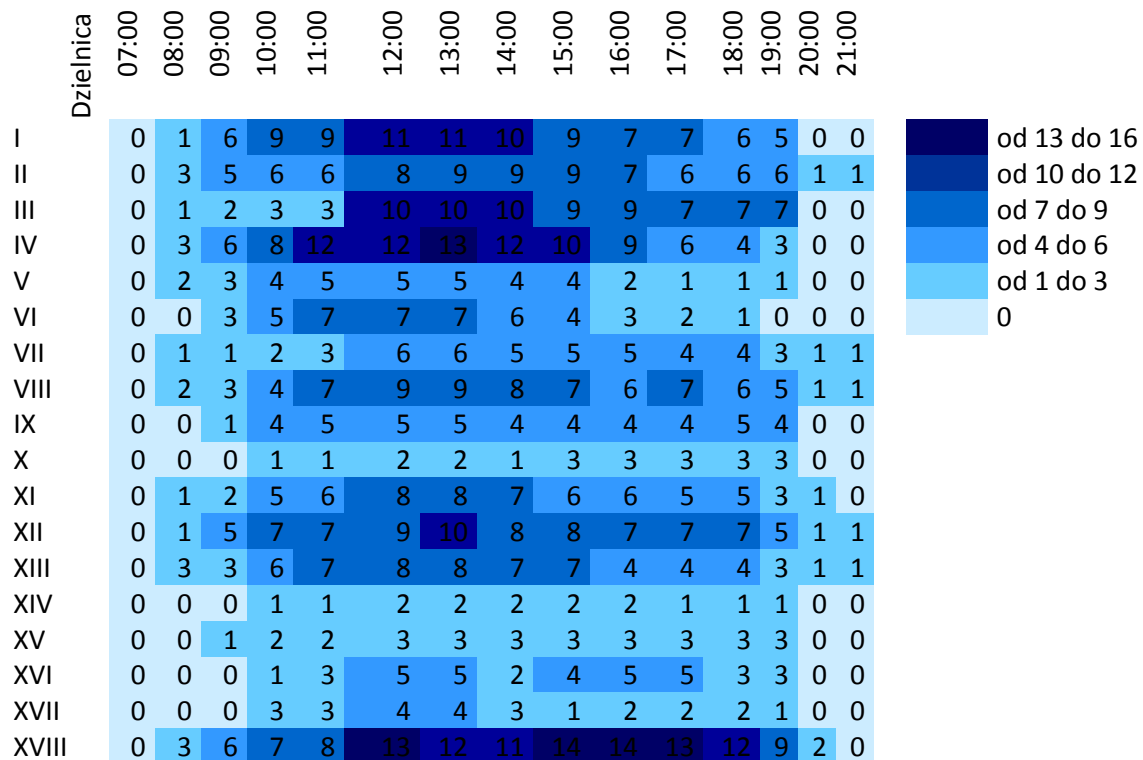
Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
II	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
III	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	0	0	0
IV	0	0	0	8	8	8	8	8	8	8	8	8	0	0	0
V	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
VI	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	6	6	6	5	0
VII	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	0
VIII	0	0	0	3	5	5	5	5	5	2	3	3	3	1	0
IX	0	0	0	3	3	3	3	3	3	0	2	2	2	2	0
X	0	0	0	2	3	3	3	2	2	0	1	1	1	1	0
XI	0	0	1	4	4	4	4	4	4	1	2	2	2	1	0
XII	0	0	3	4	4	5	5	5	5	3	4	4	4	1	0
XIII	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0
XIV	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0
XV	0	2	3	3	3	3	3	3	3	3	6	6	6	4	0

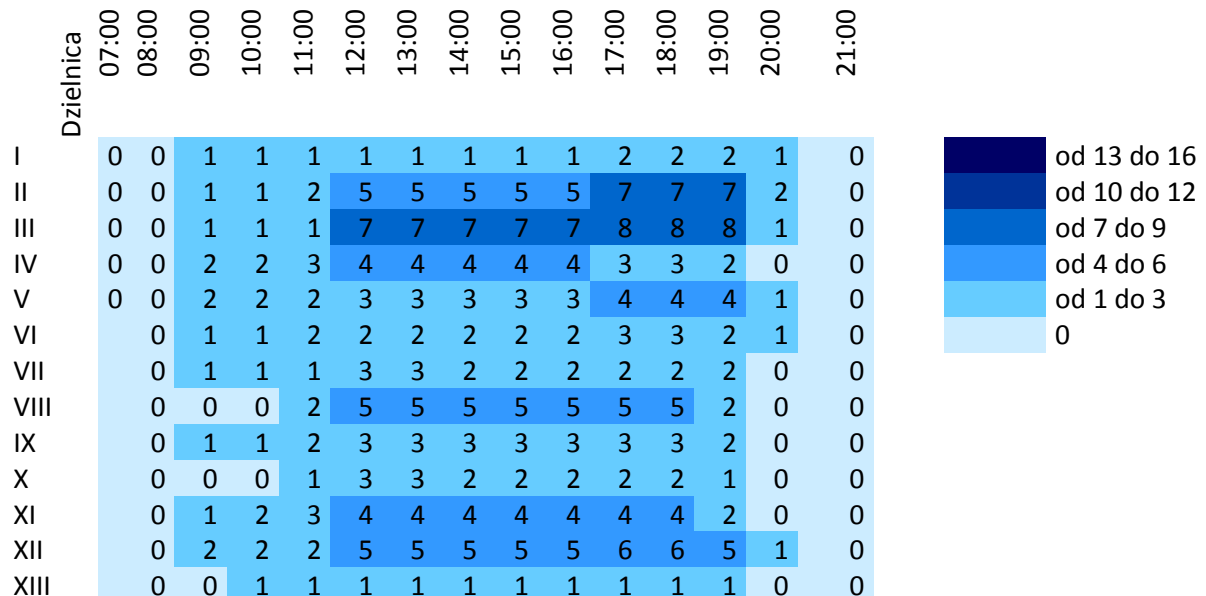
KRAKÓW

XVI	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
XVII	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0
XVIII	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	1	0

Budżet obywatelski 2016- ŚRODA

Budżet obywatelski 2015- ŚRODA

KRAKÓW

XIV	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XV	1	2	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	0	0
XVI	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XVII	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XVIII	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0

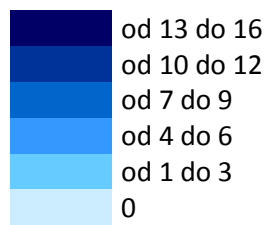
Budżet obywatelski 2016- CZWARTEK

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	1	4	5	8	10	10	10	8	3	4	3	3	1	0
II	1	4	5	6	9	8	9	9	9	2	1	1	1	1	1
III	0	1	1	1	8	9	9	9	9	3	2	1	0	0	0
IV	0	3	5	7	12	11	12	12	11	11	5	2	2	1	0
V	1	2	2	2	4	3	3	3	4	4	3	3	3	2	0
VI	0	0	2	2	3	3	5	5	4	4	3	1	1	1	0
VII	0	1	1	1	4	4	5	5	5	5	4	4	3	2	1
VIII	0	2	3	5	7	8	8	8	7	3	5	4	4	2	1
IX	0	0	0	4	4	4	4	4	4	2	3	4	4	1	0
X	0	0	0	1	1	1	1	1	3	2	3	3	3	1	0
XI	0	1	1	6	6	7	7	7	6	2	2	2	2	2	0
XII	0	1	3	9	8	8	9	8	8	2	3	3	2	2	1
XIII	0	3	4	6	6	7	7	7	7	2	3	3	3	2	1
XIV	0	0	0	0	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	0
XV	0	0	0	0	1	3	3	3	3	1	2	2	2	1	0
XVI	0	0	0	0	3	4	4	2	2	2	3	3	3	1	0
XVII	0	0	0	0	1	1	1	1	3	3	4	4	1	1	0
XVIII	0	3	4	6	6	13	12	12	14	10	10	9	8	3	0

Budżet obywatelski 2015- CZWARTEK

Dzielnica	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	2	2	2	2	2	2	0	1	1	1	1	0
II	1	1	5	5	5	5	5	5	0	2	2	2	2	0
III	0	0	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	1	0
IV	0	0	3	3	4	4	4	4	4	2	2	2	0	0
V	0	0	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1	0
VI	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
VII	0	0	1	1	3	3	3	2	2	0	0	0	0	0
VIII	0	0	0	3	4	5	5	5	5	0	0	0	0	0
IX	0	0	0	3	3	3	3	3	3	0	0	0	0	0
X	0	0	0	2	3	3	3	2	2	0	0	0	0	0
XI	0	0	0	4	4	4	4	4	4	0	0	0	0	0
XII	0	0	0	5	5	5	5	5	5	0	1	1	1	1
XIII	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0

KRAKÓW

XIV	0	0	0	0	1	2	2	2	2	1	1	1	0	0	0
XV	0	1	1	2	3	4	4	3	3	2	2	2	2	0	0
XVI	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
XVII	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
XVIII	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0

Budżet obywatelski 2016- PIĄTEK

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	1	6	7	7	10	10	10	8	6	6	5	5	1	
II	0	3	5	6	6	8	9	10	9	7	6	6	6	2	0
III	0	1	2	3	3	9	9	9	9	8	6	7	7	0	0
IV	0	3	5	8	10	10	11	11	9	10	5	4	4	1	0
V	0	1	2	3	4	4	4	4	3	3	2	2	2	1	0
VI	0	0	1	2	3	3	4	4	4	4	3	1	1	0	0
VII	0	2	3	3	6	8	8	8	7	6	7	6	5	1	1
VIII	0	0	1	3	4	4	4	4	4	4	4	5	4	0	0
IX	0	0	1	3	4	4	4	4	4	4	4	5	4	0	0
X	0	0	0	0	0	1	1	1	3	3	3	3	3	0	0
XI	0	1	2	4	5	7	7	7	6	6	5	5	3	1	0
XII	0	1	5	6	6	8	9	8	8	7	7	7	5	1	1
XIII	0	3	3	5	6	7	7	7	7	4	4	4	3	1	1
XIV	0	0	0	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0
XV	0	0	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3	0	0
XVI	0	0	0	0	1	3	3	2	2	3	3	3	3	0	0
XVII	0	0	0	0	0	1	1	1	2	3	3	3	1	0	0
XVIII	0	2	5	6	7	12	11	11	13	11	10	9	8	2	0

Budżet obywatelski 2015- PIĄTEK

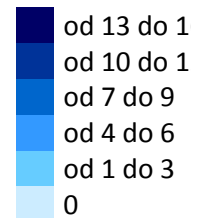
Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
II	0	0	1	1	2	5	5	5	5	5	6	6	6	1	0
III	0	0	1	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	0	0
IV	0	0	1	1	3	4	4	4	4	4	4	4	2	0	0
V	0	0	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	0	0
VI	0	1	2	5	5	5	5	2	2	2	1	1	1	0	0
VII	0	0	1	1	1	3	3	2	2	2	2	3	3	1	0
VIII	0	0	0	0	2	5	5	5	5	5	5	5	2	0	0
IX	0	0	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	0	0
X	0	0	0	0	1	3	3	2	2	2	2	2	1	0	0
XI	0	0	1	2	3	4	4	4	4	4	4	4	2	0	0
XII	0	0	2	2	2	5	5	5	5	5	6	6	5	1	0

KRAKÓW

XIII	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XIV	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XV	0	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	0	0
XVI	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XVII	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
XVIII	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0

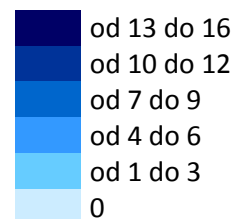
Budżet obywatelski 2016- SOBOTA

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	0	0
II	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
III	0	0	1	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2	1	0
IV	0	0	1	1	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
V	0	0	1	2	2	3	3	3	1	1	0	0	0	0	0
VI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII	0	0	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	0
VIII	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
IX	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XII	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XIII	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0
XIV	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
XV	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
XVI	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
XVII	0	0	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	0
XVIII	0	0	2	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0

Budżet obywatelski 2015- SOBOTA

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	0	0	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0
II	1	1	1	1	5	5	5	5	5	0	1	1	1	1	0
III	0	0	0	0	6	7	7	7	7	0	0	0	0	0	0
IV	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4	2	2	1	0	0
V	0	0	0	0	3	3	3	3	3	3	0	0	0	0	0
VI	0	0	0	5	5	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0
VII	0	0	2	3	3	3	3	2	0	0	1	1	1	1	0
VIII	0	0	2	3	3	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0
IX	0	0	0	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
X	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0

KRAKÓW

XI	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
XII	0	0	2	3	3	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0
XIII	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
XIV	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
XV	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
XVI	0	0	2	3	3	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0
XVII	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
XVIII	0	0	4	5	5	5	5	4	0	0	0	0	0	0	0

Budżet obywatelski 2016- NIEDZIELA

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	0	0
II	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
III	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
V	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII	0	0	1	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
VIII	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
IX	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XII	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XIII	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XIV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XVI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XVII	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XVIII	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Budżet obywatelski 2015- NIEDZIELA

Dzielnica	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00
I	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
II	0	0	1	1	2	5	5	5	5	5	6	6	6	1	0
III	0	0	1	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	0	0
IV	0	0	2	2	3	4	4	4	3	3	2	2	2	0	0
V	0	0	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
VI	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5	5	5	0	0	0
VII	0	0	2	2	2	2	2	0	1	1	1	1	0	0	0
VIII	0	0	0	6	6	6	6	6	1	1	1	1	0	0	0
IX	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0

KRAKÓW

X	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XI	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XII	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XIII	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XIV	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XV	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XVI	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
XVII	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
XVIII	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0

Załącznik 4 Analiza zogniskowanego wywiadu grupowego z projektodawcami

W zogniskowanym wywiadzie grupowym wzięło udział 7 projektodawców. Większość była członkami organizacji działających lokalnie bądź ogólnomiejsko w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, kultury, ruchów miejskich, aktywności związkowej.

Niemal wszyscy projektodawcy uczestniczący w spotkaniu pozytywnie ocenili realizację poprzednich edycji budżetu obywatelskiego w Krakowie. Pośród realizacji wymieniano: remonty i wyposażenie szkół, powstanie nowych miejsc parkingowych, wyposażenie bibliotek, polepszoną infrastrukturę techniczną, zwiększoną liczbę ścieżek rowerowych, ulepszone ogródki jordanowskie, rewitalizację centrum jednego z osiedli. Jeden z projektodawców podkreślił, że dzięki realizacji projektów w ramach kolejnych edycji BO widać zwiększanie przyjazności poszczególnych miejsc dla mieszkańców. Są to np. kwestie poprawy oświetlenia czy tworzenia miejsc aktywności. Obszary te są chętniej wykorzystywane przez mieszkańców. Dzięki BO zmienia się otoczenie, powstają udogodnienia dla mieszkańców, zwiększają się ich możliwości. Bez budżetu obywatelskiego nie byłoby to możliwe, ponieważ władze miasta i dzielnic zawsze widzą ważniejsze wydatki.

Władza uważa cały czas, że są pilniejsze wydatki niż toaleta, niż jakieś szkolenie, są pilniejsze wydatki niż rysunek, cały czas w ten sposób spływają takie projekty, jakie my zgłaszamy. Natomiast w tym momencie, kiedy projekt jest zgłoszony przez ludzi, są pieniądze na to przeznaczone, jeżeli uzyska odpowiednią ilość głosów, to już nie mają takiego wpływu, jak przy podziale pieniędzy podczas sesji Rady Dzielnic, czy podczas planowania budżetu miasta na następny rok.
Projektodawca

Wnioski pokazują także, jakie są potrzeby mieszkańców i nawet jeśli projekty nie wygrywają w głosowaniach, te potrzeby mogą być realizowane z inicjatywy odpowiednich jednostek miejskich. Budżet jest istotną inicjatywą i narzędziem dla mieszkańców, którzy poruszając się na co dzień po Krakowie widzą więcej potrzeb i zbierają więcej informacji o mieście i swojej okolicy niż urzędnicy. Wspominano o tym, że realizacja jednego z projektów dzielnicowych w Krakowie zaowocowała nagrodą w ogólnopolskim konkursie na najlepszy projekt obywatelski⁷. Jednak nie do wszystkich docierają takie informacje. W celu zwiększenia świadomości mieszkańców na temat istotności BO, należałoby uwzględnić w czasie promocji budżetu zrealizowane w nim projekty. Powinno też być wyraźne oznaczenie tych realizacji w terenie.

My na co dzień poruszamy się po Krakowie i widzimy pewne rzeczy, a urzędnicy nie są w stanie być wszędzie i zauważyć wszystkich rzeczy. Ale nie ma np. informacji, że jest to projekt realizowany z BO (...). Mniej tych informacji dociera do ludzi, żeby ich jednocześnie zachęcić w kolejnym roku do kolejnych pomysłów i realizacji.
Projektodawca

Tylko jeden z rozmówców stwierdził, że budżet obywatelski nie ma większego znaczenia dla mieszkańców Krakowa, a realizowane projekty nie są skierowane do szerokiego grona odbiorców i są na nie przeznaczane zbyt małe kwoty.

---

⁷ W I połowie 2016 r. Portalsamorządowy.pl we współpracy z Fundacją Napraw Sobie Miasto zorganizował II edycję konkursu na najlepsze projekty zgłoszone lub zrealizowane w Polsce w ramach samorządowych budżetów obywatelskich „Mieszkam Tu! – Mądre pomysły na mądre miasto”. Druga nagroda internautów trafiła do pomysłodawców projektu „Kazimierskie murale historyczne w Krakowie”. [Więcej informacji znaleźć można na stronach:

<http://mieszkam-tu.eu/ii-edycja/ii-edycja-zakonczona/>

<http://www.portalsamorządowy.pl/serwis/mieszkam-tu-2016/>

KRAKÓW

Nie dostrzegam większych zmian na lepsze (...). Budżet obywatelski nie ma większego znaczenia dla mieszkańców, gdyż niewielkie sumy pieniężne są przeznaczane na realizację projektów. Szczególnie projekty dzielnicowe są tak drobiazgowo, że nie wywierają wpływu na większą grupę odbiorców.

Projektodawca

Wśród mocnych stron budżetu obywatelskiego w Krakowie badani projektodawcy wymieniali: uświadomienie szerszej grupie mieszkańców czym jest BO, możliwość zgłaszania projektów przez każdego mieszkańca Krakowa, przeznaczanie pieniędzy na lokalne, mniejsze działania, realizację zgłaszanych projektów, zaspokajanie zgłoszonych przez mieszkańców potrzeb, reklamę BO w mediach tradycyjnych i społecznościowych, terminowe realizowanie projektów z dotychczasowych edycji. Zdecydowanie widać wzrost zainteresowania mieszkańców swoim otoczeniem i to, że korzystają oni z szansy na stworzenie czegoś konkretnego w lokalnej społeczności.

Co do mocnych stron to wydaje mi się, że BO jest pewną formą jakby pobudzenia aktywności, że to jest taka forma samorządności dwa zero, drugiej generacji.

Projektodawca

Za słabe strony uznano: termin głosowania, zbyt małe rozreklamowanie BO wśród mieszkańców, wydłużony czas realizacji projektów, realizację projektów w inny sposób niż zakładali ich autorzy w fazie składania wniosków, zasady odrzucania projektów w fazie weryfikacji, niejasną listę kryteriów, którym powinny odpowiadać wnioski zgłaszane w BO (przykład projektu „Skrzydła Krakowa”), rozpatrywanie odwołań od decyzji o odrzuceniu wniosku w godzinach pracy mieszkańców (utrudnienie uczestnictwa w pracach komisji odwoławczej), nieczytelną listę wniosków w portalu internetowym, blokowanie się strony internetowej w czasie głosowania, brak opcji głosowania w formie papierowej dla mieszkańców nieradzących sobie z Internetem i brak rozpowszechniania informacji, że o pomoc w kwestii wprowadzenia wniosku czy głosowania można zwrócić się do biblioteki, Rady Dzielnic, czy Urzędu Miasta. Zdaniem badanych widoczne jest, że nie ma jasnych zasad oceny wniosków i transparentności tego procesu, także w zakresie odwołań od decyzji urzędników.

O budżecie obywatelskim projektodawcy dowiadywali się od Radnych Dzielnic, z mediów (tradycyjnych i internetowych). Przez jednego z badanych Facebook został uznany za pioniera BO, ponieważ w I edycji to tam można było znaleźć najwięcej informacji, dopiero później pojawiły się inne kanały informacji i promocji.

Żaden z respondentów nie odpowiedział, że nie zauważył działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących BO. Wśród tych działań wymieniano informacje w prasie, radiu, Internecie, w szkole i Radzie Dzielnic, plakaty rozwieszane na klatkach schodowych i bramach przez spółdzielnię, działalność punktów informacyjnych. Również pracownicy różnych instytucji okazywali chęć pomocy w sprawach związanych z BO, np. w szkołach, bibliotekach, Radach Dzielnic.

Podkreślono przy tym, że informacje zawarte na plakatach czy ulotkach są hasłowe i trafiają lepiej do tych osób, które są zainteresowane BO, a powinny do każdego odbiorcy, także tego, który o budżecie wcześniej nie słyszał. Dodatkowo, przy akcji informacyjno-edukacyjnej brakuje przykładów dotychczasowych realizacji. Informacja o konkretnej inwestycji miałaby większą siłę docierania do mieszkańców. Mogłyby to być np. rozmowy z osobami, które składały wnioski, ich wypowiedzi na temat BO.

Może należałoby zmienić formę (...) i mówić o tym, co można zyskać przez ten budżet albo co zostało już zrobione przez ten budżet. Nie reklamować samego budżetu, bo ludzie już wiedzą, że jest coś takiego jak budżet, natomiast nie wiedzą, że sami z tego korzystają, nie wiedzą gdzie coś już zostało zrobione albo co można byłoby zrobić. Takich informacji brakowało.

Projektodawca

Działania promujące ideę budżetu obywatelskiego, składanie projektów i głosowanie zostały zauważone przez prawie wszystkich badanych projektodawców. Tylko jeden stwierdził, że nie dotarły do niego żadne tego typu działania. Sam był jednak zainteresowany budżetem i znalazł wszystkie niezbędne informacje na stronie internetowej.

Narzędzia promocji zauważone przez rozmówców to akcje w Internecie, plakaty, ulotki, przekazy w mediach (prasa, radio), przystanki autobusowe (citylighty), widoczność punktów, gdzie można było uzyskać informacje o budżecie, aktywność Radnych bezpośrednio kontaktujących się z mieszkańcami. Zwrócono uwagę na to, że działania promocyjne są prowadzone zbyt krótko. Powinny trwać na wszystkich etapach BO, od składania wniosków po głosowanie.

Badani nie chcieli zawężenia akcji promocyjnej, ponieważ różne kanały przekazu docierają do różnych grup mieszkańców i trudno określić, z których można byłoby zrezygnować.

Zawsze ulotki docierają do starszych, a Internet dociera do młodszych (...). Myślę, że nie da się określić, które z tych narzędzi jest najskuteczniejsze, dlatego uważam, że na każdym z tych pól trzeba pracować.

Projektodawca

Wszyscy projektodawcy uczestniczący w wywiadzie FGI podejmowali działania zmierzające do promocji projektów. Były to głównie portale społecznościowe, ulotki rozdawane na spotkaniach (np. dni danej dzielnicy), a także pozostawiane w instytucjach w pobliżu miejsca realizacji projektu, plakaty, indywidualne rozmowy z mieszkańcami, maile do znajomych. Zdecydowanie było to podejście celowe, w pobliżu miejsc realizacji, czy kierowane do konkretnej grupy, a nie ogólna informacja do wszystkich. Widoczne było, że w promocji mogą pomóc instytucje, zgadzając się na pozostawienie materiałów takich jak ulotki czy plakaty. Projektodawcy własnym kosztem finansują ewentualne materiały, takie jak plakaty, ulotki i własnymi siłami je roznoszą/rozklejają. Bardzo istotny okazał się tzw. marketing szeptany.

Jeden z rozmówców zauważył, że miasto i dzielnice mogłyby udostępniać projektodawcom, których wnioski przeszły pozytywnie proces weryfikacji, miejsca, w których mogą wystawiać materiały o swoich projektach.

Wnioski zgłoszone przez mniejszość z badanych projektodawców uzyskały pomoc lokalnych instytucji w ten sposób, że mogli oni zwrócić się do ich członków o podpisanie listy poparcia. Najczęściej jednak do skompletowania list poparcia wystarczyła pomoc sąsiadów, rodziny, znajomych, osób z którymi projektodawcy pracują, czy też osób nieznanymi, ale korzystających z tego miejsca, gdzie miał być realizowany projekt.

Wszyscy uczestniczący w wywiadzie wnioskodawcy uzyskali dla swoich projektów poparcie w łatwy sposób. Stwierdzili, że wymagana liczba podpisów nie jest duża. Zawsze jednak trzeba zebrać kilka podpisów więcej, na wypadek gdyby ktoś się pomylił, np. był zameldowany w innej dzielnicy albo podał niewłaściwe dane. Projektodawcy podkreślali też, że projekty nie są odrzucane z powodu braków w listach poparcia, tylko w momencie ich wychycenia mają możliwość uzupełnienia listy, czy jej poprawienia. Najłatwiej jest uzyskać poparcie tym wnioskodawcom, w których okolicy zrealizowano już jakiś projekt albo wcześniej oni sami składali jakiś wniosek. Wtedy mieszkańcy kojarzą już budżet albo konkretnego wnioskodawcę.

Zbierając podpisy wnioskodawcy zaczynają od sąsiadów, rodziny i znajomych (informując ich o projekcie bezpośrednio a także przy pomocy mediów społecznościowych), ponieważ tak jest najłatwiej – znają te osoby i nie muszą im wszystkiego tłumaczyć. Przy tej okazji mogą także zebrać uwagi dotyczące wniosku, coś uzupełnić, zmienić.

Tylko jeden z badanych projektodawców brał udział w spotkaniach konsultacyjnych. Według niego nie przyniosły one oczekiwanych efektów ze względu na nieodpowiednie przygotowanie prowadzących.

Osoby prowadzące takie spotkania powinny być lepiej przygotowane do nich. Nie może być tak, że uczestnicy spotkań wiedzą więcej od prowadzących, gdyż to się mija z celem.
Projektodawca

Spśród tych, którzy nie brali w nich udziału w tym roku, dwie wzięły udział w spotkaniach w jednej z poprzednich edycji BO. Jeden uczestnik nie uważał, by pomogło to w pracy nad projektem, dlatego nie jest już zainteresowany taką formą pomocy. Drugi był zadowolony z jakości uzyskanych informacji i udzielonej pomocy. Ci, którzy nigdy nie uczestniczyli w spotkaniach nie czuli takiej potrzeby. Niektórym wystarczył kontakt telefoniczny z Radnym, który na bieżąco udzielał pomocy, inni uważali, że na spotkaniach nie uzyskuje się wiedzy większej niż po przeczytaniu Regulaminu BO. Jedna osoba zadeklarowała chęć uczestnictwa w spotkaniu, jednak odbywało się ono w godzinach pracy.

Rozmówcy byli podzieleni w kwestii potrzeby utrzymania spotkań w kolejnej edycji budżetu. Część uważała je za zbędne, inni, w tym nawet niezadowoleni, chcieli ich utrzymania, ponieważ mogą one służyć osobom, które wnioski będą składać po raz pierwszy.

Połowa uczestników wywiadu z projektodawcami brała udział w spotkaniach organizowanych przez Rady Dzielnic, związanych z budżetem obywatelskim. Byli oni podzieleni co do ich oceny. Część uznała, że wszystkie przekazywane na nich informacje były istotne. Inni stwierdzili, że nie zawsze były one poświęcone najważniejszym zagadnieniom. Zaproponowano, aby na spotkaniach byli obecni specjaliści od poszczególnych zagadnień, których dotyczą projekty zgłaszane w dzielnicach. W każdym z przypadków jednak Radni byli zainteresowani projektami i ich promocją, podpowiadali wnioskodawcom rozwiązania.

Rozmówcy, którzy w nich nie uczestniczyli uważali, że są one zbędne i nic nie wnoszące.

Każdy z badanych projektodawców zaproponował inny rodzaj spotkań jako najbardziej przydatny z perspektywy dopracowania projektów, nawiązania współpracy z projektodawcami, nawiązania współpracy z instytucjami oraz przybliżenia idei BO i projektów mieszkańcom. Jeden podkreślał znaczenie spotkań informacyjnych, całkowicie odrzucając dyżury. Kolejnemu zależało na konsultacjach (można na nich poznać inne aktywne osoby, które chcą złożyć w okolicy jakiś wniosek). Jeszcze inny mówił o dyżurach.

Ogółem spotkania, nawet jeśli z nich nie skorzystano, uznano za potrzebne, głównie dlatego, że dają okazję do nawiązania współpracy pomiędzy projektodawcami, kiedy ich projekty są podobne. Urzędnicy zapraszają autorów takich projektów na konsultacje na etapie opiniowania, jednak w przypadku jednego z uczestników wywiadu stało się to po tym, kiedy podobne projekty przeszły pozytywnie proces weryfikacji. Natomiast na spotkaniach konsultacyjnych, na których sami wnioskodawcy zauważyliby zbieżność projektów, mogliby szybciej dojść do porozumienia.

Zgłoszone przez projektodawców wnioski w przypadków większości badanych były autorstwa jednej, dwóch osób. Czasem w tym procesie koncepcyjnym uczestniczyła większa grupa. W każdym jednak przypadku pod wnioskiem musi być podpisana jedna osoba, lider projektu. Zwrócono uwagę na minus takiego rozwiązania (w przypadku potrzeby uzupełnienia dokumentacji, czy obecności w czasie rozpatrywania odwołania) i potrzebę umożliwienia wpisania do projektu drugiej osoby, która mogłaby go reprezentować.

Badani mówili też o tym, że czasami wnioski są inspirowane przez zupełnie inne osoby, niż te, które podejmują działania na rzecz jego realizacji. Zdarza się też, że pomysł jest wspólny, a dalsze działania realizuje jedna, najbardziej przekonana do tego projektu osoba. Trudno tutaj o regułę.

Złożone przez respondentów projekty miały zasięg dzielnicowy, jak i całego miasta. Odpowiadały na bezpośrednie potrzeby mieszkańców. Chodziło o udogodnienia takie jak zbudowanie podjazdu, podniesienie estetyki otoczenia, rekreację, naprawę infrastruktury drogowej. Wśród nich znalazły się też tzw. projekty miękkie, z dziedziny edukacji i kultury.

Większość uczestniczących w wywiadzie projektodawców składała wnioski w poprzednich edycjach BO. Z różnym skutkiem: niektóre nie przeszły procesu weryfikacji, inne głosowania, inne przeszły głosowanie i zostały zrealizowane bądź też ich realizacja jeszcze się nie zakończyła.

Badani podkreślili przy tym, że wygrana w głosowaniu nie zależy w dużym stopniu od poziomu reklamy projektu, tylko od rozkładu pieniędzy w budżecie (do realizacji może przejść projekt nawet z dalszego miejsca w głosowaniu).

Wnioski, które zostały zrealizowane dotyczyły różnych zagadnień. Istnieją realizacje, gdzie łatwo jest o informacje dla osób, które z nimi się stykają, np. Internet bezprzewodowy na Plantach, posiadający oznaczenia BO. Są też projekty miękkie, w przypadku których trudno jest zaobserwować efekty. Jednak dzięki zakończonym i trwającym realizacjom wnioskodawcom łatwiej było zebrać podpisy pod listami poparcia tegorocznych projektów.

Te podpisy w zasadzie czekały na nas zanim w ogóle składaliśmy wniosek, ale ciężko powiedzieć, że efekty są widoczne.

Projektodawca

W przypadku działań miękkich zaproponowano obowiązkowe, jednolite w formie oznaczenie materiałów np. szkoleniowych. Podano przykład budżetu obywatelskiego województwa, gdzie każdy element trwał, np. lista obecności, musi mieć oznaczenie BO.

Połowa badanych wyraziła chęć zgłaszania wniosków w przyszłości. Mogłyby się one pokrywać zagadnieniowo ze składanymi przez nich dotychczas, ale niekoniecznie. Część nie była zdecydowana, a pozostali zadeklarowali, że nie będą już składać wniosków.

Myślę, że u mnie to wyszło bardzo spontanicznie, na ostatnią chwilę dosłownie, więc myślę, że na razie nie będę się zmuszać, nie mam takich wizji i myśli.

Projektodawca

Wszyscy projektodawcy, którzy wzięli udział w wywiadzie grupowym ocenili większość wymagań formalnych i merytorycznych dotyczących wniosków jako nietrudne do spełnienia. Problemy stwarzał jednak kosztorys. Zwłaszcza przy projektach niestandardowych, bardziej skomplikowanych. Dodatkowo okazuje się, że wstępne wyceny umieszczone we wniosku nie zawsze są zgodne z tym, co później w kosztach umieszczają urzędnicy.

Problemem jest kwestia kosztorysu, gdyż ludzie przygotowują go na szybko i potem kosztorys różni się po weryfikacji. Często zdarza się jednak, że ludzie przygotowują te kosztorysy rzetelnie (...), natomiast na etapie weryfikacji okazuje się, że dana jednostka miejska stwierdza, iż kosztorys jest za mały, że powinien być bardziej sztywny, co niszczy w konsekwencji cały wniosek, gdyż nie mieści się on w dzielnicowym limicie.

Projektodawca

Innym częstym problemem był harmonogram, który w przypadku przedsięwzięć związanych z infrastrukturą był bardzo trudny do opracowania dla kogoś kto nie zna specyfiki inwestycji, np. drogowych. Te trudności mogły też jednak wynikać z uwarunkowań samych jednostek miejskich odpowiedzialnych za realizację projektów.

Przy okazji tego zagadnienia jeden z badanych poruszył problem niejasnych powodów odrzucania wniosków. Nie można uzyskać informacji w jakim stopniu nie spełniały one wymagań formalnych, a w jakim merytorycznych.

Najłatwiejsze w przygotowaniu wniosków było dla badanych ustalenie zakresu projektu i wskazanie własności gruntu.

Mniejszość z uczestników wywiadu z projektodawcami zadeklarowała, że korzystała z konsultacji w sprawie wniosku projektowego. Były to spotkania w dzielnicach, a także kontakt telefoniczny i mailowy z urzędnikami. Pomocy oczekiwano w kwestii kosztorysu. Respondenci uzyskali niezbędne informacje.

Część badanych uzyskiwała ze strony pracowników/członków różnych instytucji (szkoły, biblioteki, Rada Dzielnicy) pomoc w zakresie formułowania wniosków już na wczesnym ich etapie.

Pozostali nie potrzebowali pomocy podczas tworzenia wniosków, ale jeden przyznał, że korzystał z tej formy w latach ubiegłych, a kolejny nie wykluczył skorzystania z konsultacji w kolejnych edycjach.

Respondenci byli podzieleni co do wyboru sposobu korzystania z ewentualnych konsultacji w przyszłości. Część chciałaby osobistego kontaktu z miejskimi ekspertami, np. na dyżurach. Inni woleliby kontakt telefoniczny i mailowy.

Mniejszość projektodawców badanych w FGI uważała system weryfikacji wniosków projektowych za jasny i przejrzysty. Ich zdaniem na każdym etapie wiadomo było, co się dzieje z ich wnioskiem. Większość stwierdziła, że kryteria są niejasno opisane. Nie wiadomo, dlaczego dany projekt przeszedł pozytywnie weryfikację, a inny nie. Nierzadko zdarza się, że wnioski, które są opiniowane pozytywnie, są przez urzędników zmieniane (najczęściej chodzi o kosztorys i harmonogram) bez konsultacji z autorami pomysłów, co więcej nie można się od tych zmian odwołać. Nie można też uzyskać informacji, dlaczego zmieniono treść wniosku.

Wniosek, który został zaopiniowany pozytywnie, to od niego nie można nawet się odwołać, mimo że został w połowie zmieniony przez biuro, które go weryfikowało (...), nie ma szansy na jakiegokolwiek nawet zapytanie, dlaczego zmieniono połowę treści we wniosku.

Projektodawca

Po zmianie ten wniosek przeszedł, nadal jestem jego autorem, ale to już nie jest moja forma, a nie mam prawa już żadnego sprzeciwu wnosić, bo przecież przeszedł.

Projektodawca

Istotnym problemem jest kwestia dowolności interpretacji definicji ogólnodostępności przez urzędników, co dotyczy zwłaszcza tzw. miękkich projektów. Zdarza się, że z realizacji korzysta wąska grupa osób, a największą korzyść odnosi sam beneficjent.

Większość badanych projektodawców negatywnie oceniła współpracę z urzędnikami miejskimi podczas weryfikacji wniosku. Bardzo dużo zależy tutaj od postawy konkretnego urzędnika. Poszczególni urzędnicy i jednostki miejskie mogą przesyłać sprawę między sobą, tymczasem bieżące terminy i na kolejne etapy projektodawca nie ma już czasu.

Dla pozostałej części respondentów kontakty były pozytywne, a urzędnicy okazywali się pomocni. Żaden z badanych nie był w stanie wskazać dobrych praktyk w tym zakresie.

Proces składania wniosków za pośrednictwem platformy internetowej został przez badanych projektodawców oceniony dobrze. Zauważono, że wiele ułatwił.

Portal jest prosty, podzielony jest na konkretne sekcje, nie miałam problemu z wypełnieniem wniosku.

Projektodawca

Jednak zwrócono też uwagę na rozmieszczenie informacji o budżecie na kilku stronach (strona BO, a także strona miasta) oraz problemy techniczne, takie jak zawieszanie się systemu.

Większości projektodawców odpowiada droga elektroniczna dopełniona koniecznością złożenia list poparcia w urzędzie. Dwie osoby uznały jednak, że również listy poparcia powinny składać się elektronicznie. Przy okazji poruszono problem krótkiego terminu na przedstawienie list poparcia, który należałoby wydłużyć.

Jedna z uwag dotyczyła zawodności strony, zwłaszcza w czasie głosowania. Inna była związana z listami poparcia: po ich wygenerowaniu przez system niemożliwe powinno być dalsze uzupełnianie wniosku, dopóki nie zostanie zaakceptowana przesłana do urzędu lista z podpisami. Kolejna uwaga dotyczyła wyszukiwania projektów, które pozytywnie przeszły proces weryfikacji. Obecnie nadawane są im dwa numery – po weryfikacji i po umieszczeniu na liście projektów do głosowania. Numer powinien być jeden, a obok tego musi być możliwość efektywnego wyszukiwania projektów po

słowach kluczowych. Tylko dwóch projektodawców nie miało uwag dotyczących działania platformy internetowej.

Kolejnym minusem był brak opcji głosowania w formie papierowej dla osób starszych, nieradzących sobie z Internetem lub nieposiadających do niego dostępu. Nie było rozpowszechnionych informacji, że mogą o pomoc zwrócić się do biblioteki, Rady Dzielnicy, czy Urzędu Miasta, że są wyznaczone punkty do głosowania internetowego, gdzie uzyskają pomoc.

Jeden z rozmówców stwierdził, że na stronie internetowej BO powinny znaleźć się informacje, ile wniosków było niekompletnych, czy porzuconych przez wnioskodawców, a także czego one dotyczyły. Dzięki temu ktoś inny mógłby podjąć te tematy.

Ostatnia z kwestii dotyczyła jasnej informacji o tym, że głosować mogą nie tylko osoby zameldowane w Krakowie. Było to w Regulaminie, ale ta informacja powinna być podkreślona na stronie internetowej. To mogłoby wpłynąć na zwiększenie frekwencji.

Popierający projekty rzadko zgłaszali projektodawcom jakieś uwagi związane z działaniem platformy. Dotyczyły one problemów z głosowaniem, zawieszaniem się systemu, koniecznością czekania na potwierdzenie głosu.

Dwóch z uczestniczących w wywiadzie projektodawców miało uwagi dotyczące informacji na temat projektów dostępnych w Internecie. Zdaniem jednego na stronie powinny być wizualizacje realizacji projektów. Drugi zaproponował podkreślenie informacji do kogo kierowany jest projekt i jaki będzie miał wpływ na miasto bądź dzielnicę.

Co do komunikacji na linii projektodawca-urzędnik-mieszkaniec, to według badanych projektodawców byłoby to trudne do zrealizowania, chociaż ciekawe i potrzebne, ponieważ chcieliby poznać uwagi i sugestie mieszkańców. Równocześnie jednak nie wszyscy wnioskodawcy chcieliby podawać adres email na stronie internetowej BO, żeby nie zalał ich SPAM.

Projektodawcy nie mieli problemów z oddaniem głosu przez Internet.

Badani preferują głosowanie przez Internet. Głosowanie w formie papierowej ich zdaniem było trudne organizacyjnie. Należałoby natomiast sprawdzić, na ile zmienił się profil osób, które głosowały wcześniej drogą papierową i teraz, elektroniczną. Powinno się to przeanalizować i wtedy podjąć decyzję o ewentualnej możliwości głosowania w formie papierowej dla osób starszych, czy niepotrafiących obsługiwać Internetu.

Bo my cały czas jakby demonizujemy, a tego dokładnie nie wiemy, ile osób jest nieinternetowych tak naprawdę. Granica wieku też nic nie mówi.

Projektodawca

Według większości uczestniczących w wywiadzie FGI projektodawców zasady głosowania na kilka projektów są właściwe, ponieważ zapobiegają głosowaniu wyłącznie na swoje projekty przez wnioskodawców i popierających ich projekt. Część z nich uważała, że można byłoby zwiększyć liczbę projektów, np. do 5.

Jeden uznał, że głos powinno oddawać się na 1 projekt. Powinna także istnieć możliwość głosowania tylko w jednym z wymiarów budżetu – dzielnicowym, ogólnomiejskim lub oboma.

Moim zdaniem powinna być dowolność, na takiej zasadzie, że głosuję na lokalne rzeczy, jeśli jestem tym zainteresowany i działam w danym środowisku, natomiast w szerszym pojęciu np. miasta, czy gminy, powinna być możliwość brania udziału w innych głosowaniach. Taka możliwość nie powinna jednak obligować głosującego do tego, że musi zaznaczyć minimum 3 opcje, bo inaczej jego głos będzie nieważny.

Projektodawca

Jeden badany otrzymał uwagi od osób popierających zgłoszony przez niego projekt, związane z zasadami głosowania. Dotyczyły one konieczności oddawania głosu na kilka projektów, podczas gdy chciano na jeden.

Przy okazji zwrócono uwagę na tzw. resztówki, czyli zgłaszanie dużej liczby małych projektów przez projektodawców. Korzystają oni na tym, że po głosowaniu, kiedy okazuje się, że projekty z początkowych miejsc przekraczają założoną kwotę budżetu, sięga się do projektów z nawet odległych miejsc, jednak nie tak kosztownych w realizacji. Ten system zdecydowanie nie jest przejrzysty.

Też jest taka socjotechnika, że niektórzy polują na tzw. resztówki czyli zgłaszają dużą ilość małych projektów w różnych dzielnicach na tej zasadzie, że z pewnych wyliczeń to wynika (...). Okazuje się, że projekt, który uzyskał, powiedzmy, drugie miejsce nie wchodzi do realizacji, bo jest projektem kosztownym, który obejmuje maksymalną kwotę pieniędzy, bo przed nim jest projekt, który jest projektem za 100 tys., ale on ma pierwsze miejsce i już potem się jakieś dziwne rozszady robi.

Projektodawca

Uczestniczący w wywiadzie fokusowym projektodawcy chcieliby wzrostu kwot BO w dzielnicach, ponieważ obecnie są one zniechęcające. Część wyraziła też nadzieję na zmiany w harmonogramie, żeby np. głosowanie odbywało się przed okresem wakacyjnym, co pozytywnie wpłynęłoby na frekwencję. Jeden z rozmówców chciałby zmian zasad realizacji projektów, żeby nie musiały to być jednostki miejskie, ale też organizacje pozarządowe. Ten sam badany zwrócił uwagę na brak nadzoru nad jednostkami miejskimi w zakresie zmian dokonywanych już po realizacji projektu (np. usunięte minutniki na skrzyżowaniach) bądź też niszczenie nasadzonej zieleni, czy wyremontowanych chodników w związku z jakimś remontem – są to niepotrzebne koszty.

Zdaniem badanych budżet obywatelski w Krakowie cały czas się zmienia, zmienia się też stopień jego poparcia w Radzie Miasta i Radach Dzielnic. Nie wiadomo, w jaką stronę będzie ewoluował.

Załącznik 5 Analiza zogniskowanego wywiadu grupowego z pracownikami UMK, jednostek miejskich

W zogniskowanym wywiadzie grupowym wzięło udział 8 pracowników Urzędu Miasta Krakowa i jednostek miejskich.

Uczestnicy wywiadu grupowego z pracownikami UMK i jednostek miejskich ocenili, że budżet obywatelski jest cenną inicjatywą samorządową. Dzięki jego pojawieniu się w Krakowie coraz większą wagę przykładają do mniejszych problemów, które do tej pory umykały władzom miasta. Realizowane są zadania, których w innym przypadku nie udałoby się wdrożyć, ponieważ zawsze byłyby ważniejsze inwestycje. Dodatkowo, ukazywane są potrzeby mieszkańców, co wpływa na realizację podobnych projektów już poza BO. Podsumowując, budżet przyczynił się do szybszego zwrotu w kierunku większej dbałości o mieszkańców.

Jak powstanie jakiś pomysł i on nie przejdzie na BO, to zawsze on gdzieś zakiełkuje, żeby można spróbować, tylko żeby to było zgodne z przepisami.

Pracownik UMK

Uczestnicy FGI nie zauważyli zmian w samym działaniu urzędu i jednostek miejskich po wprowadzeniu budżetu obywatelskiego. Jednak podkreślili, że dzięki niemu częściej dochodzi do współpracy urzędu z organizacjami skupiającymi mieszkańców (nie tylko pozarządowymi). Wyraźnie widać otwieranie się urzędników na te organizacje, na ich opinie i postulaty. Zmniejszają się bariery mieszkaniec-urzędnik-władza.

Pracownicy UMK i jednostek miejskich, biorący udział w zogniskowanym wywiadzie grupowym, nie zauważyli problemów i dobrych praktyk związanych z realizacją zeszłorocznego budżetu obywatelskiego.

Aktywność mieszkańców, ich współuczestniczenie w życiu miasta, zostały przez pracowników UMK i jednostek miejskich ocenione jako niskie, pomimo tego, że coraz częściej zdarza się, iż mieszkańcy, przy okazji załatwiania jakiejś sprawy w urzędzie, pytają o budżet obywatelski. Zdaniem badanych w różnego rodzaju projektach obywatelskich, w tym w BO, bierze udział wąskie grono osób zainteresowanych zmianami w mieście, które nawet bez takich narzędzi jak budżet, próbowałyby je wprowadzić.

Pracownicy urzędu i jednostek miejskich uczestniczący w wywiadzie grupowym, w związku z budżetem obywatelskim zajmowali się opiniowaniem wniosków, koordynacją procesów oceny wniosków w danej jednostce, przeprowadzaniem akcji informacyjnych i promocyjnych, pozyskiwaniem opinii dotyczących projektów, a także działalnością w punktach informacyjnych. Wśród doświadczeń związanych z procesem wdrażania budżetu wymieniali przyjmowanie wniosków, ich opiniowanie, a także koordynację tego procesu. W przypadku przegłosowania wniosku, którym zajmowała się ich jednostka, byli także związani z procesem jego realizacji.

Badani mieli zastrzeżenia, co do procesu weryfikacji wniosków. Ich zdaniem zdarza się, że pod głosowanie trafiają wnioski, które nie powinny w ogóle być brane pod uwagę, bo są np. pisane pod konkretnego wykonawcę (najprawdopodobniej wniosek składa grupa/firma, która chce realizować inwestycję). Czasami udaje się to wychwycić i na drodze zapytań kierowanych do projektodawcy, zmienić. Dlatego weryfikacja wniosków powinna być bardziej wnikliwa, a przez to – czasochłonna.

W dalszym ciągu aktywność mieszkańców, jeśli chodzi o zgłaszanie projektów nie jest specjalnie wysoka, natomiast ujawniły się pewne niezbyt korzystne elementy, że pewne grupy działania, grupy interesów, próbują poprzez zgłaszanie projektów do BO realizować swoje projekty i pomysły.

Pracownik UMK

Pracownicy UMK i jednostek miejskich wspominali o tym, że w związku z wąskimi terminami przewidzianymi w harmonogramie BO, zdarzały się spóźnione prośby o opinie wniosków ze strony

innych wydziałów urzędu i jednostek miejskich. Wtedy trzeba było zająć się nimi priorytetowo, ponieważ zwykle termin zakończenia opiniowania był już bardzo bliski. Odbywało się to kosztem bieżących spraw.

Budżet jest nowym działaniem, realizowanym bez dodatkowych etatów, dlatego też dotychczasowe obowiązki trzeba wykonywać tak, by znaleźć czas także na obsługę budżetu obywatelskiego. Z drugiej strony zaznaczono, że nie powinno się tego zagadnienia rozpatrywać w kategoriach odrywania urzędnika od innej pracy.

Nie jest to coś, co nas dekoncentruje. Jest to nowe działanie i realizujemy je tak, jak inne.

Pracownik UMK

Bardzo dużo zależy przy tym od liczby projektów, które wpłynęły do danej jednostki. Mogą być wydziały zajmujące się kilkoma-kilkunastoma wnioskami i takie, które mają ich ponad 100.

Tych wniosków wpłynęło do ZIKiT około 200 i jeżeli taka ilość tylko do jednej jednostki wpłynie, no to zdaje sobie człowiek sprawę, że ci pracownicy muszą trochę nad tym przysiąść.

Pracownik UMK

Podkreślono, że z punktu widzenia promocji, terminarz BO jest oceniany negatywnie przez urzędników odpowiedzialnych za działania informacyjne i promocyjne, w związku z tym, że głosowanie odbywa się w ostatnim tygodniu czerwca (niska frekwencja). Przełom września i października, tak jak w pierwszej edycji BO, byłby optymalny dla głosowania. W związku z takim przesunięciem urzędnicy weryfikujący wnioski mieli by zaś więcej czasu na ten proces.

Zdaniem pracowników UMK i jednostek miejskich widać zmiany związane z przygotowaniem urzędników do prac nad BO w postaci zwiększania się ich poziomu wiedzy i doświadczenia. Zauważyć również można większą współpracę pomiędzy poszczególnymi jednostkami urzędu i jednostkami miejskimi. Jednak zdaniem jednego z badanych nadal są kwestie, na które sami urzędnicy realizujący budżet nie mają wpływu, a wiążą się z nimi problemy. Chodzi np. o ogólnodostępność – nie ma jednej, przejrzystej definicji, co utrudnia ocenę projektów.

Na pewno z roku na rok się tego uczymy i idzie nam łatwiej, bo też współpraca z poszczególnymi jednostkami jest trochę łatwiejsza. Widać, że z roku na rok to lepiej idzie, przynajmniej z mojego punktu widzenia. Nie jest to już żadna nowość, wiemy już o co chodzi, jaką drogą iść i jak to robić.

Pracownik UMK

Wszyscy uczestnicy wywiadu grupowego brali udział w spotkaniach informacyjnych i szkoleniowych dla pracowników urzędu i jednostek miejskich. Oceniono, że przekazano na nich wszystkie istotne informacje, dodatkowo był też możliwy kontakt telefoniczny w razie potrzeby pogłębienia treści. Szkolenia pomogły urzędnikom w pracy nad wnioskami, przy czym podkreślano, że najważniejszy był kontakt bezpośredni z osobami koordynującymi. Na spotkaniach i szkoleniach w optymalny sposób była przekazywana wiedza na temat BO. W przypadku napotkania trudności w czasie rozpatrywania jakiegoś tematu, można było natomiast indywidualnie dopytywać prowadzących. Zdaniem badanych w kolejnych latach na spotkaniach i szkoleniach nie powinno się pogłębiać kolejnych zagadnień, tylko przekazywać je w takim stopniu jak dotychczas, ponieważ budżet obywatelski zawiera bardzo szerokie spektrum działań, więc nawet duża liczba szkoleń nie pozwoliłaby na szczegółowe zajęcie się wszystkimi tematami.

To jest bardzo szerokie spektrum działań i jakby zrobić nie wiem jak dużo tych szkoleń, to i tak nie ogarniemy wszystkich tematów. Tu była wiedza ogólna, która była przekazana optymalnie.

Natomiast było tyle tych projektów tyle tych tematów bardzo różnych, że faktycznie indywidualnie trzeba było dopytywać, bo podejrzewam, że nie daliby rady przedstawić tego wszystkiego, bo fizycznie by się nie dało.

Pracownik UMK

Prowadzący zostali ocenieni bardzo dobrze. Według respondentów nie ma w tym obszarze większych różnic w porównaniu do spotkań i szkoleń z poprzednich lat. Tym niemniej, przed kolejną edycją warto zorganizować spotkania w celu przypomnienia różnych kwestii, omówienia ewentualnych zmian w Regulaminie, czy sytuacji wyjątkowych z poprzedniej edycji.

Jakieś omówienie sytuacji wyjątkowych, co kolejne osoby, kolejne wydziały uczy, na co zwrócić uwagę, a na co ewentualnie nie. Oczywiście co do istoty sprawy.

Pracownik UMK

Roźmówcy pracujący w UMK i jednostkach miejskich zauważyli działania informacyjno-edukacyjne dotyczące BO, jednak zastrzegali, że mogło tak być w związku z ich zainteresowaniami zawodowymi. Według nich działań było tak dużo, że jeśli tylko mieszkaniec miał ochotę zainteresować się tematem BO, to miał okazję. Zdaniem osoby, która pełniła dyżury w punkcie informacyjnym, najatrakcyjniejsza była możliwość spotkań w dzielnicach, w punktach informacyjnych, a także możliwość dopytania o BO w urzędzie, przy okazji załatwiania innych spraw. Ta bezpośredniość kontaktu sprzyjała wzrostowi zainteresowania mieszkańców i ich pozytywnego podejścia do BO. Oprócz tego wskazywano na obecność informacji w mediach (m.in. o terminach i zasadach). W mniejszym stopniu były zauważalne plakaty i w jeszcze mniejszym – ulotki. Do jednego z uczestników dotarła też informacja na prywatną skrzynkę e-mail. Wspomniano o wynikach monitorowania kampanii medialnej, z którego wynika, że pojawiło się ponad 600 informacji w mediach tradycyjnych (z dominacją prasy), 189 publikacji, 170 informacji w Internecie (w tym w mediach społecznościowych). W przyszłości urzędnicy chcieliby aktywniejszego działania na rzecz bezpośredniego przekazu informacji, np. w szkołach (spotkania z rodzicami), czy w parafiach (ogłoszenia najważniejszych informacji, jak terminy składania wniosków, głosowania). Wspomniano jednak o dotychczasowych doświadczeniach w tym zakresie. Np. mobilny punkt do głosowania odwiedził 20 szkół samorządowych, ponadto skierowano mailing do dyrekcji placówek z materiałami informacyjnymi

i prośbą o ich rozpowszechnienie. Wiele zależało tutaj właśnie od podejścia dyrekcji poszczególnych instytucji. Podobnie było w parafiach, do których również przesłano materiały z prośbą o ich rozpowszechnienie. Badani doszli do wniosku, że nie należy rozszerzać kampanii informacyjnej, tylko utrzymać ją w tym zakresie jak dotychczas.

Zdaniem pracowników UMK i jednostek miejskich uczestniczących w zogniskowanym wywiadzie grupowym nie da się z góry przewidzieć ile czasu będzie trwała weryfikacja jednego wniosku. Niektóre z nich są bardzo proste i mogą być zweryfikowane niemal natychmiast, natomiast inne, wymagające współpracy kilku wydziałów, czy instytucji, mogą być weryfikowane dłużej. Dodatkowym czynnikiem, wpływającym na czas trwania tego procesu, jest jakość współpracy z wnioskodawcą i możliwość dojścia z nim do porozumienia. Zdarza się, że bardzo długo dyskutuje się z autorem projektu nad możliwością jego realizacji. Kolejnymi czynnikami są: liczba wniosków, które wpłynęły w danym obszarze, liczba urzędników, którzy się nimi zajmują, liczba jednostek, które muszą wydać opinie cząstkowe. Nie ma zatem żadnych reguł, natomiast w razie potrzeby deleguje się kolejnych pracowników jednostki do zajęcia się wnioskami.

Jest projekt, który jest czytelny, przejrzysty, jasny i prosty i może być od ręki zweryfikowany, a niektóre wymagają bardzo dużej pracy i współpracy wielu wydziałów czy też jednostek miejskich, ponieważ okazuje się, że jest potrzebna zbiorcza praca wielu jednostek.

Pracownik jednostki miejskiej

Wymogi formalne dotyczące składanych w ramach BO projektów pracownicy UMK i jednostek miejskich uznali za odpowiednie. Jednak zdaniem jednego z badanych powinno być jasno określone w Regulaminie, że negatywną opinię wystawia się projektom, w których zakłada się konkretnego wykonawcę (na razie odbywa się to w ten sposób, że projektodawca jest proszony o zmianę tej części

wniosku). Ponadto powinien być wprowadzony monitoring dotyczący kosztorysów, ponieważ zdarza się, że w trakcie realizacji okazuje się, iż znacznie zaniżono koszty (wnioskodawcy nie biorą pod uwagę niektórych czynników, np. zużycia sprzętu, konieczności serwisowania, czy obsługi urządzeń). Według pracowników UMK i jednostek miejskich trudno jest ocenić, czy przygotowanie formalne wniosków jest coraz lepsze. Równie trudno byłoby zdecydować, czy jeśli tak jest, to jest to zasługą pracy wnioskodawców, czy też osób ich wspierających w wypełnianiu wniosków. Warto też zaznaczyć, że w kolejnych edycjach zmieniają się zasady pracy nad BO, np. urzędnicy miejscy w tym roku nie zajmowali się sprawdzaniem list poparcia, robili to Radni. I odwrotnie, w kolejnej edycji coś, czym zajmowała się jakaś grupa urzędników może przejść na kogoś innego. Dlatego ocenianie formalnego przygotowania wniosków, porównywanie tego w różnych edycjach, czy różnych obszarach, jest niemal niemożliwe.

Wartość merytoryczna projektów zdaniem badanych pracowników UMK i jednostek miejskich zależy od stopnia ich skomplikowania. Dlatego również w tym obszarze trudno jest o porównania. Zdarzają się projekty niezwykle proste w przygotowaniu i takie wymagające dużego zakresu informacji. Zmieniając się też wymogi dotyczące projektów. To, co było akceptowalne w zeszłym roku, w tym roku już nie jest. Jeden z rozmówców wspominał o zmianach podejścia w samym urzędzie: w poprzednich edycjach jego zdaniem były ostrzejsze kryteria, więc wiele wniosków odrzucono. W tym roku były one łagodniejsze. Tymczasem powinno się to wypośredkować, aby BO efektywniej służył wsparciu mieszkańców, którzy chcą zmieniać swoje otoczenie.

Zdaniem jednego z rozmówców bardzo dużym ograniczeniem, którego nie biorą pod uwagę wnioskodawcy w kolejnych edycjach, są bariery prawne, usytuowanie pomysłu w realiach prawnych. Zdarza się, że wnioskodawcy informowani o takich ograniczeniach odbierają odrzucenie projektu jako niechęć urzędnika, tymczasem są to bariery prawne, niepozwalające zrealizować inwestycji.

Nie jest łatwo powiedzieć, że nie da się, bo coś tam przeszkadza, żeby nie zostało to odebrane, że jest jakaś niechęć z naszej strony, żeby nie zrealizować projektu.

Pracownik UMK

Badani pracownicy UMK i jednostek miejskich zgodzili się co do tego, że informacje dotyczące wymogów formalnych i merytorycznych, zawarte na stronach internetowych urzędu, są wystarczające.

Pytania kierowane przez uczestniczących w badaniu urzędników do projektodawców dotyczyły harmonogramów, osób zaangażowanych w projekt, szczegółów dotyczących realizacji. Wszyscy, do których kierowano pytania udzielili odpowiedzi. Widać było, że osobom, które złożyły wnioski zależy na kontakcie, istniała też zawsze możliwość negocjacji i modyfikacji wniosków z ich strony. Odpowiedzi zależały natomiast od konkretnych osób. Niektórzy odpowiadali szybko i konkretnie, inni upierali się przy swoim stanowisku i wymiana pytań i odpowiedzi trwała bardzo długo.

Zależy od osoby. Są osoby konkretne, które rozumieją pytanie i szybko odpowiedzą na pytanie, są też osoby, które mogą tkwić w swoim zdaniu.

Pracownik UMK

Pracownicy UMK i jednostek miejskich ocenili, że wnioskodawcy raczej interesują się swoimi projektami. Najczęściej telefonicznie i mailowo. Urzędnicy natomiast chętnie udzielają im informacji.

Jest to zrozumiałe raczej. Ten, kto projekt składa, się tym interesuje, pyta i trzeba mu powiedzieć na jakim etapie jest sprawa.

Pracownik jednostki miejskiej

Działanie platformy dedykowanej BO badani pracownicy UMK i jednostek miejskich ocenili dobrze. Ułatwiła im ona pracę, dzięki ograniczeniu ilości spraw załatwianych w formie papierowej. Jest ona

łatwa w obsłudze, przejrzysta graficznie, szybko działa, zawiera niezbędne informacje, w tym mapę z umiejscowieniem projektów. Jedynym minusem jest jednak jej zawodność.

Jedyna uwaga, oprócz niezawodności, kierowana przez pracowników UMK i jednostek miejskich do twórców i administratorów platformy, dotyczyła możliwości załatwiania wszystkiego, a więc całego procesu opiniowania i komunikacji, poprzez to narzędzie elektroniczne. Powinno być możliwe wystawianie opinii w tym samym systemie, w którym zgłaszane są wnioski, tymczasem zdarzało się, że występowała konieczność druku materiałów i przekazywania ich ekspertom z innych jednostek, np. w związku z opiniami cząstkowymi.

Projektodawcy nie zgłaszali urzędnikom żadnych uwag dotyczących działania platformy.

Pracownicy UMK i jednostek miejskich wyrazili nadzieję na wyższą frekwencję w głosowaniu w kolejnych edycjach BO. Niską frekwencję jeden z uczestników tłumaczył tym, że mieszkańcy są zadowoleni z prac Rad Dzielnic i władz Krakowa. Inna osoba zwracała uwagę na współczesny styl życia i brak czasu na społeczne zaangażowanie mieszkańców. Mówiono też o tym, że w Polsce występuje niski wskaźnik partycypacji społecznej, co widać w bardziej istotnych wyborach politycznych i nawet najlepsza kampania promocyjna nie mogłaby wpłynąć na zwiększenie frekwencji. Nie mniej istotne jest też zdaniem respondentów zniechęcanie się mieszkańców w związku z negatywnymi informacjami rozprzestrzeniającymi się szybciej i szerzej niż pozytywne (np. nie warto głosować, ponieważ miasto nie realizuje projektów).

Załącznik 6 Analiza zogniskowanego wywiadu grupowego z reprezentantami Rad Dzielnic

W zogniskowanym wywiadzie grupowym wzięli udział reprezentanci Rad Dzielnic.

Radni uczestniczący w wywiadzie FGI, oceniając oddziaływanie budżetu obywatelskiego, zwrócili uwagę na już zrealizowane i obecnie wdrażane projekty, nie tylko dzielnicowe, ale i ogólnomiejskie, umiejscowione w reprezentowanych przez nich dzielnicach. Podkreślili również znaczenie projektów, które nie weszły do realizacji, jednak dzięki nagłośnieniu problemów, które miały rozwiązać realizuje się te inwestycje, jednak ze środków innych niż BO. Zdaniem badanych chodzi o udogodnienia dla mieszkańców, których dzielnice nie mogłyby sfinansować z własnych środków, ponieważ zawsze istniałyby ważniejsze wydatki.

Zmienia się też polityka miasta w związku ze wzrostem aktywności obywateli. Mieszkańcy widząc efekty, naciskają na większe wydatki np. na ścieżki rowerowe, czy inne inwestycje do tej pory uznawane za mające mniejsze znaczenie dla całego miasta. Dzięki takim sygnałom budżet obywatelski może być traktowany jako plebiscyt, z niewiązącymi wynikami, wskazującymi jednak w co należy inwestować środki w mieście i w dzielnicach.

Widać zmiany w budżecie miasta, jak np. ścieżki rowerowe. Jest to takie wskazanie w co inwestować.

Budżet obywatelski jest co do swojej istoty też sondażem, plebiscytem, czyli jest niewiązący, a mimo to jest traktowany dużo poważniej i zatem idą środki.

Radny

Wzrasta liczba osób, które próbują swoich sił w składaniu wniosków. Zmienia się także ich świadomość, ponieważ częściej kontaktują się ze specjalistami i profesjonalnie przygotowują projekty.

Oprócz widocznych zmian w postaci realizacji projektów, dzięki budżetowi w dzielnicach doszło do zaktywizowania społeczności lokalnych, zwłaszcza na osiedlach peryferyjnych. BO wpłynął też na poprawę kontaktów Rad Dzielnic z mieszkańcami i Radnych z urzędnikami. Można zaobserwować, że wśród obywateli pojawili się lokalni liderzy, partnerzy do dyskusji na spotkaniach z Radnymi. Są to osoby, które prezentują kolejne pomysły, brane pod uwagę przez Rady Dzielnic. W związku z tym oceniono, że efekty budżetu są bardziej widoczne w poszczególnych dzielnicach niż w skali ogólnomiejskiej.

Zwrócono także uwagę na słabą stronę budżetu – w kolejnych edycjach wnioski zgłasza jednak dosyć mała liczba osób. Tłumaczy to częściowo niską frekwencję, ponieważ grupa osób zainteresowanych BO jest niewielka. Według Radnych budżet obywatelski będzie się z roku na rok rozwijał i stopniowo rozszerzy się grupa osób zainteresowanych zmianą otoczenia. W związku z tym wzrastać też będzie frekwencja w głosowaniach.

W związku z wprowadzeniem do praktyki działania miasta budżetu obywatelskiego zdaniem uczestników wywiadu pogłębionego z reprezentantami Rad Dzielnic zwiększyła się aktywność Radnych i ich kontakty z mieszkańcami. Radni częściej wychodzą z propozycjami działań i organizują spotkania dla mieszkańców oczekujących zmian. Sama procedura BO także zobowiązuje Radnych do większego zaangażowania. Z drugiej strony Radni otrzymują od mieszkańców więcej konkretnych informacji, co trzeba zmienić, poprawić. Słabą stroną jest jednak niski poziom zaangażowania mieszkańców w składanie wniosków i kolejne etapy BO, aż do głosowania.

Istotne jest również podejście Radnych do budżetu. Otóż zdaniem badanych większe poparcie budżet obywatelski ma wśród młodszych Radnych, natomiast niższe wśród bardziej doświadczonych. Ogólnie można jednak zaobserwować zmniejszanie się poziomu entuzjazmu w związku z kolejnymi edycjami, co jest związane z tym, że mieszkańcy zgłaszają projekty, które Radni Dzielnic już znają, ale w budżetach dzielnic nie ma na nie środków. Ponieważ jednak projekt trafia do odpowiedniej miejskiej jednostki jako część BO, traktowany jest przez nią priorytetowo i realizowany.

Na początku mam wrażenie, że był większy entuzjazm, większy zapał do tego, który z czasem po prostu wygasł, ponieważ mieszkańcy zaczęli zgłaszać projekty, które tak naprawdę Rady Dzielnic znają, ale najzwyczajniej w świecie nie ma na nie środków, bo są małe budżety albo jak często bywa – odpowiedź dla dzielnicy, że to jest nierealizowalne. Ale dzięki budżetowi obywatelskiemu, że to trafiło do innej komórki, a nie do ZIKiTu na przykład, to okazało się, że da się to zrobić.

Radny

Kolejnym czynnikiem, wpływającym na to, że zmniejsza się poziom zaangażowania ogółu Radnych w budżet jest to, że dla części z nich to zawłaszczanie kompetencji Rad. W związku z budżetem są więc aktywni członkowie komisji BO w Radach i członkowie Zarządów Dzielnic. Realizują oni różnorodne działania, takie jak roznoszenie ulotek, rozmowy z mieszkańcami, namawianie ich do składania wniosków i uczestnictwa w głosowaniu. Wygląda to tak, że z perspektywy Urzędu Miasta Radni mają obowiązek realizacji budżetu, tymczasem Radni nie muszą tego robić. Dlatego rozmówcy apelowali o partnerskie relacje z Urzędem.

Urzednicy troszkę traktują Radnych, jak takich chłopców na posyłki i tego jest za dużo. Jeśli chodzi o promocję to powinno to być bardziej profesjonalizowane np. robione przez firmy zewnętrzne za to się płaci, ale za to się wymaga. I jakość działań w każdej dzielnicy jest wtedy porównywalna, a obecnie jest tak, że nie jest to realizowane w sposób modelowy.

Radny

Każde pismo skierowane do dzielnicy jest de facto z Urzędu Miasta dla nas, jakbyśmy byli podmiotem Urzędu Miasta mającym w swoich kompetencjach wykonywać te obowiązki, a Radni nie zostali powołani do tego, żeby biegać z ulotkami, namawiać. Oni mogą, ale nie muszą tego robić, to jest ta różnica. Często też dajemy znać o tym urzędnikom, żebyśmy weszli naprawdę w partnerskie relacje, a nie zero-jedynkowe, że jak się coś uda, to Urząd Miasta zrobił, a jak jest coś mało zrobione, to Rady Dzielnic się za mało przykładają.

Radny

Dla uczestników spotkania budżet obywatelski to jedno z wielu narzędzi partycypacji, które nie kłóci się z innymi, np. z działalnością Rad Dzielnic. Uczestnictwo dzielnic w BO nie jest obowiązkowe. Warto jednak zastanowić się nad mechanizmem wspierania dodatkowymi środkami dzielnic, które chcą ten budżet realizować.

Zdaniem Radnych bardzo trudno byłoby porównywać proces realizacji budżetu obywatelskiego z kolejnych edycji. Dzieje się tak dlatego, że w każdym kolejnym wydaniu zmieniają się zasady i procedury związane z budżetem. Nie można mówić o powtarzalności tego procesu realizowanego tak samo przez trzy lata. Dodatkowo, wśród części Radnych istnieje opór przed przeznaczaniem środków z budżetu dzielnicy na BO. Kolejną kwestią jest harmonogram, w którym proces zgłaszania wniosków, promocji i głosowania trwa krócej niż sama ocena wniosków. Radni otrzymują plakaty i ulotki, które mają w rozprowadzić w ciągu dwóch tygodni. Tymczasem na takie działania, jeśli mają być efektywne, potrzeba więcej czasu, np. kilku miesięcy na kampanię informacyjno-edukacyjną i zgłaszanie propozycji zadań.

Zwrócono jednak uwagę na to, że harmonogram jest wpisany do statutów dzielnic, a nie regulowany zarządzeniami prezydenta. W związku z tym wydłużenie kolejnych etapów wdrażania BO (np. składanie projektów do końca czerwca, a głosowanie w okresie jesiennym, kiedy studenci wrócą na uczelnie), wymagałoby długiego procesu zmiany statutów.

Zdarza się też, że po wdrożeniu projektów wstrzymuje się ich realizację, ponieważ w założeniach coś istotnego nie zostało uwzględnione, np. rura ciepłownicza pod boiskiem. W takim przypadku jednostka miejska odpowiadająca za realizację konkretnego projektu wstrzymuje go, a do Radnych zgłaszają się projektodawcy narzekający na relacje z urzędnikami traktującymi ich z góry i nieinformującymi o zawłościach procesu realizacji.

Radni biorący udział w zogniskowanym wywiadzie grupowym stwierdzili, że władze dzielnic i dyrektorzy z Urzędu Miasta są zgodni co do celów i zasad BO. Zarówno członkowie Rad, jak i urzędnicy wyższego szczebla mają świadomość, że to realizacja idei współdecydowania z obywatelami. Występują jednak pewne problemy, np. zniechęcenie wśród urzędników i Radnych w związku z niską frekwencją na spotkaniach i w głosowaniu. Kolejną słabą stroną jest wysyłanie przez Urząd komunikatów do Rad Dzielnic i oczekiwanie ich wykonania, brak partnerskich relacji. Wskazywano też, że w praktyce zainteresowanie Rad Dzielnic budżetem jest większe w porównaniu do aktywności szeregowych urzędników. Zdarza się, że osoby opiniujące wnioski, mimo jaśniejszych z roku na rok zasad oceniania, traktują to jako dodatkowy obowiązek, nie rozumiejąc do końca idei BO i wagi partycypacji. Dlatego w szkoleniach dla urzędników dużą wagę powinno się przykładać do przybliżenia idei budżetu.

Przydałoby się przeszkolenie wszystkich urzędników w tym zakresie, trzeba im zaszczepić po co to robią i o co chodzi tak naprawdę, główną ideę, a nie, że jest to przykry obowiązek, tak jak to traktuje wiele z nich.

Radny

Inną postawę prezentują urzędnicy odpowiedzialni za sprawy techniczne, np. uwagi kierowane do administratorów platformy internetowej są uwzględniane i wdrażane bardzo szybko.

Radni zajmujący się BO doradzają wnioskodawcom, czasem w bardzo skomplikowanych projektach, co do kosztorysu, wykonawstwa, harmonogramu. Jeśli coś przekracza ich kompetencje, proszą o opinie urzędników. Badani zwrócili przy tym uwagę na to, że ceny podawane przez Radnych i wnioskodawców są dużo niższe niż wyliczenia poszczególnych wydziałów UMK i jednostek miejskich. Jeden z uczestników zauważył brak relacji na linii Rada Miasta – urzędnik. Rada Miasta udziela się w budżecie tylko w zakresie Regulaminu i uruchomienia procedury, natomiast nie bierze czynnego udziału w całym procesie.

Wśród największych problemów związanych z BO, badani Radni wymienili brak dodatkowych środków z budżetu miasta, ponieważ budżety dzielnicowe są zbyt małe (ogółem, jak i w przeliczeniu na mieszkańca), niedopracowany Regulamin i sztywność harmonogramu. Największym atutem jest natomiast aktywizacja mieszkańców i wzrost ich świadomości na temat realizacji zadań. Mieszkańcy dowiadują się dzięki BO, ile coś kosztuje, jak długo trwa realizacja, jakie występują problemy. Kolejnym dużym atutem jest innowacyjność projektów, dlatego że dotyczą one spraw, na które urzędnicy i Radni nie zwróciliby uwagi.

Jeżeli jest projekt, w którym uczestniczy kilkadziesiąt ludzi, to absolutnie warto, żeby to robić. Żadne inne działanie nie zbiera tak dużo ludzi zaangażowanych i uważam, że to należy robić.

Radny

Radni uczestniczący w wywiadzie w związku z procesem wdrażania budżetu obywatelskiego w dzielnicy zajmowali się uczestnictwem w komisjach BO, promocją, wyznaczaniem terminów spotkań, ich organizowaniem i prowadzeniem. Wspominano, że w pierwszej edycji Radni mieli więcej pracy, ponieważ wnioski były zgłaszane w formie papierowej, a następnie odbywało się głosowanie, również w formie papierowej. W związku z tym Radni w szerszym zakresie pomagali w wypełnianiu wniosków, a także musieli wprowadzać je do systemu, decydując do której komórki organizacyjnej miasta mają trafić do oceny. Dzięki informatyzacji wszystko się zmieniło i teraz zajmują się doradztwem, koordynacją procesu BO w dzielnicach, pomocą w obsłudze platformy internetowej dedykowanej BO. Uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego ocenili, że praca nad BO nie odrywa Radnych od innych obowiązków, ponieważ w razie konieczności obowiązki związane z budżetem przejmują inni członkowie komisji BO z dzielnicy bądź Radny zainteresowany tematyką BO.

Po prostu jest tak, że w Radzie Dzielnic jest 21 osób i każdy ma jakieś predyspozycje, doświadczenia i jakoś to łącznie się dopełnia.

Radny

Radni są też już raczej przygotowani na natłok spraw związanych z budżetem obywatelskim w niektórych miesiącach. Należałoby jednak działania przesunąć o trzy miesiące i usunąć ze statutów dzielnic sztywne zapisy o harmonogramie. Istotna jest zwłaszcza możliwość wydłużenia okresu, w którym realizuje się działania informacyjne i promocyjne (m.in. spotkania, pikniki, artykuły w gazetkach dzielnicowych). Z drugiej strony przesunięcie mogłoby spowodować natłok spraw w jednostkach miejskich, jeśli weryfikacja wniosków odbywałaby się w okresie wakacyjnym (urlopowym). Optymalne terminy, to składanie wniosków do końca czerwca, a weryfikacja do połowy października, jesienią głosowanie, a zimą przetargi. Wszystko w ten sposób, aby wpisać się w ogólnomiejską procedurę budżetową.

Radni czuli się dobrze przygotowani do prac nad budżetem obywatelskim, m.in. dzięki szkoleniom, wymianie wiedzy między Radnymi i urzędnikami (zwłaszcza, że niektóre dzielnice kilka lat temu realizowały pilotażową edycję budżetu). W tym aspekcie nie występowały problemy.

Połowa badanych Radnych uczestniczyła w tej edycji w spotkaniach informacyjnych i szkoleniowych dla przedstawicieli Rad Dzielnic. Pozostali uczestniczyli w nich w latach ubiegłych. Prowadzący spotkania i szkolenia zostali ocenieni dobrze. Przyznano jednak, że w kolejnych edycjach powtarzane jest to samo w kwestiach merytorycznych i szkolenia już niczego nowego nie wnoszą. Potrzebne są natomiast informacje o ewentualnych zmianach w kwestiach technicznych, np. co zmieni się w platformie internetowej i jej obsłudze. Powinny też zostać rozszerzone zagadnienia związane z promocją całego budżetu i już zrealizowanych projektów. Kolejną zgłoszoną potrzebą są szkolenia z prezentacji, ponieważ to czym zajmują się Radni, to prezentacja innym idei BO i tego, jakie on daje możliwości. Radnym są też potrzebne szkolenia z prowadzenia spotkań, moderacji. Co do zainteresowania tymi zajęciami, to zdaniem Radnych, gdyby kończyły się od certyfikatem, zwiększyłaby się frekwencja. Na tego typu szkolenia należałoby też zapraszać mieszkańców zaangażowanych w tworzenie projektów.

Radni ocenili działania informacyjne negatywnie, niezależnie od edycji BO. Bardzo zła jest ich zdaniem sama wizualizacja budżetu obywatelskiego, będącą jego wizytówką, niekojarząca się ani z budżetem, ani z partycypacją.

Wśród ogólnomiejskich metod dotarcia do mieszkańców wymieniono jeden tramwaj, który nie jeździł do wszystkich dzielnic, billboardy w mało widocznych/uczęszczanych miejscach, plakaty, w tym na przystankach komunikacji miejskiej, strony internetowe miasta, Rad Dzielnic i komercyjne, poświęcone Krakowowi, a także plakaty i ulotki. W przypadku Rad Dzielnic były to ogłoszenia na tablicach ogłoszeniowych, ulotki w sklepach, kościołach itp.

Kwota przeznaczona na te działania była w porównaniu do efektów zdecydowanie za duża zdaniem rozmówców. Winę ponosić za to może rozbitcie tych środków na kilka kanałów, a więc rozdrobnienie. Dlatego należałoby zastanowić się nad zmniejszeniem różnorodności działań, ale przeznaczeniem na pozostałe tak samo dużej kwoty.

Nie można tego rozdzielać na cztery kanały, gdzie każdy kanał tak naprawdę do końca nie działa, bo ma za mało środków. Po co obklejać jeden tramwaj, skoro za te same pieniądze można było wykupić 20 billboardów i wyprodukować więcej ulotek.

Radny

Uczestnicy spotkania zastrzegali, że nie przesądzają, z którego kanału zrezygnować, np. z ulotek, ponieważ dla części mieszkańców są one najważniejszym źródłem informacji o BO.

Zwrócono też uwagę na to, że materiały przesyłane przez miasto do dzielnic nie docierały na czas, były niskiej jakości (nieatrakcyjne, niejasno sformułowane), a na ich rozprowadzenie było mało czasu. Podstawą jest tutaj czas na profesjonalne przygotowanie materiałów. W tym aspekcie warto wzorować się na dobrych praktykach z innych miast, które wdrożyły BO.

Kolejnym problemem związanym z promocją i akcją informacyjną jest brak wiedzy mieszkańców w kwestii czasu realizacji budżetu. Słyszając, że jest on jednoroczny, spodziewają się, że

w ciągu kilku miesięcy po głosowaniu będą już mogli korzystać ze zrealizowanych inwestycji. Widząc, że nie jest to jeszcze gotowe składają to na złą wolę urzędników i Radnych. Kampania informacyjna powinna objąć także ten aspekt BO.

Zdaniem Radnych w kampanii promocyjnej zawiodły kanały takie jak marketing szeptany i promocja przy okazji innych działań, np. pikników, kiedy to małymi środkami można dotrzeć do dużej liczby osób. Jeden tramwaj i 200 billboardów w skali całego miasta to według nich niedużo, zwłaszcza przy nieczytelnej identyfikacji wizualnej. Te same pieniądze rozdzielone na dzielnice przyniosłyby prawdopodobnie większe efekty jeśli chodzi o kampanię promocyjną. Należy jednak zacząć od poprawy jakości materiałów drukowanych i terminu ich dostarczania do dzielnic.

W czasie promocji głosowania skorzystano z pomocy wnioskodawców, którzy prowadząc kampanie promujące poszczególne projekty, zachęcali mieszkańców do wzięcia udziału w głosowaniu. Radni uczestniczący w zogniskowanym wywiadzie grupowym zaproponowali rozszerzenie tej formy i przekazanie wnioskodawcom niewielkiej kwoty (np. 1000 zł) na promocję własnego projektu i udziału w głosowaniu. Przy czym równolegle trzeba prowadzić działania ogólnomiejskie, jednak bez któregoś z dotychczas wykorzystywanych kanałów. W każdym z przypadków realizacja działań promocyjnych nie powinna spoczywać na Radnych.

Zainteresowanie spotkaniami dotyczącymi BO organizowanymi w dzielnicach Radni cenili jako bardzo niskie (czasem nie przychodził nikt, maksymalnie obecnych było kilka-kilkanaście osób). Uczestnicy spotkań to zaś zwykle dotychczas znani Radnym aktywiści. Mimo wszystko spotkania uznano za potrzebne, jednak proponowano uatrakcyjnienie ich formy, np. organizowanie ich przy okazji imprez typu powitanie lata, mikołajki. Spotkania powinny być organizowane z myślą o mieszkańcach, którzy chcą coś zrobić, czyli wiedzą już o BO, ale chcą uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Istotnym czynnikiem jest to, że mimo niskiej frekwencji na spotkaniach składanych jest dosyć dużo wniosków, co oznacza, że spotkań nigdy nie należy uważać za kluczowe, a tylko dopełniające.

Większość Radnych uczestniczyła w dyżurach i spotkaniach konsultacyjnych dla mieszkańców. Frekwencja mieszkańców była na nich znikoma. Głównie poruszano kwestie wprowadzenia wniosku do systemu elektronicznego, ustalenia własności gruntu, na którym miał być realizowany projekt, przygotowania kosztorysu. Jeśli Radnym nie udawało się od razu przekazać zainteresowanym konkretnych informacji, to odsyłali ich do Internetu (np. zestawienie cen obowiązującym na rynku i na tej podstawie stworzenie wyliczenia do kosztorysu) bądź kierowali do odpowiednich jednostek miejskich. W większości przypadków pomagali jednak sami Radni.

Mieszkańcy reagowali na to pozytywnie, zwłaszcza że nie jesteśmy ekspertami od budowlanki czy innych technicznych spraw, zresztą miasto też tak działa, że daje zapytania ofertowe na wolnym rynku i prosi o wycenę wstępną.

Radny

Projekty zgłoszone w dzielnicach Radnych, którzy wzięli udział w spotkaniu, dotyczyły głównie zieleni, infrastruktury (m.in. chodniki, lampy, przycinka drzew), a także projektów miękkich (np. wydarzenia kulturalne). W tym roku najmniej popularna była częsta w poprzednich edycjach edukacja. W związku z tym zagadnieniem poruszono problem nieczytelnych zasad, np. część Radnych była przekonana, że w tej edycji nie można składać wniosków dotyczących remontów w placówkach edukacyjnych, ponieważ mają one charakter zamknięty (z wyremontowanej sali gimnastycznej mogą korzystać tylko uczący się w danej szkole). Tymczasem okazało się, że dzielnicowe projekty edukacyjne były dopuszczane do głosowania, mimo tego, że nie były ogólnodostępne. Nie było jasnej definicji ogólnodostępności.

Z jednej strony jest powiedziane w Regulaminie, że projekt składany ma być ogólnodostępny i tutaj jest brak konsekwencji w samej procedurze urzędniczej.

Radny

Z perspektywy czasu Radni zrealizowane w ramach BO projekty ocenili bardzo dobrze. Dzięki nim udało się uatrakcyjnić mało używane do tej pory tereny, zainteresować nimi mieszkańców, co w przyszłości może zaowocować kolejnymi projektami na danym obszarze. Przy okazji omawiania tego zagadnienia zwrócili jednak uwagę na potrzebę promocji zrealizowanych projektów, których mieszkańcy mogą po prostu nie zauważać, zwłaszcza w rozległych dzielnicach.

Na tak wczesnym etapie rozwoju budżetu obywatelskiego w Krakowie trudno jest powiedzieć, czy mieszkańcy dzięki realizacji jakiegoś projektu zauważyli kolejną potrzebę, czy też wnioskodawca ukrywając przed urzędnikami zaplanował realizację większego projektu w rozbiciu na etapy (choć jest to mało prawdopodobne). Widoczne jest już jednak w niektórych dzielnicach nagromadzenie projektów w jakichś miejscach, gdzie mieszkańcy lepiej współpracują ze sobą i jest więcej liderów lokalnych.

Zdaniem Radnych wyłapywanie projektów, które mogłyby nie spełniać potrzeb wszystkich grup społecznych należy do zadań urzędników opiniujących projekt, a następnie go realizujących. Ponadto musi minąć kilka edycji, żeby można było takie ewentualne zjawisko zaobserwować. Ogółem jednak zawsze znajdują się grupy, które nie skorzystają z jakiegoś projektu. Nie chodzi jednak o grupy defaworyzowane, a raczej o to, że np. starsi niekoniecznie skorzystają z placu zabaw dla dzieci.

Badani Radni nie zauważyli zmian w pracach Rad Dzielnic, ponieważ one z definicji są skierowane na współpracę z mieszkańcami. W założeniu budżet miał być innowacyjną metodą dotarcia do mieszkańców, ponieważ daje im możliwość decydowania o wydatkach dzielnicy. Dzięki temu miały pojawiać się nowe pomysły i miała być zwracana uwaga na kwestie niezauważane do tej pory przez Radnych i urzędników. Tymczasem niekoniecznie tak się dzieje, co widać po frekwencji w głosowaniach i w tym, że nadal dosyć mała grupa osób zgłasza projekty.

Dzięki BO zdaniem Radnych można zauważyć zwiększenie aktywności mieszkańców i ich współuczestniczenie w życiu dzielnicy. Są to zarówno doświadczeni, znani już liderzy opinii, ale też nowi uczestnicy dialogu, przy czym tych ostatnich wciąż jest za mało.

Wzrost postaw obywatelskich to największy atut BO obserwowany przez Radnych. Mieszkańcy starają się nakłonić do projektu i głosowania swoich sąsiadów, zapoznają się z problemami w swojej okolicy. Zwiększa się też ich odpowiedzialność za sprawy lokalne. A także ich wiedza na temat tego, jak trudno jest zrealizować projekt.

Mieszkańcy są zaangażowani w coś więcej, nauczyli się też jak trudno jest planować, jak trudno jest realizować pewne zadania i zdecydowanie dowiedzieli się więcej o otoczeniu, o planach, które są realizowane w ich otoczeniu najbliższym (...). Mają też więcej konstruktywnych wniosków niż wcześniej, bo teraz już wiedzą co powinno się zrobić i jak te problemy rozwiązać.

Radny

Wzrost aktywności mieszkańców dzięki BO jest dużo łatwiejszy, niż gdyby np. skupić się na organizowaniu raz na kwartał spotkań osiedlowych, integrujących społeczność.

Udział w BO według Radnych wpłynął na relacje między mieszkańcami. Widoczne jest, że zawiązują się nowe organizacje, a liderzy lokalni stopniowo grupują wokół siebie kolejne osoby.

Sam lider też niewiele robi, on musi mieć poparcie, musi mieć też ileś głosów i on też walczy, żeby jak najwięcej ludzi się tym interesowało i to też na pewno wpływa pozytywnie.

Radny

Dzięki doświadczeniom z BO aktywni mieszkańcy wiedzą już, że trzeba reklamować inicjatywę, docierać do obywateli, propagować informacje, chociażby poprzez media społecznościowe, ulotki, czy rozmowy. Bardzo dużo zależy też od poziomu życia danej społeczności. Inaczej wygląda to na osiedlu bloków z wielkiej płyty, a inaczej na osiedlu domków jednorodzinnych. W bardziej zżytych społecznościach dochodzi nawet do tego, że grupy, które złożyły różne projekty, decydują się na współpracę w zakresie promocji i poparcie jednego z nich w danym roku.

Jeden z rozmówców podkreślił, że na przykładzie dewastowanego do tej pory terenu, na którym zrealizowano projekt, widać, że problem może zniknąć, ponieważ mieszkańcy czują się za ten teren odpowiedzialni. Dlatego powinno się nagłaśniać ten najważniejszy cel BO w postaci wzrostu aktywności mieszkańców i ich odpowiedzialności za otoczenie.

Celem BO nie jest realizacja projektów, co oczywiście jest ważne, ale najważniejsze jest to, żeby ludzie byli obywatelscy i razem ze sobą współpracowali (...). Celem jest to, żeby ludzie byli ze sobą.

Radny

Jeżeli to jest kilkadziesiąt tysięcy ludzi, którzy głosują w Krakowie albo się angażują, to jest największy tego typu projekt edukacyjny, powiedziałbym, obywatelski.

Radny

W poprzednich edycjach, kiedy składanie wniosków i głosowanie odbywały się w formie papierowej, Radni mieli więcej kontaktów z mieszkańcami. Po wprowadzeniu wersji elektronicznej interakcji jest mniej. Mieszkańcy nadal zgłaszają się na etapie przygotowywania wniosków, kiedy mają problemy np. z wyceną. Jest to jednak w porównaniu z latami ubiegłymi sporadyczny kontakt, osobiście, telefonicznie lub mailowo. Można zaobserwować, że z Radnymi coraz częściej kontaktują się przedstawiciele grup formalnych i nieformalnych, zawiązywanych w związku z przygotowaniem projektów.

Ten lider lokalny, czy lokalna grupa, oni coraz lepiej orientują się w tym, jak działa miasto, w sensie, że oni wiedzą, że trzeba postawić chodnik, ale się nie da, bo jest teren gminny itd. Zawsze było tak, że to myśmy musieli tłumaczyć, a teraz jest trochę inaczej.

Radny

Przeniesienie działań do platformy internetowej zdecydowanie ułatwiło pracę Radnym, chociaż ucierpiało na tym częstotliwość ich kontaktów z mieszkańcami. Rozmówcy dobrze ocenili czytelność platformy i sposób zgłaszania wniosków. Zwrócili jednak uwagę na możliwość pojawienia się grupy wykluczonych cyfrowo, co należałoby określić na podstawie ewentualnych zmian w statystykach dotyczących składających wnioski i głosujących. W związku z tą ewentualnością jeden z Radnych zauważył, że mieszkańcy powinni mieć możliwość głosowania zarówno w Internecie, jak i w formie papierowej. Pomimo różnych uwag w ogólnej ocenie respondentów platforma jest dobrze skonstruowana i prowadzona, a uwagi do jej działania, skierowane do administratorów na etapie projektowania, zostały zrealizowane, np. podział za pomocą symboli czy podział terytorialny.

Radni nie oczekiwali zmian w kwestii konieczności przedstawienia list poparcia wniosków w formie papierowej, ponieważ wnioskodawcy mają możliwość ich dostarczenia do MCD, MOWIS i dzienników podawczych UMK. Wciąż zdarza się jednak, że na liście poparcia jest ktoś z innej dzielnicy, co jednak ma związek z tym, że sami mieszkańcy mają trudności z określeniem jaka część ulicy należy do której dzielnicy i tego problemu nie da się wyeliminować.

Badani podkreślali, że niezbędna jest poprawa stabilności platformy internetowej. Przerwy w jej działaniu zrażają do niej, zwłaszcza że informacje o braku jej dostępności są tymi, które za pośrednictwem przekazów medialnych zapamiętują mieszkańcy. Przy dużym obciążeniu serwerów występowało kolejkowanie i nie wszyscy głosujący ufali systemowi na tyle, żeby czekać pół godziny, żeby potwierdzić oddanie głosu.

Ponadto należałoby rozważyć ukrycie informacji o tym, ile osób głosowało na dany projekt (może to wpływać na decyzje kolejnych głosujących, a nie zostało uzgodnione z Radą BO, tylko wprowadzone przez administratorów). Kolejną kwestią jest numerowanie projektów. Po ich pozytywnym zaopiniowaniu zostaje im nadany jeden numer, a następnie w drodze losowania następny, przyznający im miejsce na platformie. Było to nieintuicyjne, ponieważ promując projekty wnioskodawcy podawali mieszkańcom numer przyznany w I etapie, po zaopiniowaniu. A szukanie

projektu po tym numerze było niemożliwe. Głosujący widzieli dwa numery i nie wiedzieli o który chodzi.

To jest mylące, utrudniające, bo jak ktoś chciał szybko znaleźć projekt, który znał po numerze, musiał tak przewijać, długo szukać. Trzeba poprawić wyszukiwarkę według wpisywania nazw kluczowych projektu, numeru, bo teraz to nie działa poprawnie.

Radny

Poruszono też kwestię niejasnej symboliki i oznaczeń poszczególnych grup projektów. A także dopasowanie projektu do miejsca na mapie Google – nie było ono dokładne i nie dało się oznaczyć kilku miejsc na raz bądź też całego obszaru. Zdaniem Radnych mieszkańcy powinni mieć jasną informację, gdzie projekt będzie realizowany, także o tym, czy w budynku, czy na świeżym powietrzu. Zaznaczanie musi być też proste. Pomogłaby tutaj możliwość wyrysowania linii pomiędzy kilkoma punktami. Takie wizualne przedstawienie miejsca realizacji zachęca, ponieważ łatwiej coś zauważyć na mapie, np. że będzie budowa ścieżki rowerowej na konkretnym odcinku.

Badani chcieliby też, aby system uniemożliwiał wypełnienie kolejnych części wniosku, jeśli jakiś element obowiązkowy nie został wprowadzony, np. lista poparcia, kosztorys czy harmonogram. W tym roku system nie wymagał od wnioskodawców uzupełnienia harmonogramu, który się zgodnie z Regulaminem był obowiązkowy. Należy to uporządkować – albo w Regulaminie powinno być to nieobowiązkowe albo w systemie nałożone powinny być wymogi wypełniania określonych albo wszystkich pól.

Radni biorący udział w zogniskowanym wywiadzie grupowym za kluczowe na przyszłość uznali: kwestię harmonogramu, zwiększenie puli środków na BO, jakość weryfikacji wniosków, lepszą współpracę Urząd - Radni i promocję zrealizowanych projektów. Podkreślono, że powinno się informować o zrealizowanych projektach. Do mediów zwykle trafiają informacje o tym, że z czymś są problemy, coś się nie udało, tymczasem niewiele projektów BO ma trudności. Mediom trzeba przekazać pozytywne przypadki, których liczba przytłacza negatywne przykłady. Promocja efektów to nie tylko co najmniej mała tabliczka z informacją o tym, że dana realizacja jest częścią BO, ale też zdjęcia i opisy kolejnych etapów realizacji na stronie internetowej budżetu i informacje medialne. Dobrym pomysłem jest też pokazywanie nazwisk projektodawców, informowanie, czyj dokładnie jest zrealizowany projekt.

Na stronie BO mogłyby być zrealizowane projekty. Mieszkańcy to otworzą, zobaczą tysiące zdjęć, że aż nie będzie im się chciało przewijać i stwierdzą, że to faktycznie działa. Zobaczyliby ogrom tej skali.

Radny

Poruszono też kwestię zjawiska profesjonalizacji (składanie wniosków w kolejnych latach przez te same osoby). Według Radnych obecna forma głosowania chroni przed tym, że jedna osoba/grupa zdominuje budżet. Dlatego należy zachować głosowanie na więcej niż 1 projekt na poziomie dzielnicy i miasta. Istotne jest też zdaniem respondentów to, w jakim kierunku będzie się rozwijał BO w Krakowie, czy tak jak w modelu anglosaskim – profesjonalnej debaty projektodawców, czy niemieckim – mechanizmów zawężających możliwość profesjonalizacji projektodawców.

Czy to pójdzie bardziej w kierunku anglosaskim, gdzie np. jest nas trzech i każdy ma jakąś ulicę do zrobienia i każdy wynajmuje firmę PR i sprowadza się to do tego, że jest debata, żeby mieszkańcy mogli nas zobaczyć i każdy z nas przekonuje co jest ważniejsze, czyli każdy ma swój czas, w którym może przekonać do swojego projektu większość. Czy może bardziej pójdzie to w kierunku niemieckim, gdzie jest nastawienie na to, żeby każdy mógł złożyć i ukraca się prawnie możliwości finansowania tego.

Radny

Załącznik 7 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z członkami Zespołu ds. budżetu obywatelskiego w mieście Krakowie

W badaniu jakościowym wzięło udział 2 członków Zespołu ds. budżetu obywatelskiego.

Badani członkowie Zespołu ds. budżetu obywatelskiego podkreślali w swych wypowiedziach, że zwiększyła się świadomość mieszkańców, na temat miasta oraz kosztów, jakie niektóre działania generują. Zauważyli, że dzięki interwencji mieszkańców, doświetlono niektóre części miasta. Drugi członek Zespołu ds. BO zauważył, że dzięki budżetowi wzrosła także świadomość władz miasta na temat potrzeb mieszkańców. Badany zadeklarował, że dzięki tej wiedzy warto w planowaniu strategicznym uwzględniać potrzeby mieszkańców.

Może i to by powstało, ale bardziej mieszkańcy na to zwrócili uwagę.

Członek Zespołu ds. BO

Bardzo ważną rzeczą z punktu widzenia Miasta jest to, że dzięki budżetowi obywatelskiemu zarówno Radni Dzielnicy, ale i Radni Miejscy, a najbardziej Urząd, posiada wiedzę na temat, jakie są rzeczywiste i faktyczne problemy i potrzeby mieszkańców, co może stanowić też bardzo ciekawy punkt wyjścia do tego, żeby wszystkie programy strategiczne, włącznie ze strategią rozwoju Krakowa planować tak, aby uwzględniać właśnie ten element w planowaniu i określaniu celów strategicznych do realizacji.

Członek Zespołu ds. BO

Badany członek Zespołu ds. BO wskazał, że dzięki ewaluacjom, można na każdym etapie trwania projektu monitorować zachodzące zmiany i reagować na różne sytuacje. Takie działania pozwalają na wspólne z mieszkańcami i Radami Dzielnic podejmowanie ważnych decyzji i rozwiązywanie problemów.

Najczęstsze problemy, zdaniem członków Zespołu ds. BO, wiązały się z realizacją projektów w ciągu jednego roku. Wnioskodawcy nie zawsze wiedzieli, że zgłoszone przez nich projekty wiążą się z dodatkowymi formalnymi kwestiami, a co za tym idzie, że odpowiednio wydłużają czas pracy nad przedsięwzięciem.

Badani członkowie Zespołu ds. BO potwierdzili, że zwiększyła się aktywność mieszkańców oraz ich współuczestniczenie w życiu miasta. Podkreślili tym samym, że ciągle warto nad tym pracować.

Mamy taką stałą grupę mieszkańców, którzy bardzo mocno identyfikują się z tym narzędziem i bardzo mocno działają angażując swoich znajomych, przyjaciół i lokalne środowiska do tego, żeby co roku uczestniczyć.

Członek Zespołu ds. BO

Członkowie Zespołu ds. BO pełnili funkcje dyżurne w okresie składania projektów i głosowania, a także koordynowali kwestii związane z poszczególnymi etapami BO – organizacją spotkań z mieszkańcami, promocją, oceną formalno – prawną oraz rozpatrywaniem odwołań.

Członkowie Zespołu ds. BO, zwrócili uwagę na problemy wynikające z tego, że starsze osoby nie korzystają tak chętnie z internetowej możliwości głosowania niż osoby młodsze. Podkreślono, że osoby starsze potrzebują w tym zakresie pomocy osób bardziej zorientowanych w pracy przy komputerze. Zaskoczeniem dla badanych członków Zespołu był fakt, że BO odbierany jest przez Rady Dzielnic w pozytywny sposób. W poprzednich edycjach władze dzielnic odnosiły się do niego z rezerwą.

Staje się on coraz bardziej popularny i urzędnicy przez to są bardziej otwarci na kontakt z mieszkańcami, na dialog z mieszkańcami, na konsultowanie z mieszkańcami różnego rodzaju ich

pomysłów czy też rozwiązywanie problemów, które w trakcie całego procesu występują, więc to jest najbardziej na plus i to jest dużym zaskoczeniem drugiej i trzeciej edycji.

Członek Zespołu ds. BO

Respondentów zapytano, czy ich zdaniem mieszkańcy mają wystarczający udział w procesie wdrażania BO w Krakowie w 2016 roku. Z wypowiedzi badanych wynika, że z roku na rok zaangażowanie mieszkańców wzrasta, jednak warto ciągle ich zachęcać, aby liczniej brali udział w głosowaniach.

Prowadzimy również formy spotkania z mieszkańcami, w których chcemy od mieszkańców, którzy bezpośrednio uczestniczyli w procesie jako wnioskodawcy zebrać opinie i na tej podstawie wypracować rekomendacje, które posłużą Radzie BO do tego, aby przyjrzeć się procesowi w kontekście konstruowania nowej edycji.

Członek Zespołu ds. BO

Badanych poproszono, aby ocenili proces doboru członków Zespołu ds. BO. Jednogłośnie uznali, że niczego nie zmienialiby w tym zakresie, ponieważ osoby wchodzące w skład Zespołu zajmują się faktycznie daną tematyką w obszarze funkcjonowania jednostek.

Zdania badanych na temat liczby członków Zespołu ds. budżetu obywatelskiego w stosunku do ilości obowiązków na nich nałożonych były podzielone. Jeden z badanych członków zadeklarował, że nie ma konieczności zwiększania liczby osób wchodzących w skład Zespołu. Natomiast drugi respondent uznał, że zespół członków jest kompetentny, lecz przy natłoku obowiązków, warto byłby zwiększyć ich liczbę.

Tzn. efektywność jest tu dobra, ze wszystkim zdążają. Są bardzo zorientowani. (...) uważam że naprawdę zespół jest bardzo dobry, radzą sobie, ale jeżeli tych projektów byłoby jeszcze więcej mogliby mieć wtedy problem. (...) Pewnie trzeba by było większą liczbę osób zaangażować.

Członek Zespołu ds. BO

Badani zadeklarowali swój udział w tegorocznych spotkaniach informacyjnych i szkoleniowych dla pracowników urzędu i jednostek miejskich. Potwierdzili oni również, że na spotkaniach przekazano wszystkie istotne informacje, a cele budżetu zdefiniowano w jasny sposób. Prócz podstawowych informacji przekazywano również dodatkowe materiały i służyła pomocą. Jeden badany członek Zespołu podkreślił, że szkolenia niewątpliwie pomogły w poruszaniu się po nowym systemie internetowym, w którym to zgłaszano wnioski. Natomiast drugi respondent nie potrafił ocenić w jakim stopniu szkolenia pomogły w pracy nad wnioskami, ponieważ był jedną z osób, które ów szkolenie organizowały.

Respondentów poproszono, aby wskazali zagadnienia, które powinny zostać pogłębione na spotkaniach/szkoleniach. Jeden z członków zauważył, że powinny zostać pogłębione kwestie związane z kontaktem wnioskodawcy z jednostką merytoryczną. Z kolei drugi badany nie zauważył, aby jakieś zagadnienia nie były wyjaśnione w wystarczający sposób.

Z całą pewnością powinny zostać pogłębione zagadnienia dotyczące oceny formalno-prawnej wniosków, a mianowicie kwestii związanych z tym, że proces oceny formalno-prawnej powinien wiązać się z nawiązaniem kontaktu z wnioskodawcą i pewnym dialogiem dotyczącym złożonego przez niego wniosku.

Członek Zespołu ds. BO

Badani ocenili bardzo dobrze osoby prowadzące szkolenia/spotkania, uznając je za kompetentne i w pełni przygotowane do spotkań.

Respondentów poproszono o ocenę dostępności i efektywności działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących BO w 2016 roku. Dla badanych przekazana ilość informacji o budżecie obywatelskim była

wystarczająca. Kanały informacyjne wymieniane przez badanych to: strony internetowe, bilbordy, ulotki, plakaty, lokalna prasa, radio, telewizja, punkty obywatelskie w galeriach handlowych, rozmowa z mieszkańcami, imprezy miejskie. Jeden z respondentów nie zauważył żadnych problemów, natomiast drugi wskazał najbardziej efektywne sposoby komunikacji oraz te najmniej trafiające do mieszkańców. Wśród pierwszej grupy wymieniono: spotkania z mieszkańcami, punkty obywatelskie w centrach handlowych oraz imprezy miejskie i kanały komunikacji elektronicznej. Najmniej docierają do mieszkańców informacje z ulotek czy plakatów, zdaniem badanego członka Zespołu ds. BO.

Zdaniem członków Zespołu warto kontynuować spotkania bezpośrednio z mieszkańcami, np. poprzez organizowanie maratonu pisania wniosków oraz informować ich o tym, co do tej pory udało się zrobić. Natomiast w kwestii ulotek, plakatów czy bilbordów wykorzystywanych w kampanii promocyjnej należy się zastanowić nad ich kontynuacją. Z jednej strony są one widoczne i wychwytywane przez mieszkańców, lecz zawarta na nich informacja nie zawsze trafia do świadomości odbiorcy.

Jeden z respondentów nie potrafił jednoznacznie odnieść się do kwestii przeznaczenia odpowiednich zasobów jednostek oceniających wnioski. Podkreślił, że jedne wydziały są bardziej obciążone projektami, a inne mniej. Podobnie odpowiedział drugi badany. Również zauważył, że w niektórych wydziałach odnotowano 200-300 wniosków do oceny. Respondent zauważył, że w pierwszej edycji taka ilość projektów była problemem dla osób z danego wydziału, natomiast z każdą kolejną edycją problemy znikają, gdyż wiadomo czego się można spodziewać. Prace nad projektami są odpowiednio rozdzielone pomiędzy koordynatorów, by przeciwdziałać sytuacji „wąskiego gardła”.

O tyle o ile był to problem przy pierwszej edycji BO, to przy drugiej i obecnej takiego problemu już nie było, ponieważ już wiedzieliśmy jak to będzie wyglądało i byliśmy na to przygotowani.

Członek Zespołu ds. BO

Respondentów zapytano, jakie ich zdaniem są formalne wymogi, dotyczące składanych projektów w ramach BO. Jeden z badanych uznał wymogi formalne za odpowiednie, podkreślając przy tym, że osoby, które składają wnioski należą do różnych grup. Zaostrzenie wymogów zamknie dostęp projektodawcom, którzy nie zajmują się na co dzień pisaniem wniosków. Natomiast inny badany zauważył, że w porównaniu do pierwszej edycji, wprowadzono kryterium ogólnodostępności.

Badany członek Zespołu ds. BO zauważył, że w porównaniu do pierwszej edycji BO, mieszkańcy lepiej są przygotowani do składania wniosków. Potrafią zorientować się w kwotach, jakie Urząd przeznacza na BO i w związku z tym projekty nie są już oderwane od rzeczywistości. Podobnie odpowiedział inny uczestnik badania. Również zauważył, że pierwsza edycja składanych wniosków była najłabsza pod względem formalnym i merytorycznym. Badany podkreślił, że nie tylko mieszkańcy są lepiej przygotowani do pisania wniosków. Pracownicy Urzędu także, gdyż aktualizują przykładowe cenniki i ważne informacje, które następnie przedstawiają mieszkańcom. Badani jednomyślnie odpowiedzieli, że na stronach internetowych Urzędu jest dużo informacji, które są łatwo dostępne dla mieszkańców. Tym samym podkreślali, że na spotkaniach informacyjnych pracownicy pomagali mieszkańcom w zrozumieniu niektórych kwestii oraz pokazywali, w którym miejscu potrzebne informacje znajdują. Nie zauważono, aby mieszkańcy mieli problem z interpretacją jakiegoś kryterium, poza ogólnodostępnością. W przypadku ewentualnych wątpliwości, osoby zainteresowane zawsze mogły liczyć na pomoc w interpretacji zapisów.

Jeżeli są jakiegóż rodzaju wątpliwości lub problem z interpretacją takiego zapisu, służymy naszym mieszkańcom numerem telefonu czy też adresem mailowym i na bieżąco odpowiadamy na pytania i wątpliwości w zakresie kryteriów.

Członek Zespołu ds. BO

Respondent podkreślił, że tegoroczna edycja spotkań informacyjno-edukacyjnych była wstępem do składania wniosków. Dzięki temu na spotkaniach pojawili się mieszkańcy, którzy brali udział we wcześniejszych edycjach i mieli już gotowe pomysły na nowe projekt, które następnie przedstawiali na spotkaniach i wspólnie omawiali. Zdaniem badanego na spotkaniach z uwagi na niską frekwencję zabrakło elementu deliberacji. Podczas wywiadu podkreślono, że po spotkaniach uwagi mieszkańców są przedstawiane Radzie Budżetu Obywatelskiego. Drugi z respondentów nie potrafił jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie moderatora.

Badani zauważyli, że projektodawcy są zaangażowani sprawą swoich wniosków, aż do samego końca. Podkreślono również, że jeśli jakiś wniosek nie przechodzi weryfikacji, wtedy projektodawcy starają się dociec, dlaczego taka była decyzja. Niektórzy projektodawcy nie interesują się realizacją projektów, inni chcą otrzymywać informacje na jakim etapie dany projekt jest.

Ludzie się interesują, raczej nikt nie odpuszcza bez wyjaśnień.

Członek Zespołu ds. BO

Badanych zapytano, czy w przypadku negatywnej weryfikacji wniosku przez urzędnika, projektodawcy zwracali się bezpośrednio do członków Zespołu ds. BO. Odpowiedzieli oni, że zdarzały się pytania wnioskodawców na etapie oceny formalno-prawnej skierowane do Zespołu ds. BO, lecz kierowano je do odpowiednich wydziałów, które kontaktowały się z projektodawcami, aby odpowiedzieć na ich pytania lub rozwiązać wątpliwości. Natomiast jeśli wnioski zostały odrzucone, projektodawcy mogli się odwołać od decyzji. Następnie Rada BO zwołana przez Prezydenta to odwołanie rozpatrywała.

Badani odpowiedzieli, że Zespół ds. BO nie ma możliwości zmiany decyzji urzędnika, ponieważ jest jednostką koordynującą cały proces. Podkreślano również, że w kwestii oceny formalno-prawnej, decyzja zawsze należy do dyrektora poszczególnej jednostki. Jeden z respondentów zauważył, że jeśli Prezydent zwoła Radę BO, aby przeanalizować złożone odwołania, wtedy istnieje możliwość zmiany decyzji urzędnika z negatywnej na pozytywną. Taki projekt proceduje się dalej z zachowaniem przepisów wskazanych w tym zakresie, a więc jest on poddawany pod głosowanie mieszkańców. Badani odpowiedzieli, że takie sytuacje miały już miejsce.

Badani jednomyślnie uznali, że przeniesienie działań związanych z BO do platformy internetowej usprawniło pracę Zespołu ds. BO. Jeden z respondentów uznał cały system dużo szybszym i sprawniejszym rozwiązaniem, ponieważ przy dużej liczbie wniosków znacznie usprawnia on pracę jednostek oceniających oraz pracę dzielnic przekazujących projekty do oceny. Badany pracownik zwrócił uwagę, że platforma internetowa spotkała się z pozytywną opinią mieszkańców, którym znacznie usprawniła proces składania wniosków. Zatem zaletami wymienianymi przez badanych były: informacje o złożonych projektach w jednym miejscu, sprawne przekazywanie projektów do oceny, brak wersji papierowej, informacje ogólnomiejskie i na poziomie dzielnicowym zebrane w jednej bazie, szybsza reakcja, wyeliminowanie poczty zewnętrznej.

Respondentów poproszono o ocenę platformy internetowej, a następnie poproszono, by wskazali co jest jej największym atutem. Badani ocenili platformę jako dobrą. Zauważyli, że pojawiały się usterki techniczne, lecz szybkie do rozwiązania. Niewątpliwym atutem platformy jest jej intuicyjność oraz fakt, że dotyczy ona zarówno Urzędu, dzielnic, tak również mieszkańców, którzy dzięki niej mogą składać wnioski, promować projekty oraz na nie głosować.

Musimy mieć tutaj na względzie wymogi bezpieczeństwa tych informacji, które są tam zamieszczane, również danych osobowych i innych rzeczy. W związku z powyższym jak co roku będziemy się przyglądali jak ta platforma funkcjonowała i będziemy starali się jakiś złoty środek tutaj osiągnąć.

Członkowie Zespołu ds. BO

Respondenci mają nadzieję, że uda się zrealizować wszystkie projekty, które zostały wybrane w tym roku oraz, aby udało się zrealizować w przyszłym roku wnioski, które w tym roku zaakceptowano.

KRAKÓW

Podkreślano, że jest to niezwykle istotne, aby pokazać mieszkańcom, że zaakceptowany wniosek przynosi efekty. Inny respondent chciałby, aby uelastyczniono terminarz budżetu. Podkreślał on, że są to jego zdaniem najważniejsze kwestie.

Jeden z respondentów zauważył, że idealnym rozwiązaniem byłoby zastanowić się nad tym, jak dzięki BO wyłonić lokalne grupy liderów, a następnie wspólnie wypracować lokalne strategie dla dzielnic i ich mieszkańców. Działania pozwoliłyby nakreślić mapę problemów, które rozwiązałyby działania BO.

Załącznik 8 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Rady Budżetu Obywatelskiego miasta Krakowa

Wzięło udział 4 członków Rady Budżetu Obywatelskiego.

Badanych członków Rady Budżetu Obywatelskiego poproszono, by ocenili oddziaływanie budżetu obywatelskiego na miasto Kraków. Następnie poproszono, aby wskazali, co dzięki niemu miało oraz ma nadal szansę się zmienić, a czego bez BO by nie było. Wszyscy respondenci ocenili pozytywnie oddziaływanie BO. W swych wypowiedziach podkreślali, że zmienił się stosunek urzędników do mieszkańców Krakowa. Stali się oni bardziej otwarci na działania oraz na pomysły mieszkańców. Respondenci zwrócili uwagę, że dzięki zaangażowaniu mieszkańców możliwa będzie zmiana najbliższej okolicy na lepszą. Zadaniem badanych, BO jest dla mieszkańców narzędziem zmiany otoczenia względem swoich potrzeb.

Trudno powiedzieć, czego bez BO by nie było. (...) Dla mnie to jest jeden z elementów, który edukuje mieszkańców, urzędników i przedstawiciele samorządów. Daje możliwość rozpoznania jakie są potrzeby mieszkańców, co jest dla nich ważne.

Członek Rady BO

Badani podkreślili, że z roku na rok proces wdrażania BO przebiega sprawniej. Respondenci wspominali o pierwszej edycji, w której nie potrafią tak sprawnie weryfikować wniosków. Podkreślono, że z każdą edycją projekty są lepsze pod względem formalnym. Jedna osoba zwróciła uwagę, na możliwość odwołania się od decyzji, która jej zdaniem pozwala mieszkańcom uwierzyć we własne siły. Pomimo odrzucenia projektu można się nie zrażać i stworzyć inne. Zauważono, że wypracowano pewne schematy, dzięki którym proces weryfikacji jest sprawniejszy i lepszy. Rzadziej zdarza się, że wnioski trafiają do niewłaściwego wydziału. Jeden z badanych członków Rady BO odpowiedział, że wypracowano już pewne dobre praktyki. Wiążą się one z promocją działań, lepszym dotarciem do szerokiego grona odbiorców oraz z zakresem dotyczącym spotkań z mieszkańcami. Badani również podkreślali fakt, że należy ciągle pracować nad poprawą procesu. Jeden badany nie potrafił jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie moderatora ponieważ podkreślał, że jego zadania wiążą się z kampanią promocyjno-informacyjną, a nie weryfikacją wniosków.

Wszyscy jednogłośnie uznali, że dzięki BO zwiększyła się aktywność obywateli w życiu miasta i swoich dzielnic. Jeden z badanych podkreślił, że dla mieszkańców ważnym jest, aby zobaczyć efekty działań. Nie zawsze muszą one iść zgodnie z planem czy harmonogramem, lecz ważne żeby był namacalny dowód na to, że ich wnioski nie idą na marne. Zdaniem badanego to najbardziej wspomaga aktywizację mieszkańców. Jedna z badanych osób wspomniała o zawiązanym stowarzyszeniu, które prowadzi działania na rzecz swojej okolicy. Respondent opowiedział, że ludzie, podobnie jak podczas działań nad BO, poznają się, integrują i dzięki współpracy mogą coś zmienić. Wspomniano również o debatach organizowanych przez miasto i organizacje pozarządowe, wpływających pozytywnie na aktywizację mieszkańców Krakowa.

Też zauważyłam, że mieszkańcy częściej przychodzą na spotkania czy posiedzenia Rady. Jest ta aktywność. Nawet jeśli nie udało im się zrealizować, zdobyć poparcia projektu, też próbują innych dróg. Jestem pewna, że mieszkańcy są aktywniejsi.

Członek Rady BO

Trzech z czterech badanych oceniło pozytywnie proces doboru członków Rady Budżetu Obywatelskiego. Uznali oni, że skład Rady jest w pełni reprezentatywny, ponieważ składa się ze wszystkich stron, z osób bezpośrednio zaangażowanych w proces wdrażania BO. W skład Rady wchodzi: Radni Miasta, Radni Dzielnic, urzędnicy i przedstawiciele strony społecznej. Tylko jedna osoba wyraziła swoje niezadowolenie. Uznała, że warto zmienić sposób doboru członków Rady, na rzecz możliwości zgłaszania się osób, które same chciałyby dołączyć do Rady BO. Zwróciła ona uwagę

na fakt, że często osoby wybierane do Rady nie chcą się w nią angażować, co przekłada się na ich bardzo niską frekwencję na spotkaniach i posiedzeniach. Badana osoba podkreśla, że do tej pory do Rady BO członków może powołać Prezydent, lecz wiąże się to z długim czasem oczekiwania na zarządzenie w tej sprawie. Z kolei inny respondent podkreślił, że bardzo ważne są trzy aspekty, które jego zdaniem członkowie Rady posiadają. Pierwszym z nich jest chęć uczestnictwa członków w życiu Rady BO, drugim jest doświadczenie, a trzecim – wiedza.

Trzech badanych uznało, że liczba członków Rady BO jest adekwatna do ilości obowiązków, jaka jest na nich nałożona. Co więcej, jeden z badanych podał, że posiedzenia Rady są cykliczne i tylko w niektórych okresach jest więcej pracy. Mowa o czasie, w którym rozpatrywane są protesty. Tylko jedna osoba nie podzieliła zdania pozostałych. Uznała ona, że warto zwiększyć liczbę Radnych Dzielnic. Respondent podkreślił, że w jego opinii rani miejsca mają niewielki wkład w działania związane z BO, ze względu na zbyt małą ilość czasu. Badany członek Rady BO zasugerował, aby zwiększyć liczbę przedstawicieli każdej ze stron. Sześć osób powinno być minimum, natomiast optymalną liczbą jest 10. Co więcej, osoba ta odpowiedziała, że warto byłoby zorganizować otwarty nabór na członków Rady i zobaczyć jakim zainteresowaniem się on cieszy.

Respondentów poproszono, aby wskazali, jakie są ich doświadczenia związane z promocją idei budżetu obywatelskiego w Krakowie. Wszyscy badani odnieśli się pozytywnie do swojego doświadczenia związanego z promocją BO. W swych wypowiedziach podkreślali, że informacje o BO wysyłane są do mieszkańców wszystkimi możliwymi kanałami. Wymieniano media społecznościowe, Internet, telewizję, komunikacje miejską, nośniki zewnętrzne, prasę, ulotki, a także bezpośrednio spotkania z mieszkańcami Krakowa (galerie handlowe w Krakowie). Badany podkreślił, że roznosząc ulotki do sąsiadów, dowiadywał się, że te osoby również przekazywały ideę budżetu dalej. Ten sam badany wspominał, że bardzo ważnym jest, aby wykorzystywać każdą okazję do promowania. Wymieniał imprezy organizowane przez Wydział Promocji i Turystyki, kontakty, które się posiada, a także przedstawianie opinii osób, których wnioski przeszły pozytywną ocenę na stronach internetowych. Respondent podkreślał, że nie należy zapominać o krytyce, lecz warto dostrzegać pozytywne aspekty.

Niestety do mediów przebijają się informacje negatywne. Oczywiście krytyka jest bardzo ważna, ale warto zauważyć też to co się zmienia na lepsze i dostrzec pozytywne efekty.

Członek Rady BO

Wszyscy badani podkreślali, że tegoroczna edycja budżetu obywatelskiego była bardzo mocno rozbudowana. Wszyscy badani uznali akcję promocyjną za sprawnie przeprowadzoną. Podkreślano, że wszystkie wykorzystywane kanały się bardzo dobrze sprawdzają. Członek Rady BO, który zajmuje się promocją odpowiedział, że na bieżąco eliminowane są akcje promocyjne, które nie przynoszą zamierzonych efektów. Za najbardziej efektywne uznał spotkania z mieszkańcami w galeriach handlowych, ponieważ przebiły się do mediów i spotkały się z pozytywną reakcją mieszkańców. Jeden z respondentów zauważył negatywne strony kampanii. W swych wypowiedziach podkreślał, że działania były dobre, lecz nieco zbyt mało nastawione na promocję. Zdaniem badanego, zabrakło informacji o tym, gdzie, co i w jaki sposób można zrobić.

Za późno, za szybko. Więcej takich działań bezpośrednich, oddolnych, więcej takiego wspierania.

Wydaje mi się, że brakuje integracji między wydziałami, żeby to wszystko było wspólne. Czasami wydział zieleni miejskiej robił jakieś spotkanie, a ono nie było wystarczająco promowane.

Członek Rady BO

Badani poproszeni o wskazanie najefektywniejszego działania wymieniali: stronę medialną, strony internetowe, gazety lokalne, portale społecznościowe, bilbordy, bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, ulotki, reklamy w komunikacji miejskiej, plakaty, spoty. To wszystko, zdaniem badanych, przynosiło zamierzone efekty. Jeden z respondentów dodał również, że powinny nadal być

przeprowadzane akcje promocyjne w Klubach Seniora, MOPS i jego filiach, placówkach pomocy społecznej, szkołach oraz imprezach organizowanych przez miasto.

Respondentów poproszono, aby ocenili dostępność działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących BO w 2016 roku. Jeden z badanych nie potrafił jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie moderatora, podkreślając przy tym, że nie chce ocenić niesprawiedliwie i nieobiektywnie jakiegoś działania. Inny badany ocenił pozytywnie dostępność działań informacyjno-edukacyjnych. Zauważył, że zastosowano dwa kanały, którymi starano się dotrzeć do odbiorców – tradycyjny (biuletyny, ulotki) i nowoczesny. Nie potrafił on jednak ocenić efektywności tych działań. Inny badany z kolei zauważył, że najbardziej efektywne były spotkania bezpośrednio z różnymi grupami mieszkańców. Ten sam badany podkreślał, że warto byłoby informować o spotkaniach, zachęcać do uczestnictwa w nich, a także wyjaśniać jaka jest idea BO. Zdaniem badanego należy nastawić się na dyskusje, debaty i deliberację, a nie tylko na głosowanie. Zdaniem członka Rady BO podczas spotkań dostępna była zarówno część warsztatowa, jak i informacyjna. Co więcej ten badany uznał, że był prowadzony proces deliberacji. Problemem, który zauważył była ograniczona ilość czasu na działania informacyjne, promocyjne oraz spotkania z mieszkańcami.

Tak na prawdę tego czasu na deliberację, na promocję i na informację oraz na weryfikację projektów nie ma zbyt wiele i to jest ten jeden główny czynnik - brak czasu - może nam negatywnie się odbić.

Członek Rady BO

Wszyscy badani uznali, że mieszkańcy biorą udział w procesie wdrażania BO w Krakowie, przy czym zawsze może on być większy. Jeden z badanych w swej wypowiedzi podkreślał, że bardzo ważnym jest, aby informować mieszkańców o tym jak skomplikowany jest projekt, jakich działań związanych z realizacją wymaga. Badany zaproponował, aby przeprowadzać szkolenia dla mieszkańców na temat procesu inwestycyjnego, aby mieli lepszą świadomość jak ów proces przebiega i na czym dokładnie polega. Inny badany z kolei uznał, że mieszkańcy mają dostęp do uczestniczenia w procesie wdrażania, lecz warto zachęcić ich do głosowania na projekty budżetu. Podkreślił on, że są organizowane spotkania, na których mieszkańcy mogą zgłaszać swoje uwagi. Inny członek Rady BO powiedział, że należy zwiększyć informowanie o działalności Rady i zachęcać obywateli do włączania się w jej posiedzenia. Zauważył on, że dla mieszkańców budżet nie jest działaniem całorocznym, zachęca się ich do aktywności tylko w niektórych okresach, natomiast mogliby uczestniczyć w działaniach związanych z BO cały rok.

W przypadku doświadczeń związanych z monitorowaniem wdrażania budżetu obywatelskiego w Krakowie jednego z badanych pozytywnie zaskoczyła duże poparcie dla idei BO przez miejskie jednostki, a negatywnie – podejście niektórych urzędników bardzo krytycznie podchodzących w czasie weryfikacji projektów do pomysłów mieszkańców (po odwołaniu się przez projektodawców, okazuje się, że mogą być realizowane).

Urzednicy odrzucają projekty bez żadnej informacji zwrotnej, albo są bardzo krytyczni w ocenie. Były sytuacje, kiedy mieszkaniec się odwoływał i projekt zgadzał się z wizją miasta, a urzędnik, sprawdzał projekt pobieżnie i nie chciał zobaczyć tej wizji.

Członek Rady BO

Badanych poproszono, aby odpowiedzieli, czy udało się zrealizować w terminie wszystkie punkty harmonogramu BO w Krakowie w 2016 roku. Zdania respondentów były w tym temacie podzielone. Dwoje badanych odpowiedziało, że w każdej edycji zdarzały się opóźnienia. Dotyczyły one weryfikacji projektów, zmian w weryfikacjach, list poparcia, potwierdzeń oraz czasu samego głosowania. W obecnej edycji zauważono opóźnienia w pojawianiu się informacji w systemie elektronicznym (przede wszystkim informacje związane z weryfikacją wniosków), w spływaniu list poparcia, a także w głosowaniu, które z uwagi na przerwę w dostępie do platformy (awaria serwera) zostało

przedłużone o 1 dzień. Pozostała dwójka badanych zadeklarowała, że wszystko przebiegło według ściśle określonego harmonogramu. Podkreślali oni, że spotkania, działania promocyjne, składanie wniosków i głosowanie odbyło się w wyznaczonym terminie.

Badanych zapytano czy wyrazili opinię w tym roku w sprawach związanych z poszczególnymi etapami realizacji BO. Trzech z czterech badanych nie wyraziło swojego zdania, przy czym jeden z nich odpowiedział, że nie odbyło się jeszcze spotkanie Rady, które podsumowałyby tegoroczną edycję BO. Natomiast jeden członek Rady BO wyrażał swoją opinię na wszystkich możliwych frontach:

Oznaczanie zrealizowanych projektów, informowanie o etapie na jakim są realizowane projekty, dlaczego nie są realizowane, jeśli nie są realizowane to w jaki sposób będą, jakie zmiany zaszyły w ramach tych projektów i dlaczego, kontaktowanie się z wnioskodawcami, omawianie z nimi czy zgadzają się na takie zmiany, organizowanie konsultacji społecznych (...)termin głosowania, zmiany w samym działaniu, szersze uzasadnienia weryfikacji, wprowadzanie zmian z weryfikacji. W razie konieczności szersze zasięganie opinii wśród różnych wydziałów. (...) Informowanie mieszkańców o tym czy mogą realizować swoje projekty.

Członek Rady BO

Respondentów poproszono o ocenę głosowania za pośrednictwem Internetu, a następnie o wskazanie co jest największym atutem, a co należałoby usprawnić. Trzech badanych oceniło pozytywnie możliwość głosowania za pośrednictwem Internetu. Zwracano uwagę na przejrzystość platformy internetowej, intuicyjność i łatwość w poruszaniu się po niej. Podkreślono, że nie trzeba było głosować w domu, lecz można było także w ok. 150 punktach do głosowania, dostępnych na terenie całego miasta, a także we wszystkich innych miejscach z dostępem do Internetu. Kolejną zaletą okazała się szybkość zliczania głosów. Wady platformy internetowej wskazywane przez badanych, były następujące: awaryjność platformy, podawana liczba głosujących, brak rejestracji głosów

w ostatnim dniu głosowania, brak rozdzielenia projektów z tego roku i lat ubiegłych. Tylko jedna badana osoba była sceptycznie nastawiona na głosowania internetowego. Podkreślała ona w swych wypowiedziach, że ten sposób faworyzuje osoby młodsze, które sprawniej poruszają się w Internecie niż osoby starsze. Na zakończenie swojej wypowiedzi, badany uznał, że wszystko zmierza w kierunku cyfryzacji i dywagacje są niepotrzebne, ponieważ prędzej czy później głosowanie internetowe będzie jedyną możliwą formą.

Badani odpowiedzieli, że Rada BO nie ma możliwości zmiany decyzji urzędnika, która dotyczy danego projektu. Tylko w przypadku, kiedy wnioskodawca odwoła się od decyzji urzędnika, bo ma taką możliwość, wtedy zwoływana jest Rada, która może uznać protest wnioskodawcy za zasadny, dzięki czemu projekt jest dalej procedowany i bierze udział w głosowaniu mieszkańców. Dwoje badanych potwierdziło, że przeniesienie działań związanych z BO do platformy internetowej znacznie usprawniło pracę Rady. Podkreślano, że dzięki temu można było na bieżąco monitorować wnioski, miało się dostęp do uzasadnień i znacznie skróciło czas oczekiwania na kopię dokumentów. Pozostała dwójka respondentów nie potrafiła jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

Badanych poproszono, aby podali jakie są ich nadzieje związane z tegoroczną edycją budżetu. Jeden badany odpowiedział, że co roku ma nadzieję, że zrealizowane zostaną wszystkie projekty zatwierdzone do realizacji. Pozostali badani liczą, że uda się dotrzeć do jeszcze szerszego grona odbiorców z przekazem dotyczącym idei BO (przede wszystkim tego, że budżet obywatelski to pieniądze samych mieszkańców) i do tej pory zrealizowanych projektów, co przełoży się na wyższy stopień zaufania, większą inicjatywność i zaangażowanie krakowian w postaci większej liczby złożonych wniosków, wyższej frekwencji podczas głosowania, szerszego zaangażowania w postaci uczestnictwa w dyskusjach. Dwóch uczestników wywiadu podkreśliło, że ewaluacja procesu wdrażania budżetu powinna być prowadzona na wszystkich jego etapach.

Załącznik 9 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z prowadzącymi spotkania konsultacyjne

Wzięło udział 3 prowadzących spotkania konsultacyjne. Respondentów poproszono, aby ocenili oddziaływanie budżetu obywatelskiego na miasto Kraków. Wszyscy jednomyślnie ocenili pozytywnie BO, a także podkreślali, że dzięki niemu budowana jest partycypacja i zaangażowanie mieszkańców w życie swojego miasta. Prowadzący spotkania konsultacyjne zauważyli, że dzięki możliwości składania wniosków władze miasta mają lepsze rozeznanie, co jest dla mieszkańców ważne, jakie są ich potrzeby. Dwoje badanych zwróciło uwagę na budowanie obywatelskiej postawy przez BO. Natomiast inny badany podkreślił, że korzyścią okazała się rola samorządu dzielnicowego, który okazał się kompetentnym pośrednikiem między mieszkańcami a Urzędem Miasta.

Wszyscy badani uznali, że aktywność mieszkańców w życiu miasta jest widoczna, lecz nie jest na takim poziomie, na jakim zakładano lub na jakim powinna być. Badani porównywali wszystkie trzy edycje do siebie pod względem aktywności mieszkańców i zauważyli, że w pierwszej edycji była ona najwyższa, bo zadziałał efekt nowości. Jeden z badanych mówił o pewnym nasyceniu, gdyż frekwencja wzrasta, a następnie utrzymuje się na stałym poziomie lub nieznacznie spada. Ten sam respondent zaproponował, aby informować o budżecie obywatelskim przez cały czas, a nie tylko wtedy, gdy jest głosowanie na projekty. Podkreślał on, że uświadamiając i zaznajamiając mieszkańców z BO, może zmienić się ich zaangażowanie.

Respondentów zapytano czy w poprzednich latach również zajmowali się BO, w tym prowadzeniem spotkań konsultacyjnych. Jedna z badanych osób dopiero w tym roku jest zaangażowana w działania dotyczące BO. Pozostałe dwie osoby brały udział w poprzednich edycjach, przy czym jedna z nich zadeklarowała, że nie prowadziła wcześniej spotkań konsultacyjnych, tylko spotkania dotyczące Regulaminu BO. Co więcej badany ten czuł się w pełni przygotowany do tematu i nic go nie zaskoczyło. Inny badany w poprzednim roku prowadził spotkania szkoleniowo-konsultacyjne z mieszkańcami. Zadeklarował, że nic go w tej kwestii nie zaskoczyło, ponieważ działał od początku w programie i był dobrze przygotowany. Ten sam badany dodał, że szkolił osoby z Urzędu, które miały zajmować się BO, w oparciu o platformę internetową. Największym pozytywnym zaskoczeniem dla badanego było to, że osoby starsze nie miały problemu z obsługą platformy internetowej, co więcej, pomimo swego wieku podkreślały tym swoją aktywność w życiu.

To był dla nich taki bodziec, żeby czegoś nowego się nauczyć, a o tym że nie dadzą rady mówiły za nich młodsze osoby, w ogóle się z nimi nie kontaktując. Więc to też było dla mnie miłe zaskoczenie, że dla osób 65+ nie było to problemem.
Prowadzący spotkania konsultacyjne

Badanych poproszono, aby podali, jakie były główne cele prowadzonych spotkań konsultacyjnych oraz w jakim stopniu udało się je zrealizować. Wszyscy zadeklarowali, że wszystkie cele zostały zrealizowane. Przy czym jeden z nich nie potrafił określić w jakim stopniu, a pozostała dwójka oceniła, że zostały zrealizowane w całości. Problemem dla respondentów było dotarcie do mieszkańców, oraz ich niska frekwencja na spotkaniach konsultacyjnych. Natomiast wyzwaniem dla wszystkich prowadzących było zwiększenie w obywatelach świadomości i zaangażowania w BO, nie tylko na etapie składania wniosków i głosowania, lecz także wdrażania całego procesu. Z kolei inny badany podkreślił, że dodatkowym wyzwaniem było wytłumaczenie na czym polega tegoroczny budżet w oparciu o platformę internetową. Dodatkowym wyzwaniem dla tej osoby było wytłumaczenie mieszkańcom, jaka jest idea budżetu i czemu on służy.

Cele założone zrealizowałam w dużym stopniu, tylko frekwencja tych spotkań była niska, więc fajnie było by, żeby tych osób było jeszcze więcej. Ale jak nawet była garstka osób, to tą garstką osób pracowało się indywidualnie, więc pod tym względem te cele założone były realizowane.
Prowadzący spotkania konsultacyjne

Najczęstszym problemem z jakim spotkał się jeden z prowadzących spotkania konsultacyjne był brak doinformowania mieszkańców o postępach lub zrealizowanych projektach. Mieszkańcy Krakowa nie mając informacji, z góry zakładali, że coś, co zostało założone jest nie zrobione. Innym problemem zgłaszanym przez uczestników spotkań był brak wersji papierowej w tegorocznej edycji BO. To samo zauważył inny respondent. Mieszkańcy zgłaszali swoje niezadowolenie z braki możliwości głosowania w wersji papierowej. Pomimo tego większość pytań i problemów udawało się rozwiązać podczas trwania konsultacji. Głównym problemem z jakim spotkał się inny badany, było szczegółowe porównywanie przez mieszkańców Regulaminu z obecnej edycji do ubiegłorocznej.

Mieszkańcy bazowali na obserwacjach z poprzedniej edycji i pytali jakie rozwiązania będą obecnie praktykowane.

Prowadzący spotkania konsultacyjne

Innym problemem z jakim musiał zmierzyć się prowadzący spotkania konsultacyjne, było informowanie mieszkańców, jak powinien wyglądać poprawny kosztorys czy harmonogram. Respondent, któremu zadawano tego typu pytania, proponował zainteresowanym skorzystanie z gotowych cenników, znajdujących się na stronie BO.

Respondenci odpowiedzieli, że spotkania z mieszkańcami nie służyły rozważaniom na temat konkretnych projektów (mieszkańcy nie kierowali zatem uwag do projektów innych wnioskodawców). Polegały one na wyjaśnianiu osobom zainteresowanym złożeniem wniosku, jak ma on wyglądać, na co zwrócić uwagę. Spotkania służyły podniesieniu kompetencji uczestników w zakresie BO. Tylko jedna z badanych osób nie potrafiła jednoznacznie ustosunkować się do poruszanej kwestii.

Wszyscy badani uznali, że projektodawcy mają większą wiedzę na temat problematyki BO, przy czym jeden z respondentów podał, że nie wszystkich to dotyczy. Podobnie zauważył inny respondent. Odpowiedział, że osoby składające wnioski w poprzednich edycjach, z każdym rokiem mają lepsze rozeznanie na temat problematyki BO. Wnioski tych osób są pełniejsze. Dzięki platformie internetowej i opcji, która przepuszcza projektodawcę tylko, jeśli wszystko wypełni, więcej złożonych wniosków jest prawidłowe.

Dwóch z trzech badanych nie zauważyło, aby mieszkańcy zgłaszali uwagi dotyczące przyszłych edycji budżetu obywatelskiego. Tylko jeden badany spotkał się w czasie spotkań konsultacyjnych z uwagami do przyszłych edycji. Najczęściej mieszkańcy oponowali, aby zmienić dotychczasowy sposób głosowania. Uczestnikom nie spodobała się forma rozdzielania punktów na 3 różne projekty, kiedy chcą zagłosować tylko na jeden z nich. Inne uwagi dotyczyły platformy internetowej, aby ją nieco uprościć oraz tego, by można było głosować w sposób papierowy.

Jeden z badanych podkreślał, że na spotkaniach konsultacyjnych warto wyjaśniać czym jest BO, ponieważ zdarzały się grupy osób, które nie chciały, by realizowano projekty BO. Tym samym uznając całą inicjatywę za bezsensowną. Część osób zgłaszała uwagi, co do możliwości głosowania nie tylko drogą elektroniczną. Z kolei inny badany odpowiedział, że należy tłumaczyć na czym polega ogólnodostępność projektów realizowanych w ramach BO. Trzeci respondent zauważył, że powinno się zmienić formę spotkań. Zamiast organizować je we wszystkich dzielnicach Krakowa, na których była niska frekwencja mieszkańców, warto byłoby je organizować w dzielnicach kluczowych.

Respondentów poproszono, aby odpowiedzieli, czy na spotkaniach konsultacyjnych zgłaszano problemy, które należałoby przekazać dalej, by je rozwiązać. Jeden z badanych odpowiedział, że problemy dotyczyły głównie szczegółów Regulaminu, które przekazywał członkom Rady BO. Badany ten podkreślił, że problemy mieszkańców rozwiązywano. Z kolei inny badany zgłaszał na spotkaniach Rady BO uwagi mieszkańców dotyczące głosowania w wersji papierowej. Podczas tegorocznej edycji proces był na tyle zaawansowany, że nie można było wprowadzić dodatkowo wersji papierowej, lecz w przyszłych edycjach problem jest do rozwiązania. Trzeci badany prowadzący spotkania konsultacyjne odpowiedział, że najczęściej problemy dotyczyły kwestii technicznych platformy

internetowej. Badany podkreślił, że jeśli problemy można było rozwiązać samemu, to nie przekazywano ich dalej. Takie uwagi mieszkańców, których nie można było szybko wprowadzić, konsultowano z odpowiednią osobą z Urzędu Miasta, a na posiedzeniach Rady Budżetu Obywatelskiego analizowano czy należy wprowadzić zmianę w systemie czy nie.

Wszyscy badani uznali, że dostęp do informacji, jak i same informacje dotyczące wymogów formalnych i merytorycznych są wystarczające i łatwo dostępne. Problemem okazało się to, że mieszkańcy nie chcieli sami z własnej inicjatywy zapoznawać się ze stroną internetową, lecz na spotkaniach poruszali kwestie, które były wyjaśnione właśnie w Internecie. Jeden z badanych zwrócił uwagę, aby w przyszłych edycjach była możliwość głosowania na projekty w wersji papierowej. Z kolei inny powiedział, że ważna dla projektodawców jest możliwość kontaktowania się z konkretnymi osobami w wydziałach merytorycznych.

Jeden z badanych uznał, że platforma internetowa ułatwiła składanie wniosków mieszkańcom. Natomiast dwójka pozostałych respondentów zauważyła, że prócz formy elektronicznej, powinna być możliwość głosowania w tradycyjnej formie papierowej. Problemy, jakie sygnalizowali projektodawcy były natury technicznej. Dotyczyły problemów z serwerem, brakiem możliwości zalogowania się do systemu, przy czym podkreślono, że ci projektodawcy, którzy złożyli wniosek przez Internet byli zadowoleni. Respondent podkreślał, że jako mieszkaniec Krakowa sam głosował przez platformę internetową i docenił jej intuicyjność i przejrzystość oraz łatwość obsługi.

Wszyscy respondenci zadeklarowali, że byli przygotowani do rozwiązywania problemów zgłaszanych na spotkaniach i dotyczących platformy internetowej. Przy czym jeden z nich powiedział, że na spotkaniach nie mógł przetestować dokładnie platformy, gdyż prezentował ją mieszkańcom w trybie offline. Z kolei inny badany podkreślił, że w razie problemów, na które nie był w stanie odpowiedzieć, konsultował się z osobą odpowiedzialną za prawidłowe działanie platformy. Ten sam badany zapewnił, że w razie problemów i braki wiedzy na dany temat kontaktował się z jednostką merytoryczną odpowiedzialną za poruszaną kwestię i nigdy nie pozostawił mieszkańca bez odpowiedzi.

Jeden z badanych zaproponował, aby prócz spotkań, uświadamiać mieszkańcom na każdym etapie realizacji procesu, czym jest BO. Innym pomysłem badanego było przeprowadzanie spotkań informacyjnych w szkołach dla młodzieży, aby w przyszłości wiedzieli na czym BO polega. Z kolei inny respondent zaproponował, aby stworzyć krótki film animowany, który byłby wyświetlany na ekranach komunikacji miejskiej przed uruchomieniem całego procesu związanego z BO oraz w trakcie dla przypomnienia. Pokazywałby co należy zrobić krok po kroku. Trzeci z badanych prowadzących spotkania konsultacyjne zaproponował, aby jeszcze raz zrealizować spotkania z mieszkańcami w celu napisania i złożenia projektów.

Była tzw. noc pisania projektów, kiedy mieszkańcy mogli przyjść ze swoimi projektami a my pomagaliśmy im je złożyć.

Prowadzący spotkania konsultacyjne

Załącznik 10 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z pracownikami UMK i jednostek miejskich

W badaniu jakościowym, polegającym na przeprowadzeniu telefonicznych wywiadów pogłębionych, wzięło udział 10 pracowników UMK i jednostek miejskich.

Prawie wszyscy respondenci wypowiadali się pozytywnie na temat działania budżetu obywatelskiego. Tylko jeden badany nie potrafił jednoznacznie odnieść się do poruszanej kwestii. W kilku wywiadach podkreślano, że gdyby nie działania oddolne oraz integracja i aktywizacja mieszkańców, władze miasta nie wiedziałyby o potrzebach swoich mieszkańców. Jedna badana osoba nie zauważyła, aby działania związane z BO znacząco wpłynęły na miasto.

Myślę że inicjatywa jest bardzo dobra (...) największym plusem jest to, że mieszkańcy mogą mieć wpływ na to, co dzieje się w ich najbliższej okolicy. Wiedzą też najlepiej czego tak naprawdę im potrzeba, jakie jest zapotrzebowanie, chociażby w kwestiach remontowych czy w obszarach dotyczących spędzania wolnego czasu.(...) Jeżeli projekt przejdzie, to jego wpływ jest niezwykle korzystny, ponieważ zapotrzebowania zostają spełnione, zrealizowane, chociażby te, które dotyczą spędzanie wolnego czasu, angażowania, integrowania małych społeczności wokół wspólnego celu.(...)

Myślę że jak najbardziej jest to pozytywna inicjatywa.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich⁸

Aż siedmiu respondentów nie odnotowało zmian w działaniu samego urzędu. Natomiast badani, którzy zauważyli zmiany, podkreślali, że wiążą się one z dłuższym czasem pracy oraz dodatkowymi obowiązkami. W trakcie jednego wywiadu podkreślono, że dzięki BO pogłębiła się współpraca z zarządami poszczególnych dzielnic.

Zdecydowanie. Dla mnie jako osoby, która przeprowadza analizę formalną tych wniosków to są dodatkowe obowiązki. Wiąże się to z pracą w godzinach nadliczbowych.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Budżet obywatelski pogłębia nam działalność z zarządami poszczególnymi dzielnic, bo one są najbliższą mieszkańców.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Badani pracownicy Urzędu Miasta Krakowa oraz jednostek miejskich w większości nie zauważyli problemów, które wynikałyby z realizacji zeszłorocznego budżetu obywatelskiego. Dwóch respondentów odpowiedziało, że słyszało o pewnych problemach, lecz nie byli oni w stanie określić dokładnie czego dotyczyły. Wynikało to z tego, że nie byli bezpośrednio zaangażowani w pracę nad realizacją zadań w ramach budżetu. Pracownicy podkreślali, że zeszłoroczny BO realizowany jest zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Nie jestem zaangażowana w cały proces. (...) Z tego co słyszałam były różne problemy, natomiast nie śledzę tej sprawy na bieżąco.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Zdania respondentów na temat ukształtowanych dobrych praktyk podczas realizacji BO były podzielone. Część badanych nie potrafiła określić czy wypracowano już dobre praktyki, czy jeszcze nie. Jedna osoba biorąca udział w badaniu uznała, że jeszcze jest za wcześnie, aby poruszać tę kwestię. Natomiast pozostali badani potwierdzali wypracowanie dobrych praktyk i przekazywanie ich innym urzędnikom. Wartym podkreślenia jest fakt, że dobre praktyki wypracowywane są zdaniem

⁸ Pracownik UMK – Pracownik Urzędu Miasta Krakowa

respondentów na bieżąco, a następnie aktualizowane. Dwóch badanych przedstawicieli jednostek miejskich nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do poruszanej kwestii.

Nie składamy tego i nie poruszamy dopiero przed końcem terminu. Wszystko opracowywane jest na bieżąco.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Mamy stosowny program do szybkiego porozumiewania się między jednostkami realizującymi, a Zarządami Dzielnic i mieszkańcami. Program został wdrożony w zeszłym roku, więc bez przeszkód można zgłosić projekt, ocenić, zaakceptować i głosować.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Warto zauważyć, że na pytanie, o zwiększenie się aktywności mieszkańców w życiu miasta, nikt z badanych nie odpowiedział negatywnie. Trzech respondentów nie potrafiło ustosunkować się do poruszanej kwestii, natomiast pozostali zauważyli większe zainteresowanie mieszkańców sprawami miasta. Badani podkreślali, że dzięki BO mieszkańcy angażują się w życie dzielnic, zgłaszając wnioski, które do tej pory nie były realizowane, a bezpośrednio dotyczą ich miejsca zamieszkania.

Na pewno tak, dlatego że w tegorocznym budżecie było widać pospolite ruszenie wśród mieszkańców celem spotęgowania ilości głosów na jeden z projektów i ten projekt rzeczywiście wygrał.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Tak, ponieważ jest to jeszcze jedna forma wyrażania się. Zgłaszanych projektów jest dość dużo (...) prawie 600 projektów zgłoszonych, więc jest to jeszcze jedna forma głosu mieszkańców.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Respondenci, uczestniczący w procesie wdrażania BO w Krakowie, zajmowali się następującymi kwestiami: ustalaniem listy zadań bezpośrednio po wdrożeniu, wprowadzaniem danych do systemu, uczestniczeniem w punktach konsultacyjnych w galeriach handlowych, obsługą aplikacji, za pomocą której zgłaszane były projekty, weryfikacją oraz opiniowaniem wniosków, prowadzeniem szkoleń, doprecyzowaniem Regulaminu,. Dwie badane osoby dopiero zaczęły prace związaną z BO, w związku z czym nie miały do tej pory doświadczenia we wdrażaniu.

Budżet obywatelski funkcjonuje już chyba 3 lata. (...) kwestia dopracowania Regulaminu, uszczegółowienia zadań z obszaru dzielnic. Praca związana z wnioskowaniem, dzieleniem się uwagami z komitetem, który odpowiada za całość realizacji budżetu. Trzeba było uszczegółowić Regulamin, tak aby nie było kontrowersji czy nieporozumień w ocenie przez jednostki, które go realizują. To bardzo istotne, ponieważ nie ma wtedy źle sklasyfikowanych działań.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Zdecydowana większość respondentów potwierdziła, że praca nad budżetem obywatelskim odrywa ich od innych obowiązków. Podkreślali w swych wypowiedziach, że w krótkim czasie mają bardzo dużo pracy nad wnioskami, dlatego zaprzestają pracę nad bieżącymi sprawami na rzecz BO. Badani, którzy zadeklarowali, że praca nad BO nie koliduje z innymi zajęciami, odpowiadali, że jest to jeszcze jeden obowiązek pracowniczy. Dwie osoby podkreśliły, że przez małą liczbę wniosków nie musieli poświęcać czasu pracy na zajęcie się sprawami budżetu.

Jest to praca wymagająca skupienia, odłożenia swoich zawodowych obowiązków i pracy tylko nad budżetem.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Nie odrywa. Jest po prostu jeszcze jednym z elementów obowiązków pracowniczych. Nie jest utrudnieniem, ponieważ nie mamy dużo projektów. Jeżeli byłoby ich więcej, to wtedy należałoby się

organizacyjnie dostosować. Na ten moment nie można stwierdzić, że odrywa się od innych obowiązków.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Respondenci podkreślili, że terminy pracy nad BO narzucane są im odgórnie przez co nie mogą pozwolić sobie na indywidualne dostosowanie pracy do harmonogramu budżetu. W większości uznano obecny system za dobry, który nie wymaga zmiany.

Myślę, że jest dość dobrze dostosowane. Nie trzeba nic zmieniać.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Natomiast wśród osób, które zadeklarowały chęć lepszego dostosowania harmonogramu pracy nad BO do realiów pracy urzędów miasta i jednostek miejskich, wskazywano na przyspieszenie pewnych procesów wnioskowania lub rozłożenia ich w czasie.

Niestety nie mamy wpływu, ponieważ terminy są ustalone odgórnie. Problem polega na tym, że mogłoby się to wszystko rozpocząć wcześniej, ponieważ najważniejsze działania rozpoczynają się przed samymi wakacjami.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Pokrywają nam się terminy normalnej pracy i pracy nad BO i to jest dla mnie dosyć spore utrudnienie.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Osoby pracujące w poprzednich edycjach nad BO, zadeklarowały, że nie były w pełni przygotowane do pracy. Wymieniane problemy wiązały się z kwestiami technicznymi, merytorycznymi wniosków. Trzech badanych nie brało udziału w poprzednich edycjach. Natomiast dwóch respondentów zajmowało się weryfikacją projektów oraz obsługą systemu tylko w niewielkim stopniu. W pełni zostali zaangażowani w pracę nad budżetem dopiero w tym roku.

Procentowo na jakieś 60-70%. Problemem był brak możliwości kontaktu z jakąś linią wsparcia dotyczącą programu, który mieliśmy prezentować mieszkańcom. I jak pojawił się jakiś problem techniczny nie było kontaktu z nikim.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Z początku były problemy w kwestii oceny merytorycznej wniosków, ale teraz właściwie już nie ma, ponieważ Regulamin został uszczegółowiony. Jeśli są jakieś problemy, to są na bieżąco omawiane na tych spotkaniach.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Wśród pozytywnych aspektów pracy nad BO badani wymieniali zalety platformy internetowej, wspomagającej koordynację prac oraz duży odbiór społeczny Punktów Obywatelskich.

Pozytywnie zaskoczył mnie krok podjęty w temacie utworzenia programu, który w pewnym sensie ułatwia komunikację.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Spośród badanych, którzy udzielili odpowiedzi twierdzącej na pytanie o uczestnictwo w spotkaniach informacyjnych i szkoleniowych dla pracowników urzędu i jednostek miejskich, tylko jedna osoba uznała, że na spotkaniach nie przekazano wszystkich istotnych informacji, a inna nie potrafiła jednoznacznie odpowiedzieć na zadane pytania, ponieważ wydział w którym pracuje nie otrzymał żadnych wniosków do rozpatrzenia. Warto zauważyć, że dwóch badanych nie uczestniczyło w spotkaniach/szkoleniach w tym roku, ani latach poprzednich.

Pewnie miałbym jakieś pomysły, gdybyśmy mieli jakieś wnioski,(...) ale ponieważ żadnych wniosków nie było do naszego wydziału, więc ciężko mi wskazać aspekty.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Właśnie nie. Są one raczej pobieżne i robione na prędko.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Pozostałe osoby uznały, szkolenia za wystarczające, na których przekazano wszystkie niezbędne informacje. Dzięki szkoleniom i spotkaniom na bieżąco starano się omawiać i wyjaśniać problemy.

Tak, one są na bieżąco omawiane i jeśli mamy jakieś wątpliwości, to sami zgłaszamy na tych spotkaniach. Omawiamy zadania realizowane i wątpliwości z nimi związane z klasyfikacją tych zadań.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Uważam, że tak, zawsze mieliśmy możliwość dodzwonienia się i dopytania się później. Ale platforma, przez którą działaliśmy była na tyle intuicyjna, że nie było problemów.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Respondenci jednogłośnie uznali, że szkolenia, w których uczestniczyli były bardzo pomocne, co więcej nie wyobrażają sobie pracy bez udziału w takim szkoleniu.

Myśmy dostali na tyle fajne instrukcje, proste, gdzie były wszystkie zagadnienia, które mogły być nam potrzebne, że można powiedzieć, że jak najbardziej pomogły.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

To ostatnie szkolenie dotyczyło właśnie wprowadzenia nowego systemu elektronicznego i uczyliśmy się go wszyscy, więc nie wyobrażam sobie w ogóle pracy bez takiego wstępnego szkolenia. Także ono było tutaj jak najbardziej pomocne.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Badanych poproszono, aby wyszczególnili zagadnienia, których zabrakło na spotkaniach/szkoleniach, bądź które omówiono zbyt pobieżnie. Zwrócono uwagę na zmniejszenie grup szkoleniowych oraz przedstawienie konkretnych przykładów, by łatwiej zrozumieć, jak rozwiązać problem.

Na pewno powinny być w mniejszych grupach i (...) powinna być możliwość przetestowana na jakimś przykładzie.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Kwestie techniczne składania wniosków, zdaniem badanych, powinny zostać przedstawione w bardziej szczegółowy sposób. Zwrócono również uwagę, by przedstawiciele poszczególnych dzielnic wyczulić w kwestiach dekretowania, ponieważ wnioski trafiają do niewłaściwych wydziałów, przez co mogą nie zostać rozpatrzone w wyznaczonym terminie.

Może więcej informacji technicznych.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Projekty, które trafiały do nas, w dużym stopniu były dekretowane na niewłaściwą jednostkę. Nie możemy potem weryfikować czegoś, czym się nie zajmujemy. Dotyczyło to zupełnie nie naszej działalności. Musieliśmy je przekazywać po prostu do właściwych wydziałów. Nie wiem czy to jest kwestia organizacyjna, bo to dzielnice dekretują projekty. Może one powinny też jakąś większą wiedzę posiadać na temat czym się zajmuje dany wydział.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Dla pozostałych osób szkolenia/spotkania okazały się wystarczające.

Wystarczająco było, (...) nas interesuje proces akceptacji i to zostało przedstawione w bardzo dobry sposób.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Nie ma tematów, które stanowiłyby problem.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Prawie wszyscy respondenci uznali osoby prowadzące spotkania i szkolenia za w pełni kompetentne i przygotowane do dyskusji. Tylko jedna osoba wyraziła swoje niezadowolenie w kwestii dotyczącej prowadzących szkolenie, jak i samego szkolenia.

Pobieżna informacja (...) warto troszeczkę też zagłębić się w praktyczną część, a nie tylko teoria. (...)

Nie robić ich w ostatniej chwili, bo to były spotkania bardzo napięte.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Pozostali badani wypowiadali się w następujący sposób:

Mieli wystarczającą wiedzę, żeby ją przekazać.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

To jak najbardziej osoby kompetentne.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Zawsze są przygotowani do dyskusji.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Respondentów, biorących udział w badaniu, zapytano czy zauważyli w mieście działania informacyjno-edukacyjne dotyczące budżetu obywatelskiego. Prawie wszyscy zauważyli takowe działania w mieście. Przede wszystkim wymieniano ulotki, plakaty, stronę internetową Magicznego Krakowa, podkreślając przy tym ich czytelność i dostępność dla mieszkańców. Respondenci wymieniali także punkty informacyjne tworzone w galeriach handlowych, informacje przekazywane w lokalnej prasie, mediach społecznościowych, rozdawanie gadżetów czy tramwaje oklejone informacjami.

Bardzo duża w tym roku była kampania informacyjna i rzeczywiście to było widać. (...) tramwaje, jest

bardzo duża ilość plakatów, możliwość wydruków plakatów przez mieszkańców, aby promować swoje projekty i rzeczywiście mieszkańcy też z tego korzystali. Tramwaje były oklejone, można było pobrać wzorcowy plakat, wpisując swój projekt i wklejając go, co ludzie rzeczywiście robili. To jest

kwestia edukacji mieszkańców, żeby brali udział w budżecie obywatelskim.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Tak, widoczne są działania, różne plakaty, informacje, ulotki, komunikaty w prasie, mediach. Budzą one zaufanie i ludzie mogą się zapoznać na czym polega budżet obywatelski. Jest to na tyle czytelne, że ktoś zainteresowany może skorzystać.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Badani ocenili działania informacyjno-edukacyjne dotyczące BO, jako efektywne, przy czym podkreślali, że była ona zmienna. Potwierdzeniem może być wypowiedź jednego z pracowników UMK:

Efektywność się zmieniała z czasem ich funkcjonowania. Kiedy zbliżał się moment składania wniosków, to było większe zainteresowanie.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Tylko dwóch badanych nie zauważyło żadnych działań. Poproszono ich więc, by wskazali, czego ich zdaniem zabrakło. Poniżej przedstawiono ich wypowiedzi:

Nie jestem spostrzegawczy, nie zauważyłem i nie zwracałem na to uwagi. Nie patrzę na plakaty, ulotki, bo pełno ich jest już wszędzie. Nie mam pomysłu co powinno być zrobione, żeby lepiej było nagłośnione. Ludzie wiedzą, którzy się tym interesują. (...) Nie mam pomysłów w jaki sposób zachęcić więcej osób.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Wydaje mi się że bardziej w Internecie powinno być promowane.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Pracowników UMK i jednostek miejskich zapytano, jak długo trwa proces weryfikacji jednego wniosku, a także ile osób zaangażowanych jest w jego weryfikację. Badani najczęściej odpowiadali, że trwa ona zazwyczaj kilka dni. Zgodni byli również w kwestii liczby osób, które pracują nad weryfikacją projektu. Najczęściej podawali, że są to 2-3 osoby. Dwóch badanych zauważyło, że jedna osoba wystarczy, aby dokonać weryfikacji wniosku.

Badani w większości uznali, że na proces weryfikacji projektów przeznaczone są wystarczające siły, lecz podkreślali, że aby wszystko przebiegało sprawnie, muszą to być osoby kompetentne. Jeden pracownik nie zgodził się z opinią pozostałych badanych, odpowiadając, że dla jednej osoby jest to zbyt dużo pracy i w czasie, gdy jest znaczna ilość wniosków, ta osoba musi się bardzo spieszyć.

Chyba tak, bo to nie są skomplikowane sprawy, żeby szukać jakichś porad, jakiś ekspertów.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Nie, jeżeli jest mała jednostka to przy natłoku projektów, trzeba się po prostu bardzo sprężyć.

Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Jedna badana osoba nie pracuje bezpośrednio nad weryfikacją wniosków, dlatego też nie potrafiła odpowiedzieć na pytanie. Natomiast inny respondent podkreślił, że do wydziału nie wpłynął żaden wniosek, stąd brak jego odpowiedzi na pytanie moderatora.

Osoby biorące udział w badaniu zostały poproszone o ocenę wymogów formalnych składanych projektów w ramach budżetu obywatelskiego przez wnioskodawców. Badani podkreślali, że są wymogi, z którymi wnioskodawcy radzą sobie bardzo dobrze, ale są też takie, z którymi mają problemy. W zależności od wydziału, który badany reprezentował, wymieniano następujące problemy: techniczne, brak terminowości, brak ogólnodostępności projektu, problemy formalne (niewłaściwie wypełnione wnioski, brak odpowiednich oświadczeń), problemy wynikające z braku znajomości aktualnych przepisów prawa miejskiego oraz złe szacowanie kosztów. Trzech respondentów odpowiedziało, że wpływające wnioski do ich wydziałów nie są skomplikowane merytorycznie. Nie zauważyli oni, by wnioskodawcy mieli problemy ze składaniem wniosków.

Badanych zapytano, czy coś należałoby zmienić. W większości nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie, przy czym zwracali uwagę, aby częściej informować na spotkaniach o wymaganiach formalnych i je wyjaśniać. Należałoby również doprecyzować kryterium ogólnodostępności w Regulaminie. Ponadto dwóch badanych zasugerowało, aby niczego nie zmieniać.

W większości badani nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie moderatora, jak przedstawia się wartość zgłoszonych projektów pod względem formalnym w tym roku. Spośród tych respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, cztery wypowiedzi były pozytywne. Uznali, że wartość merytoryczna wpływających wniosków do wydziału była poprawna. Badani podkreślili, że dzięki zgłaszaniu wniosków drogą internetową, były one prawidłowo wypełnione.

Czterech badanych nie zauważyło, by projektodawcy mieli problemy z jakimś obszarem projektu. Zdaniem pracowników UMK i jednostek miejskich, jeśli wnioski spełniają kryteria formalne i merytoryczne, to są pozytywnie oceniane. Tematyka projektu wtedy nie ma żadnego znaczenia. Co więcej, jeden respondent podkreślił, że osoby składające wnioski są dobrze przygotowane i zorientowane w temacie. Badani podkreślali również, że projektodawcy częściej skłonni są składać wnioski proste, niż te bardziej skomplikowane.

Jeżeli ktoś przygotowuje jakiś projekt, to zna temat i orientuje się w nim. Jeżeli o coś się stara to wiadomo, że jest przygotowany. Te projekty nie są źle przygotowane.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Respondenci zwrócili uwagę na niektóre obszary, z którymi wnioskodawcy mają problemy. Jednym z nich okazał się być niewłaściwy opis celu zadania. Innym problemem były działania ze sprzecznym interesem społecznym. W składanych wnioskach brakuje również informacji o harmonogramie. Zbyt duży stopień ogólności projektu także stanowi pewien problem.

Kryteria są wspólne dla wszystkich, więc nie można robić wyjątków dla kogoś, komu się wydaje, że już zostało mało czasu, że nie zdąży.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Prawie wszystkie badane osoby uznały informacje dotyczące wymogów formalnych i merytorycznych, dostępne na stronie internetowej za wystarczające, przy czym jedna osoba zwróciła uwagę, że są one napisane nieodpowiednim językiem dla przeciętnego odbiorcy. Tylko jedna osoba uznała, że na stronie internetowej urzędu/jednostek miejskich jest zbyt mało informacji. Tym samym badany zaproponował, aby umieścić na stronie więcej informacji o tym, co można zyskać dzięki BO. Zwrócił również uwagę, aby informacje były przedstawione w sposób prosty.

W zdecydowanej większości respondenci odpowiedzieli, że ich pytania kierowane do projektodawców dotyczyły szczegółów projektu, bądź prośby o uzupełnienie formalnych kwestii. Odpowiedzi projektodawców były oceniane przez badanych pozytywnie. Jednogłośnie stwierdzili, że nie było problemów z kontaktem. Tylko jedna osoba odpowiedziała, że niewielka część projektodawców nie uzupełniła braków formalnych, więc ich projekty zostały odrzucone. Pozostali badani zgodnie potwierdzili, że otrzymali odpowiedzi na zadane pytania. Natomiast czterech badanych nie potrafiło sobie przypomnieć czego dotyczyły ich pytania do projektodawców.

Respondenci odpowiedzieli, że projektodawcy interesują się wdrożeniem i realizacją projektów. Przejawia się to najczęściej w wysyłaniu wiadomości mailowych do konkretnego wydziału lub utrzymywaniem kontaktu telefonicznego z badanymi. Zdarza się, że projektodawcy osobiście przychodzą do siedziby jednostki oceniającej, aby dowiedzieć się na jakim etapie jest złożony projekt.

Dzwonią, dopytują się na jakim etapie jest wniosek, gdzie trafił, śledzą do końca.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Interesują się dzwonią, mailują, też się zdarza, że osobiście przychodzą i dopytują.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Dwie badane osoby odpowiedziały, że projektodawcy nie kontaktowali się z ich jednostką. Podejrzewają, że nie mieli oni wiedzy, na temat tego, że wniosek trafia do ich biura.

Respondentów poproszono o ocenę działania platformy internetowej dedykowanej BO, a także by odpowiedzieli czy ułatwia ona pracę. Wszyscy jednogłośnie uznali, że w znacznym stopniu ułatwia i usprawnia pracę. Zalety, wymieniane przez badanych były następujące: prosta w obsłudze, intuicyjna, przejrzysta, umożliwia szybki dostęp do złożonych wniosków, skraca czas weryfikacji wniosków, ułatwia kontakt z innymi jednostkami merytorycznymi. Tylko dwie osoby zgłosiły obiekcje, dotyczące generowania haseł (trudność z uzyskaniem nowego hasła, gdy ktoś zapomniał poprzedniego; brak możliwości natychmiastowego wygenerowania hasła przez osoby dyżurujące w punktach udostępnionych mieszkańcom) oraz niewyeliminowania całkowicie przepływu

dokumentów w formie papierowej (w przypadku, kiedy jednostce oceniającej były potrzebne opinie częściowe), pomimo to oceniły platformę pozytywnie.

Bardzo pozytywnie.(...) Dla mnie plusem jest kwestia przekazywania tych projektów do instytucji, które są merytorycznie właściwe. To się odbywa szybko, jest to jedno kliknięcie.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Zdecydowana większość badanych pracowników UMK i jednostek miejskich jest zadowolona z działania platformy internetowej. Podkreślali w swych wypowiedziach, że nie trzeba nic zmieniać. Jedna badana osoba zasugerowała, aby utworzono linię wsparcia dla użytkowników, zaś inna osoba zaproponowała, aby wszystkie wnioski i opinie składane były tylko drogą elektroniczną, a nie dodatkowo w wersji papierowej.

Podobnie jak w przypadku badanych urzędników, również projektodawcy nie mieli żadnych uwag, co do działania platformy. Respondenci nie zauważyli, by wpłynęły do nich jakieś obiekcje.

Respondentów poproszono, aby podali, jakie nadzieje wiążą z tegoroczną edycją budżetu obywatelskiego. Z przeprowadzonych wywiadów jasno wynika, że wszyscy badani chcą, aby nadal były prowadzone prace nad projektami budżetu obywatelskiego w Krakowie. Trzech badanych ma nadzieję, że projekty będą dostępne dla ogółu mieszkańców, a nie tylko dla wąskiego grona odbiorców. Inni badani chcieliby, aby realizacja projektów przebiegła w sprawny i skuteczny sposób. Respondenci odpowiadali także, że mają nadzieję na zrealizowanie wszystkich wybranych projektów, dobre rozdysponowanie funduszy oraz, że nie będzie to ostatnia edycja budżetu obywatelskiego.

Przejdą takie projekty, że faktycznie wpłyną na życie mieszkańcom miasta, że to nie będzie o takim zasięgu rzeczywiście lokalnym, ale dla wszystkich mieszkańców.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Myślę, że na pewno dobre wykorzystanie tych środków – na to liczę, na poprawę wizerunku miasta.
Pracownik UMK lub jednostek miejskich

Załącznik 11 Analiza indywidualnych wywiadów pogłębionych z reprezentantami Rad Dzielnic

W badaniu wzięło udział 10 przedstawicieli Rad Dzielnic. Radni ocenili oddziaływanie budżetu obywatelskiego na dzielnice Krakowa. Zwrócili przede wszystkim uwagę na pozytywny wpływ BO na komunikację między mieszkańcami i członkami organizacji pozarządowych. Idea budżetu miała wpływ na zwiększenie dialogu między mieszkańcami, koniecznego dla ustalenia wspólnej polityki głosowania na projekty. Ponadto za efekt funkcjonowania BO uznano powstanie nowych stowarzyszeń. Poza tym, głosowanie w budżecie obywatelskim pokazuje Radnym realne potrzeby mieszkańców. Projekty, które nie zostały zrealizowane, a które cieszyły się dużym zainteresowaniem, Rada Dzielnic ma szansę wpisać do własnego budżetu.

Najważniejszym efektem BO wydaje się jednak być aktywizacja społeczności. Umożliwia im partycypowanie w budżecie miejskim. W opinii Radnych liczba zrealizowanych projektów jest dowodem na zaangażowanie mieszkańców w sprawę dzielnic.

Przez ostatnie dwa lata nasze projekty były zwycięskie, oczywiście nie jedyne realizowane, bo realizowanych jest kilka w kolejności, ale nasze były zwycięskie. To nadaje mi dobre myśli, że jednak moi mieszkańcy są zaangażowani. Głosują, mają pomysły, żeby złożyć projekty i później angażują się bardzo przy głosowaniu.

Radny

Ja ze swojej perspektywy mogę powiedzieć, że znalazło się kilka osób, które zgłaszają odważne projekty i później są w stanie przeprowadzić kampanię marketingową i te projekty zyskiwały nawet po 10 tys. głosów.

Radny

BO umożliwia wykonanie tych zadań, które nie są priorytetowe z punktu widzenia interesów całej dzielnicy, ale które są istotne dla określonej grupy mieszkańców.

Te zadania mniej priorytetowe, ale bardzo też istotne, dla jakiejś mniejszej grupy społeczności, czyli gdzieś przy osiedlach, są też istotne, a tak naprawdę szanse na ich realizację są niewielkie, bo wiadomo, że środki musimy przeznaczyć, np. na remont czy budowę głównego traktu chodnikowego. (...) W tym budżecie projekty są składane właśnie na takie rzeczy niewielkie, aczkolwiek dla jakiejś tam grupy społecznej dość ważne.

Radny

Wśród Radnych znaleźli się także nieliczni przeciwnicy budżetu obywatelskiego. Ich zdaniem nie daje wiele dobrego dzielnicy, wręcz zdarza się, że zrealizowane w ramach budżetu projekty zostają po czasie wycofane. Zdaniem przeciwników BO środki mogłyby być lepiej wykorzystane, gdyby nie trafiały w ręce mieszkańców a samych Radnych. Radni twierdzą, że mieszkańcy zgłaszają im swoje potrzeby, dlatego nie jest konieczne składanie wniosków i zbieranie podpisów przez nich samych, bo pieniądze w ramach środków własnych dzielnicy są wystarczające i w dłuższym okresie również możliwe jest zaspokojenie większości potrzeb lokalnych.

Zdaniem Radnych BO ma wpływ na sposób pracy Rad Dzielnic. Radni w szczególności zwrócili uwagę na konieczność organizowania większej liczby spotkań z mieszkańcami w związku z realizacją budżetu obywatelskiego. Dzięki temu polepszyła się komunikacja bezpośrednia między Radnymi a mieszkańcami dzielnicy. W tej kwestii zauważalna jest obopólna korzyść. Zmniejsza się dystans między tymi stronami. Radni mają większą szansę na wsłuchanie się w głos mieszkańców swojej dzielnicy.

Przede wszystkim działanie przy budżecie obywatelskim daje Radnemu, który oczywiście jest zaangażowany w ten budżet, to, że mamy większy kontakt z ludźmi, robimy spotkania, oni więcej automatycznie wiedzą o Radzie Dzielnic, my więcej o ich problemach.

Radny

Ponadto zdarzyło się, że pomysły, które pojawiły się w ramach BO, Radni wykorzystali jako projekty w ramach zadań dzielnicy.

Chcemy uwzględnić te potrzeby mieszkańców, które są zgłoszone i niekoniecznie dostały dofinansowanie. Niekoniecznie mieściły się w tej kwocie, ale jeżeli mieszkańcy w dużej mierze na nie głosowali, to znaczy, że są one potrzebne i będziemy je uwzględniać, czy już nawet uwzględniamy w budżecie dzielnicy.

Radny

Niewielka część Radnych twierdzi, że BO nie miał wpływu na sposób działania Rady Dzielnicy. Pojawiły się też nieliczne głosy, że BO uszczupla budżet Rady Dzielnicy i dodaje Radnym dodatkowych obowiązków.

Ja widzę to tak, że to generalnie mieszkańcy powinni zajmować się stroną budżetu i organizacją swoich projektów, a mimo wszystko Rady w tym uczestniczą i mobilizują mieszkańców do uczestnictwa.

Radny

Zdaniem przedstawicieli Rad Dzielnic każda edycja BO mobilizuje Radnych do zwiększenia aktywności. Nie potrafili jednak wskazać dobrych praktyk, które zostały wypracowane w latach ubiegłych. Nieliczni rozmówcy zwrócili natomiast uwagę na nadmierne obciążenie Radnych spowodowane zwiększoną ilością spotkań z mieszkańcami.

Najważniejsze, że dzięki BO Radni musieli wypracować sobie nowe sposoby docierania do mieszkańców. Przekłada się to na większą ilość spotkań i na większe zaangażowanie Radnych w informowanie mieszkańców na temat BO.

Radny

Część Radnych twierdzi, że cały proces realizacji BO jest nieodpowiedni i niejasny. Kilkakrotnie zwrócono uwagę na założenia Regulaminu dotyczące wyboru projektów do realizacji po etapie głosowania. Zakwestionowano słuszność odrzucania wniosków, które uplasowały się na wysokiej pozycji, jednak zabrakło środków do ich realizacji. Jeden z Radnych zwrócił uwagę na Regulamin, zgodnie z którym na jedno zadanie można przeznaczyć 60-80% środków BO. Efektem tego jest to, że np. dwa wnioski pochłaniają większość budżetu. Twierdzono ponadto, że realizacja projektów bardzo rozbiega się w czasie, przez co projekty przestają być kojarzone z budżetem obywatelskim. Z tego też powodu część Radnych zwraca uwagę na to, że mają poczucie, że wysiłek podjęty przy pracach na BO idzie na marne, bo efekty są mało zauważalne.

Radni wspomnieli także, że wycena zadania w początkowym etapie jest wykonywana mało starannie, a co za tym idzie, często okazuje się, że realizacja będzie znacznie bardziej kosztowna. Efektem tego jest problem z jego realizacją i sfinansowaniem całości inwestycji. Tego typu sytuacje, zdaniem Radnych mają wpływ na zły przebieg procesu. Trudności w realizacji mogą oddziaływać zniechęcająco na samych mieszkańców, którzy zaangażowali się w głosowanie, czy też projektodawców. Jeden z Radnych wyraził ponadto niezadowolenie z sytuacji, w której projekt dotyczy podmiotu świadczącego usługi na rzecz lokalnej społeczności (np. biblioteka), jednak znajdującego się w domu prywatnym. Projekt zostaje skierowany do jednostki opiniującej, która zwraca na to uwagę, jednak niezadowolenie mieszkańców kieruje się w stronę Rady Dzielnicy. Takie zadania powinny być od razu odrzucane, a wyjaśnienie, dlaczego tak się stało, musi być jasne. Pojawiły się też głosy co do braku możliwości oddania w tym roku głosów w formie papierowej.

Opinia Radnych co do współpracy między władzami dzielnic a UMK w zakresie BO są podzielone. Część uważa, że przebiega ona sprawnie. Obydwie strony mają taki sam cel.

Tutaj mam wrażenie, że jest pełne zrozumienie dla idei BO z jednej i z drugiej strony i potrzeb tego budżetu (...). Ze współpracy jestem bardzo zadowolony, ponieważ Urząd Miasta nigdy nie odmawiał na prośbę pomocy, jeżeli chodzi o jakieś kwestie sporne.

Radny

Część Radnych wskazała pewne elementy, które są problematyczne. Wśród odpowiedzi respondentów znalazły się opinie, że tylko część urzędników (zajmująca się BO) wykazuje zrozumienie jego idei, natomiast wśród pozostałej części przedstawicieli UM często pojawia się bardziej krytyczne podejście. Niektórzy Radni twierdzą, że wspólne działania nie powinny być nazywane współpracą a jedynie spełnianiem narzuconych, nowych obowiązków.

Przed wszystkim padają zarzuty po co dzielnicom BO. Całkowicie się z tym nie zgadzam i uważam, że można by wprowadzić jeszcze więcej narzędzi partycypacji.

Radny

Mam poczucie, że BO jest to działalność, która jest kulą u nogi dla UM ponieważ urzędnicy, którzy oceniają wnioski zaczęli rozumieć potrzebę istnienia BO, natomiast mnóstwo urzędników, którzy są proszeni o ich opiniowanie nie rozumiejąc idei BO mają bardzo negatywne podejście bo jest to dla nich dodatkowa praca, którą muszą wykonywać a wielu z nich uważa, że to nie jest w ich kompetencjach. Odbierają to jako narzucenie im przez stronę społeczną kolejnego działania.

Radny

Jeden z Radnych uważa, że UMK nie powinien traktować budżetu obywatelskiego jako narzędzia marketingowego. Z perspektywy Rad Dzielnic obowiązki wynikające z BO zostały przydzielone głównie Radom, natomiast nie zostały im przydzielone narzędzia do zarządzania budżetem. Radni zarzucają też znaczne opóźnienia w realizacji projektów inwestycyjnych.

Największym atutem BO jest włączenie społeczności lokalnej do decydowania o działaniach podejmowanych w ich najbliższym otoczeniu. Oddanie im głosu w sprawach ich dotyczących.

Mechanizmy partycypacji, to na pewno jest korzyść, zaangażowanie mieszkańców. Jest kilka osób i nie koniecznie związana z jakimś lobby czy organizacją pozarządową, tylko są to mieszkańcy, którym naprawdę zależy na kreowaniu rzeczywistości wspólnej i oni robią genialne rzeczy. Mają niesamowitą potencjał w tym kontekście. To jest wartość dodana nieoceniona.

Radny

Zdaniem przedstawicieli Rad Dzielnic największym problemem, z jakim boryka się budżet obywatelski jest niewielka świadomość mieszkańców na temat idei budżetu, a co się z tym wiąże, niska frekwencja podczas głosowania na projekty.

Niektórzy rozmówcy brali udział w każdym etapie procesu realizacji budżetu obywatelskiego, w tym tworzenia i wdrażania Regulaminu, organizacja spotkań z mieszkańcami, weryfikacja strony internetowej, promocja, pomoc w przygotowaniu wniosków, inni zajmowali się tylko propagowaniem jego idei. Jeden z przedstawicieli Rad Dzielnic zwrócił uwagę, że w poprzedniej edycji zadaniem Radnych było m.in. wprowadzenie wszystkich danych do komputera, co niezwykle obciążało Radnych. W tegorocznej edycji nie było to już konieczne. Kolejny Radny zajmował się przygotowaniem gazety lokalnej, w której opisane były projekty.

Wielu Radnych zaangażowanych było w BO już kolejny raz, więc mogli wykorzystać doświadczenia z poprzednich edycji.

U nas jest to komisja, która powstała z osób z poprzedniej kadencji. Taka która zainteresowała się budżetem obywatelskim i te osoby cały czas pracują przy tym budżecie.

Radny

Większość Radnych nie odczuła nadmiaru obowiązków, który mógłby wynikać ze zwiększenia zakresu kompetencji Rady Dzielnicy.

Wpisuje się to znakomicie w kalendarz mojego działania, jako przewodniczącego. Nie mam poczucia, że chciałbym coś zmienić. Owszem, jest więcej pracy ale przy okazji pracy nad BO można też realizować inne elementy pracy samorządowca.

Radny

Wśród respondentów byli jednak i tacy, którzy poświęcali swój prywatny czas na pracę na BO:

Poświęcam na to swój prywatny czas i nie jest to na zasadzie pracy w komisji czy w dzielnicy, tu nie ma listy obecności. To jest mój prywatny czas i poświęcam go po to, aby mieszkańcy jak najwięcej dowiedzieli się o budżecie obywatelskim i po to, aby mogli w dogodny dla nich sposób zgłaszać.

Radny

Część przedstawicieli Rad Dzielnic twierdzi natomiast, że organizuje się zbyt dużo spotkań z mieszkańcami, na których frekwencja jest bardzo niska. Zakwestionowano także sens organizacji głosowania w okresie wakacyjnym ponieważ wielu mieszkańców znajduje się poza swoim miejscem zamieszkania. Postulowano także o wydłużenie czasu na składanie wniosków i zastanowienie się nad zmianą terminu głosowania w taki sposób, by nie przypadła w wakacje.

Radni zauważyli jednak, że w ostatniej edycji w porównaniu do wcześniejszych ich obowiązków było mniej. W poprzednich byli zaangażowani w organizację głosowania lub wprowadzanie wniosków do systemu.

Większość Radnych raczej czuła się przygotowana do prac nad BO. Procentowało m.in. doświadczenie z lat ubiegłych.

Oczywiście pracowało mi się inaczej w tym roku niż w ubiegłym. Naturalną rzeczą jest, że zdobywa się pewne doświadczenie i posiada się większą wiedzę oraz może bardziej też ludzie z roku na rok uczą się i nie są już tacy zaskoczeni.

Radny

Dla jednego z rozmówców budżet obywatelski nie był obcy, ze względu na styczność z jego ideą zanim został wprowadzony w Krakowie. Zdarzały się jednak nieliczne jednostki, które poziom swojego przygotowania oceniły na niski.

Radni byli mile zaskoczeni zaangażowaniem i pomysłami mieszkańców swoich dzielnic.

Zaskoczył mnie pewnego rodzaju entuzjazm ludzi, którzy składali projekt, że tyle jest osób, dla których sprawy dzielnicy są istotne, są ważne.

Radny

Większość Radnych nie uczestniczyła w tym roku w spotkaniach informacyjnych i szkoleniowych dla przedstawicieli Rad Dzielnic.

Większość Radnych oceniła, że na spotkaniach przekazano im większość potrzebnych do prac nad BO informacji. Jeżeli jakichś informacji im brakowało to poszczególne jednostki UM udzielały im wsparcia. Zaprocentowało to odpowiednim przygotowaniem wniosków. Część przedstawicieli Rad Dzielnic oceniła jednak stopień przydatności szkoleń za niski. Zwrócili uwagę na bardzo teoretyczny charakter spotkań informacyjnych i szkoleniowych, który uważają za nieodpowiedni.

Przekazuje się suche informacje dotyczące procedur natomiast nie ma nikogo, kto potrafiłby przekazać ze zrozumieniem ideę BO. Czemu ten budżet służy, jaki jest jego cel. Mało się mówi o funkcji edukacyjnej BO. Mam wrażenie, że tego brakuje.

Radny

Dlatego też zdaniem przedstawicieli Rad Dzielnic, powinno się zmienić charakter tych spotkań i dopracować ich główny przekaz, żeby możliwe było przekazanie samej idei budżetu obywatelskiego a nie tylko kwestii technicznych procesu.

Powinno się bardzo skrupulatnie tłumaczyć ideę BO. Nie powinien tego robić urzędnik a osoba przygotowana pod kątem socjologicznym, która potrafiłaby wytłumaczyć jakie procesy mogą zajść, żeby ludzie zrozumieli czemu to służy (BO). (...) w jaki sposób moglibyśmy zaktywizować obywateli.

Radny

Większość Radnych uczestniczących w szkoleniach/spotkaniach dobrze oceniła przygotowanie prowadzących. Pojawiły się nieliczne oceny negatywne dotyczące np. tego, że moderator nie poradził sobie z poprowadzeniem spotkania.

Kilka osób, które w tym roku nie brały udziału w szkoleniach/spotkaniach, uczestniczyły w nich w latach poprzednich. Wiedza nabyta podczas nich była wykorzystana w kolejnych edycjach.

Korzystałam w zeszłym roku. Wiedza nabyta w czasie poprzednich edycji była bardzo pomocna, bo do wiedzy doszło pewne doświadczenie. Faktycznie warto przejść te kursy szkoleniowe.

Radny

Podkreślono też, że były one organizowane po godz. 17.00, co jest bardziej dostępną porą.

Przedstawiciele Rad Dzielnic wspominali o działaniach informacyjno-edukacyjnych organizowanych przez Radnych: spotkania, warsztaty, pomoc w wypełnianiu wniosku. Radni jednej z dzielnic podjęli także działania mające na celu wychwycenie potrzeb mieszkańców dotyczących charakteru spotkań. Ponadto prowadzono szereg działań mających na celu zaktywizowanie mieszkańców oraz rozszerzenie ich wiedzy na temat BO. Nieliczna grupa Radnych efektywność kampanii oceniła na dostateczną. Wynika to w dużej mierze jednak z zaangażowania Rad Dzielnic w spotkania z mieszkańcami, prowadzeniem mediów społecznościowych czy stron internetowych. Przeważająca większość Radnych zwróciła uwagę na niski odzew mieszkańców na powyższe działania. Frekwencja mieszkańców na spotkaniach z Radnymi była również bardzo niska, co więcej często mieszkańcy przybywali na spotkania żeby poruszyć tematy niezwiązane z BO.

Utworzyliśmy punkty, w których można było głosować; staliśmy z komputerami i zachęcaliśmy do głosowania. Informujemy mieszkańców, między innymi na temat BO, za pomocą tablic informacyjnych. Informacje znajdują się również w gazecie dzielnicowej. W planie mamy stworzenie newslettera dzielnicowego. Organizowaliśmy punkty informacyjne na ulicach, rozdawaliśmy ulotki, prezentowaliśmy na komputerach jak wypełnić wniosek, jak wygląda instrument do głosowania.

Radny

Negatywnie została z kolei oceniona efektywność kampanii promocyjnej przez większość Radnych. Mimo, że kampania była obszerna, jest zdaniem Radnych mało kreatywna. Niektórzy Radni uznali, że w ogóle trudno było dostrzec efekty działań promocyjnych wśród mieszkańców ich dzielnic, szczególnie tych peryferyjnych. Zwrócono uwagę na niski poziom dostosowania promocji do potrzeb osób niepełnosprawnych. Poza tym, zdaniem Radnych nie wykorzystano wszystkich kanałów promocji.

Pozostała grupa rozmówców twierdziła, że efektywność kampanii jest dostateczna. Chwalono miejskie spotkania promocyjne i reklamy na wiadach przystankowych. Zauważono też, że działania promocyjne były lepsze niż w latach poprzednich.

Radnym brakowało elementów wizualnych (zbyt mała liczba plakatów) i multimedialnych w kampanii promocyjnej. Pojawił się pomysł, by bardziej eksponować efekty BO.

Przedstawiciele Rad Dzielnic ocenili zainteresowanie spotkaniem dotyczącym BO za słabe. Zdaniem Radnych należałoby zadbać o lepszy przekaz informacji na temat dobrej strony BO i przełamać niechęć osób krytykujących jego ideę. Jeden z Radnych stwierdził, że społeczeństwo do tego „nie

dorość”, dlatego nie rozumie sensu BO. Ponadto stwierdzono, że zbyt mało organizuje się działań o charakterze bezpośrednim, nakierowanych np. na dzieci i ich wiedzę na temat budżetu. Zdaniem jednego z Radnych obecnie stosowane sposoby promocji są nieefektywne, bardziej skuteczne byłoby uwydatnianie efektów poprzednich edycji (pokazanie zrealizowanych projektów oraz skutków ich oddziaływania). Wyjaśniono także, że ciężko wymagać dużej frekwencji na spotkaniach nakierowanych do ogółu mieszkańców. Frekwencja nie jest mała na spotkaniach, na które zaproszono np. wyłącznie projektodawców. Jest to grupa osób lokalnie zaangażowanych, dlatego w tym przypadku frekwencja jest na poziomie zadowalającym.

Zaczynając od szkół. Radni i Rada sami wchodzą do szkół, ale nie ma tyle czasu i samych Radnych. Nas jest naprawdę mało, żeby poświęcić ileś godzin w szkołach. Musiałyby być organizowane jakieś wykłady, prelekcje. Pokazać co było zrobione, że warto się tym interesować, że warto głosować.

Radny

Trzeba usprawnić drogę wdrożeniową tych pomysłów, które wygrały, czyli pokazać, że jest realny wpływ, przez który się głosuje, że projekt wygrywa a potem jest szybko i skutecznie realizowany, to najbardziej przemawia. Żaden billboard nie przemawia bardziej do mieszkańców, jak to, że zobaczę, że jest zrealizowany projekt, który zgłosili, na który głosowali i teraz mogą z niego korzystać.

Radny

Wydaje się, że promocja budżetu i informacje jakie są na stronach są na tyle wystarczające, że te spotkania informacyjne są tylko i wyłącznie dla zainteresowanych i tak jak zrobiliśmy kiedyś 5 czy 6 spotkań do jednej edycji, to w tym roku powtórzyliśmy jedno, bo kto chciał to przyszedł.

Radny

Prawie wszyscy Radni, z którymi przeprowadzono badanie uczestniczyli w spotkaniach konsultacyjnych i dyżurach dla mieszkańców. Mieszkańcy najczęściej zadawali pytania dotyczące konstrukcji wniosku lub kosztorysu. W mniejszym stopniu pytano o planowany przebieg etapu głosowania oraz o dotychczasowe realizacje zadań. W przypadku, gdy niezbędna była pomoc eksperta, Radny jednej z dzielnic kontaktował się z nim telefonicznie. W innych przypadkach, jeśli zaistniała taka potrzeba odsyłano do specjalistów. Większość Radnych nie miała natomiast potrzeby korzystania z pomocy eksperta. Ponadto jeden z Radnych przyznał, że w jego dzielnicy organizowano nawet indywidualne spotkania z mieszkańcami, jeśli odczuwali oni taką potrzebę.

W tym roku w spotkaniach uczestniczyłem, natomiast dyżury zostawiliśmy Zarządowi. Zawsze staram się pomóc. W szczegółach zwłaszcza, jeśli projekt wymaga kosztorysu tudzież sprawdzenia, czy to działka gminna, odsyłam na stronę, też do specjalistów.

Radny

Większość Radnych twierdziła, że wnioski składane podczas tej edycji dotyczyły tematyki zbliżonej do poruszanej w latach poprzednich. Wnioski składane były często przez rodziców dzieci, które uczęszczają do szkół lub przedszkoli. W takich przypadkach projekty dotyczyły remontów placówek lub rozszerzenia ich oferty rekreacyjnej (nowe koła zainteresowań). Radni często wspominali także o zadaniach mających na celu poszerzenie oferty rekreacyjnej dzielnicy (tworzenie lub modernizacja placów zabaw, siłowni itp.). Często wnioski dotyczyły też remontów infrastruktury drogowej, zagospodarowania terenów zielonych, pomocy społecznej. Podobieństwo obszarów na jakie oddziałuje budżet obywatelski wynika także, zdaniem Radnych, z chęci posiadania czegoś, co mają już inni. Wpływ na to mają naoczne efekty. Nieliczni Radni uważali, że większa część zgłaszanych projektów jest najczęściej bezpodstawna np. dofinansowanie książek, zamiana ruchliwej ulicy na spacerową.

Głównie są to małe projekty, ponieważ budżet też jest niewielki, ale są to też urządzenia sportowe, place zabaw dla dzieci i ścieżki rowerowe, przychodzi też projekt o patrolach policji, no i do tego wiaty parkingowe, miejsce dla automatu biletowego, lustro wjazdowe przy ulicy, chodniki, myślę, że standardowe dla całego miasta, natomiast ważne dla społeczności lokalnej. Wydaje mi się, że zagadnienia są różne.

Radny

Nadal jest zgłaszana duża liczba projektów twardych czyli inwestycyjnych, ale pojawiają się też projekty miękkie: różnego rodzaju szkolenia i rzeczy tego typu. Są to projekty infrastrukturalne i edukacyjne.

Radny

Zdania co do istnienia ciągłości i dopełniania się projektów na przestrzeni kilku edycji były dość równo podzielone. Część Radnych potwierdziła, że zdarza się, że projekty zrealizowane w ramach poprzednich edycji BO są podstawą do tworzenia nowych projektów. Jest to zauważalne m.in. w przypadku projektu mieszkańców Bielania. Jeden z przedstawicieli Rad Dzielnicy twierdził ponadto, że tego typu powiązania miały miejsce, gdy w ramach jednej edycji BO dokonano rewitalizacji części terenu, po czym w następnych latach realizowano kolejne jej etapy.

U nas czwarty rok z rzędu wygrywa projekt mieszkańców Bielania dzięki czemu, co roku poprawiają infrastrukturę przy szkole, tworzą piękne miejsce dla mieszkańców (...) w tym wypadku jest to ewidentna kontynuacja. Np. dzięki tej infrastrukturze w tym roku zorganizowano tam piknik co wcześniej nie miało miejsca. Dzięki temu mieszkańcy się konsolidują a to prawdopodobnie ma wpływ na to, że w kolejnych latach ich projekty wygrywają.

Radny

Jak najbardziej uważam, że ma to sens. Pojawiły się nowe potrzeby. Wspomniany projekt to Workout w Parku Lotników Polskich. W związku z tą infrastrukturą, która tam powstała, zainteresowanie jest tak duże, że zgłaszane są inne potrzeby typu: ławka, śmietnik czy w przypadku organizacji zawodów jakieś małe trybuny, oświetlenie. Zatem pojawiają się nowe potrzeby, ponieważ w tym miejscu nie było do tej pory nic poza alejkami i jakimś trawnikiem, a teraz są ludzie, którzy spędzają tam czas.

Radny

Inni twierdzili natomiast, że zadania z poprzednich edycji nie zostały do końca zrealizowane, więc nie można stwierdzić, że są dobrą podstawą do kolejnych działań. Zdarzały się też opinie, że projekty realizowane w ramach budżetu obywatelskiego są raczej indywidualne, a więc trudno zrobić z nich podstawę do nowych działań. Przy tej okazji kwestionowano również sam etap realizacji projektu. Mozolne wykonawstwo ogranicza w dużym stopniu ciągłość powiązanych ze sobą projektów.

Zdaniem większości Radnych projekty składane w ramach BO powielają kwestie poruszane przez Radę Dzielnicy i wpisane w jej kompetencje, natomiast część projektów odnosi się do spraw niezależnych. Wtedy najczęściej projekty mają na celu podniesienie poziomu życia mieszkańców. Pojawiły się też zdania Radnych, że wnioski składane w ramach BO raczej dotyczą spraw nie związanych z tymi poruszonymi wcześniej przez Radę w ramach jej zadań własnych. Twierdzi tak jednak nieznaczny odsetek przedstawicieli Rad Dzielnicy. Radni twierdzili również, że nierzadko się zdarza, że projekty, które zostały odrzucone w budżecie obywatelskim, były w dalszej kolejności realizowane przez Radę Dzielnicy w ramach jej zadań.

My takie tematy to mamy na co dzień i w pewnym momencie jeśli nie znalazły się pieniądze w Budżecie Dzielnicy, to może się znajdą w BO.

Radny

Częściowo się pokrywają, ponieważ to, że nie ma śmietników w parku czy alejki są niewyremontowane wiadomo od dawna. Ale infrastruktura towarzysząca np. jakaś scena czy ławki pojawiła się wraz z potrzebą. Zatem jest to częściowo zgodne z tym co było wiadomo wcześniej, a częściowo są to nowe potrzeby.

Radny

Większość Radnych twierdzi, że nie zauważają zjawiska defaworyzacji żadnej z grup społecznych. Zauważają natomiast małą aktywność osób niepełnosprawnych, mimo to, że ich projekty mogłyby mieć wpływ na polepszenie ich warunków życia w dzielnicy. Wśród Radnych często zdarzają się opinie, że grupą defaworyzowaną są osoby starsze nieposiadające Internetu, co w pewien sposób wyklucza im możliwość głosowania. Zdaniem jednego z Radnych w latach ubiegłych możliwe było dostarczenie papierowej wersji karty do głosowania osoby starszej do urny przez inną osobę, co ułatwiało seniorom udział w głosowaniu. Jeden z Radnych zwrócił również uwagę na dysproporcję w podziale środków na poszczególne dzielnice. Zdaniem rozmówcy, dzielnice dysponujące dużym kapitałem mogą pozwolić sobie na przeznaczenie środków np. na działania profilaktyczne dla seniorów, natomiast dzielnice o mniejszej puli środków na pierwszym miejscu stawiają remonty szkół, przedszkoli, czy przebudowy infrastruktury.

Mogę powiedzieć, że są wykluczeni ze względu na głosowanie. Wątpliwym jest, żeby osoby starsze miały dostęp do komputera, żeby zagłosować na dany projekt. Poprzednim razem kiedy były głosowania na karcie, to takie osoby wypełniały albo miały gotowy głos i wrzucały go do urny.

Radny

Moim zdaniem nie ma takich grup. Jeżeli są to wykluczają się same czyli nie chcą uczestniczyć w budżecie albo się nie zgłaszają do budżetu. Natomiast nie jest tak, żebyśmy tutaj komuś zabraniali albo w jakiś sposób defaworyzowali. Rada Dzielnicy traktuje w zasadzie wszystkich zgłaszających się osób do BO tak samo, równo. Czyli tak samo promujemy, wspieramy, informujemy, tak samo staramy się pomóc jeśli jest taka możliwość.

Radny

Wydaje mi się, że od przedszkolaka do starszaka, do seniora wszystkie pomysły zostały przedstawione, chociażby program dla 65+ sportowy, wyjścia do teatru, a dla osób w średnim wieku urzędzenia do workoutu, dla dzieci place zabaw, do tego dla wszystkich służące chodniki. Wydaje mi się, że przekrój przez wszystkie dekady.

Radny

Przeważająca większość Radnych zaobserwowała zmianę w pracy Rady Dzielnicy w związku z wprowadzeniem w Krakowie BO. Radni twierdzą, że poprawił się poziom komunikacji Rady z mieszkańcami dzielnicy. Część Radnych wykazuje się większym zaangażowaniem w sprawy społeczne w stosunku do okresu, w którym nie organizowano budżetu obywatelskiego. Mieszkańcy często kierują swoje pytania dotyczące procesu BO w stronę przedstawicieli Rad Dzielnic, co w jakimś stopniu poszerza ich zakres obowiązków. Nieliczni Radni nie widzą zmian w pracy Rady Dzielnicy w związku z wprowadzeniem BO lub uważają je za nieznaczne.

Uaktywnia się trochę więcej ludzi. Dla nas to nie jest żadna nowość, bo te tematy są znane, ale jest jakaś hierarchia konieczności.

Radny

Jeżeli już to jest tak dość niewielka zmiana na lepsze. Wynika to z tego, że po pierwsze Rada Dzielnicy była zawsze nakierowana na współpracę z mieszkańcami. Natomiast w tym momencie – ta zmiana się wzięła stąd, że po pierwsze pojawiło się trochę nowych osób, które w dzielnicy stały się aktywne,

czyli składają wnioski do BO i to pozwala po prostu te osoby, co są aktywniejsze, namierzyć i z nimi ewentualną współpracę rozpocząć.

Radny

Prawie wszyscy Radni zauważyli zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne po wprowadzeniu budżetu obywatelskiego. Zostało zawiązanych kilka nowych stowarzyszeń oraz grup nieformalnych aktywnie działających na rzecz społeczności lokalnej. Pojawiły się opinie, że zaangażowanie mieszkańców widoczne jest chociażby po liczbie oddanych głosów na projekty budżetu obywatelskiego. Jeden z Radnych twierdził, że w przypadku jego dzielnicy część mieszkańców zwyczajnie nie chce być aktywna, ponieważ nie są na stałe związani z tym miejscem.

Nie wszyscy mieszkańcy naszej dzielnicy identyfikują się ze swoim miejscem zamieszkania, bo są to też osoby wynajmujące, są to też osoby które przeprowadziły się z innej części Krakowa i do tych innych części Krakowa po prostu tęsknią, więc bardziej czują się związane z tą swoją dawną „Małą Ojczyzną” niż z tą obecną. W związku z tym to też jest tak, że nie wszyscy chcą być aktywni.

Radny

My nie żyjemy w czasach dawnych, kiedy inicjatywa społeczna była bardzo ważna, gdzie przyszedł jeden i mówi robimy kanalizację to wszyscy wyszli z łopatami. Tych czasów się już nie doczekamy.

Natomiast integracja społeczna jest zauważalna. Jeśli chodzi o moje osiedle, to jest coraz większe zainteresowanie tym budżetem. Ludzie widzą dla siebie korzyść.

Radny

Przedstawiciele Rad Dzielnic raczej twierdzą, że relacje pomiędzy mieszkańcami uległy polepszeniu w związku z udziałem dzielnicy w BO oraz ideą budżetu partycypacyjnego. Radni potwierdzili, że zauważalna jest tendencja do tworzenia grup wspólnie ubiegających się o dany projekt. Ponadto, zdaniem większości przedstawicieli Rad Dzielnic zwiększyło się poczucie odpowiedzialności za sprawy lokalne wśród mieszkańców.

Myślę, że zwiększyło się poczucie "sprawczości" albo zwiększyła się świadomość, że nie wszystko tak wygląda jakby się ludziom wydawało.

Radny

Nie zwiększył (poczucie odpowiedzialności), natomiast na pewno tworzy to społeczność i komunikacja między mieszkańcami. Zwiększył relacje i świadomość mieszkańców.

Radny

Mieszkańcy kontaktują się z Radnymi w sprawie BO. Dzięki budżetowi Radni stali się także bardziej zauważalni wśród mieszkańców. Najczęściej kontakt ten jest wzmożony w okresie przygotowywania wniosków. Radni uznali, że kontakt ten jest częsty jednak nie na tyle, aby czuli się zdominowani przez BO. Jeden z rozmówców stwierdził, że większość informacji wnioskodawcy mogli uzyskać z internetowej platformy, dlatego kontakt telefoniczny z Radnymi nie był aż tak częsty. Tylko nieliczni Radni twierdzili, że kontakt ze strony mieszkańców jest znikomy lub w ogóle nie ma on miejsca.

Myślę, że takie kontakty zwiększyły się. Są na pewno bardziej zintensyfikowane kiedy rusza możliwość zgłaszania projektów, trwa głosowanie i później realizacja. A w okresie pomiędzy edycjami BO, są to tylko pretensje wnioskodawców dlaczego projekty nie są realizowane. Reszta mieszkańców pyta jedynie o to, kiedy będzie następna edycja.

Radny

Radni raczej oceniają pozytywnie przeniesienie działań do platformy internetowej. Uważają, że usprawniło to procesy związane z BO. Jak twierdzi większość Radnych, mieszkańcy bardzo często zgłaszali swoje niezadowolenie z braku papierowej wersji kart do głosowania. Zdaniem Radnych to

działanie miało wpływ na wykluczenie z głosowania osób starszych. Pojawiła się natomiast opinia, że elektroniczna forma głosowania w dużym stopniu ułatwiła pracę osób przeprowadzających cały proces z tym związany.

Platforma ułatwiła składanie wniosków natomiast jest dużo głosów przeciwko temu, że samo głosowanie odbywa się jedynie przez Internet. Są głosy, że osoby, które nie mają dostępu do Internetu są wykluczone z głosowania. Moim zdaniem nie stanowi to problemu ponieważ nie ma różnicy pomiędzy wyjściem do punktu na głosowanie gdzie ręcznie wypełnia się kartę a takim głosowaniem w tym samym punkcie za pomocą komputera. Ale w związku z tym będę w tym roku aktywnie walczył o to by przywrócić głosowanie za pomocą kart jako alternatywną formę głosowania.

Radny

I te głosowania przez komputer to nie wszędzie się spełniają, u nas na tych osiedlach peryferyjnych jest multum starszych ludzi, nie wszyscy potrafią sobie dać radę obsługiwać te komputery. Ta wersja papierowa był lepsza. Owszem było więcej nakładu, bo trzeba było gdzieś siedzieć, ale uważam, że powinna być wersja mieszana. Powinna być wersja i komputerowa i papierowa, gdzie jedni robią na komputerze, a drudzy na papierze.

Radny

Powinna być uproszczona wersja dla osób, które głosują. Jeżeli ktoś chce złożyć projekt, powinien sobie założyć konto, przejść ten cały proces, który jest teraz, natomiast jeżeli ktoś chce tylko zagłosować, uważam, że powinna być taka opcja, że wpisuje tylko i wyłącznie swoje dane czyli pesel, adres, imię i nazwisko i głosuje. Bez konieczności zakładania konta.

Radny

Za dużo czasu, moim zdaniem, zajmuje oddanie głosu. (...) Jeżeli chodzi jednak o projekty miejskie, a jest ich olbrzymia masa i ta olbrzymia masa się nam otwiera - nawet była zmiana w tym roku, przez którą najpierw odbywało się losowanie, które decydowało o tym w jakiej kolejności projekty mają się wyświetlać, później poproszono, by było one chronologicznie numerami, bo po prostu nad odnalezieniem odpowiedniego projektu trzeba by było siedzieć 30 min.

Radny

Radni życzyliby sobie, aby frekwencja podczas głosowania na projekty w ramach BO była wyższa. Poza tym, uważają za potrzebne przeszkolenie wszystkich urzędników w celu przekazania im idei budżetu partycypacyjnego. Pojawiły się też zdania, że najbardziej powinno się dopracować etap samej realizacji wybranych zadań. Jeden z przedstawicieli Rad Dzielnic poruszył temat rozdzielenia budżetu dzielnicowego od ogólnomiejskiego na etapie głosowania.

Chcemy zobaczyć realny wpływ na zmianę rzeczywistości przez samych mieszkańców czyli, że te projekty są zrealizowane zgodnie z ich zamysłem i że mogą z nich korzystać. Takie mam oczekiwania wobec BO. To będzie najlepsza promocja dla BO i najlepsze wzmocnienie dla mechanizmu partycypacji społecznej jaką jest BO.

Radny

Wiążę takie, że po 1 budżet się u nas zakorzeni w Krakowie, że w kolejnych edycjach weźmie udział więcej osób, że będą kolejne fajne pomysły, które są zgłoszone, że część z tych pomysłów, które zostały zgłoszone przez mieszkańców w budżecie uda się nam jako Radzie Dzielniczy wpisać czy wykorzystać i realizować tak żeby mieszkańcy to co chcieli zrealizować mieli zrealizowane, no i mam nadzieję, że ta aktywność, którą tutaj wykorzystywały co poniektóre osoby składające wnioski nie zniknie, tylko się przełoży na to, że będą dalej współpracować z dzielnicą. No i nie ukrywam, że też

mam nadzieję, że tegoroczne wyniki skłonią władze miasta do tego, żeby przekazały większe kwoty na budżet obywatelski.

Radny

Żeby głos był ważny każdy musi oddać trzy głosy na projekty dzielnicowe i trzy głosy na projekty miejskie. Nie wiem dlaczego Rada BO boi się rozdzielenia tego, a w zasadzie wiem, ale uważam, że absolutnie powinny być zrobione albo dwie karty albo jeżeli będzie jedna i jeżeli ktoś chce głosować na projekt miejski, a nie chce na dzielnicowy bądź odwrotnie to głos powinien być ważny. Jestem przekonana, że jeżeli nie musiałby ktoś zagłosować na projekt miejski, to on jest bardziej zainteresowany dzielnicowym, bo z niego bezpośrednio skorzysta natomiast jakiś taki projekt, choćby te nieszczęsne skrzydła Krakowa, z którego nikt nie skorzysta, to by głosów na to nie było.

Należy to rozdzielić.

Radny